

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE
K O Š Ť A N Y N A D T U R C O M

NÁVRH NA PREROKOVANIE

O K T Ó B E R 2 0 1 9

O B S A H**I. Textová a tabuľková časť****A. Základné údaje**

A.1 Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi	4
A.2 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši	4
A.3 Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu obce	5
A.4 Údaje o súlade riešenia územia so zadaním a so....	5

B. Riešenie územného plánu

B.1 Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický opis	7
B.2 Vázby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu	11
B.3 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce	17
B.4 Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia	23
B.5 Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania územia	24
B.6 Návrh funkčného využitia územia obce.....	25
B.7 Návrh ochrany kultúrnych hodnôt	26
B.8 Návrh riešenia bývania, občianskej vybavenosti, výroby a rekreácie	32
B.9 Vymedzenie zastavaného územia obce	42
B.10 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných prepisov	42
B.11 Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami	43
B.12 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení	44
B.13 Návrh verejného dopravného a technického vybavenia územia	59
B.14 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie	77
B.15 Vymedzenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov	84
B.16 Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu	84
B.17 Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej a lesnej pôde	85
B.18 Hodnotenie navrhovaného riešenia z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov	95

C. Návrh záväznej časti riešenia 96**D. Doplnujúce údaje** 139**E. Dokladová časť** 139**II. Grafická časť**

1. Širšie vzťahy	M 1 : 50 000
2. Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, výkres ochrany prírody a tvorby krajiny	M 1 : 10 000
3. Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - zastavané územie (súčasnú a navrhované), s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami	M 1 : 5 000
4. Verejné dopravné vybavenie územia	M 1 : 5 000
5. Verejné technické vybavenie územia	M 1 : 5 000
6. Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde	M 1 : 5 000

Riešiteľský kolektív

Spracovateľ: Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová
Hlavný riešiteľ: Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, 1629 AA SKA
Urbanizmus: Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, Ing. arch. Roman Jančo
Spolupráca: Ing. arch. Ján Kubina
Poľnohospodárska pôda: p. Marta Kučerová
Technická infraštruktúra: Ing. Vladimír Otto – vodné hospodárstvo
Ing. Albert Stránsky – energetika_zásobovanie plynom
Ing. Lukáš Stránsky – energetika_zásobovanie elektrickou energiou
Doprava: Ing. Iveta Kolenčíková
Krajinno-ekologický plán: Mgr. Táňa Šolomeková, PhD. a kol.

Obstarávateľ

Obec Košťany nad Turcom,
v zastúpení: Ing. arch. Eva Zatková - odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPP a ÚPD

Dátum

Október 2019

Zoznam použitých skratiek:

BPEJ - bonitovaná pôdno-ekologická jednotka, **CR** - cestovný ruch, **EÚ** - Európska únia, **GKÚ** - Geografický a kartografický úrad, **GL** - genofondová lokalita, **CHÚ** - chránené územie, **IBV** - individuálna bytová výstavba, **IP** - interakčný prvok, **JV** - juhovýchod, **KEP** - krajinnoekologický plán, **k. ú.** – katastrálne územie, **MAS** - miestna akčná skupina, **MBc** - miestne biocentrum, **MBk** - miestny biokoridor, **MP** - Ministerstvo pôdohospodárstva, **MÚSES** - miestny územný systém ekologickej stability, **MV** - Ministerstvo vnútra, **MŽP** - Ministerstvo životného prostredia, **NDV** - nelesná drevinná vegetácia, **NN** - nízke napätie, **NKP** - národná kultúrna pamiatka, **NPR** - Národná prírodná rezervácia, **NRBc** - nadregionálne biocentrum, **OP** – ochranné pásmo, **OSO** – odborne spôsobilá osoba, **OcÚ** – obecny úrad, **OV** - občianska vybavenosť, **OZ** – obecné zastupiteľstvo, **POH** -program odpadového hospodárstva, **PP** – poľnohospodárska pôda, **RBk** - regionálny biokoridor, **RD** – rodinný dom, **RS** - regulačná stanica, **RÚSES** – regionálny územný systém ekologickej stability, **RÚVZ** - Regionálny úrad verejného zdravotníctva, **SAŽP** - Slovenská agentúra životného prostredia, **SKUEV** - zemie európskeho významu, **SODB** - sčítanie obyvateľov, domov a bytov, **SVP** - Slovenský vodohospodársky podnik, **ŠÚ SR** - Štatistický úrad Slovenskej republiky, **STL** - strednotlaký, **STN** - Slovenská technická norma, **TTP**- trvalý trávnatý porast, **TÚV** – teplá úžitková voda, **UŠ** - urbanistická štúdia, **ÚPD** – územnoplánovacia dokumentácia, **ÚPN-HSA** - územný plán hospodársko-sídelskej aglomerácie, **ÚPN-O** – územný plán obce, **ÚPN-VÚC** - územný plán veľkého územného celku, **ÚPN-Z** – územný plán zóny, **ÚSES** – územný systém ekologickej stability, **ÚPP** – územnoplánovací podklad, **UŠ** - urbanistická štúdia, **ÚZPF** - ústredný zoznam pamiatkového fondu, **VN** - vysoké napätie, **VPD** - vzletová a pristávacia dráha, **VPS** - verejnoprospešná stavby, **VTL** - vysokotlaký, **VÚC** – veľký územný celok, **VVN** - veľmi vysoké napätie, **VZN** - všeobecne záväzné nariadenie, **z. ú.** – zastavané územie, **ZaD** - zmeny a doplnky, **ZPN** - zemný plyn naftový, **ZMOS** - Združenie miest a obcí Slovenska, **Z. z.** - Zbierka zákonov, **ŽSK** - Žilinský samosprávny kraj

BI - obytné územie-plochy rodinných domov, **BH** - obytné územie-plochy bytových domov, **DP** - plochy dopravy a dopravných zariadení, **GL** – genofondová lokalita, **IP** – interakčný prvok – miestny, **LE** – plochy letiska, **MBc** – miestne biocentrum, **MBk** – miestny biokoridor, **NRBc** – nadregionálne biocentrum, **OV** – plochy občianskej vybavenosti, **PK** - poľnohospodárska krajina, **PO** – protipovodňové opatrenie, **PV** - poľnohospodárska prvovýroba, **RBc** – regionálne biocentrum, **RBk** – regionálny biokoridor, **SP** – športové plochy, **Ti-N** – technická infraštruktúra nadradená, **V** - plochy výroby, **VT** – vodné toky vrátane sprievodnej zelene, **ZC** –zeleň cintorína, **ZI** – zeleň izolačná, **ZO** - záhradková osada, **ZU** - zmiešané územie, **ZV** - zeleň verejná

I. Textová a tabuľková časť**A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE****A.1 Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi**

Názov dokumentácie: **ÚZEMNÝ PLÁN OBCE KOŠŤANY NAD TURCOM**
 Obstarávateľ: Obec Košťany nad Turcom, v zastúpení : Ing. arch. Eva Zaťková - OSO na obstarávanie ÚPP a ÚPD, reg. č. 289
 Spracovateľ: Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, autorizovaný architekt

A.2 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI**A.2.1 Dôvody obstarania ÚPN - O :**

Obec Košťany nad Turcom má v súčasnosti platnú územnoplánovaciu dokumentáciu, ktorou je Územný plán hospodársko-sídelskej aglomerácie Martin (ďalej ÚPN-HSA Martin) - jeho súčasťou bolo aj riešenie obce Košťany nad Turcom. ÚPN-HSA Martin bol schválený uznesením Vlády SR č. 282/79 zo dňa 9. 7.1979. Pre územie obce bola obstaraná Zmena ÚPN-HSA Martin v katastrálnom území Košťany nad Turcom, schválená uznesením Obecného zastupiteľstva v Košťanoch nad Turcom č.65/05 zo dňa 22.08.2005. Jej záväzné časti boli vyhlásené VZN č. 1/2005 , schváleným Obecným zastupiteľstvom v Košťanoch nad Turcom č.65/2005, dňa 22.08.2005. Územnoplánovacia dokumentácia pre katastrálne územie obce bola aktualizovaná Zmenou a doplnkom č.2 (2007) a Zmenou a doplnkom č.3 (2010).

Dôvody obstarania nového Územného plánu obce sú nasledovné :

- zadávacím dokumentom, pre v súčasnosti platnú územnoplánovaciu dokumentáciu obce, sú Územné a hospodárske zásady pre ÚPN-HSA Martin - tento dokument už v súčasnosti nevyhovuje potrebám obce, zároveň nie sú k dispozícii doklady o jeho schválení podľa platných právnych predpisov, preto v súčasnosti nie je možné obstarávať žiadne zmeny a doplnky územnoplánovacej dokumentácie obce,
- aktuálna potreba premietnuť súčasné a budúce rozvojové zámery obce do jej územno-priestorového potenciálu tak, aby bola urbanistickou koncepciou zabezpečená komplexnosť a únosnosť rozvoja obce,
- potreba umiestniť iné verejnoprospešné stavby ako tie, ktoré sú obsiahnuté v súčasnosti platnej územnoplánovacej dokumentácii (napr. riešenie napojenia komunikačného systému obce na cestu I/65),
- zosúladiť územný plán obce s nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou, ktorou je Územný plán VÚC Žilinského kraja v znení neskorších zmien a doplnkov.

Obec má menej ako 2000 obyvateľov, ale podľa platného zákona č.50/ 1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v platnom znení (stavebný zákon (§ 11, ods. 2, pís. a) zákona) je povinná mať územný plán obce, ak je treba:

- riešiť koncepciu územného rozvoja obce,
- uskutočňovať rozsiahlu novú výstavbu,
- umiestniť verejnoprospešné stavby.

Na základe uvedených dôvodov Obecné zastupiteľstvo Košťany nad Turcom rozhodlo o vypracovaní nového ÚPN-O Košťany uznesením č.30/2017 zo dňa 19.06.2017.

Tab. č. 1 - Základné údaje charakterizujúce územie obce k 30.06.2017:

	Košťany nad Turcom
Rozloha riešeného katastrálneho územia	643,59 ha
Počet obyvateľov	1.330
Počet trvalo obývaných bytov	393
Počet súpisných čísiel	460
Počet objektov využívaných na rekreáciu	11

*zdroj: Obecná štatistika obce, 2017

ÚPN-O stanoví zásady a regulatívy funkčného využitia riešených plôch tak, aby nedochádzalo k nežiaducim kolíziám jednotlivých funkcií, vzájomnú koordináciu činností v území, a tak zabezpečí účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru.

A.2.2 Problémy, ktoré územný plán rieši

Riešenie a návrh územného plánu sleduje a napĺňa hlavne tieto ciele:

- *hlavným cieľom územného plánu bude zabezpečenie územných a technických podmienok pre rozvoj obce a jej katastrálneho územia pre plánovaný rast počtu obyvateľov do roku 2038,*
- *komplexné riešenie a určenie zásad priestorového usporiadania a funkčného využívania územia,*
- *stanovenie limitov využitia plôch katastrálneho územia v súlade s prírodnými danosťami a potrebou vytvoriť podmienky pre trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, zachranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny, dosiahnutie a udržanie ekologickej stability,*
- *stanovenie regulatívov, zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine,*
- *vzájomná koordinácia činností v území, zabezpečujúca účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru,*
- *vytvorenie ponuky využiteľných voľných plôch, napomáhajúcej rozvoju všetkých funkcií, vrátane hospodárskej základne obce.*

A.3 VYHODNOTENIE DOTERAJŠIEHO ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

Obec Košťany nad Turcom má spracovanú a v súčasnosti platnú územnoplánovaciu dokumentáciu (ÚPD), ktorou je:

- ✓ Územný plán hospodársko-sídelnej aglomerácie Martin (ďalej ÚPN-HSA Martin), súčasťou ktorého bolo aj riešenie obce Košťany nad Turcom. ÚPN-HSA Martin bol schválený uznesením Vlády SR č. 282/79 zo dňa 9. 7. 1979, zhotoviteľ URBION Banská Bystrica (Ing. arch. Ľudovít Jankovič, 05/1978)
- ✓ Zmena ÚPN-HSA Martin (aktualizácia) v katastrálnom území Košťany nad Turcom, schválená uznesením Obecného zastupiteľstva v Košťanoch nad Turcom č.65/05 zo dňa 22.08.2005, spracovateľ Ing. arch. J. Kubina, Ing. arch. Eva Zaťková, Dolný Kubín, 2005. Jeho záväzné časti boli vyhlásené VZN č. 1/2005 o záväzných častiach Zmien ÚPN-HSA Martin (aktualizácia) katastrálne územie Košťany nad Turcom, schválené Obecným zastupiteľstvom v Košťanoch nad Turcom č.65/2005, dňa 22.08.2005.
- ✓ Zmena a doplnok č. 2 ÚPN-HSA Martin v katastrálnom území Košťany nad Turcom, schválená uznesením Obecného zastupiteľstva v Košťanoch nad Turcom č.134/07 zo dňa 19.11.2007, spracovateľ Ing. arch. J. Kubina, Dolný Kubín, 2007. Jeho záväzné časti boli vyhlásené VZN č. 4/2007, ktorým sa v súlade so Zmenou a doplnkom č. 2 ÚPN HSA Martin, v katastrálnom území Košťany nad Turcom mení a dopĺňa Všeobecne záväzné nariadenie obce Košťany nad Turcom č.1/2005 o záväzných častiach Zmien Územného plánu hospodársko-sídelnej aglomerácie Martin (aktualizácia) katastrálne územie Košťany nad Turcom, schválené Obecným zastupiteľstvom v Košťanoch nad Turcom č.135/2007, dňa 19.11.2007.
- ✓ Zmena a doplnok č. 3 ÚPN-HSA Martin v katastrálnom území Košťany nad Turcom, schválená uznesením Obecného zastupiteľstva v Košťanoch nad Turcom č.33/2010 zo dňa 19.04.2010, spracovateľ CREAT architects, Martin, 05/2010. Jeho záväzné časti boli vyhlásené VZN č. 4/2010, ktorým sa v súlade so Zmenou a doplnkom č. 3 ÚPN-HSA Martin, v katastrálnom území Košťany nad Turcom mení a dopĺňa Všeobecne záväzné nariadenie obce Košťany nad Turcom č.4/2007 o záväzných častiach Zmien a doplnkov č.2 Územného plánu hospodársko-sídelnej aglomerácie Martin v katastrálnom území Košťany nad Turcom, schválené Obecným zastupiteľstvom v Košťanoch nad Turcom č.33/2010, dňa 19.04.2010.

A.4 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA ÚZEMIA SO ZADANÍM A SO SÚBORNÝM STANOVISKOM Z PREROKOVANIA NÁVRHU

Návrh je spracovaný v súlade so Zadaním pre spracovanie územného plánu obce Košťany nad Turcom, ktoré bolo schválené v Obecnom zastupiteľstve (OZ) v Košťanoch nad Turcom dňa 26.02.2018, č. uznesenia 4/2018. Obsah záväznej časti bol vypracovaný v zmysle vyhlášky č. 55/2001 Z. z.

Návrhovým rokom je r. 2038.

Katastrálne územie obce je riešené v M 1:10 000 a zastavané územie a rozvojové plochy sú riešené v M 1:5 000.

Zhodnotenie súladu riešenia so zadaním a súborným stanoviskom z prerokovania návrhu

V návrhu riešenia boli zohľadnené všetky požiadavky, obsiahnuté v Zadaní. Plochy pre bývanie boli navrhnuté vo väčšom rozsahu ako je vyčíslená potreba z dôvodu, že v návrhovom období nedôjde

k úplnému zastavaniu vybraných lokalít a predpokladá sa, že časť plochy nových lokalít bude zastavaná až po roku 2038. V súlade s § 21, ods.2 stavebného zákona č.50/1976 Zb. v platnom znení nebolo potrebné spracovať koncept (územie má menej ako 2000 obyvateľov).

Súpis použitých ÚPP a iných podkladov

Pri spracovaní návrhu územného plánu obce boli použité nasledovné podklady :

- Prieskumy a rozbor pre územný plán obce Košťany nad Turcom, Ing. arch. E.Hejzlarová a kol., 11/2017
- ÚPN-VÚC Žilinského kraja, Združenie VÚC Žilina, 1998
- Nariadenie vlády SR č.223/1998 Z.z., ktorým sa vyhlasuje záväzná časť ÚPN-VÚC Žilinský kraj
- Územný plán VÚC Žilinského kraja, Zmeny a doplnky, Ing. arch. Kropitz, Ing. arch. Pivarčí, 2005
- Zmeny a doplnky ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č.6/2005 Žilinského samosprávneho kraja
- Zmeny a doplnky č.3 ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č.17/2009 Žilinského samosprávneho kraja
- Zmeny a doplnky č.4 ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č.26/2011 Žilinského samosprávneho kraja
- Zmeny a doplnky č.5 ÚPN-VÚC ŽK, záväzná časť schválená VZN č.49/2018 Žilinského samosprávneho kraja
- ÚPN-HSA Martin, URBION Banská Bystrica, Ing. arch. Ľudovít Jankovič, 05/1978
- Zmena ÚPN-HSA Martin (aktualizácia) v katastrálnom území Košťany nad Turcom, Ing. arch. J. Kubina, Ing. arch. Eva Zaťková, Dolný Kubín, 2005
- Zmena a doplnok č. 2 ÚPN-HSA Martin v katastrálnom území Košťany nad Turcom, Ing. arch. J. Kubina, Dolný Kubín, 2007
- Zmena a doplnok č. 3 ÚPN-HSA Martin v katastrálnom území Košťany nad Turcom, CREAT architects, Martin, 05/2010
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, Uznesenie vlády SR č.148/2014, 26.03.2014
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy - aktualizácia, r.2017
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Martin, SAŽP Banská Bystrica (07/2015)
- Územný generel cestovného ruchu ŽSK, arch. Toman a kol., 2007,
- Cyklostratégia „Budovanie cyklotrás na území ŽSK“, Ing. arch. Kubina, 02/2014,
- Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie Žilinského kraja, 2010
- Plán rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca, 2002
- Krajinnno-ekologický plán obce Košťany nad Turcom, Mgr. T. Šolomeková, PhD. a kol., 2017
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2020
- Programové vyhlásenie vlády za oblasť dopravy
- Stratégia rozvoja dopravy SR do r.2020
- Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do r.2020
- Operačný program: Integrovaná infraštruktúra 2014 - 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Košťany nad Turcom 2015 – 2021 s výhľadom do r.2025, Ing. Ľ. Bernát, Košťany nad Turcom, 2015
- podklady ŠOP o sústave chránených území NATURA 2000
- Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov z r.1991, 2001, 2011 - Štatistický úrad SR, 2017
- Obecná štatistika obce Košťany nad Turcom
- Mapy povodňového rizika a ohrozenia, SVP š.p. Piešťany
- Údaje o parcelách, Katastrálny portál SR, 2019
- Údaje o kvalite poľnohospodárskej pôdy, Pôdny portál - Info servis Výskumného ústavu pôdoznanectva a výživy rastlín, 2019
- Ústredný zoznam pamiatkového fondu SR, 2019
- Údaje o existencii hydromelioračných zariadení, Hydromeliorácie, š.p. Bratislava
- údaje získané od orgánov št. správy, organizácií, správcov sietí
- internetové portály
- platné zákony, vyhlášky, nariadenia

Ako mapový podklad bola použitá digitálna katastrálna mapa obce Košťany nad Turcom, poskytnutá GKÚ Bratislava.

B. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

B.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

B.1.1 Riešené územie

Obec Košťany nad Turcom z hľadiska územno-správneho členenia patri do Žilinského samosprávneho kraja, do okresu Martin. Z hľadiska kategorizácie územno-štatistickej jednotky EUROSTAT vystupuje ako úroveň LAU 2 (do r.2002 NUTS V).

Rozhodnutím MV RR SR č.3/2007 zo dňa 06.06.2007 bola obec Košťany nad Turcom zaradená do skupiny kohéznych pólov rastu ležiacich v záujmovom území inovačných pólov rastu.

Obec Košťany nad Turcom leží v údolnej nive rieky Turiec, pri hlavnom dopravnom ťahu v smere Martin - Banská Bystrica, resp. Prievidza, Žiar nad Hronom, v severnej časti Turčianskej kotliny, v tesnej blízkosti okresného mesta Martin.

Riešené územie obce pozostáva zo zastavaného územia obce a ostatného katastrálneho územia. Zastavané územie je v súčasnosti legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990. Celková výmera riešeného katastrálneho územia je 643,59 ha. Plocha zastavaného územia obce k 1.1.1990 je 65,79 ha.

Územný plán obce Košťany nad Turcom rieši celé katastrálne územie obce v mierke 1:10 000 a ťažiskové územie obce v rozsahu zastavaného územia a predpokladaných rozvojových plôch v mierke 1:5000.

B.1.2 Geografický opis a prírodné podmienky územia

zdroj: *KEP, Mgr. T. Šolomeková a kol., 2017

Geologické pomery

Podľa regionálneho geologického členenia (*Vass et al. 1988) môžeme v záujmovom území vyčleniť:

- ✓ oblasť: vnútrohorské panvy a kotliny
- podoblasť: vnútorné kotliny
- jednotka III. rádu: Turčianska kotlina

Terciárna výplň Turčianskej kotliny je tvorená horninami paleogénu, ktoré sú prekryté mohutným komplexom neogénnych. Sedimenty paleogénu sú prítomné hlavne vo východnej resp. severovýchodnej časti kotliny. Medzi horninami paleogénu a neogénu existuje stratigrafický hiát ako aj výrazná tektonická diskordancia. Sedimenty kvartéru majú v Turčianskej kotline značné plošné rozšírenie, pričom určujúcim genotypom sú sedimenty terasového typu.

Základnou geologickou jednotkou sú sedimenty neogénu a kvartéru: martinské súvrstie: piesčité íly, piesky/pieskovce, štrky/zlepenec, uhoľné íly a lignity (* <http://apl.geology.sk/pgm/>).

Celé k. ú. Košťany nad Turcom tvoria 2 štruktúry:

- Nadradená jed. - Západné Karpaty – medzihorská kotlina (Z časť k.ú. pri Turci),
- Nadradená jed. - Západné Karpaty – medzihorská kotlina – malý pokles (V časť k.ú. pri Belianskom potoku)

Kvartérny pokryv (*podľa Maglaya & Pristaša, 2002), genetické typy:

- fluviálne sedimenty: prevažne nívne humózne hliny alebo hlinito-piesčité až štrkovito-piesčité hliny dolinných nív – severozápadná časť k. ú.
- deluviálne sedimenty v celku: hlinité, hlinito-piesčité, hlinito-kamenité, piesčito-kamenité až balvanovité svahoviny a sutiny – J časť k.ú.
- fluviálne sedimenty: piesky, piesčité štrky až piesky v terasách bez pokryvu – V časť k.ú. smerom ku Žabokrekom (tzv. Žabokrecká terasa).

V zmysle inžinierskogeologickej rajonizácie Slovenska zasahujú do riešeného územia:

- rajón údolných riečnych náplavov
- rajón deluviálnych sedimentov
- rajón terasových stupňov

Geomorfologické členenie

V zmysle geomorfologických jednotiek Slovenska (*Mazúr & Lukniš 1986) je riešené územie tvorené nasledovne:

Sústava: Alpsko-Himalájska
Podsústava: Karpaty

Provincia: Západné Karpaty
Subprovincia: Vnútrotné západné Karpaty
Oblasť: Fatransko - tatranská oblasť
Celok: Turčianska kotlina
Podcelky: Mošovská pahorkatina.

Sklonitosť reliéfu - determinuje výskyt reliéfových procesov, charakter pôdneho krytu a spôsob využívania krajiny. Na približne polovici rozlohy k. ú., a to v nive Turca spolu s intravilánom obce dosahuje sklon reliéfu hodnoty 0° - 3°. V JV časti k.ú. sa sklony pohybujú v rozmedzí 3° - 7°. V priestore Žabokrekej terasy max. hodnota sklonov dosahuje 17° - 25°.

Hlavným typom reliéfu je kotlinový reliéf, t.j. fluvialna rovina, málo členitá hladko modelovaná rovina až kotlinová eróznodenudačná členená pahorkatina.

Orientácia reliéfu voči svetovým stranám značne závisí charakter biotopu a vhodnosť lokality pre realizáciu socioekonomických aktivít, najmä v oblasti poľnohospodárstva. Intravilán obce leží na rovine.

Klimatické podmienky

Z hľadiska teplotných a vlhkostných kritérií sa k. ú. Košťany nad Turcom rozprestiera v mierne teplej oblasti, a v mierne teplom, vlhkom, s chladnou až studenou zimou, kotlinovom/dolinovom okrsku.

Z hľadiska klimato-geografických typov je pre predmetné územie charakteristická kotlinová klíma s veľkou inverziou teplôt, mierne suchá až teplá, a je mierne teplá s priemernou januárovou teplotou - 2,5 °C až - 5 °C a priemernou júlovou teplotou 17 °C až 18,5 °C.

Priemerný ročný úhrn zrážok je 800 mm (priemer za r. 1961-1990). Obdobia so snehovou pokrývkou trvajú 80 dní a maximálna hrúbka snehovej pokrývky dosahuje 30-50 cm v stredných polohách. Rozdiely podľa rokov sú značné a môžu sa vyskytnúť prípady, keď snehová prikrývka i v nižších polohách trvá extrémne dlho, alebo sa naopak nevytvorí.

V súčasnosti sú známe trendové zmeny bilančných úhrnov zrážok pre celé povodie, kotlinu a pohoria za obdobie 1901-1990. Z analýz SHMÚ vyplynulo, že v celom povodí dochádza k úbytku ročných bilančných hodnôt zrážok o 5 %, pričom výraznejšie zmeny boli zaznamenané v kotline.

Najbližšia zrážkomerná stanica k riešenému k.ú: (IND 24280) Martin.

Turčianska kotlina, v s ohľadom na geografické a geomorfologické danosti sa radí medzi kotliny s nevhodnými rozptylovými podmienkami. Ide o pomerne úzku vysočinnú kotlinu, výrazne ohraničenú vrstvami, zvažujúcu sa z juhu na sever, kotlina je menej vetrateľná a v prechodných obdobiach sa v nižších nadmorských výškach vyskytujú časté inverzné stavy ovzdušia. Sledovaná oblasť je charakteristická veľkou početnosťou stavov bezvetria a malých rýchlostí vetra do 2 m/s, čo predstavuje až 74 % týchto situácií v roku (SAŽP 2014).

Podľa údajov z meteorologickej stanice Bystrica (470 m n.m.) prevláda južné a juhozápadné prúdenie vetra s priemernou rýchlosťou 3,1 - 3,2 m.s⁻¹. K. ú. Košťany nad Turcom leží v priemernej inverznej polohe (Lapin & Tekušová 2002).

Hydrologické a hydrogeologické podmienky

K. ú. Košťany nad Turcom patrí do základného povodia č. 4-21-05 Váh od ústia Oravy po ústie Varínky (Vyhláška č. 224/2005 Z. z.).

Riešený úsek leží vo vrchovinovo-nížinnej oblasti charakterizovanej dažďovo-snehovým režimom odtoku s akumuláciou vody v decembri až februári, vysokou vodnosťou v marci až apríli, najvyšším prietokom v druhej polovici marca, najnižším prietokom v apríli a výrazným podružným zvýšením vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy..

Vo Vrútkach dosahujú prietoky Turca maximum v marci a apríli (13 - 19 m³/s) a minimum v septembri a januári, kedy sa pohybujú na úrovni 3 - 6 m³/s. Dlhodobý priemerný prietok dosahuje hodnotu 10,28 m³/s, pričom dlhodobo klesá. Všetky hodnotené prítoky majú približne rovnaký charakter s tým, že najvyššie odtoky sú dosahované v mesiacoch apríl a máj.

Pravidelné zaplavovanie príbrežných pozemkov a výskyt dočasných stojatých vôd v inundáciách toku sa týka okrem Košťan aj Kláštorských lúk, pri Mošovci, dolný tok Vríce, Benice, Príbovce. Vybrevovanie patrí medzi základné hydrologické charakteristiky povodia. V súvislosti s hydrologickými zmenami možno pozorovať čoraz väčšie výkyvy v pravidelnom vybrevovaní tunajších tokov už od Q_{1roč}.

Priemerná ročná teplota vody Turca neustále vzrastá. Kým v rokoch 1962 - 1966 dosahovala priemernú hodnotu 7.02 °C, tak v rokoch 1982 - 1986 už 7.96 °C. Po výstavbe vodnej nádrže Turček priemerná teplota vody Turca vzrástla nad 8 °C. Potoky v podhorskej oblasti Turca dosahujú maximálne v priemere 7 °C.

a) Vodné toky

V prílohe č. 1 k vyhláške č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov sa nachádzajú v k.ú. Košťany nad Turcom 2 toky. Uvádzame ich s číslom hydrologického poradia:

- 4-21-05-020 Turiec: pramení v Kremnických vrchoch na juhovýchodnom svahu Svrčinníka (1 312,8 m n. m.) v nadmorskej výške približne 1 090 m n. m. Do rieky Váh sa vlieva pri Vrútkach v nadmorskej výške približne 378 m n. m. Medzi Moškovcom a Martinom rieka vytvára početné meandre a je chráneným územím: riečny ekosystém európskeho významu (SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok) a mokrad' medzinárodného významu podľa Ramsarského dohovoru s jedinečnou a dobre zachovanou biodiverzitou, hydromorfologickými črtami, záplavovými pulzami, pozdĺžnou i laterálnou spojitosťou a riečnym kontinuom, ktoré – okrem Vodárenskej nádrže Turček na hornom toku – významne narušujú len dve hate na dolnom toku v Martine. Súčasná vegetácia a kvetena: prírode blízke a druhovo bohaté brehové a korytové porasty (zo stromov vŕba krehká, jaseň, čremcha, jelša lepkavá, brešt horský) zachované len po ústie Bystričky (Topercer 2005),
- 4-21-05-086 Beliansky potok: pramení vo Veľkej Fatre na severnom svahu Borišova (1 509,5 m n. m.) v nadmorskej výške približne 1 420 m n. m. Je pravostranným prítokom Turca s dĺžkou 20,3 km, je tokom IV. rádu. Do Turca sa vlieva severne od riešenej obce v nadmorskej výške cca 404,8 m n. m. Jeho najvýznamnejším ľavostranným prítokom je Necpalský potok. Koryto Belianskeho potoka je zväčša neupravené, na severnom okraji Košťian rozdvojené (bifurkácia). Súčasná vegetácia a kvetena: staré (50 – 60-ročné) dobre vyvinuté brehové porasty hlavne z vŕby krehkej *Salix fragilis* (plus jaseň *Fraxinus excelsior*, brešt *Ulmus glabra*), medzernaté poschodie krov (vŕba purpurová *Salix purpurea*), z bylín blyskáč *Ficaria bulbifera*, cesnačka *Alliaria petiolata*, chrastrnica trstovníkovitá *Phalaroides arundinacea* (Topercer 2005).

Ďalšie pravostranné prítoky Turca:

- Čierny potok, tok IV. rádu, dĺžka 5,5 km. Sprava priberá potok Býkor, z ľavej strany sa oddeľuje umelo upravené vedľajšie rameno nazvané Košťiansky potok, ktoré sa do koryta Čierneho potoka vlieva na južnom okraji intravilánu obce. Potok má krátky pravostranný prítok,
- Býkor: tok V. rádu, dĺžka 2,8 km, je to pravostranný prítok Čierneho potoka,
- Košťiansky potok: umelo upravené vedľajšie rameno s dĺžkou 1,8 km,
- Žabokrečský potok – severovýchod k.ú.

b) Geotermálna energia

Katastrálne územie spadá do vymedzenej geotermálnej oblasti Turčianska kotlina s teplotou v hĺbke 2000 m: 70-80 °C.

c) Hydrogeológia

Podzemná voda je definovaná ako voda vyplňujúca dutiny zvodnených hornín. Základnou jednotkou pre hodnotenie podzemných vôd je hydrogeologický región. Hranice hydrogeologických regiónov sa nekryjú s hranicami povodí povrchových tokov. Podľa poslednej hydrogeologickej rajonizácie (1984) bolo územie Slovenska rozdelené na 142 hydrogeologických rajónov (Belan et al. 2015).

Z 8 hydrogeologických regiónov v okrese Martin sa v riešenom území nachádza 1 región, uvádzame ho s bilančným množstvom podzemnej vody za rok 2012:

- QP 033 paleogén, neogén a kvartér Turčianskej kotliny, povodie Turiec, využiteľné množstvá: 887,53 l.s⁻¹, odber: 45,34 l.s⁻¹.

V riešenom území vyvierajú 3 typy nasledovných objektov:

- 5 hydrogeologických vrtov,
- 4 umelé hydrogeologicky významné objekty: výtok z podzemnej drenáže (trubky, horizontálne vrty) s výdatnosťou 0,05 l.s⁻¹, 1,36 l.s⁻¹, 0,15 l.s⁻¹, 0,1 l.s⁻¹,
- niekoľko prameňov s výdatnosťou od 0,03 - 0,05 l.s⁻¹,
- 1 významná kopaná alebo spúšťaná studňa slúžiaca na odber vody.

Geochemická charakteristika prostredia vodných zdrojov

V k. ú. sa vyskytujú z hľadiska genézy 3 typy podzemnej vody:

- silikátovo-karbonátogénne podzemné vody: chem. typ: Ca-HCO³, resp. Ca-Mg-HCO³ typ, celková mineralizácia: 300-800 mg/l, horninové prostredie: kvartér - fluviálne sedimenty - nívne hliny, piesčité hliny, piesčité štrky a piesky (holocén), medzizrnová priepustnosť, niva Turca vrátane intravilánu, t.j. väčšina k.ú.,
- silikátovo-karbonátogénne podzemné vody: chem. typ: Ca-HCO³, resp. Ca-Mg-HCO³ typ celková mineralizácia: 200-800 mg/l, horninové prostredie: kvartér - proluviálno-deluviálne sedimenty - hlinito-

kamenito-štrkovité (holocén-pleistocén), typ priepustnosti: puklinová, JV časť k.ú. napravo od cesty a trate,

- silikátovo-karbonátogénne podzemné vody: chem. typ: Ca-HCO_3 , resp. Ca-Mg-HCO_3 typ, celková mineralizácia: 200-800 mg/l, horninové prostredie: kvartér - fluviálne sedimenty terás - štrky, piesčité štrky a piesky (pleistocén), typ priepustnosti: medzizrnová, v k.ú. terasa na hranici so Žabokrekmi (zdroj: <http://apl.geology.sk/hydrochem/>).

Podzemné vody dosahujú triedu kvality A, zväčša v plnom rozsahu vyhovujú všetkým ukazovateľom podľa Vyhlášky MZ SR č. 151/2004 pre pitnú vodu.

V k. ú. Košťany nad Turcom je evidovaná 1 narážaná studňa: Košťany nad Turcom č. d. 273, trieda kvality A, chem. typ: Ca-HCO_3 (zdroj: <http://apl.geology.sk/hydrochem/>).

Prírodné stresové javy

a) Seizmicita

Obce v okrese Martin boli v 15. storočí postihnuté silnými zemetraseniami (r. 1443 až 1445 a 1453), ďalšie zemetrasenia boli zaznamenané v r. 1578 a 15. januára 1858. Podľa STN 73 0036 - „Seizmické zaťaženie stavieb“ - príloha A2 "Seizmotektonická mapa Slovenska" sa katastrálne územie nachádza v seizmickej oblasti 6 a 7° MSK-64. Základné seizmické zrýchlenie zodpovedá zemetraseniu s periódou výskytu 450 rokov a vzťahuje sa na objekty so súčiniteľom významnosti $g_l=1,0$ s priemernou životnosťou 50-100 rokov (*SAŽP Banská Bystrica 2014).

b) Radónové riziko

Pre rádioekologické hodnotenie územia je dôležité poznať úroveň prirodzenej rádioaktivity hornín a vôd a radónové riziko. Prírodná rádioaktivita sa v k. ú. nevyskytuje nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia. Zastavané územie a prevažná časť extravilánu je zaradená medzi územia s nízkym radónovým rizikom. Stredné radónové riziko pôsobí na juhovýchode katastra. Pre riešené k. ú. nie je prognóza zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm) (*zdroj: <http://mapserver.geology.sk/>).

c) Erózia pôdy

Pôdna erózia sa v našich pôdno-klimatických podmienkach najčastejšie vyskytuje ako vodná a veterná erózia pôdy. Potenciálne extrémnou vodnou eróziou je ohrozená viac než polovica poľnohospodárskej pôdy okresu. V mape Negatívne prvky a javy v RÚSES okrese Martin sú v riešenom území vodnou eróziou veľmi silne ohrozené plochy v rajóne nestabilných území na juhovýchode k. ú. Týkajú sa ich opatrenia zvýšenia podielu NDV v území a stabilizácia zosuvov.

Do kategórie so žiadnou alebo nízkou potenciálnou vodnou eróziou patria predovšetkým fluvizeme a čiernice, ale aj všetky ostatné pôdy na rovinách.

d) Svahové pohyby a deformácie

Pri rôznych antropogénnych činnostiach, najmä tých, ktoré sú spojené s hĺbením výkopov, zárezov a odrezov, môže byť ohrozená stabilita svahov. Týka sa to najmä svahov, na ktorých spodnú vrstvu delúvií tvoria flyšoidné sedimenty s podstatným zastúpením ílovcových a slieňovcových hornín.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (č. 231-2170/3030/17) sa v riešenom území evidujú 3 potenciálne svahové deformácie. Najrozsiahlejšia z nich sa nachádza na južnom cípe k. ú. v lokalite Kostolište.

Aktivácia svahových deformácií, dosiaľ nezmapovaných, hrozí vplyvom prírodných pomerov alebo negatívnymi antropogénnymi faktormi, resp. ich kombináciou na plochách v k.ú., ktoré sú v rajónoch nestabilných a potenciálne nestabilných území.

V Atlase stability svahov je znázornený v riešenom k. ú. „rajón nestabilných území“, a to na juhovýchode k.ú. mimo intravilánu, po pravej strane cesty a trate. Charakteristika podrajónu je nasledovná: územia s doteraz nezaregistrovanými svahovými deformáciami, s priaznivou geologickou stavbou nevylučujúcou v prípade priaznivých morfológických pomerov občasný vznik svahových deformácií (najmä skupiny zosúvania a tečenia) vplyvom prírodných pomerov. Územia sú citlivé na negatívne antropogénne zásahy. V územiach s nedostatočnou preskúmanosťou je predpoklad existencie doteraz nezaregistrovaných svahových deformácií. Rajón zahŕňa aj územia postihnuté intenzívnou výmoľovou eróziou a územia ohrozené opadávaním úlomkov (*<http://apl.geology.sk/atlassd/>).

B.1.4 Krajinárske hodnotenie územia

Pri krajinárskom hodnotení územia je potrebné sa zaoberať s vybranými vlastnosťami krajiny – krajinným rázom, ekologickou stabilitou a diverzitou. Krajinný ráz úzko súvisí s vnímaním ľudí a ich stotožnením sa s krajinou. Je významnou súčasťou sociálneho i ekologického piliera udržateľného rozvoja, pričom hlavnými piliermi sú ekologická stabilita a diverzita. Ekologickú stabilitu v území zabezpečujú

chránené územia a prvky územného systému ekologickej stability.

Krajinársku stabilitu riešeného územia zvyšujú genofondové lokality a sieť prvkov územného systému ekologickej stability regionálneho charakteru s prvkami:

- Biocentrum nadregionálneho významu NRBC turiec
- Biokoridor regionálneho významu RBK 10 Trebostovo – Záborie
- GL č. 124: Dolný tok Belianskeho potoka
- GL č. 125: Turčiansky Peter, Ráztoka: slatinisko
- GL č. 127: Pod Brehmi
- GL č. 137: Žabokrečká terasa (Nad Zásadím – Hrušovie)

Na základe interpretácie zastúpenia a zoskupenia prvkov súčasnej krajiny štruktúry sa hodnotí charakteristický vzhľad krajiny.

Charakter krajiny podmieňoval využívanie územia skôr intenzívnejším spôsobom formou väčších poľnohospodárskych celkov (majetkov). Typickým krajinným prvkom Turca v minulosti boli zemianske kúrie s jednotlivými hospodárskymi dvormi. Významné štruktúry boli aj aleje popri cestách (SAŽP Banská Bystrica 2014).

Z hľadiska historicko-urbanistického a krajinárskeho *narušuje charakteristický ráz tunajšej turčianskej kotlinovo-podhorskej krajiny* (o. i. v rozpore so záväzkami SR voči Európskemu dohovoru o krajine) nová (realizovaná aj plánovaná) výstavba obytno-rekreačných zón v zátopovej oblasti Turca. Dochádza ňou k zmenšeniu regionálneho otvoreného krajinného priestoru a zhoršeniu jeho priestupnosti (pre ľudí i pôvodné organizmy).

K podporeniu harmonického vnímania krajiny by výrazne prispelo zvýšenie rozlohy (nedostatok) stromov a krov, remízok či solitérnych stromov. Tieto sú tu zastúpené v tak malej miere medzi veľkoblokmi ornej pôdy, že nedokážu spoľahlivo zabezpečiť zachovanie biodiverzity či ochranu pôdy pred eróznymi vplyvmi. Záhrady a sady významne pozitívne ovplyvňujú ráz krajiny.

B.1.5 Krajinná ekológia

Krajinná ekológia je vedeckým základom krajinného plánovania. Základným teoretickým východiskom krajinnoeekologického plánovania z environmentálneho hľadiska je, že pre každú, pre rozvoj spoločnosti nevyhnutnú činnosť, je potrebné nájsť vhodný priestor, v čo najmenšom rozpore s prírodnými podmienkami. Krajinnoeekologická významnosť územia bola hodnotená na základe významnosti prvkov SKŠ v troch stupňoch: prvky veľmi významné, stredne významné a nevýznamné. Hodnotenie slúži pre stanovenie limitov súčasného využitia územia.

Ekologická významnosť územia sa hodnotí z hľadiska výskytu chránených území, prvkov územného systému ekologickej stability (ÚSES) a ostatných ekostabilizačných prvkov krajiny. Priemerný koeficient ekologickej stability pre okres Martin je 2,297. Koeficient ekologickej stability pre katastrálne územie Košťany nad Turcom je 1,5. Do ekologicky najstabilnejších katastrálnych území patria k.ú. s najvyšším zastúpením lesných porastov a trvalých trávnych porastov (SAŽP Banská Bystrica 2014). Za ekostabilizačné prvky sa považujú lesy, porasty krovín, heterogénne poľnohospodárske areály a rôzne trávne porasty, ktoré sa nenachádzajú medzi chránenými územiami, ani medzi prvkami ÚSES.

Krajinná – ekologický plán je spracovaný osobitne krajinným ekológom Mgr. Táňou Šolomekovou, PhD. s kolektívom a výstupy z neho boli zapracované do návrhu ÚPN-O Košťany nad Turcom.

B.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZO ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNŮ

V rámci Slovenska patri obec Košťany nad Turcom do Žilinského samosprávneho kraja, ktorého územný rozvoj sa riadi platným Územným plánom veľkého územného celku Žilinského kraja.

Pri riešení ÚPN-O Košťany nad Turcom je nutné rešpektovať Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja a jeho Zmeny a doplnky, resp. jeho záväznú časť - Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 223/1998 Z.z. z 26. mája 1998, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Žilinský kraj, Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 6/2005 o záväzných častiach zmien a doplnkov, Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 17/2009 o záväzných častiach zmien a doplnkov č. 3 a Všeobecne záväzné nariadenie Žilinského samosprávneho kraja číslo 26/2011 o záväzných častiach zmien a doplnkov č.4 Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja. V r. 2018 boli obstarané Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC ŽK č.5, ich záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č.49/2018 zo dňa 19.03.2018.

Riešeného územia sa dotýkajú nasledovné body (číslovanie je totožné s číslovaním v ÚPN-VÚC ZaD, resp. NV SR č.223/1998 Z.z., VZN č.6/2005, VZN č.17/2009, VZN 26/2011, VZN 49/2018):

Návrhový rok 2015 uvedený v záväznej časti platného Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja sa nahrádza návrhovým rokom 2025 v celom rozsahu záväznej časti. Výhľadový rok sa posúva po roku 2025.

I.ČASŤ - ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1 vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj regiónu v oblastiach osídlenia, ekonomickej, sociálnej a technickej infraštruktúry pri zachovaní zdravého životného prostredia a biodiverzity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,
- 1.3 formovať koncepciu sídelnej štruktúry Žilinského kraja v nadväznosti na národnú a celoeurópsku polycentrickú sídelnú sústavu a komunikačnú kostru medzinárodne odsúhlasených dopravných koridorov, upevňovať sídelné väzby považských ťažísk osídlenia a považského sídelného pásu na paralelný sídelný pás v Českej republike,
- 1.4 zabezpečovať rozvojovými osami na území Žilinského kraja pozdĺž komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú sídelnú sieť, ako aj konzistenciu a rovnocennosť rozvojových podmienok s ostatným územím Slovenskej republiky,
- 1.5 formovať sídelnú štruktúru na nadregionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
- 1.8 podporovať vznik a posilnenie suburbánnych pásiem okolo miest Žilina, Martin, Čadca, Liptovský Mikuláš, Ružomberok a Dolný Kubín,
- 1.9 podporovať ako ťažisko osídlenia najvyššej úrovne žilinsko – martinské ťažisko osídlenia ako aglomeráciu celoštátneho a medzinárodného významu s významným postavením v Euroregióne Beskydy zahŕňajúcom prihraničné územie styku troch štátov: SR, ČR a PR,
- 1.11 podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí,
- 1.12 podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území,
- 1.13 sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov – sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej komplexnosti regionálnych celkov,
- 1.14 formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov decentralizovanej koncentrácie,
- 1.16 vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyvázenej hierarchizovanej štruktúry,
 - 1.16.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa:
 - d) zvolensko – turčiansku rozvojovú os: Banská Bystrica – Turčianske Teplice – Martin (návrh v úseku Banská Bystrica – Martin),
- 1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami:
 - 1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
 - 1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
 - 1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko – priestorové prostredie,
 - 1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráram, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,
- 1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene a národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, lokality NATURA).
- 1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce; v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútro sídelnú a vnútroareálovú zeleň.

2. V oblasti sociálnej infraštruktúry

- 2.5. zriaďovať zariadenia sociálnych služieb a rozširovať ich sieť v závislosti od konkrétnych potrieb občanov najmä v každom sídle okresu,
- 2.6 podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškoľovacích zariadení na území kraja,
- 2.10 vytvoriť územné predpoklady pre malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva a to najmä v územiach vzdialenejších od sídelných centier,
- 2.12 riešiť nedostatočné kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a ich zaostalú materiálnotechnickú základňu v regiónoch,
- 2.14 zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- 3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno - priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú,
- 3.2 podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,
- 3.11 podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysuciach, Orave a v Turci,
- 3.14 podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály.

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva

- 4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách
 - 4.1.2 biocentrá nadregionálneho významu : Malá Rača-Skalka, Malý Polom-Veľký Polom, Ladonhora-Brodnianka, Veľký Javorník, Bzinská hoľa-Minčol, Choč, Osičiny-Ráztoky-Lysec, Západné Tatry-Roháče, Prosečné, Nízke Tatry-Kráľovohoľská časť, Nízke Tatry-Ďumbierska časť, vodná nádrž Liptovská Mara, Kľak-Ostrá skala-Reváň-Partizán, Zniev-Sokol-Chlievska, Kláštorské lúky, Marské vršky, Borišov-Javorina, Lysec, Turiec, Pod Sokolom, Kopa-Korbeľka, Pilsko, Babia hora, Žiar-Oravská priehrada, Skalná Alpa-Smrekovica-Šiprúň, Sokol-Žiar, Oravská priehrada-Sosnina, Kľak-Reváň, Kozol, Šujské rašelinisko a Strážov,
 - 4.1.3 biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu,
 - 4.1.4 biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu regiónu,
- 4.2 rešpektovať navrhované podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu
- 4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území, začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky
 - 4.3.1 pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany,
 - 4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskej pôdy v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
 - 4.3.4 pre ekosystémy mokradí, vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná,
 - 4.3.6 pre navrhované územia európskeho významu a zosúladiť spôsob ich využívania tak, aby nedošlo k ohrozeniu predmetu ochrany,
- 4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- 4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami - trávne porasty, stromová a krovinová vegetácia a vylúčiť všetky aktivity, ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.),
- 4.7 podporovať extenzívne leso-pasienkárске využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou,
- 4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec),

- 4.8.2 preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny, alebo inom technickom diele :
- a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu - krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť),
 - b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie,
 - c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií, alebo ich zmenu,
 - d) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z navrhovaných diel (diaľnice),
 - e) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine,
 - f) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov,
- 4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,
- 4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť a nezasahovať do bezcestných území v rámci chránených území s 3. a vyšším stupňom ochrany prírody,
- 4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),
- 4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,
- 4.15 povoľovať výstavbu malých vodných elektrární na vodnom toku Váh len výnimočne
- 4.15.1 nepovoľovať výstavbu malých vodných elektrární na vodných tokoch, ktorým sa poskytuje územná ochrana prírody a krajiny :
- c) prítoky Váhu, zaradené medzi územia európskeho významu,
- 4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišť v alúviách vodných tokov,
- 4.21 zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk,

5. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

- 5.1 dopravná regionizácia
- 5.1.1 v návrhovom období realizovať opatrenia, stabilizujúce pozíciu Žilinského kraja v dopravno - gravitačnom regióne Severozápadné Slovensko a v tejto súvislosti premyslene a koordinovane uprednostňovať dopravné stavby, podporujúce efektívnu dopravnú obsluhu územia Severozápadného Slovenska ako jedného kompaktného územia, hlavne dopravno - gravitačného centra Žilina - Martin,
- 5.2 paneurópska dopravná infraštruktúra ITF a TEN-T
- 5.2.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať nadradené postavenie paneurópskych multimodálnych koridorov Medzinárodného dopravného fóra (ďalej len ITF, ktoré je nástupníckou organizáciou Európskej konferencie ministrov dopravy CEMT) a dopravných sietí TEN-T.
- c) rešpektovať cestnú infraštruktúru alokovanú v trasách doplnkových sietí TEN-T Martin - Turčianske Teplice - Šášovské Podhradie - Zvolen - Šahy - Maďarská republika, schválené pre rýchlostnú cestu R3,
- 5.3 infraštruktúra cestnej dopravy
- 5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy - definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ - ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja,
- 5.3.25 v návrhovom i výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať homogenizáciu cesty I/65 nadregionálneho významu, súbežnú s rýchlostnou cestou R3, v trase a úsekoch:
- b) cesta I/65 koniec prietahu Martin - križovatka Príbovce s cestou II/519, v kategórii C 11,5/80,
- 5.4 infraštruktúra železničnej dopravy
- 5.4.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej železničnej infraštruktúry - tratí, plôch a zariadení - umiestnenú na pozemkoch Železníc Slovenskej republiky, ohraničenú jej ochrannými pásmami,

- 5.6. infraštruktúra leteckej dopravy
 - 5.6.3 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územie letísk pre letecké práce na lokalitách Dolná Štubňa, Košťany, Gôtovany, Liptovský Ondrej,

6. V oblasti vodného hospodárstva

- 6.1 rešpektovať z hľadiska ochrany vôd
 - 6.1.4 ochranné pásma prírodných liečivých vôd Martin, Liptovská Osada (Korytnica-kúpele), Lúčky, Turčianske Teplice, Rajecké Teplice a prírodných minerálnych vôd Budiš, Kláštor pod Znievom, Martin, Mošovce, Socovce, Korytnica,
- 6.4 podporovať rozvoj skupinových vodovodov pre zásobovanie obyvateľov a uvažovaný územný rozvoj zabezpečením výstavby týchto stavieb:
 - 6.4.22 rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach s cieľom znížiť straty vody a zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou pre uvažovaný územný rozvoj,
- 6.6 zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (trasponovanými do zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd do roku 2015. To znamená :
 - 6.6.1 zabezpečiť zodpovedajúcu úroveň odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd s odstraňovaním nutrientov z aglomerácií s produkciou organického znečistenia väčšou ako 10 000 EO v časovom horizonte do 31.12.2010 v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,
 - 6.6.4 zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovania a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,
 - 6.6.5 vylúčiť vypúšťanie čistiarenskeho kalu a obsahu žump do povrchových vôd a podzemných vôd,
- 6.8 podporovať rozvoj kanalizácií a ČOV v obciach a miestnych častiach, ktoré nie je možné riešiť formou skupinových kanalizácií,
- 6.11 v súlade s Plánom manažmentu čiastkového povodia Váh realizovať opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015,
- 6.12 zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať protipovodňové opatrenia na tokoch v území, ktoré je ohrozované povodňovými prietokmi s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí
- 6.13 na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:
 - 6.13.2 vytvoriť podmienky účasti obcí na riešení povodňovej ochrany v zmysle Organizačnej smernice č. 5/2008 Slovenského vodohospodárskeho podniku š.p. Žilina a možnosti financovania v rámci Operačného programu Životné prostredie, Prioritná os 2 „Ochrana pred povodňami“, operačný cieľ : 2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami,
 - 6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,
 - 6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
 - 6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,
- 6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.

7. V oblasti nadradenej energetickej infraštruktúry :

- 7.1 zohľadniť ekonomické a ekologické hľadiská pri zabezpečení územia energiami a vytvárať efektívne diverzifikované systémy energetického zásobovania kraja,
- 7.2 zabezpečiť zvýšenú výrobu elektrickej energie
 - 7.2.1 modernizáciou a rekonštrukciou existujúcich zdrojov,
 - 7.2.2 budovaním nových zdrojov využívaním vodnej energie,
 - 7.2.3 využitím zemného plynu v kombinovanej výrobe tepla a elektrickej energie v paroplynových cykloch a kogeneračných jednotkách,
- 7.3 zabezpečiť spoľahlivú a bezpečnú dodávku a prenos elektrickej energie dobudovaním elektrizačnej rozvodnej sústavy kraja v nadväznosti na sústavu SR a sústavu medzištátnu,
- 7.4 v energetickej náročnosti spotreby :
 - 7.4.1 realizovať opatrenia na zníženie spotreby elektrickej energie v priemysle a energeticky náročných prevádzkach,
 - 7.4.2 minimalizovať využívanie elektrickej energie na výrobu tepla,
- 7.6 chrániť územné koridory a plochy pre vedenia a zariadenia vo výhľade po roku 2015:
 - 7.6.11 2x110 kV vedenie Košúty - Turčianske Teplice,
- 7.7 podporovať rozvoj plynifikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení,

- 7.8 zvýšiť percento plynofikácie obcí v kraji v ekonomicky efektívnych oblastiach a v územiach so zvýšenými požiadavkami na ochranu životného a prírodného prostredia (Národné parky, ich OP, CHKO a pod.),
- 7.10 zamerať sa v spotrebe zemného plynu na jeho využívanie :
 - 7.10.1 v kombinovanej výrobe tepla a elektrickej energie, paroplynových cykloch a kogeneračných jednotkách,
 - 7.10.2 ako alternatívne palivo pre pohon motorových vozidiel hlavne v hromadnej (MHD, prímestská doprava) a individuálnej doprave,
- 7.11 vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami,
- 7.12 presadzovať v oblasti zásobovania teplom uplatnenie energetickej politiky SR a regionálnej energetickej politiky Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK); s využitím kompetencie miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom,
- 7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,
- 7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok,
- 7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.

8. V oblasti odpadového hospodárstva

- 8.1 zabezpečiť postupnú sanáciu a rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadov a starých environmentálnych záťaží do roku 2015,
- 8.3 zabezpečiť lokality pre výstavbu zariadení súvisiacich s triedením, recykláciou, využívaním a zneškodňovaním odpadov v obciach, určených v územnom pláne,
- 8.4 zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov obcí, určených v ÚPD.

9. V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja

- 9.1. zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja,

10. V oblasti telekomunikácií

- 10.1 zabezpečiť realizáciu hlavných a strategických cieľov, stanovených v telekomunikačných projektoch,

11. V oblasti pôšt

- 11.1 rešpektovať koncepčné materiály schválené vládou SR a MDPT SR,
- 11.3 skvalitňovať poštové služby v kraji realizáciou nasledovných úloh a cieľov :
 - c) rozšírenie poštových služieb na vybraných poštách v kraji, optimalizovanie komerčnej činnosti na poštách z hľadiska záujmu zákazníkov, pokračovať v skvalitňovaní služieb, poskytovaných Poštovou bankou a.s.
 - d) pokračovať v modernizácii interiérov pôšt vo všetkých okresoch, predovšetkým v Žiline, Martine, Turčianskych Tepliciach, Námestove a Tvrdošíne, ako aj v plynofikácii pôšt v kraji.

II. ČASŤ - VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú tieto:

- 1. Stavby na sledovanie stavu životného prostredia – sieť sledovacích, dokumentačných a výskumných staníc /stanovišť/ v blízkosti, resp. v areáloch nadregionálnych biocentier a biokoridorov a lokalít medzinárodného významu.
- 2. Dopravné stavby
 - 2.1 stavby cestnej dopravy :
 - 2.1.3 rýchlostná cesta R3 v kompletnej trase, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 a I/14,
- 3. Technická infraštruktúra
 - 3.1 vodohospodárske stavby
 - 3.1.2 skupinové vodovody pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a s nimi súvisiace stavby :
 - v) rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach,

- 3.1.10 odstraňovanie povodňových škôd,
- 3.1.11 preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov,
- 3.2. energetické stavby
 - 3.2.4 stavby súvisiace s plynifikáciou v okresoch Žilinského kraja,
- 3.3. pošta a telekomunikácie
 - 3.3.1 súvisiace stavby pre rozvoj telekomunikácií na dosiahnutie špičkovej medzinárodnej úrovne telekomunikačných služieb,
- 3.4 stavby na zneškodňovanie, využívanie a spracovanie odpadov
 - 3.4.2 stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotriedňovanie, kompostovanie a recykláciu odpadov,

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa § 108 zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v znení zákona č.103/1990 Zb., zákona č. 262/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č.136/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 286/1996 Z. z., zákona č. 229/1997 Z. z., zákona č.175/1999, zákona č. 237/2000 Z. z., zákona č. 416/2001 Z. z., zákona č. 553/2001 Z. z., a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 217/2002 Z. z. pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

B.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

B.3.1 Demografická charakteristika

Povojnový rozvoj obce trval do 90-tych rokov 20.storočia. Bol založený na pracovných príležitostiach hlavne v blízkom okresnom meste, kde sa rozvíjal ťažký priemysel s veľkými nárokmi na pracovné sily. Obec sa stala satelitným sídlom Martina, s narastajúcimi ekonomickými aktivitami hlavne v priemyselnej výrobe. Pre potreby vzhľadom na ÚPN-O sú dôležité údaje o počtoch obyvateľov z posledného obdobia (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011-základné údaje, Žilinský kraj) a navrhované trendy rastu.

Obec Košťany nad Turcom mala pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 1.182 obyvateľov, z toho 593 žien (50,2%) a 589 mužov. Pri sčítaní k v roku 2001 mala obec 1.080. trvale bývajúcich obyvateľov. Od roku 1980 po r. 1991 počet obyvateľov obce mierne klesal, odvtedy počet obyvateľov obce stúpa, medziročne o 12,3 obyvateľa. V období od sčítania v roku 2001 do roku 2011 má priemerný ročný prírastok hodnotu 10,2 obyvateľa, t.j. 0,94 %.

Katastrálne územie obce má rozlohu 643,59,19 ha. Hustota osídlenia v r.2016 bola 204,79 obyv./km², je vyššia ako okresný priemer s hodnotu 132,0 obyvateľov/ km².

Tab. č.2 - Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov od r. 1970

Rok (k 31.12.)	Počet obyvateľov	Index rastu
1970	905	100,0
1980	1.049	115,9
1991	1.022	112,9
2001	1.080	119,3
2002	1.090	120,4
2011	1.182	130,6
2012	1.210	133,7
2013	1.258	139,0
2014	1.300	143,6
2015	1.306	144,3
2016	1.330	147,0

Pozn. Tabuľka bola spracovaná bez korekcií s použitím údajov zo Štatistického úradu SR

Po poklese počtu obyvateľov obce v období rokov 1980 – 1991 (z 1049 obyv. v r. 1980 na 1022 v r. 2001) začal počet obyvateľov v období po roku 2001 znova stúpať. Z 1080 trvale bývajúcich obyvateľov pri sčítaní v roku 2001 stúpol počet obyvateľov do sčítania v roku 2011 na 1182 obyvateľov (o 102 obyv.), počet obyvateľov v súčasnosti naďalej rastie (k 31.12.2016 mala obec 1330 obyvateľov). V období od sčítania v r.2001 do sčítania v r.2011 stúpol počet obyvateľov obce o 9,4 %, priemerný ročný prírastok je 0,94 %.

Za posledných 5 rokov vzrástol počet obyvateľov o 148, t.j. o 12,5 %, priemerný ročný prírastok je 29,6 obyvateľa, čo predstavuje 2,5 % a vysoko prekračuje hodnoty priemerného prírastku za okres Martin, Žilinský kraj a SR.

Tab. č.3 - Pohyb obyvateľstva za posledné obdobie od r.2007 (zdroj: obecná štatistika, 2016)

rok	narodení	zomrelí	prírodný prírastok/úbytok	príťahovaní	vystaňovaní	migračné saldo	celkový prírastok	počet obyvateľov k 31.12.
2007	9	-9	0	44	-20	+24	+24	1.148
2008	7	-7	0	30	-22	+8	+8	1.156
2009	14	-17	-3	20	-20	0	-3	1.153
2010	12	-14	-2	22	-14	+8	+6	1.159
2011	7	-7	0	32	-17	+15	+15	1.174
2012	6	-9	-3	44	-13	+31	+28	1.202
2013	15	-11	+4	61	-17	+44	+48	1.249
2014	12	-12	0	62	-27	+35	+35	1.283
2015	8	-17	-9	47	-37	+10	+1	1.284
2016	12	-18	-6	50	-25	+25	+19	1.303
2017 k 30.06.	8	- 8	0	25	-25	0	0	1.303
Spolu	110	-120	-19	437	-237	+200	+181	

Pozn. Tabuľka bola spracovaná bez korekcií s použitím údajov obecnej štatistiky obce Košťany nad Turcom (údaje nie sú úplne zhodné s údajmi Štatistického úradu SR, hlavne r.2016, kde je rozpor oproti štatistike ŠÚ -27 obyvateľov menej podľa obecnej štatistiky)

V období rokov 2007 – 2017 počet obyvateľov obce vzrástol o 179 osôb. Počet obyvateľov obce od roku 2007 prirodzeným úbytkom mierne klesal a zároveň rástol kladným migračným saldom (181 obyv./10 rokov), pričom prírastok migračným saldom (+200 obyv./10 rokov) bol vyšší ako prirodzený úbytok (-19 obyv./10 rokov).

Základné údaje o obyvateľstve

Tab. č.4 - Veková štruktúra obyvateľstva v obci k 31.12.2016

Obec	Počet trvale bývajúcich obyvateľov			Veková štruktúra obyvateľov					
	celkom	muži	ženy	0 – 14	15-64 muži	15-64 ženy	65+ muži	65+ ženy	nezistený
Košťany nad Turcom	1.330	662	668	199	493	447	75	116	-

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017; nie je zhodná s údajmi podľa obecnej štatistiky

Podiel žien z trvale bývajúceho obyvateľstva je 50,2 %.

Tab. č.5 - Vývoj zloženia obyvateľstva obce podľa charakteristických vekových skupín, index vitality

	Počet obyvateľov	Predprodukt.věk		Produktívny vek		Poprodukt. vek		Index vitality
		Počet	%	Počet	%	Počet	%	
sčítanie 1991	1.002	203	20,26	599	59,78	200	19,96	101,5
sčítanie 2001	1.084	171	15,77	661	60,98	252	23,25	67,9
sčítanie 2011	1.182	165	13,95	850	71,92	167	14,13	98,8

Z tabuľky vyplýva, že index vitality obyvateľov obce sa od roku 1991 výrazne nezmenil. Podľa hodnoty indexu vitality (menej ako 120) pri všetkých troch sčítaniach v r.1991, r.2001 a r.2011 patrilo obyvateľstvo v obci z hľadiska vekovej štruktúry medzi ubúdajúci typ populácie. Zvýšenie indexu vitality pri sčítaní v r.2011 ovplyvnila aj skutočnosť, že v súčasnosti sa do skupiny obyvateľov poproduktívneho veku zaraďujú obyvateľia s vekom vyšším ako 65 rokov (predtým 60).

Tab. č.6 - Veková štruktúra obyvateľstva v obci a vo vyšších územných celkoch (SODB,2011)

Veková skupina	Košťany nad Turcom		Okres Martin		Slovenská republika	
	poč. obyv.	v %	poč.obyv.	v %	poč.obyv.	v %
Predprodukt.věk	165	14,0	17 474	17,9	1 015 493	18,9
Produktívny vek	850	71,9	62 403	63,8	3 349 231	62,3
Poprodukt. Věk	167	14,1	17 475	17,9	967 207	18,0
Nezistený	-	-	461	0,4	47 524	0,8
Spolu	1.182	100,0	97 813	100,0	5 379 455	100,0
Index vitality	98,8		100,0		105,0	
Priemerný vek	40,27		31,4		38,7	

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2016

Z tabuľky vyplýva, že veková skladba obyvateľov obce je z hľadiska indexu vitality nepriaznivejšia ako veková skladba obyvateľov okresu Martin aj ako veková skladba obyvateľov Slovenska – v obci je nižší podiel obyvateľov v predproduktívnom veku, vyšší podiel obyvateľov v produktívnom veku a nižší podiel obyvateľov v poproduktívnom veku. Priemerný vek obyvateľov obce je vyšší ako priemerný vek obyvateľstva SR aj okresu Martin. Index vitality je približne na úrovni okresu Martin, ale horší ako v SR.

K 31.12.2015 sa veková štruktúra obyvateľstva obce oproti sčítaniu v r.2011 zlepšila, index vitality sa zvýšil na 103,5 (v predproduktívnom veku bolo v obci 199 obyvateľov, v produktívnom veku 940 obyvateľov a v poproduktívnom veku 191 obyvateľov).

Index maskulinity

K 31.12.2016 bolo v obci 662 mužov a 668 žien (zdroj: ŠÚ SR). V prepočte na 1000 mužov v obci pripadalo 1009 žien, čo sa nepokladá za výrazné porušenie početnej rovnováhy medzi mužmi a ženami.

Obyvateľstvo podľa národností

Tab. č.7 - Obyvateľstvo podľa národnostného zloženia (SODB, 2011)

Národnosť	Počet osôb	Podiel v %
slovenská	1.084	93,3
rusínska	4	0,3
česká	8	0,7
nemecká	2	0,1
iná	4	0,3
nezistená	59	5,3
Spolu	1.161	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2016

V obci je výlučne zastúpené obyvateľstvo slovenskej národnosti až 93,3 %.

Štruktúra obyvateľstvo podľa vierovyznania

Tab. č.8 - Obyvateľstvo podľa vierovyznania (SODB, 2011)

Vierovyznanie	Počet osôb	Podiel v %
Rímsko-katolícka cirkev	473	40,7
Grécko – katolícka cirkev	5	0,4
Pravoslávna cirkev	1	0,1
Evanjelická cirkev a.v.	297	25,6
Evanjelická cirkev metodistická	6	0,5
Cirkev čsl.husitská	1	0,1
Cirkev bratská	2	0,2
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	1	0,1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	4	0,3
Bez vyznania	269	23,2
Iné	2	0,2
Nezistené	100	8,6
Spolu	1.161	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2016

V obci je veriacich okolo 68 %, 40,7% je rímsko-katolíckeho vyznania a 25,6 % vyznania evanjelického a. v. Podiel ostatných vierovyznaní je menší ako 2%, bez vyznania je 269 osôb (23,2 %), nezistené vierovyznanie bolo u 100 osôb (8,6%).

Prognóza demografického vývoja

V Žilinskom kraji sa v období do roku 2015 predpokladá postupné zhoršovanie vekovej skladby obyvateľov a zmena typu populácie zo stabilizovanej až stagnujúcej (index vitality v rozmedzí 120 – 200) na ubúdajúcu (index vitality menší ako 120) v období po roku 2005. V najbližších rokoch sa predpokladá ďalšie zhoršovanie vekovej skladby obyvateľov kraja aj okresu. Z hľadiska typu populácie predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2038 index vitality zostane v pásme prirodzeným prírastkom ubúdajúceho typu populácie.

Pre vývoj počtu obyvateľov obce je významná skutočnosť, že v obci je dostatok pracovných príležitostí. Najmä z uvedeného dôvodu, ako aj vzhľadom k polohe obce v tesnej blízkosti mesta Martin, je

v obci záujem o výstavbu nových rodinných domov, čo sa prejavuje aj kladným migračným saldom. Za posledných 5 rokov pribudlo prisťahovaním priemerne ročne 29 obyvateľov. Pre obdobie do roku 2015 ÚPN – VÚC Žilinského kraja predpokladal nerovnomerný vývoj – do roku 2005 intenzívnejší s indexom rastu 102,2 a v rokoch 2006 – 2015 pomalší vývoj a indexom rastu 101,7.

Vzhľadom k ponuke pracovných príležitostí v obci aj v blízkom okolí, predpokladáme aj v budúcich rokoch nárast počtu obyvateľov obce najmä prisťahovaním. Potrebne je najmä vytvoriť dobré podmienky pre bytovú výstavbu, dobudovanie vybavenosti na zodpovedajúcu úroveň.

Na základe vyhodnotenia uvedených východísk **predpokladáme nasledovný vývoj počtu obyvateľov obce :**

Tab.č.9 - Prognóza demografického vývoja počtu obyvateľov obce

Rok	Počet obyvateľov	%	Priemerný ročný prírastok v %
2017	1.330	100,0	-
2028	1.600	120,3	2,03
2038	1.900	142,9	1,88

B.3.2 Ekonomická aktivita a nezamestnanosť

V súčasnej dobe má SR priaznivý ekonomický rast, čo sa prejavuje aj znižovaním nezamestnanosti.

V okrese Martin bolo pri sčítaní v r.2011 ekonomicky aktívnych 46.726 osôb, tj. 48,1 % z celkového počtu obyvateľov. Podiel ekonomicky aktívnych z trvale bývajúceho obyvateľstva je vyšší ako v okrese Martin.

Tab. č. 10 - Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (SOBD, 2011)

Obec	Počet obyvateľov	Ekonomicky aktívne osoby	
		Spolu	%
Košťany nad Turcom	1.182	600	50,8
Okres Martin	97.110	46.726	48,1

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2016

Tab. č. 11 - Ekonomická aktivita obyvateľov podľa sektorov (SOBD, 2011)

	spolu	%	primárny sektor	% z ekonom. aktívnych	sekundárny sektor	% z ekonom. aktívnych	terciálny sektor	% z ekonom. aktívnych
obyvatelia	1.182							
Ekonomicky aktívny (EA)	600	50,8						
Odchádza z obce	339	28,7	10	2,9	103	30,4	226	66,7
Prichádza do obce	941		1		749		191	

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2016

Tab. č. 12 - Počet uchádzačov o zamestnanie

	r.2011	r.2012	r.2013	r.2014	r.2015	r.2016
muži	28	43	36	27	17	10
ženy	31	28	30	28	21	11
Spolu	59	71	66	55	38	21

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR, 2016

Ku dňu sčítaniu ľudu mala obec 600 ekonomicky aktívnych ľudí, z toho 262 žien a 338 mužov. Podiel ekonomicky aktívnych osôb je 50,8 %, v okrese Martin je to 48,1 %. Podiel ekonomicky aktívnych osôb je málo nad úrovňou okresného priemeru. Z 850 obyvateľov v produktívnom veku bolo ekonomicky aktívnych 70,6 %. Pracujúcich (okrem dôchodcov) bolo v obci 478 osôb.

Z celkového počtu 600 ekonomicky aktívnych obyvateľov, 339 (28,7% z ekonomicky aktívnych) odchádzalo za prácou mimo obec. Z ekonomicky aktívnych pracovalo v primárnom sektore 2,9%, v sekundárnom 30,4% a v terciárnom 66,7%.

Do obce celkove prichádzalo pracovať 941 obyvateľov z iných obcí jednak okresu Martin a Turčianske Teplice ako aj iných okresov, z nich až 749 (79,6%) pracovalo v sekundárnom sektore a zvyšok (20,3%) v terciárnom sektore.

Hospodárska základňa obce je silná, s najviac rozvinutým sekundárnym sektorom. Počet pracovných príležitostí v obci v pomere k počtu obyvateľov je výrazne nadpriemerný.

B.3.3 Charakteristika bytového a domového fondu

Podľa výsledkov sčítania v roku 2001 bolo v obci 315 domov, z toho trvale obývaných 283 (89,8 %). Ku dňu sčítania v r.2011 bolo na území obce Košťany nad Turcom 374 bytových jednotiek, z toho 349 (93,3 %) trvalo obývaných bytov. Z celkového počtu 349 trvalo obývaných bytov bolo 279 v rodinných domoch, 43 vlastných bytov v bytových domoch, a iných bytov bolo 18. Neobývaných domov bolo 22 (6,3 %).

V roku 2011 dosiahol počet trvale obývaných bytov v obci 296/1000 obyvateľov (priemer SR 307/1000 obyv., priemer EÚ je viac ako 400 bytov/1000 obyv.) a 316 bytov na 1000 obyvateľov v celkovom bytovom fonde vrátane neobývaných bytov.

Obytných domov bolo spolu 325, z toho rodinných domov 292, 4 bytové domy a 2 iné domy. V obci prevažujú individuálne formy bývania, hromadné formy bývania sú zastúpené len v 4 bytových a 2 iných domoch. V roku 2001 pripadalo v obci na 1 obyvateľa priemerne 20,1 m² obytnej plochy – na Slovensku to bolo 14,8 m², vo vyspelých krajinách EÚ 30 – 40 m².

Tab. č.13 - Základné údaje o domovom a bytovom fonde (SODB, 2011)

Obec	Domy spolu	Trvalo obývané domy		Neobývané domy	Byty spolu	Trvale obývané byty		Neobývané byty
		spolu	z toho rodinné			spolu	z toho v rod. domoch	
Košťany nad Turcom	325	301	292	24	374	349	279	22

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR, 2016

V obci prevládajú individuálne rodinné domy a tvoria 97% z celkového bytového fondu.

Z celkového počtu 349 trvale obývaných bytov bolo v r.2011 279 situovaných v rodinných domoch, 43 v bytových domoch.

Tab. č. 14 - Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti (SODB, 2011)

Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti	Počet bytov	Podiel v %
Zmena vlastníkov	1	4,2
Určený na rekreáciu	10	41,7
Uvoľnený na prestavbu	4	16,6
Nespôsobilý na bývanie	3	12,5
Z iných dôvodov	6	25,0
Spolu	24	100,0

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR, 2016

Tab. č. 15 - Vývoj domového a bytového fondu (SODB,2011)

Rok	Trvale obývané domy		Trvale obývané byty	
	Počet domov	Index rastu	Počet bytov	Index rastu
1980	251	100,0	295	100,0
1991	257	102,4	301	102,0
2001	283	112,7	334	113,2
2011	301	119,9	349	118,3

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR, 2016

Tab. č. 16 - Štruktúra bytov podľa veľkosti (SODB, 2011)

Veľkosť bytu	Počet bytov	Podiel v %
1 obytná miestnosť	9	2,6
2 izby	25	7,2
3 izby	119	34,0
4 izby	85	24,4
5 a viac izieb	108	30,9
nezistené	3	0,9
Spolu	349	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2016

V obci Košťany nad Turcom sú rovnomerne zastúpené všetky veľkostné kategórie bytov, okrem 1 - izbových (2,6%) a 2 - izbových (7,2%) z celkového počtu trvale obývaných bytov.

Tab. č. 17 - Byty podľa veľkosti obytnej plochy v m² (SODB, 2011)

Ukazovateľ	
Počet bytov s obytňou plochou < 40 m ²	29
Počet bytov s obytňou plochou 40 - 80 m ²	215
Počet bytov s obytňou plochou 81 - 100 m ²	48
Počet bytov s obytňou plochou 100 + m ²	54

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2016

V obci najviac prevládajú byty s plošnou výmerou od 40 do 80 m².

Tab. č.18 - Charakteristika bytového fondu v obci

Ukazovateľ	
Počet osôb na 1 byt v r.1991	3,34
Počet osôb na 1 byt v r.2001	3,25
Počet osôb na 1 byt v r.2011	3,38

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

Na 1 trvale obývaný byt pripadalo v Košťanoch nad Turcom 3,38 obyvateľa pri sčítaní v roku 2011 (3,25 obyvateľa na 1 trvale obývaný byt pri sčítaní v roku 2001). Koeficient obývanosti v obci oproti roku 2001 sa teda zhoršil o 0,13 osoby.

V Žilinskom kraji pripadalo pri sčítaní v roku 2011 pripadalo 3,20 obyvateľa/1 byt, v okrese Martin 2,94 obyvateľa/1 byt. Obývanosť bytového fondu v obci bola v r.2011 vyššia ako v okrese Martin aj ako v Žilinskom kraji.

V najbližších rokoch predpokladáme v súlade so všeobecným trendom vo vyspelých štátoch a prognózami v ÚPN-VÚC Žilinského kraja **znižovanie koeficientu obývanosti v obci nasledovne :**

v roku 2001	3,25 obyv. / 1 byt
v roku 2011	3,39 obyv./ 1 byt
v roku 2027	3,15 obyv. / 1 byt
v roku 2038	2,97 obyv. / 1 byt

Predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2038 sa bude výstavba nových bytov realizovať formou rodinných domov, ako aj bytových domov (obec má záujem aj o výstavbu nájomných bytov).

Dôvody záujmu o výstavbu rodinných domov v obci Košťany nad Turcom sú nasledovné :

- obec má optimálne geografické a morfológické podmienky pre rozvoj bývania, vzhľadom na blízkosť polohu okresného mesta Martin, je možné konštatovať, že obec sa stáva predmestím mesta,
- blízkosť pracovných príležitostí vo výrobe - výrobné prevádzky a služby priamo v obci,
- v obci sú optimálne podmienky na bývanie s pomerne kvalitným životným prostredím, v minimálnej miere zaťaženým negatívnymi civilizačnými vplyvmi.

B.3.4 Súčasný dopyt po bytoch

Obecný úrad eviduje žiadosti na výstavbu nových rodinných domov. Obec má záujem aj o výstavbu nájomných bytov. Ročne vydá obec cca 4-5 nových stavebných povolení (okrem r.2011, kedy vydala 46 nových stavebných povolení na novú obytnú zónu IBV Juh Trávniky) a skolauduje cca 4-5 nových domov. V obci sa nachádzajú aj 3 bytové domy. Predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2038 sa bude výstavba nových bytov realizovať jednak formou rodinných domov, ako aj bytových domov. Najväčší záujem o výstavbu je v z. ú. v areáli bývalých ŠM (Záhumníe) a v lokalite na Lazoch a mimo z.ú. obce v nových lokalitách na juh (Trávniky) a východ (Za hradskou - Seco Land) od z. ú. obce.

Z hľadiska nákladov na technickú infraštruktúru je najvýhodnejšou formou využitie jednak prieluk medzi jestvujúcou zástavbou pozdĺž existujúcich komunikácií a intenzifikácia súčasných obytných plôch, ale aj plôch priamo nadväzujúce na obytné územie. Možnosť výstavby rodinných domov v prielukách je v obci obmedzená, vzhľadom ku súvislej zástavbe z minulých období.

B.4 RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY, DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE RIEŠENEJ OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA✓ **Širšie vzťahy****B.4.1 Funkcia a poloha obce v sídelnej štruktúre**

Obec Košťany nad Turcom leží v severnej časti okresu Martin, na pravom brehu rieky Turiec, v jej údolnom sídelnom páse, cca 3,0 km južne od okresného mesta Martin a spadá medzi stredne veľké vidiecke sídla Turca. Z hľadiska koncepcie osídlenia (*KURS 2011*), je obec súčasťou jadrového pásma ťažiska osídlenia I. úrovne Martin, leží na zvolensko-turčianskej rozvojovej osi prvého stupňa B. Bystrica - Turčianske Teplice - Martin. O Košťanoch nad Turcom možno v súčasnosti hovoriť už ako o predmestí mesta Martin, lebo sa rozprestiera v jeho tesnej blízkosti, na hlavnom cestnom a železničnom ťahu do Turčianskych Teplic. Z hľadiska širších územných vzťahov je súčasťou Žilinského samosprávneho kraja.

Územie sa rozprestiera v nadmorských výškach od 412,4 m n. m. až po 491,4 m n. m. Stred obce leží v nadmorskej výške 413 m n. m.

Vymedzené katastrálne územie hraničí: zo severu s k. ú. mesta Martin a s k. ú. obce Bystrica, z východu s k. ú. obce Žabokreky a Necpaly, z juhu s k. ú. obce Príbovce a Trebostovo, zo západu s k. ú. obce Turčiansky Peter.

Obec je súčasťou Združenia miest a obcí Turca, ktoré združuje mestá a obce Turca s hlavným cieľom chrániť zákonné práva a záujmy miest a obcí, aktívne ovplyvňovať rozvoj ich samosprávnych funkcií, zjednocovať postup obcí pri vykonávaní im zverených úloh. Zároveň je aj členom občianskeho združenia "Partnerstvo pre MAS Turiec", ktoré združuje právnické a fyzické osoby, pôsobiace na území, tvorenom katastrami členských obcí za účelom zostavovať, realizovať, riadiť, monitorovať a hodnotiť integrovanú stratégiu rozvoja územia a Regionálnej rozvojovej agentúry Dolný Turiec.

Riešené územie má veľmi dobré dopravné napojenie na okresné mesto Martin a tým aj na hlavné cestné trasy Slovenska a to cestami č. III/2143 na cestu I/65 - Martin – Kremnica -Žarnovica a ďalej jej pomocou na diaľnicu D1 ako aj cestu I/18 Bratislava - Košice.

Stredom k. ú., cez zastavané územie obce, prechádza jednokoľajová neelektrifikovaná železničná trasa č.118 Vrútky - Filakovo. Najbližšia železničná zastávka sa nachádza priamo v obci. Regionálne letisko sa nachádza v Martine v Tomčanoch, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu v Žiline a v Poprade, priamo v k. ú. obce sa nachádza letisko pre letecké práce v poľnohospodárstve.

Katastrálne územie obce má význam z hľadiska poľnohospodárskeho, rekreačného ako aj zachovania prírodných hodnôt.

B.4.2 Vzťah k ťažiskám a centráм osídlenia

ÚPN-VÚC Žilinského kraja v súlade s Koncepciou územného rozvoja Slovenska člení ťažiská osídlenia podľa významu do štyroch kategórií:

1. Ťažiská osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu (6 ťažísk v SR). Na území Žilinského kraja je to žilinsko-martinské ťažisko, ktoré je vytvorené okresmi: Žilina, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Považská Bystrica, Púchov, Martin a Turčianske Teplice.

Poloha na rozvojových osiach

Obec Košťany nad Turcom možno identifikovať v rámci Žilinského kraja na sídelnej rozvojovej osi prvého stupňa

- zvolensko-turčianska rozvojová os: Banská Bystrica - Turčianske Teplice - Martin, prechádzajúca Turčianskou kotlinou v smere S - J

Vzťah k sídelným centráм

Sídelná štruktúra územia kraja pozostáva z 315 administratívnych sídel, so 16 centrami. K. ú. obce Košťany nad Turcom spadá k centru s nasledovným významom :

- *Martin nadregionálny až celoštátny*

B.4.3 Záujmové územie

Záujmové územie je územie prirahé k územiu obce, v ktorom prevládajú súčasné alebo výhľadové vzťahy k obci a ktorého usporiadanie je potrebné riešiť vo vzájomnej funkčnej a technickej súvislosti s územím obce. Z hľadiska funkčných a technických súvislostí je za takéto územie možné pokladať:

- územie susedného mesta Martin a susedných obcí Turčiansky Peter, Žabokreky, Bystrica a Príbovce, ktoré sú s obcou Košťany nad Turcom prepojené sústavou sietí dopravnej (cesty, železnica, letisko) a technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, elektrina, plyn, spoje, ap.). Vzhľadom na možnú cykloturistiku a turistiku, aj obce Trebostovo, a Belá - Dulice, ktorá sú východiskovými obcami do Lúčanskej Malej Fatry a Veľkej Fatry. Obyvatelia obce využívajú niektoré služby, ktoré sa nachádzajú v meste Martin (zdravotnícke služby, sociálne služby, a pod.),
- obec Košťany nad Turcom patrí do záujmového územia susedného mesta Martin.

B.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA**B.5.1 Zhodnotenie možností rozvoja obce**

Obec leží v tesnej blízkosti mesta Martin, ktoré je centrom osídlenia regionálneho významu. Vlastné zastavané územie obce leží v severnej časti k.ú. (väčšina pôvodnej zástavby) a pozdĺž železnice (novšia a navrhovaná zástavba).

Možnosti rozvoja obce, sú dané jej geografickou polohou. Obec má, vzhľadom na svoju polohu ako aj terénne danosti, dobré predpoklady hlavne pre rozvoj bývania, občianskej a športovej vybavenosti, ako aj pre doplnenie výrobných prevádzok a služieb. Plochy pre doplnenie urbanistickej štruktúry sa nachádzajú v malej miere v rámci zastavaného územia, vo väčšej v priamom dotyku s ním.

Budúci rozvoj obce je zameraný hlavne na rozvoj bývania a doplnenie výrobných a nevýrobných prevádzok a služieb. Katastrálne územie má dobré prírodné podmienky pre poľnohospodárstvo, hlavne v juhovýchodnej časti k.ú. (farmy).

B.5.2 Urbanistická koncepcia priestorového usporiadania a funkčného využívania územia**B.5.2.1 Súčasný stav**

Miestne prírodné podmienky v minulosti určili situovanie a počiatočnú formu osady ako aj komunikačnú väzbu s jeho vzdialenejším aj bližším okolím, predovšetkým poľami a pastvinami. Obec vznikla na pravom brehu rieky Turiec, v blízkosti starej obchodnej cesty, pri vyústení Belianskeho potoka do Turca.

Pôdorys určila prírodná poloha miesta podľa údolnej osi, kadiaľ pretekala rieka Turiec a s ňou paralelne viedla "hradská" do Turčianskeho Svätého Martina. Pôvodne sa dedina vyvíjala popri starej ceste, keď však bola vymeraná nová v smere priamom, tak sa začínajú zoskupovať nové hospodárstva okolo nej. Tým sa pôvodný jednoulicový tvar obce mení na dvojlicový - paralelný. Časom sa hospodárstva začínajú stavať aj vedľa bočných ciest vedúcich do susedných dedín - na východ (Žabokreky, Necpaly), a na západ (Turčiansky Sv. Peter a Trebostovo). Tým vznikajú ulice kolmé na hlavné, takže dedina má vzhľadom na ulice obdĺžnikový tvar.

V urbanistickej štruktúre je jasne rozoznateľný historický vývoj - pôvodná parcelácia v najstaršej, západnej časti zastavaného územia, je dodnes pomerne dobre zachovaná i s časťou pôvodnej zástavby.

V najstaršej časti obce je dodnes dobre identifikovateľná typická zástavba domov priečeliami smerovanými k uliciam, vždy chrbtom k severu a dvorom i ostatným hospodárskym príslušenstvom k juhu, z klimatických dôvodov. Obydlia (domy, hospodárstva) zodpovedali klimatickým pomerom a stavebnému materiálu, ktorý bol "po ruke" (najstaršie stavby - drevo, novšie - kameň, tehla, ap.) a boli postavené tesne vedľa seba, so záhradou pred domom, oplotené od ulice dreveným plotom. Domy boli spravidla troj, resp. štvor priestorové (pitvor - niekedy rozdelený na pitvor + kuchynku a 2 obytné miestnosti), jednopodlažné, prestrešené šikmou strechou. Zástavba v obci je nízkopodlažná.

Koncom 19. stor. bola daná do prevádzky železničná trať Vrútky - Zvolen, ktorá obmedzila rozvoj obce východným smerom. toto obmedzenie sa umocnilo povojnovou výstavbou novej cesty I/65 v smere Martin - B. Bystrica, resp. Kremnica, ktorá nahradila pôvodnú, starú cestu do Martina.

Po vojne, a neskôr hlavne v 70-tych rokoch 20.stor., sa začala uskutočňovať pomerne rozsiahla výstavba rodinných domov, najprv v blízkosti pôvodnej zástavby, výstavbou nových ulíc a v blízkosti železnice. V blízkosti zástavby rodinných domov boli v 50-tych rokoch 20.stor. situované 2 hospodárske dvory - jeden v severnej časti (momentálne neslúži svojmu účelu a postupne by sa mal transformovať na obytné územie) a druhý v tesnej blízkosti centra obce, z južnej strany cesty do Turčianskeho Petra, ktorý sa postupne nevhodne transformoval na zónu priemyselnej výroby. Novšia časť obce je východne od dopravného koridoru a tvorí ju zmiešaná obytno - výrobná zástavba. Nové domy sú väčšinou štvorcového pôdorysu so šikmou strechou.

Obec tvorí v krajine svojou kompaktnou zástavbou ucelený priestorový útvar, rozdelený však železnicou a cestou I. triedy. V rámci starej urbanistickej štruktúry nedisponuje dostatočným potenciálom na ďalšiu zástavbu. Je možné konštatovať, že v obci sa nachádza niekoľko opustených objektov rodinných domov (24 podľa sčítania SODB 2011, z nich 10 slúžilo na rekreáciu), ktoré by mohli slúžiť po stavebnotechnickom posúdení a rekonštrukcii na opätovnú obytnú funkciu.

Obec Košťany nad Turcom plní vo svojej sídelnej štruktúre funkciu mikroregionálneho významu s úzkymi väzbami na mesto Martin a obce Žabokreky a Turčiansky Peter.

Obec tvorí v krajine svojou kompaktnou zástavbou ucelený priestorový útvar, situovaný okolo ciest I. a III. triedy. V rámci starej urbanistickej štruktúry disponuje iba sčasti potenciálom na ďalšiu zástavbu.

B.5.2.2 Navrhovaný stav

Návrh urbanistickej koncepcie má zachovať prírodné a krajinné prostredie, eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny dopad jednotlivých činností v území, vytvárať podmienky pre koordináciu vidieckeho prostredia a moderného spôsobu života.

Návrh vychádza z obmedzených možností rozvoja v rámci urbanistickej štruktúry v súčasne zastavanom území, dopĺňa však rozvojové plochy v priamom dotyku s ním. Urbanistický návrh smeruje k

vytvoreniu priestorovo prehľadnej a hierarchizovanej štruktúry sídla s funkčným a priestorovým zjednotením jednotlivých častí do jedného sídelného celku.

Zastavané územie obce môžeme rozdeliť na 2 časti - pôvodnú, staršiu časť, medzi riekou Turiec a cestou I. triedy a novšiu časť - medzi cestou. I. triedy a k. ú. obce Žabokreky ako aj na juh od z. ú. lokalita Trávniky.

Za hlavnú kompozičnú os je treba považovať urbanistickú štruktúru okolo cesty III. triedy, ktorá spája obec Košťany nad Turcom s Turčianskym Petrom na západe a Žabokrekami na východe. Pričná os je naznačená v smere na sever od centra okolo starej martinskej cesty (k bývalému areálu ŠM).

Centrum obce tvoria polyfunkčné plochy bývania a občianskej vybavenosti, sústredené v západnej časti územia popri ceste III. triedy, v blízkosti polyfunkčného objektu občianskej vybavenosti (obecný úrad, domu kultúry, pošta, požiarna zbrojnica) a obchodu COOP Jednota, v obmedzenom rozsahu. Podružné centrum vybavenosti je vo východnej časti obce, južne od cesty do Žabokriek a tvoria ho plochy existujúcich školských a športových zariadení.

Návrh rieši posilnenie centrálnych priestorov obce o polyfunkčné plochy občianskej vybavenosti a bývania, vrátane verejných priestorov a zelene, v ťažiskovom priestore na juh od cesty III. triedy v zóne ZU 02 pomocou funkčných a priestorových regulatívov, ktorými definuje podmienky pre vytvorenie centrálnych funkcií.

Verejné priestory, ktoré podporujú verejný a spoločenský život obyvateľov, sú navrhované hlavne v ťažiskovom centrálnom priestore ako aj v polohách podružných ťažiskových priestorov (okolie základnej školy, zóna Trávniky).

V rámci vytýpovaných plôch je potrebné vytvoriť podmienky pre formovanie kvalitných verejných priestorov ako miest pre spoločenské kontakty obyvateľov, ich každodenný relax a oddych. Stváranie verejných priestorov a ich mierka by mali zodpovedať charakteru malého vidieckeho sídla.

V rámci formovania urbanistickej štruktúry je potrebné vychádzať z drobnej miery vidieckej zástavby a zachovať hodnoty urbánneho, prírodného a krajinného prostredia, eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny dopad jednotlivých činností v území, vytvárať podmienky pre koordináciu vidieckeho prostredia a moderného spôsobu života.

Charakter obce v rámci krajiny by mal byť zachovaný, panoráma by nemala byť narušená výškovými dominantami. Dôležitá je harmonizácia urbanistickej štruktúry s okolitým krajinným prostredím. Na vyvýšených, pohľadovo exponovaných polohách je potrebné zabezpečiť nenarušenie súčasnej sídelnej štruktúry nevhodnou schématickou zástavbou..

V rámci formovania urbanistickej štruktúry je potrebné uvažovať o väčšom zapojení prírodných, ekologických štruktúr do organizmu obce pri zachovaní krajinných prvkov, v území nevytvárať izolované urbanistické celky, zamedziť rozptýlenej obytnej zástavbe.

B.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE, VRÁTANE URČENIA PRÍPUSTNÉHO, OBMEDZUJÚCEHO A ZAKAZUJÚCEHO VYUŽÍVANIA

B.6.1 Súčasný stav

Z hľadiska funkčného členenia plôch je územie v prevažnej miere monofunkčné - prevažujú obytné plochy s výstavbou rodinných domov a k nim prislúchajúcimi záhradami a hospodárskymi objektmi, významne sú zastúpené výrobné plochy (popri ceste I/65, bývalé ŠM v centre, východný okraj z.ú. - oba/ovačka). Výškové zónovanie zástavby je vyrovnané, v území sa nenachádzajú priestorové dominanty.

V rámci organizmu obce nachádzame štruktúry občianskej vybavenosti, ktoré sú zastúpené základnou školou, materskou školou, domom kultúry, hasičskou zbrojnicou, nákupným strediskom, lekárnou, zdravotným strediskom, predajňami potravinárskeho tovaru, pohostinskými a ubytovacími zariadeniami, kaštieľom.

Plochy športovej vybavenosti sú v zastavanom území zastúpená plochou futbalového ihriska, multifunkčného ihriska, ihriska základnej školy, detských ihrísk. Cez k. ú. prechádza značková cyklistická trasa.

Plochy rekreačnej vybavenosti v obci absentujú, cez k. ú. vedie niekoľko cykloturistických trás a rekreačných chodníkov popri vodných tokoch. Niektoré objekty sú využívané ako chalupy.

Výrobné plochy sú v štruktúre sídla zastúpené plochami pozdĺž cesty I/65 z východnej strany (čiastočne v ochranných pásmach cesty), sčasti v z.ú. obce v lokalite Niva.

Z plôch dopravy sú v štruktúre obce zastúpené najmä plochy automobilových komunikácií, sčasti pešími komunikáciami, ako aj odstavnými plochami.

Plochy zelene reprezentuje najmä sprievodná zeleň meandrujúcich vodných tokov rieky Turiec a Belianskeho potoka a drevitá zeleň riečnych terás Belianskeho potoka vo východnej časti k. ú. Plochy zelene sú doplnené v z. ú. záhradami rodinných domov, v malej miere aj verejnou zeleňou a zeleňou cintorína. Krajinný obraz dotvára extravilánová zeleň lúk a pasienkov a drevitá zeleň - zmiešané porasty stromov a kríkov.

Plochy, nadväzujúce na zastavané územie, sa využívajú na poľnohospodárske účely – poľnohospodárska pôda, sady, lúky a pasienky.

B.6.2 Navrhovaný stav

Návrh rozvoja funkčných plôch zodpovedá súčasnému využitiu územia a nadväzuje naň, zároveň zohľadňuje všetky požiadavky a obmedzenia vyplývajúce z platnej legislatívy tak, aby územie obce bolo využité čo najoptimálnejšie.

Rozvoj obytnej funkcie

je navrhnutý sčasti doplnením prieluk urbanistickej štruktúry v hraniciach zastavaného územia obce, ale hlavne v priamej nadväznosti naň, najmä v južnej a východnej časti, tak aby sa skompaktnilo urbanizované územie.

Rozvoj občianskej vybavenosti

je navrhnutý hlavne na funkčne zmiešanom území (bývanie a občianska vybavenosť) v centrálnom ťažiskovom priestore urbanizačnej osi, ďalej v rámci doplnenia územia (výroba a občianska vybavenosť) v severovýchodnej časti územia pozdĺž cesty I/65, ako aj návrhom nových plôch OV v lokalite Trávniky.

Rozvoj OV je možný v plochách navrhovanej novej výstavby v samostatných objektoch občianskej vybavenosti, resp. v rámci prízemných rodinných domov.

Rozvoj plôch výroby a služieb

je navrhnutý v plochách zmiešaných území, kde sú záväznými regulatívmi stanovené podmienky pre funkčnú náplň tak, aby nemala negatívny vplyv na obytné územie.

Plochy je potrebné oddeliť od obytného územia vhodnou izolačnou zeleňou, resp. protihlukovými vegetačnými stenami (lokalita Niva).

Rozvoj športovej vybavenosti

navrhujeme jej doplnenie v blízkosti Belianskeho potoka (bez výstavby a parkovania) o plochy pre nenáročné rodinné športovanie, príp. oddychovú zónu, ďalej v lokalite Trávniky a rozšírenie existujúceho areálu futbalového ihriska. V súčasnosti chýbajúce ihriská (pre rôzne vekové kategórie detí), navrhujeme doplniť v lokalitách navrhovaných na bývanie, ako aj na plochách navrhovanej verejnej zelene.

Rozvoj rekreačnej funkcie

je možný len v rámci obce a to prestavbou rodinných domov na rekreačné objekty. Navrhujeme vybudovať náučné chodníky a multifunkčné vychádzkové trasy.

Rozvoj plôch zelene

je navrhnutý v rámci navrhovaného obytného územia (Trávniky, lokality na východ od z.ú.), existujúcich a navrhovaných plôch výroby, v navrhovaných zmiešaných územiach. Plochy izolačnej zelene sú navrhnuté, ako hlukový a hygienický filter, medzi navrhovaným obytným územím a železnicou. Zeleň je v z. ú. zastúpená hlavne súkromnou zeleňou záhrad.

V rámci zachovania ekologickej stability je potrebné akceptovať brehovú zeleň pozdĺž potokov..

B.7 NÁVRH OCHRANY KULTÚRNYCH HODNÔT

B.7.1 Vznik a vývoj obce

**zdroj: www.kostanynadturcom.sk, R. Lacko - Košťany nad Turcom, 1993, A. Polonec - Kostany nad Turcom-národopisná monografia obce, 2004*

Vznik dediny - povest'

O vzniku dediny sa udržiava povest', že žili traja bratia, a to Košťan, Priboc a Dopsok, ktorí zdedili územie terajšieho katastra koštianskeho a príbovského. Toto územie si údajne rozdelili a každý z nich si na jednom oddelenom území postavil osadu, ktorá podľa neho dostala i svoje meno. Teda Košťan založil osadu Košťany, Priboc osadu Príbovce a Dopsok osadu Dopsoková. Dnes sa týmto názvom označujú lúky medzi Košťanmi nad Turcom a Príbovcami. Po osade však žiadnej stopy niet.

Dejiny obce

Názov obce sa odvodzuje od slova „kost“, čo súvisí s počiatkami kresťanstva v Turci, resp. vzťah k pohrebisku na lokalite Kostolište medzi Necpalmi a Žabokrekami. Na tomto mieste sa predpokladá existencia kresťanského kostola už v 9. stor.

Obec nemá vlastné zdokumentované dejiny, lebo sa nenašli staršie matričné ani cirkevné zápisy. Dejiny obce súvisia s dejinami celého Turca. Je pravdepodobné, že severná časť Turca, a to hlavne kraj v

porieči rieky Turiec, bola osídlená už v dobe predhistorickej. Pozitívne sa vie, že tieto končiny boli v rovinatej časti osídlené už v 11. a 12. stor., keďže turčianskou kotlinou viedla stará cesta z Nitry do Poľska, ktorá je doložená už na zač. 13. stor. Turiec sa stal od 13. stor. oblasťou kráľovských donácií a domíniom drobných zemanov. Prvé listinné dôkazy zmieňujúce sa o "villa Coschan" - vtedajších Košťanoch sú z roku 1323, ktorú nejaký Biter, syn Petrov z predka Balassáka dáva za výmenu zvolenskému Dončovi : sám Bitter už za doby arpádovskej dostal túto osadu (villu).

Je nepochybné, že osada po celý stredovek prechádzala z rúk do rúk kráľovských výsadníkov a nakoľko už siaha i ľudová tradícia, v dnešnom kaštieli, sídlili údajne tiež jezuiti. Po vyhnaní jezuitov, dostáva sa v posledných dvoch storočiach do rúk zemepánov, a to do rúk Révayovcov, Justhovcov, Ruttkayovcov a napokon Beniczkovcov.

Pôvodne kuriálna obec, prvá písomná zmienka je z roku 1323, z čias magistra Donča. Od roku 1478 patrila k panstvu Jušovcov, so sídlom v Necpaloch. Príslušníci tohto rodu sú známi na Slovensku od čias husitských vojen, roku 1451 ich povýšili do šľachtického stavu, jeden z nich bol kapitánom Víglašského hradu (1441-1468). V Turci mali majetky v Necpaloch, Žabokrekoch a v Košťanoch. Rozvoj tohto panstva brzdili spory medzi znepriatelenými rodinami celých 200 rokov.

Roku 1680 uzavreli medzi sebou dohodu, že mužská vetva rodu bude dediť v Necpaloch a v Žabokrekoch a ženská vetva v Košťanoch.

Všetok ľud tejto osady bol, ešte pred r.1848, poddaný. Dostal síce od svojho pána pozemky do akéhosi prenájmu, na ktorých si mohol sám dorábať živnosť, ale zato bol povinný zemepánovi odrábaním pôdy. Po r.1848 sa stávajú majiteľmi pozemkov a všetkých stavísk tí, ktorí ich majú v prenájme, a tak sa stávajú bývalí poddaní razom páni pre seba.

R.1850 treba vziať ešte do úvahy z hľadiska historického vývinu obce ešte "komasáciu", ktorou sa upravuje pozemkové vlastníctvo medzi zemepánom Ruttkayom a bývalými poddanými. Vyrovnanie nastáva i v tom, že bývalí poddaní dostávajú pozemky vo väčšej výmere vo výškoch horšej akosti, kým zemepán (Ruttkay) dostáva pozemkov menej, ale na rovine a najlepšej akosti. Takto rozdelená pôda ostáva až dodnes.

Hlavnou činnosťou obyvateľov Košťan nad Turcom v 18. a 19. storočí bolo poľnohospodárstvo. Až po zrušení poddanstva v roku 1848 sa v obci začali rozvíjať remeslá a obchod, a to počas nasledujúceho obdobia, ktoré bolo pomalým a ťažkým prechodom od viazanosti na pôdu - feudalizmom ku kapitalistickej forme vlastníctva. Ďalšou významnou skutočnosťou, ktorá podnietila rozvoj remesiel nie len v Košťanoch nad Turcom, ale aj v celom kraji, bolo zrušenie cechov v roku 1872. V obci sa usadili majstri ako mlynár, čižmár, stolár, kováč, čižmár, kožušník, kolár, murár, obchodník, obuvník, krčmár...

Mimo rozvoja remesiel bolo neustále hlavným zdrojom obživy poľnohospodárstvo. Pestovali sa zemiaky, ľan, jačmeň, ovos. Rozšírené bolo aj pestovanie ovocných stromov. Choval sa hovädzí dobytok a v malej miere aj ošípané. Obyvateľstvo sa živilo okrem roľníctva aj olejkárstvom, šafraníctvom, farbiarstvom, výrobou súkna a plátna. Za prvej ČSR tu bol veľkostatok, píla, pálenica a mlyn.

Na prelome 19. a 20. storočia nemala obec vyhovujúcu školskú budovu a až po zdĺhavých rokovaníach zástupcov obce a štátnych inštitúcií sa budova začala stavať v roku 1904 na pozemku, ktorý odkúpila obec od pána Jána Staričku a výstavbu financovala z amortizačného úveru, splatného v období nasledujúcich päťdesiatich rokov.

Časté živelné pohromy a teda hlavne požiare, donútili predstaviteľov obce založiť hasičský zbor, a to v roku 1885, keď jeho prvým veliteľom sa stal Ján Šedaj st. a spoluzakladateľom bol Ondrej Páricka. Najväčší požiar v Košťanoch nad Turcom bol zaznamenaný 27. júna 1887, keď zhorelo sedemnást' obytných budov a dvadsaťštyri budov hospodárskych. Šetrenie na vybavení hasičského zboru sa nevyplatilo a tak bolo predstavenstvo obce nútené v roku 1894 zakúpiť požiarnu striekačku. Najväčšiu povodeň zaznamenali v obci 25.-26. júla 1960, kedy bol strhnutý most z Košťan nad Turcom do Turčianskeho Petra a rieka Turiec sa vyliala zo svojho koryta tak isto ako aj potok Belianka.

B.7.2 Stavebné a kultúrne pamiatky

* zdroj: Krajský pamiatkový úrad, pracovisko Martin

Obec Košťany nad Turcom sa prvýkrát spomína v r.1323 pod názvom Coschan. Rozlohou chotára ide o stredne veľkú obec v západnej časti Turčianskej kotliny, pri ústí Belianskeho potoka do Turca.

Na území obce sa nenachádza vyhlásená pamiatková zóna ani rezervácia.

V katastrálnom území obce sa nachádzajú **národné kultúrne pamiatky** evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR (ďalej len ÚZPF SR):

- Kúria, č. súpisné 214, situovaná na parc. č. KNC 111/6, k. ú. Košťany nad Turcom, č. ÚZPF 566/1 - nachádza sa v juhovýchodnej časti obce a bola postavená r.1775, pôvodnými majiteľmi boli Rutkaiovci-Vrútockí. Jedná sa o prízemnú stavbu s manzardovou strechou a príľahlou bránou, ktorá pôvodne prepájala kúriu s hospodárskymi budovami. Dispozícia kúrie je neskorobaroková,

dvojtraktová, v tvare písmena L, zo strany dvora kúriu lemuje arkádová chodba. Koncom 19.stor. bola notárskym úradom a notárskym bytom. Po r.1999 bola zreštaurovaná, v súčasnosti je upravená pre potreby nového penziónu.

- Hrob s náhrobníkom padlých v SNP, situovaná na parc. č. KNC 640/1 k. ú. Košťany nad Turcom (miestny cintorín), č. ÚZPF 645/1

Z dostupnej odbornej literatúry, archívnych materiálov, historických máp a nám známych terénnych názvov, môžeme vyčleniť v k.ú. Košťany nad Turcom nasledovné **archeologické náleziská**:

- poloha "centrum obce, vedľa polyfunkčného objektu so Supermarketom COOP Jednota" - pravdepodobne 19.stor., zaniknutá drobná sakrálna stavba - kaplnka, zvonica, obr.3,7 a 11 (bod č.787)
- poloha "severná časť intravilánu, zaniknuté rameno Belianskeho potoka" - novovek, zaniknutý vodný mlyn, obr.2,3,8 a 11 (bod č.782)
- poloha "severná časť intravilánu, zaniknuté rameno Belianskeho potoka" - 19.stor., zaniknutá vodná píla, obr. 3,8 a 11 (polygón č.783)
- poloha "východná časť intravilánu, Beliansky potok" - 19.stor., zaniknutá vodná píla, obr. 3,9 a 11 (polygón č.783)
- poloha "východná časť intravilánu, Beliansky potok" - 19.stor., zaniknutá vodná píla, obr. 3,9 a 11 (polygón č.785)
- poloha "cca 300 m na severovýchod od zaniknutej osady Horné Kostolište" - novovek, najneskôr zač.19.stor., zaniknutý cintorín, obr. č. 4,5,10 a 11 (bod č.786)
- poloha "Na Kostolišti" - stredovek (?), podľa názvu i prieskumu terénu, zrejme zaniknutá sakrálna stavba, obr.10 a 11 (bod č.187)
- poloha "juhovýchodná časť intravilánu obce, súp. č.214" - r.1775, okolie Kúrie, č. ÚZPF 566, obr.1,2,3,7 a 11 (bod č.777)

obr.1 Historické územie Košťany nad Turcom a vyznačenie archeologického náleziska (modrý polygón), kúria Karola (I.) Ruttkaya, zakreslené na I.vojenskom mapovaní (1763 - 1787)

obr.2 Historické územie Košťany nad Turcom a vyznačenie archeologického náleziska a archeologického potenciálu (modrý polygón), zaniknutý vodný mlyn a kúria Karola (I.) Ruttkaya, zakreslené na II.vojenskom mapovaní (1806 - 1869)

obr.3 Historické územie Košťany nad Turcom a vyznačenie archeologického náleziska a archeologického potenciálu (modrý polygóny), zaniknutý vodný mlyn a zaniknuté vodné pily, kúria Karola (I.) Rutkaya a zaniknutá kaplnka, zakreslené na III.vojenskom mapovaní (1869 - 1887)

obr.4 Historické územie Košťany nad Turcom, miestna časť Dielec a vyznačenie archeologického náleziska (modrý polygón), zaniknutý cintorín, zakreslené na II.vojenskom mapovaní (1806 - 1869)

obr.5 Historické územie Košťany nad Turcom, miestna časť Dielec a vyznačenie archeologického náleziska (modrý polygón), zaniknutý cintorín, zakreslené na III.vojenskom mapovaní (1869 - 1887)

obr.6 Vyznačenie historickej časti obce Košťany nad Turcom, podľa I. (1763 - 1787), II. (1806-1869) a III. (1869 - 1887) a historickej ortofotomape na súčasnej ortofotomape

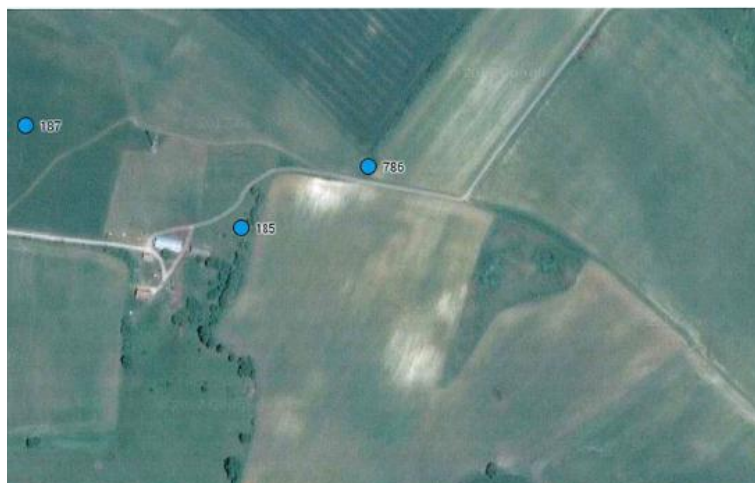
obr.7 Vyznačenie archeologického náleziska a archeologického potenciálu (modré body)

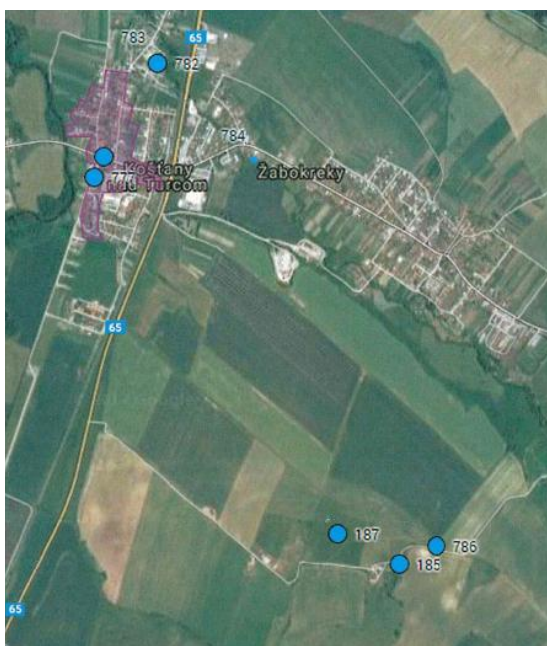
obr.8 Vyznačenie archeologického potenciálu (modrý polygón a bod), detail z obr.11

obr.9 Vyznačenie archeologického potenciálu (modrý polygón), detail z obr.11

obr.10 Vyznačenie archeologického náleziska a archeologického potenciálu (modré body), detail z obr.11

obr.11 Vyznačenie archeologických nálezísk a archeologického potenciálu (modré body a polygóny) spolu s historickým územím na celom území obce Košťany nad Turcom na súčasnej ortofotomape

Väčšina uvedených archeologických nálezísk a potenciálnych nálezísk je známych len z historických prameňov a nie sú dodnes verifikované v teréne, preto aj absentuje geodetické vyznačenie polôh. Vychádza sa len z opisu polohy, čo v praxi znamená, že vyznačenie polôh na mape je často orientačné.

Väčšina uvedených nálezísk nie je evidovaných ako NKP. Avšak v budúcnosti, pod vplyvom nových poznatkov, môže dôjsť k vyhláseniu niektorého archeologického náleziska za NKP.

Ako plochy s predpokladaným značným výskytom archeologických nálezov a nálezísk treba ponímať aj historickú časť chotára obce Košťany nad Turcom, ktorá je rekonštruovaná na základe I. (1763 - 1787), II. (1806 - 1869), III. (1869 - 1887) vojenského mapovania a historickej ortofotomapy (obr.1,2,3 a 6).

Obec Košťany nad Turcom má bohatý archeologický potenciál a vzhľadom k tomu, že v jej katastri sa doteraz nerealizoval systematický archeologický prieskum je veľký predpoklad, že sa tu nachádzajú doteraz neevidované a nám neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť narušené akoukoľvek stavebnou činnosťou.

V ÚPN-O je potrebné rešpektovať:

- pri objektoch, ktoré sú zapísané v ÚZPF SR, je nutné dodržať požiadavky základnej ochrany kultúrnej pamiatky v zmysle §27 ods.2 a §32 ods.1-4 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov
- pri zemných prácach v rámci stavebnej činnosti môže dôjsť k narušeniu doteraz neznámej archeologickej lokality a zisteniu ďalších archeologických nálezov. Z toho dôvodu je povinnosťou investora prípadný archeologický nález ohlásiť podľa platného zákona o ochrane pamiatkového fondu (v súčasnosti §40 zákona č. 49/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) a platného zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (v súčasnosti podľa § č.127 zákona č.50/1976 Zb.) Krajskému pamiatkovému úradu
- je nevyhnutné, aby v územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie, ap.) bol oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia
- v opodstatnených prípadoch - predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu KPÚ stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu
- podľa §30 ods.1 pamiatkového zákona každý subjekt je povinný správať sa tak, aby svojim konaním neohrozil základnú ochranu neodkrytých archeologických nálezísk a nespôsobil nepriaznivé zmeny ich stavu.
- podľa §40 ods.2 a 3 zákona č. 49/2002 Z. z.- pamiatkový zákon a § č.127 zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov počas doby stavby musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď ohlásiť nález KPÚ; do doby obhliadky KPÚ je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchran nálezu, najmä ho zabezpečiť proti poškodeniu, znehodnoteniu,

zničeniu a odcudzeniu pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s KPÚ; archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí len oprávnená osoba metódami archeologického výskumu

Na území obce sa nachádzajú **pamätihodnosti**, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale majú pre obec miestnu historickú hodnotu. Na ich ochranu navrhujeme vytvoriť Evidenciu pamätihodností obce. Do Evidencie pamätihodností obce navrhujeme zaradiť :

- rodný dom p. Jána Páričku (v súčasnosti Pizzéria Villaggio) - pôvodne prístrešný hostinec Juštovskej rodiny, bol miestom stretávok slovenských národovcov; nachádza sa pri hradskej ceste v časti Záhumnia
- rodný dom p. PhDr. Andreja Polonca - nachádza sa v lokalite medzi COOP Jednota a tanečným kolom.
- Stará hasičská zbrojnica - Kolo pod lipami
- bývalý hostinec s kolkárňou - pri lekárni

Obec môže viesť v súlade s § 14 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov evidenciu pamätihodností obce.

Historická zeleň

Na území obce sa nenachádza žiadna chránená zeleň evidovaná ako národná kultúrna pamiatka.

V obci sa nachádzajú staré lipy - v lokalite Kolo pod lipami, asi 10 ks. Stará lipa sa nachádza pri rodinnom dome, za Hostincom Košťany.

Významné osobnosti obce

Samuel Šípka - národný dejateľ, zberateľ ľudovej slovesnosti

Ján Párička - kníhtlačiar, vydavateľ a redaktor

Ivan Zbíňovský - entomológ, cestovateľ, povoláním obchodník

Andrej Polonec - etnograf, vedec a múzeológ

B.8 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI, VÝROBY A REKREÁCIE

B.8.1 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA

Plochami pre bývanie sú v zmysle vyhl.č.55/2001 Z.z. plochy, ktoré sú určené pre obytné domy a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia, napr. garáže, stavby občianskeho vybavenia, verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská. Pre riešenie funkcie bývania sú v schválenom zadaní obsiahnuté nasledovné požiadavky :

- ✓ plochy, potrebné na bývanie navrhnuť v rozsahu, vyplývajúcom z predpokladaného počtu obyvateľov obce a vývoja obývanosti bytového fondu - uvedený rozsah obytných plôch zväčšiť o primeranú urbanistickú rezervu,
- ✓ s prihliadnutím na doterajší vývoj a všeobecné trendy uvažovať s postupným znižovaním koeficientu obývanosti, t.j. počtu obyvateľov, pripadajúcich na jeden trvale obývaný byt z 3,39 pri sčítaní v roku 2011 na 2,97 obyvateľa/1 byt v roku 2038,
- ✓ pozemky pre pokrytie potreby výstavby nových bytov riešiť rôznymi formami výstavby - individuálna bytová výstavba (samostatne stojace, príp. skupinové formy rodinných domov), hromadná viacpodlažná bytová výstavba (bytové domy, loftové bývanie, ap.)
- ✓ bytovú výstavbu orientovať prednostne na využiteľné prieluky v intraviláne i mimo intravilánu, plochy s vybudovanou alebo ľahko dostupnou dopravnou a technickou infraštruktúrou a voľné plochy v kontakte so súčasnými obytnými plochami,
- ✓ návrhom jednoznačných funkčných a priestorových regulatívov a limitov vylúčiť možné kolízie pri využití územia a zabezpečiť vytváranie harmonického obytného prostredia.

Celková potreba bytov, návrh novej bytovej výstavby

Podľa základných demografických údajov a schváleného Zadania pre predpokladaný počet 1900 obyvateľov obce v roku 2038 a pre dosiahnutie obývanosti 2,97 obyvateľa/1 byt **je v roku 2038 potrebný celkový počet 640 trvale obývaných bytov**. Pri zachovaní súčasného podielu trvale neobývaných bytov (7,0 %) **je potrebných v obci celkom 685 bytov, t.j. do roku 2038 potrebné postaviť v obci približne 310 bytov**.

Na základe predpokladu, že k cieľovému roku 2038 budú niektoré lokality len rozostavané, je v územnom pláne potrebné pripraviť obytné plochy aj s primeranou urbanistickou rezervou - urbanistická rezerva predstavuje ďalších **30 bytov**, spolu je pre návrhové obdobie potrebné pripraviť stavebné pozemky pre približne **340 bytov**.

Vzhľadom na zachovanie vidieckeho charakteru obce, terénnym danostiam a charakteru urbanistickej štruktúry navrhujeme nízkopodlažnú zástavbu rodinnými domami., v lokalite Trávniky výstavbu

bytových domov. Z hľadiska pôsobenia sídla v rámci krajiny je potrebné zachovať jeho súčasný charakter a nepripustiť nevhodnú, krajine neprírodnú štruktúru zástavby (pravouhlú, schématickú).

Rozvoj plôch pre výstavbu rodinných domov v **návrhovom** období do r.2038, vychádzajúci zo Zadania, je možné rozčleniť na :

a) plochy v rámci z. ú. obce, vytýčenému k 1.1.1990

- v prielukách - cca 16 RD

Spolu je v z. ú. možné umiestniť cca 16 nových RD. V centrálnej časti obce je predpoklad úbytku bytového fondu, vzhľadom na návrh zmiešanej funkcie - bývanie+OV.

b) plochy mimo z. ú. obce

- lokalita BI 01 - 15 RD,
- lokalita BI 02 - 15 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
- lokalita BI 03 - 4 RD,
- lokalita BI 05 - 4 RD,
- lokalita BI 06 - 10 RD,
- lokalita BI 07 - 12 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
- lokalita BI 15 - 150 RD, predpoklad je dobudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
- lokalita BI 16 - 70 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
- lokalita BI 17 - 4 RD
- lokalita BI 18 - 36 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
- lokalita BI 19 - 30 RD

Na navrhovaných plochách je spolu možné umiestniť viac RD (366) ako vzhľadom na reálnu potrebu k r.2038 (340). Obec sa nachádza v bezprostrednej blízkosti okresného mesta, a je reálny predpoklad, že keď budú vytvorené podmienky pre výstavbu, tak stúpne počet záujemcov o výstavbu ako aj, že niektoré lokality budú v návrhovom období len rozostavané.

Pred začatím výstavby v rozsiahlych lokalitách, vzhľadom na vlastnícke vzťahy, dopravnú a technickú infraštruktúru, dopravné napojenie územia - BI 02, BI 07, BI 16, BI 18, BI 03 (lokalita Trávniky) navrhujeme:

- *spracovať podrobnejšie riešenie usporiadania obytného územia (ÚPN-Z, resp. UŠ) s návrhom dopravnej a technickej infraštruktúry, s vyčlenením verejných plôch pre zeleň a ihriská a s určením podrobných regulatívov pre zástavbu*

B.8.2 NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU

Vzhľadom na charakteristiku zariadení občianskej vybavenosti, môžeme ich zaradiť do nasledujúcich jednotlivých skupín:

B.8.2.1 Sociálna infraštruktúra

Školstvo a výchova

✓ Materská škola

Nachádza sa v samostatnej budove v južnej časti obce, vo vlastníctve. MŠ v obci začala svoju prevádzku už v r.1949. V MŠ v súčasnosti fungujú 2 oddelenia (1.trieda - 16 detí, 2.trieda-17, 2 deti sú nadstav len na doobednú starostlivosť) a navštevuje ju 31 detí vo veku od 2 rokov. Stravovanie je zabezpečené vo vlastnej jedálni s kuchyňou. MŠ má 4 pedagogických a 3 nepedagogických zamestnancov. Na rozľahlom školskom dvore sa nachádza pieskovisko, záhradný nábytok, kolotoč, basketbalový kôš, preliezky a šmykľavky. Trávnatá plocha je dostatočne veľká a využívaná na individuálne i kolektívne hry. V súčasnosti má MŠ kapacitu 31 detí, ale požiadavky sú na vyšší počet (55).

Stavebnotechnický stav objektu je čiastočne vyhovujúci. *Pozemok je plošne vyhovujúci aj pre zvýšenie kapacity škôlky.*

Navrhujeme:

- *vzhľadom na nárast detí uvažovať o prístavbe, resp. dostavbe al. nadstavbe objektu, resp. o výstavbe novej škôlky (v areáli MŠ alebo ZŠ)*
- *zlepšiť stavebnotechnický stav vzhľadom na ekologické trendy v úspore energií - zateplenie obvodového plášťa, oprava strechy*
- *v blízkosti škôlky vymedziť plochu pre situovanie dopravného ihriska (v OP železnice)*
- *stavebne upraviť budovu vedľa škôlky, ktorá slúžila ako sklad uhlia na zázemie pre dopravné ihrisko (šatne, hygienické zariadenia,...)*

✓ Základná škola

V obci sa nachádza plnoorganizovaná základná škola s kapacitou 250 detí, s právnou subjektivitou, postavená v r.1961. Areál je umiestnený v časti obce východne od cesty I/65 - nachádza sa tu 10

kmeňových učebni v samostatnej budove (súčasťou je aj školský klub), objekt telocvične 12x30 m, jedáleň s kuchyňou, školská dielňa prestavaná z bývalej kotolne a viacúčelové ihrisko (hádzaná, volejbal, basketbal). ZŠ, ročníky 1. - 9. navštevovalo v šk. r. 2017 /2018 189 žiakov (rozdelených do 9 kmeňových tried) z toho 60 na I. stupni a 129 žiakov na II. stupni. Škola má 3 špecializované učebne - počítačovú a jazykovú. ZŠ navštevujú deti z Koštian nad Turcom, Turčianskeho Petra, Trnova, Trebostova, Žabokriek a Necpál. V škole pracuje 24 zamestnancov, 18 pedagogických a 6 nepedagogických (z toho 19 žien). Budovy a pozemky sú vo vlastníctve obce. V škole fungujú krúžky, ktoré sa každoročne menia podľa záujmu žiakov a rodičov. V šk. r. 2017/2018 sú to : turistický, angličtina hrou, mladý zdravotník, florbalový, minihádzaná, príprava na testovanie 9.

Škola má vlastnú kuchyňu s jedálňou, kapacita je 150 stravníkov, poskytuje stravu aj pre dôchodcov.

V areáli školy chýba atletické vybavenie pre skok do výšky, skok do diaľky, vrhačský sektor a uzatvorená bežecká dráha dl.250 m. Škola nemá vlastné ihrisko, využíva obecný areál TJ

Pozemok školy je plošne vyhovujúci a umožňuje v budúcnosti dostavbu, resp. doplnenie otvorených športovísk, príp. aj zvýšenie počtu žiakov. Areál je plynofikovaný. Budova má 55 rokov a preto je potrebné do budúcnosti uvažovať o jej rekonštrukcii. Stavebnotechnický stav je nevyhovujúci - na budove sú vymenené len okná.

Navrhujeme:

➤ *budova ZŠ*

- *kapacitne nepostačuje na predpokladaný nárast obyvateľstva, bude potrebné uvažovať s jej prístavbou, resp. nadstavbou*
- *dobudovať priestory pre ŠKD a družinu*
- *vzhľadom na požiadavky na úsporu energií, je potrebné uvažovať o zateplení obvodového plášťa a rekonštrukciu strechy*

➤ *telocvičňa, ihrisko*

- *budovu je potrebné zrekonštruovať vzhľadom na požiadavky úspory energie - vymeniť okná, zatepliť obvodový plášť*
- *vybudovať školský športový areál - atletika, ihrisko, ap.*

➤ *kuchyňa, jedáleň*

- *školská jedáleň má dostatočnú kapacitu aj pre navýšenie stravníkov*
- *vzhľadom na trendy v úspore energií je budovu potrebné zatepliť a zrekonštruovať strechu*

✓ *Stará škola*

Bola postavená asi v r. 1930. Objekt aj príľahlý pozemok je vo vlastníctve obce. V objekte sa v súčasnosti nachádza súkromné centrum voľného času ABC (o.z. ABC Martin) s kapacitou 30 detí, s 2 kmeňovými (internými) zamestnancami a 15 dobrovoľníkmi. Centrum voľného času vykonáva aktivity pre deti rôznych vekových kategórií formou vzdelávacej klubovej ako aj voľnočasovej činnosti počas celého dňa. Budova bola čiastočne zrekonštruovaná, a nachádza sa tu kinosála s klubovňou, kancelária, hygienické zázemie, klubový priestor v podkroví. V exteriéri je vybudovaná rozprávková krajina na zážitkové učenie.

Navrhujeme:

- *vzhľadom na predpokladaný nárast obyvateľstva v návrhovom období nebudú priestory kapacitne postačovať, preto je potrebné uvažovať s novostavbou, resp. nadstavbou alebo prístavbou existujúceho objektu a doplniť ďalšie priestory hlavne pre voľnočasové aktivity ako: tanečná sála pre cca 50 detí, jazykové učebne, učebne výtvarnej výchovy, ap*

✓ *Stredné a vysoké školy*

V obci sa nenachádzajú. Stredné školy sídlia hlavne v meste Martin, Vrútky a Turčianske Teplice, resp. Turany a v Sučanoch. Nadregionálny význam má Lekárska fakulta so sídlom v Martine, ktorá zabezpečuje vysokoškolské vzdelávanie, celoslovenský význam má Žilinská univerzita.

Zdravotníctvo

V obci sa nachádza:

✓ *Zdravotné stredisko s ambulanciami lekárov*

Nachádzajú sa tu 3 ambulancie súkromných lekárov - 1 praktický lekár pre dospelých, 1 lekár pre deti a mládež, 1 stomatológ pre dospelých (v súčasnosti ambulancia nie je obsadená). Objekt bol postavený v r.1965 a aj s pozemkom je vo vlastníctve obce. Na základe požiadaviek občanov, *sa uvažuje o prístavbe a rekonštrukcii tohto objektu za účelom skvalitnenia a rozšírenia zdravotníckych služieb.* Na rekonštrukciu predmetného objektu bola spracovaná projektová dokumentácia.

V návrhovom období je potrebné:

- objekt zdravotného strediska je potrebné zrekonštruovať a pristavať, zlepšiť tepelné vlastnosti budovy
- objekt naďalej využívať pre zdravotnícke, resp. sociálne služby

✓ **Lekáreň**

Je umiestnená v novovybudovanom objekte v centre obce, v blízkosti zdravotného strediska. Priestory sú vyhovujúce z hľadiska veľkosti aj stavebno - technického.

Odbornú zdravotnú starostlivosť zabezpečujú zdravotnícke zariadenia v meste Martin (polikliniky, Univerzitná nemocnica).

Sociálna starostlivosť

Obec v súčasnosti nezabezpečuje sociálne služby pre svojich obyvateľov v plnom rozsahu, zabezpečuje len rozvoz stravy, poskytuje príspevky na stravu, sociálny taxík, príspevok na opatrovanie; o obyvateľov v dôchodkovom veku sa starajú rodinní príslušníci (nákupy, stravovanie, ap.). Ošetrovanie poskytuje Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Starší obyvatelia využívajú možnosť stravovania (obedy), buď osobne alebo rozvoz, v školskej jedálni, Turčiansky dvor, pizzeria Villaggio.

Vzhľadom na postupné starnutie obyvateľstva bude potrebné uvažovať o zriadení domu s opatrovateľskou službou, resp. domu sociálnej starostlivosti s kapacitou 10 - 15 miest, poprípade o forme sociálnej pomoci - denný stacionár pre starších spoluobčanov.

V návrhovom období je potrebné:

- uvažovať o forme sociálnej pomoci pre starších spoluobčanov priamo v obci (denný stacionár)

B.8.2 Obchod a služby

Maloobchod

V centre obce sa nachádza predajňa rozličného tovaru COOP Jednota, v ktorej je zamestnaných okolo 10 zamestnancov. V obci sa nachádza aj večierka - 1 zamestnanec. Obyvatelia pociťujú nedostatok maloobchodnej siete (potraviny) v lokalite Ostrov a v novej zástavbe na juhu územia - IBV Trávniky.

Navrhujeme:

- vzhľadom na nárast obyvateľstva, je potrebné doplniť maloobchodnú sieť v rámci existujúceho ako aj navrhovaného obytného územia

Verejné stravovanie a ubytovanie

V obci sa nachádzajú zariadenia:

- ✓ Turčiansky dvor -
 - reštaurácia - celková kapacita 130 stoličiek (z toho v salóniku 40) + 40 stoličiek na letnej terase
 - ubytovanie - 19 izieb, 84 lôžok
 - parkovanie - dostatočný počet parkovísk v areáli - 25
 - zamestnanci - 8-10 ľudí
- ✓ Kaštieľ s areálom - Villa Arkádia - v rekonštrukcii, pretransformuje sa na penzión s poskytnutím ubytovania a stravy pre ubytovaných. Budova so záhradou slúži aj na rôzne spoločenské udalosti.
 - ubytovanie - 3-4 izby, 10 lôžok
 - parkovanie - dostatočný počet parkovísk v areáli - 30
 - zamestnanci 3-5
- ✓ Pizzeria Villaggio - pozemok aj budova je vo vlastníctve obce
 - reštaurácia - celková kapacita 50 stoličiek, k dispozícii aj letná terasa
 - parkovanie - dostatočný počet parkovísk v areáli - 15
 - zamestnanci - 5
- ✓ Hostinec Košťany - majiteľ má v budúcnosti zámer doplniť aj ubytovacie služby-penzión.
 - reštaurácia - celková kapacita do 100 stoličiek, k dispozícii aj letná terasa
 - parkovanie - dostatočná plocha pre parkovanie v areáli (20-25 miest)
 - zamestnanci - 10
- ✓ Pohostinstvo v objekte COOP Jednota
 - celková kapacita - 16 stoličiek
 - parkovanie - pri objekte COOP, nedostatočná plocha
 - zamestnanci - 1
- ✓ Ranč Paradise
 - celková kapacita 18 lôžok, 10 zvierat
 - parkovanie - dostatočný počet parkovísk v areáli
 - zamestnanci - 5
- ✓ farma danielov - plánovaná, ešte nie je v prevádzke
 - rodinná farma, 5 danielov

- parkovanie - dostatočný počet parkovísk v areáli
- bez zamestnancov

Kapacity ubytovacích aj stravovacích zariadení (po celkovom dobudovaní) budú postačovať aj pre návrhové obdobie.

Služby

V obci sídli viacero fyzických osôb, právnických osôb a živnostníkov (zameraných na stavebné práce a výrobu – 11, obrábanie, kovovýrobu - 6, elektroinštalácie - 5, stolárstvo - 3, opravárenskú a servisnú činnosť - 4, na obchod, sprostredkovateľská činnosť, poradenstvo a iné služby, hospodárske činnosti, ap.), ktoré však nemajú zásadný vplyv na zamestnanosť v službách v obci. Pre služby nie sú v súčasnosti určené kritériá, resp. odporúčané ukazovatele, ich fungovanie určuje dopyt na trhu, aj druhová štruktúra sa v súčasnosti mení. V obci nie je zastúpená remeselná výroba.

V obci nie je dostatok výrobných, ani nevýrobných služieb. V obci chýbajú služby patriace k základnej vybavenosti (kaderníctvo, manikúra, pedikúra, zberňa pracovne a čistiare, opravovňa bicyklov, rôzne iné opravovne, rôzne požičovne, napr. priemyselného tovaru..ap.). Zo služieb vyššej vybavenosti chýbajú informačné a sprostredkovateľské služby.

Navrhujeme:

- *doplniť ďalšie služby súvisiace s rozvojom cestovného ruchu*
- *v rámci zmiešaného a obytného územia uvažovať o službách nevýrobného charakteru*

V k.ú. obce vykonávajú svoju činnosť aj súkromne hospodáriaci roľníci v obmedzenom rozsahu, na vlastnej pôde.

V obci nie je dostatok výrobných, ani nevýrobných služieb.

V obci chýbajú služby patriace k základnej vybavenosti ako sú kaderníctvo, manikúra, pedikúra, zberňa pracovne a čistiare, opravovňa bicyklov, rôzne iné opravovne, rôzne požičovne, napr. priemyselného tovaru...

Zo služieb vyššej vybavenosti chýbajú informačné a sprostredkovateľské služby, môžu byť aj krajčírstvo s opravou odevov, kominárstvo ap..

V rámci novej zástavby je možné v rodinných domoch uvažovať o službách nevýrobného charakteru.

B.8.3 Ostatná vybavenosť

Kultúra

✓ Kultúrny dom

Je umiestnený v centre obce vo viacúčelovej budove spolu s obecným úradom a poštou. Bol postavený v r.1978. Má viacúčelovú sálu s rovnou podlahou, galériami a kapacitou 280 sedadiel pri hľadiskovom usporiadaní a 150 miest pri usporiadaní pre stolovanie a tanec. Plošne je poddimenzované príslušenstvo (najmä vstupný priestor a šatňa). Stavebno-technický stav objektu je vyhovujúci - obvodový plášť je zateplený r.2014 a sú vymenené okná. V budove má sídlo dobre fungujúca *miestna knižnica*, ktorá má okolo 2.170 knižničných zväzkov - krásna a náučná literatúra pre deti a mládež a dospelých. Je prevádzkovaná 2x týždenne. *Je plošne poddimenzovaná.* Metodicky je riadená Turčianskou knižnicou v Martine. V budove je umiestnená aj *klubovňa*, ktorá je využívaná občanmi všetkých vekových kategórií pre klubovú a záujmovú činnosť. *Je kapacitne vyhovujúca.*

V návrhovom období je potrebné:

- *potrebné zrealizovať stavebné úpravy , ktoré zabezpečia zväčšenie vstupných priestorov domu kultúry a knižnice*
- *vyregulovať kúrenie, vzhľadom na nové požiadavky na úsporu energií*

✓ Kostoly

Na území obce sa nenachádzajú. Obyvatelia dochádzajú za náboženskými službami do Turčianskeho Petra alebo do mesta Martin.

Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.

Záujmové združenia

Medzi najstaršie záujmové združenia a organizácie v obci patrí: Jednota dôchodcov Slovenska, Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý má viac ako 130ročnú tradíciu; ZO Únie žien Slovenska (60 členiek), Miestny spolok Slovenského červeného kríža, Telovýchovná jednota Turčan,

Obec je súčasťou združení - ZMOS, Združenie miest a obcí Turca, Združenia obcí Pod Končiarom, občianskeho združenia "Pre náš Turiec" a Miestnej akčnej skupiny Turiec.

Aktivity: fašiangy, lampiónový sprievod, kartársky turnaj o pohár starostu obce, stávanie mája, Beh SNP, Deň matiek, Medzinárodné stretnutie Košťancov,...

Telovýchova a šport

História organizovaného športu začala v 30-tych rokoch 20.stor., kedy sa začal hrať v obci futbal - hráči ešte neboli organizovaní. a hrávali sa priateľské stretnutia s okolitými obcami. V r.1931 bol založený futbalový oddiel. V súčasnosti pôsobí v obci futbalový klub TJ Turčan Košťany, ktoré má mužstvo dospelých, dorastu, žiakov a prípravky. V 70-tych rokoch 20.stor. bolo vybudované futbalové ihrisko.

Obyvatelia majú v obci obmedzené možnosti športového vyžitia. K dispozícii je :

- futbalové ihrisko, umiestnené na pozemku za ZŠ (6300 m² hracej plochy s trávnatým povrchom), v zimnom období sa v areáli zriaďuje klzisko; chýba tribúna s hľadiskom a vyhovujúce sociálne vybavenie pre návštevníkov, chýba parkovisko
- viacúčelové mini ihrisko s umelou trávou s rozmermi 18x13 m, v blízkosti centra voľného času
- detské ihrisko v rámci MŠ
- detské ihrisko "Kolo pod Lipami"
- cyklistické trasy (*zdroj: www.tbsjus.sk):
 - ✓ modrá č.2415 Martin - Turčianske Teplice, celková dl.44,5 km
 - ✓ zelená č.5427 Košťany nad Turcom - Socovce, celková dl. 10,5 km
 - ✓ žltá č.8413 Košťany nad Turcom - Belá-Dulice, celková dl.6,7 km

Navrhujeme:

- *dostavať tribúnu a sociálne vybavenie na futbalovom ihrisku (západná strana)*
- *dobudovať plochy pre nenárodné rodinné športové aktivity, ktoré budú v prijateľnej dochádzkovej vzdialenosti - streetbal, plážový volejbal, petang, bowling, vonkajší šach, minigolf, spikeball, kanjam, slackline, ap.*
- *v novonavrhovaných rozvojových územiach pre výstavbu RD situovať ihriská pre hry detí a mládeže rôznych vekových kategórií (napr. lokalita Niva pri rieke Turiec, pri toku Belianky, Trávniky, ap.)*
- *vybudovať športový areál - športoviská pre loptové hry, polyfunkčné ihrisko, detské ihrisko, tenisový kurt ap., dobudovať zodpovedajúce sociálne vybavenie (šatne, hygienické zariadenia)*
- *doplniť plochu pre športové aktivity v školskom areáli, na juh a východ od existujúceho futbalového ihriska*

Správa a riadenie

Zo zariadení verejnej správy v obci sú :

- ✓ *Obecný úrad* je umiestnený v budove kultúrneho domu, priestor je kapacitne postačujúci. Obec zamestnáva okrem starostu, 3-och zamestnancov a hlavného kontrolóra. Priestory obecného úradu sú plošne vyhovujúce, objekt je vo vyhovujúcom stavebnotechnickom stave.
- ✓ *Zariadenie požiarnej ochrany* - v obci sa nachádza požiarňa zbrojnica v samostatnej budove, postavenej ako prístavba obecného domu (terajší obecný úrad) v r.1940, boli na nej vymenené okná a výjazdová brána. *Požiarňa zbrojnica nedisponuje garážami pre požiarnu techniku.*

Požiarňa siréna (typ DS 977) je umiestnená na veži budovy požiarnej zbrojnice, s dosahom 1.500 m.

Cintorín a dom smútku

Nachádza sa v lokalite Za štrekou, mimo z. ú. obce. V súčasnosti je na ňom evidovaných 543 hrobových miest, z toho 1hrobových – 123, 2hrobových - 265, 3hrobových - 24, 4hrobových -10, 5hrobových- 1, 1hrobových prehĺbených -10, urnových - 32. Podľa štatistických údajov priemerne ročne zomrie okolo 11 ľudí. Pre návrhové obdobie do r.2038 bude potrebných okolo 230 nových hrobových miest. Kapacita je pre návrhové obdobie postačujúca, cintorín má dostatočnú plošnú rezervu. V areáli cintorína sa nachádza dom smútku s kapacitou cca 60 ľudí, ktorý je v dobrom technickom stave.

V blízkosti cintorína sa nachádza spevnená plocha pre parkovanie áut, ktorú bude potrebné v návrhovom období rozšíriť.

Kapacita cintorína aj domu smútku je pre návrhové obdobie postačujúca.

Zberné zariadenie na separovaný odpad

Obec nemá vybudovaný zberný dvor. Na území obce sa nachádza 7 zberných miest s nádobami na separovaný odpad (papier, sklo, plasty, bioodpad). *Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.*

Navrhujeme:

- *umiestniť v nových lokalitách zberné miesta so zbernými nádobami na separovaný odpad*

B.8.3 NÁVRH RIEŠENIA VÝROBY

Hospodárska základňa obce je vzhľadom k jej vidieckemu charakteru nadpriemerne rozvinutá, so zastúpením všetkých hlavne sekundárneho (priemyselná výroba) a terciárneho sektora. Najväčší počet pracovných príležitostí je v sekundárnom sektore. Vôbec , resp. mizivo je zastúpený primárny sektor.

B.8.3.1 Primárny sektor - poľnohospodárstvo**Organizácia poľnohospodárskej výroby**

Na území obce a v jej katastrálnom území nemá sídlo žiadne poľnohospodárske družstvo. Poľnohospodársku pôdu v k. ú. obhospodarujú Agromajetok, spol. s r.o. Námestovo, Poľnohospodárske družstvo Belá - Dulice, Poľnohospodárske družstvo Cesta mieru Necpaly - Žabokreky, Poľnohospodárske družstvo Gader so sídlom v Blatnici a Roľnícke družstvo Javorina so sídlom vo Valči. V z. ú. obce sa nachádzajú dva hospodárske dvory bývalých Štátnych majetkov, ktoré stratili pôvodnú funkciu, živočíšna výroba bola zrušená a časť existujúcich budov sa využíva pre priemyselnú a remeselnú výrobu.

V k.ú. sa nachádzajú:

- ✓ záhradníctvo Čambor, pri starej ceste do Martina. Zaoberá sa produkciou a veľko, resp. maloobchodom okrasných rastlín. Hospodári na cca 2,0 ha pôdy, kde má umiestnené aj skleníkové hospodárstvo, pracuje tu 5 ľudí; v návrhovom období má majiteľ zámer prevádzku rozšíriť aj plošne, aj kapacitne,
- ✓ ranč Paradise, ktorý sa zaoberá chovom koní, v súčasnosti - 10 zvierat; v objekte sa nachádza aj ubytovanie pre hostí formou apartmánov,
- ✓ farma na chov danielov - rodinná farma, majitelia majú zámer chovať daniely pre vlastnú potrebu 5 ks, bez ubytovania hostí,
- ✓ samostatne hospodáriaci roľníci v počte 9, ktorí sa zaoberajú :
 - chovom a predajom domácej hydiny,
 - chovom hovädzieho dobytku s produkciou mlieka,
 - chovom oviec,
 - chovom hospodárskych zvierat (o.i. kôz, koní, mulov),
 - pestovaním plodín, obilnín, zeleniny, ap.
- ✓ včelári - 3

Vzhľadom k prírodným podmienkam, polohe obce a rozvojovým prioritám (orientácia na priemyselnú výrobu, rekreačné aktivity a bývanie v blízkosti Martina) v *návrhovom období nepredpokladáme obnovenie intenzívnej živočíšnej výroby v obci.*

Navrhujeme:

- rozšíriť plochy záhradníctva v severnej časti územia
- zachovať plochy malých rodinných fariem v lokalite Ploština - chov hospodárskych zvierat a poľnohospodárske samozásobiteľstvo

B.8.3.2 Primárny sektor - lesné hospodárstvo

V k.ú. Košťany nad Turcom sa nenachádza žiadna lesná pôda.

B.8.3.3 Sekundárny sektor

ÚPN VÚC Žilinského kraja uvádza vo svojej smernej časti princípy rozvoja priemyselnej výroby a stavebníctva v okrese Martin:

- podporovať podnikateľské iniciatívy vedúce k vytvoreniu malých a stredných prevádzok, ktoré sú nositeľom adaptability, vysokej miery flexibility a osvojenia si inovačných zmien,
- klásť dôraz na environmentálnu kvalitu a výrobkov,
- rozvoj priemyselnej výroby, výrobných služieb a skladového hospodárstva realizovať najmä v rámci stávajúcich územno-výrobných zoskupení,
- pri zakladaní nových výrobných prevádzok prihliadať na vhodné dopravné napojenie D1

V obci je v súčasnosti dobre rozvinutá priemyselná výroba. Viaceré firmy využili priaznivé podmienky obce, ktorá je v tesnej blízkosti okresného mesta Martin a okrem vhodných plôch ponúka aj dobré dopravné napojenie, aby si na území obce zriadili svoje prevádzky. Výrobné prevádzky sú umiestnené :

- 1) V páse východne od cesty I/65 - zóna je čiastočne zastavaná; nachádzajú sa tu stavebné prieluky, ktoré je možné využiť na dostavbu priemyselnej zóny.
- 2) V lokalite Košťany nad Turcom - IBV Juh Trávniky, na ktorú bola spracovaná urbanistická štúdia architektonickým ateliérom CREAT v júli 2009.
- 3) V areáli bývalých Štátnych majetkov - lokalita Niva, na juh od cesty III/2143, neďaleko centra obce. V jednotlivých objektoch sú umiestnené viaceré menšie podnikateľské subjekty. Tieto výrobné plochy vznikajú živelné, prevádzka v areáloch je nekoncepčná a chaotická, nie je doriešené vyhovujúce dopravné napojenie pre nákladnú dopravu, plochy sú v kontakte s bývaním.

Tab. č. 19 - spoločnosti sídliace na území obce Košťany nad Turcom

Názov firmy	Počet zamestnancov (z toho žien)		Počet dochádzajúcich zamestnancov (z toho žien)	
	stav	návrh	stav	návrh
SECO AUTOTRANS s.r.o.	10 (3)		10(3)	
OMV Slovensko s.r.o.	8 (6)		8 (6)	
#AVET-C spol. s r.o.				
TURČAN DELTA s.r.o.	29(12)	29(12)	22(12)	22(12)
HANSA-FLEX Hydraulik s.r.o.	32 (7)	33 (7)	28 (7)	29 (7)
CENTRÁL-PLUS s.r.o.	5 (2)		3 (1)	
#A.M.PLUS s.r.o.				
TRIM LEADER a.s.	763(542)	900(650)	742(527)	
*AGRASERVIS s.r.o.	1	1	1	1
*DUO-obaly s.r.o	6 (2)		6 (2)	
KRUPA s.r.o	3 (2)	3 (2)	3 (2)	3 (2)
HENNLICH s.r.o.	-	-	-	-
TERACOM s.r.o.	57 (5)	80 (10)	8 (0)	15 (0)
Doprastav a.s.	5 (0)	7 (1)	4 (0)	6 (0)
Záhradníctvo Čambor	5 (4)	10 (8)	5 (4)	10 (8)

*v areáli bývalých ŠM

do ukončenia P+R sa nepodarilo zistiť

Na území obce sídli aj :

- CEMMAC a.s. - výroba betónu a produktov z cementu
- AUTODIELY - VAŠKO s.r.o. - veľkoobchod
- TOPS s.r.o. - výroba samolepiacich etikiet,
- ŠROGUKO s.r.o. - výroba a predaj výrobkov z gumy,
- GlansArt s.r.o. - tvorba webstránok, fotografovanie, grafický dizajn, kreslenie ceruzkou
- DaB Rent s.r.o. - prenájom
- HBJ s.r.o. - maloobchod, veľkoobchod
- proVEL s.r.o. - elektroinštalačné práce, výrobou a inštaláciou rozvážačov, bleskozvodov a iných elektrických zariadení, servis a revízne kontroly elektroinštalácií,
- RUTAS s.r.o. - výroba obalov a vlnitej lepenky,

Na území obce sídli spolu viacero právnických osôb spolu 48; fyzických osôb 86, z toho 77 živnostníkov (zdroj : ŠÚSR,2016), zameraných na: drevovýrobu - 5, elektroinštalačné práce - 6, stavebnú výrobu - 11, kovovýrobu - 6, inú výrobu - 4, servis a opravu - 4

Perspektívu rozvoja majú najmä nové prevádzky a to formy malého a stredného podnikania v oblasti spracovania dreva, potravinárskej výroby, výrobných služieb, remeselnej a stavebnej výroby.

Navrhujeme:

- *pretransformovať plochu areálu bývalých štátnych majetkov:*
 - a) západnú časť areálu na plochu občianskej vybavenosti a služieb, s prípustnou nezávadnou výrobou
 - b) severnú a východnú časť areálu na občiansku vybavenosť mimo verejného stravovania a ubytovania
 - c) strednú časť areálu ponechať ako existujúce výrobné územie, s charakterom výrobných služieb
- *nepripustiť umiestnenie prevádzok produkujúcich, hluk, prach, pach, emisie, ap., ktoré by mohli negatívne pôsobiť na zdravie obyvateľov, zhoršenie podmienok bývania a životného prostredia v obci*
- *v z. ú. nepripustiť hlučné a nehygienické prevádzky náročné na dopravu a parkovanie,*
- *výrobné územia odčleniť od bývania vhodnou izolačnou zeleňou, resp. protihlukovými vegetačnými stenami.*

B.8.3.4 Terciárny sektor

Je v obci rozvinutý na bežnej úrovni - predstavuje ho občianska vybavenosť - školstvo, zdravotníctvo, obchody a služby, kultúra...Najväčším zamestnávateľom je základná škola (24 pracovníkov), SECO AUTOTRANS s.r.o. (10 zamestnancov), OMV s.r.o. (8 zamestnancov).

Predpokladáme zvýšenie pracovných príležitostí najmä vo výrobných a nevýrobných službách a vo výrobe.

B.8.4 NÁVRH RIEŠENIA REKREÁCIE A CESTOVNÉHO RUCHU

Širšie súvislosti

V ÚPN VÚC Žilinského kraja sa uvádza :

Rekreačný potenciál okresu je veľmi veľký a umožňuje široké spektrum ponuky. Prejavuje sa vzácna vyváženosť veľmi atraktívnych prírodných i civilizačných daností. Tieto a s nimi spojené rekreačné a

turistické aktivity majú prevažne celoštátny až medzinárodný význam. Umožňujú ďalej rozvíjať všetky pohybové, pasantné a migračné formy horského, mestského a vidieckeho turizmu. Martin ako štatutárne Národné kultúrne centrum, spolu s okolitým historickým osídlením Turca disponujú množstvom daností, ktoré vytvárajú jedinečnú ponuku pre poznávací, kultúrny, spoločenský, ale aj nákupný, obchodný a kongresový turizmus. V bezprostrednej nadväznosti na mesto vzniká významné centrum horského turizmu a zimných športov Martinské Hole s komplexom vysoko nadštandardnej vybavenosti.

Okres patrí do navrhovanej regionálnej priestorovej a funkčnej štruktúry Turčianskej oblasti cestovného ruchu. Jeho územie pokrývajú rekreačné krajinné celky (RKC): Martin a Martinské hole, Lúčanská Malá Fatra, Veľká Fatra – juh, Veľká Fatra – sever a Kriváňská Malá Fatra. Obec patrí do RKC Veľká Fatra - sever. V jej katastrálnom území nie sú v ÚPN VÚC ŽK navrhnuté žiadne rekreačné útvary. Hlavným turistickým a nástupným centrom oblasti a okresu a tiež východiskovým centrom svojho RKC je mesto Martin. Participujúcim je aj mesto Vrútky.

Možnosti ďalšieho rozvoja turizmu v okrese sú veľmi dobré, ale územne silne limitované. Okres má výnimočne dobré podmienky pre všetky formy horskej pešej a lyžiarskej turistiky. Horskú cykloturistiku je treba obmedziť podľa požiadaviek orgánov ochrany prírody len na vyhradené cestné komunikácie. Cestnú cyklo, moto a výhľadove aj hipoturistiku je treba ďalej rozvíjať vo forme okruhov a trás, s vybavenosťou etapových a cieľových miest. Spolu s okresom Turčianske Teplice je treba dobudovať vybavenosť trasy tzv. cesty SNP. V meste Martin a v okolitých sídlach je treba hlavný dôraz klásť na rozvoj aktuálnych foriem mestského turizmu, hlavne poznávacieho a kultúrneho a na zachytenie tranzitného cestného i železničného turizmu.

Rekreačné využitie katastrálneho územia obce

Katastrálne územie obce Košťany nad Turcom sa rozprestiera na riečnej terase rieky Turiec, v severozápadnej časti Turčianskej kotliny. Nadmorská výška sa pohybuje v rozpätí od 405 m n. m. (severný okraj katastra pri rieke Turiec) do 495 m n. m. (pahorkatina na juhovýchodnom okraji k.ú.). Nadmorská výška v strede obce je cca 415 m n.m. Značnú časť územia tvorí poľnohospodárska pôda.

Obec je súčasťou turisticky atraktívneho regiónu Turiec, ktorý má veľký potenciál pre milovníkov prírody a turistiky. Miestne danosti obce a jej katastrálneho územia umožňujú rybolov, postupne sa aktivujú jazdecké športy a jazdecká turistika. Obyvatelia blízkeho Martina využívajú možnosti pre záhradkárstvo a chalupárstvo. Cez k. ú. viedla obchodná a poštová cesta Magna Via.

Rozvoj rekreačnej funkcie: prírodné krajinné estetické a ekologické faktory celého katastrálneho územia ako aj dobrá dostupnosť k strediskám rekreácie a turizmu medzinárodného významu Martinské hole a Jasenská dolina, resp. nadregionálneho významu - Valčianska dolina, sú predpokladom pre zvýšenie záujmu o využitie územia ako zázemia pre služby súvisiace s cestovným ruchom a rekreáciou.

Rozvoj cestovného ruchu, rekreácie a turizmu musí byť systematický a koordinovaný s okolím (región, susediace obce). Z prezentovaného prehľadu je zrejmé, že primárnou funkciou územia obce i naďalej zostane funkcia bývania, ku ktorej sa pridruží v území funkcia ochrany a dotvárania prírodného prostredia a funkcia rekreácie, CR, turizmu.

Ubytovacie zariadenia

V katastrálnom území obce sa nachádzajú 2 ubytovacie zariadenie - Turčiansky dvor, s kapacitou 84 lôžok, Ranč Paradise - celková kapacita 18 lôžok a niekoľko rekreačných objektov - individuálne chalupy, okrem toho nie sú postavené žiadne rekreačné objekty. Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov r.2011 bolo na území obce 24 neobývaných domov, z ktorých 10 slúžilo na rekreačné účely.

V súčasnosti prebieha rekonštrukcia kaštieľa na penzión, v ktorom by mali byť aj ubytovacie kapacity v menšom rozsahu. Záujem o dobudovanie na penzión má aj majiteľ Hostinca Košťany.

Tento stav sa javí ako dostatočný aj pre návrhové obdobie. Predpokladáme využitie časti pôvodného bytového fondu pre chalupársku rekreáciu.

Rekreačné a oddychové plochy

V zastavanom území obce nie sú takmer žiadne rekreačné a oddychové miesta. Nachádzajú sa tu však plochy, ktoré by sa dali využiť na oddychovú funkciu s pohybovými aktivitami pre deti aj dospelých, rekreačná zeleň s oddychovými zákutiami, ap. *Takouto lokalitou sa nám javí územie pri Belianskom potoku.*

Za oddychovú plochu môžeme považovať aj Kolo pod Lipami, kde sú umiestnené lavičky, knižnica, detské ihrisko; v objekte bývalej hasičskej zbrojnice je umiestnená zasadačka, kuchynka, hygienické zázemie. Areál je oplotený a slúži verejnosti denne od 9 do 17 hodiny.

V r.1999 bola vypracovaná UŠ Športovo rekreačný areál Košťany nad Turcom, zóna Pod obaľovačkou (Ing. arch. T. Gombarček), ktorá riešila územie pri potoku Belianka za futbalovým ihriskom ako areál s otvoreným amfiteátrom, tenisovými kurtami, basketbalovými a volejbalovými ihriskami, traťou pre cyklotrial, chovom koní a zeleňou.

Navrhujeme:

- zachovať Kolo pod lipami ako oddychové miesto
- umiestniť oddychové miesto vo verejnej zeleni pri Belianskom potoku v časti Záhumnie, s prípadným umiestnením náučnej tabule a drobnou infraštruktúrou (napr. lavičky, detské preliezačky, altánok, náučný chodník,...) pri zachovaní existujúceho biokoridoru

Multifunkčné trasy

K. ú. obce poskytuje dobré podmienky pre vytvorenie multifunkčných tratí pre beh v lete a bežkovanie v zime. Takýmto sa javí úsek mimo zastavaného územia smerom do Príboviec okolo bývalého letiska.

Navrhujeme:

- v časti poľnohospodárskej krajiny, na ploche lúk a pasienkov a pozdĺž rieky Turiec, resp. miestnych tokov vytvoriť nenáročné vychádzkové trasy, s možnosťou umiestnenia oddychových miest, uvažovať s využitím existujúcich poľných ciest s nenarušením existujúcich chránených lokalít a ostatných biotopov
- vytvoriť sezónne trasy bežeckých tratí vo voľnej krajine, ktoré sú totožné s navrhovanými vychádzkovými trasami pre letnú sezónu, popr. s cyklistickými trasami

Cyklistické chodníky

Cez katastrálne územie prechádza niekoľko značených cykloturistických trás (*zdroj: www.tbsjus.sk) :

- ✓ modrá č.2415 Martin - Turčianske Teplice, celková dl.44,5 km
- ✓ zelená č.5427 Košťany nad Turcom - Socovce, celková dl. 10,5 km
- ✓ žltá č.8413 Košťany nad Turcom - Belá-Dulice, celková dl.6,7 km

Navrhujeme:

- vytvoriť oddychové miesta popri cyklotrasách
- vytvoriť sieť služieb pre cyklistov
- vytvoriť systém starostlivosti o cyklistické trasy (informačné tabule, oddychové miesta,...)

Náučné chodníky

Katastrálne územie svojimi prírodnými danosťami poskytuje pomerne dobrú možnosť vytvárania náučných chodníkov alebo chodníkov zdravia.

- ✓ *Poštová cesta - Magna Via*

Cez katastrálne územie prechádza historická Poštová cesta Magna Via.

V 16. stor. na rozkaz panovníka Ferdinanda I. (1526 -1564) začal Matej Taxis budovať nové poštové a dopravné spojenie. K štyrom tratiam (z Viedne do L'vova, z Viedne do Carihradu, z Viedne do Konstadtu, z Viedne do Karlstatu) dobudovali v roku 1558 jednu z najdlhších poštových a dopravných spojení, ktorá mala celkom 56 poštových staníc a merala viac ako 1000 km. Nová cisársko - kráľovská poštová cesta viedla z Viedne cez Bratislavu, Trnavu, Senec, Nitru, Topoľčany, Prievdzu, Martin, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Levoču, Prešov, Košice, Užhorod, Mukačevo, Beregsas, Nyiregyhazu, Debrecín, Oradeu, Cluj-Napocudo Hermanstadtu (Sibiu).

Jednotlivé poštové a preprahacie stanice boli pôvodne od seba vzdialené 2 poštové míle (asi 15 km) a ku nim patrili i objekty stravovacie a ubytovacie a tiež hospodárske budovy pre ustajnenie ťažných a jazdeckých koní. Poštovú stanicu spravoval magister postae, ktorému podliehali postilióni. Títo vykonávali samotnú dopravu, pôvodne na koňoch a neskôr na poštových vozoch - diligenciách. Svoj príchod oznamovali trubkou, ktorá dodnes zostala symbolom pošty. Poštové spojenie v tejto podobe sa udržalo až do druhej polovice 19. storočia, kedy dochádza k revolučnej modernizácii poštovej prevádzky (telegrafizácia, telefonizácia).

Išlo o ustanovenie riadnej štátnej pošty, ktorá sprostredkovávala verejné i súkromné záujmy. Poštové stanice boli riadne vybavené pohostinstvom pre cestujúcich, nocľahmi, dostatočným počtom ťažných a jazdeckých koní na preprahanie i prípinky, na výmenu koní pre kuriérov, prípadne súkromníkov. Podmienkou bolo, aby každá pošta mala dostatok priestorov na nocľahy i stravovanie, na maštale, zásoby krmiva atď.

Navrhujeme:

- znovuoobnovenie poštovej cesty Magna Via, v spolupráci s ďalšími dotknutými obcami, ako náučného chodníka, resp. náučnej trasy (objekty poštovej prevádzky, hostince, infotabule, oddychové priestranstvá s lavičkami,...), by mohlo zatriktívniť celý mikroregión
- vybudovanie náučného chodníka popri rieke Turiec
- vybudovanie chodníka zdravia popri Blatnickom potoku

B.9 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Zastavané územie obce (z. ú.) je vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990 a hranicou súčasne zastavaného územia obce po 1.1.1990. Územný plán obce Košťany nad Turcom navrhuje rozšírenie súčasne zastavaného územia o navrhované funkčné plochy v nadväznosti na súčasne zastavané územie - hranice zastavaného územia sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie (výkres č.2, č.3).

B.10 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Z hľadiska hygienického a technického v riešenom území je potrebné rešpektovať tieto ochranné a bezpečnostné pásma a chránené územia:

Tab. č.20 - Ochranné a bezpečnostné pásma v k. ú. Košťany nad Turcom

Názov ochranného, resp. bezpečnostného pásma	
ochranné pásma letiska Košťany	Výkres č.1,2,3
ochranné pásma letiska Martin	Výkres č.1,2,3
ochranné pásmo - VVN 2x110 kV - výhľad (od krajného vodiča)	15 m
VN-vzdušné vedenie – 22 kV (od krajného vodiča)	10 m
VN-kábelové vedenie (podzemné)	1 m
transformačná stanica 22/0,4 kV (od konštrukcie)	10 m
vodovody, kanalizácia do DN 500 (OP na každú stranu)	1,5 m
vodovody, kanalizácia nad DN 500 (OP na každú stranu)	2,5 m
OP VTL plynovodov v obci (od osi potrubia na obe strany)	8 m
OP STL a NTL plynovodov v obci (od potrubia na obe strany)	1 m
OP STL a NTL plynovody vo voľnom teréne (od osi potrubia na obe strany)	4 m
bezpečnostné pásmo - VTL plynovodov v obci (od osi potrubia na obe strany)	20 m
bezpečnostné pásmo - STL a NTL plynovodov v obci	určí prevádzkovateľ
bezpečnostné pásmo - STL a NTL plynovody vo voľnom teréne (od osi potrubia na obe strany)	10 m
podzemné telekomunik. vedenia (na každú stranu)	1,5 m
železnica – od krajnej koľaje	60 m
cesta I. triedy – mimo sídelného útvaru obce (od osi vozovky na obe strany)	50 m
cesta III. triedy – mimo sídelného útvaru obce (od osi vozovky na obe strany)	20 m
ochranné pásmo cintorína (pohrebiska)	určí obec vo VZN v súlade s platnou legislatívou
rieka Turiec, Beliansky potok – od brehovej čiary	10 m
vodné toky – od brehovej čiary	5 m

Ochranné pásma vodných tokov

- rešpektovať ochranné pásmo pozdĺž vodohospodársky významných vodných tokov Turiec a Beliansky potok v šírke 10 m od brehovej čiary, resp. vzdušnej päty hrádze, ochranné pásmo min. 5 m od brehovej čiary ostatných vodných tokov obojstranne,
- v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami, škodiacimi vodám, výstavba súběžných inžinierskych sietí,
- taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity,
- pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky súlade s platným zákonom o vodách (v súčasnosti §49 zákona o vodách č.364/2004 Z. z.); pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významných vodných tokoch sú pozemky min. 10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze a pri drobných vodných tokoch min. 5 m od brehovej čiary (pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma).

Ochranné pásmo cintorína:

- obec si môže vo VZN určiť šírku ochranného pásma, pravidlá povoľovania a umiestňovania budov a stavieb so zreteľom na pietny charakter pohrebiska a môže ustanoviť činnosti, ktoré budú v ochrannom pásme počas pohrebu zakázané (*novela zákona č.131/2010 o pohrebníctve, 2019*)

OP sú vymedzené v súlade so súčasne platnými zákonmi, vyhláškami a nariadeniami v znení neskorších predpisov, v súčasnosti (r.2019), napr.:

- zákon č. 49/2002 Z. z. - pamiatkový zákon, v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve v znení neskorších predpisov – OP cintorína,
- zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike v znení neskorších predpisov - ochranné a bezpečnostné pásma energetických zariadení,
- zákon č. 251/2012 Z. z. - ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení,
- zákon č. 326/2005 Z.z. o lesoch – OP lesných pozemkov,
- zákon č. 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov a STN 752102 – OP vodných tokov,
- zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov - pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí,
- vyhláška č.29/2005 Z. z. - spôsoby ochrany vodárenských zdrojov,
- vyhláška č. 35/1984 Zb. - cestné ochranné pásma,...

Tab. č.21 - Chránené územia podľa Výnosu MŽP SR č.3/2004-5.1 zo 14.júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu

Názov chráneného územia	
SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok	Výkres č.1,2,3

Jestvujúce a navrhované nadradené trasy a zariadenia dopravy, produktovodov, energetiky, spojov a pod. a väzba obce na ne

Obec Košťany nad Turcom a jej katastrálne územie sa nachádza v urbánnej krajine, v ktorej nie je osamotené, ale je obklopené inými katastrálnymi územiami s ktorými je prepojené jednak krajinou štruktúrou, ale hlavne dopravnou a technickou infraštruktúrou. Pri rozvoji územia je potrebné rešpektovať existujúce a navrhované technické diela:

- ✓ nadradené trasy elektrických sietí VVN 2x110 kV - výhľad (podľa platného ÚPN VÚC Žilinského kraja)
- ✓ železničnú trať s jej OP
- ✓ letisko Košťany s OP
- ✓ nadradené trasy VTL plynovodov s OP a BP
- ✓ diaľkové káble
- ✓ cesty I. a III. triedy

B.11 NÁVRH RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

B.11.1 Záujmy obrany štátu

V riešenom území obce sa z hľadiska záujmov obrany štátu nenachádza žiadny objekt ani komunikácia.

B.11.2 Záujmy požiarnej ochrany

Obec Košťany nad Turcom má hasičskú zbrojnicu, umiestnenú v samostatnej budove, postavenej ako prístavba obecného domu (terajší obecný úrad) v r.1940. Boli na nej vymenené okná a výjazdová brána. V súčasnosti hasičská zbrojnica nezodpovedá súčasným požiadavkám. *Obec má pripravené územie na výstavbu novej hasičskej zbrojnice.*

V obci je dobrovoľný hasičský zbor, ktorý zabezpečuje požiarnu ochranu v obci, ako aj Hasičský a záchranný zbor z Martina.

Zdrojom požiarnej vody je Beliansky potok, príp. rieka Turiec.

ÚPN-O Košťany nad Turcom navrhuje, v prípade potreby, riešiť požiarnu ochranu objektov v obci - odberom vody z Belianskeho potoka, príp. rieky Turiec v zmysle platnej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška MV SR č.699/2004 Z. z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov v znení neskorších predpisov).

B.11.3 Ochrana pred povodňami

Obec má spracovaný plán povodňovej ochrany z r.2012 – Povodňový plán záchranných prác obce, ktorý bol spracovaný v súlade s Metodickým pokynom Obvodného úradu Martin č.3/2011. Pre územie sú k dispozícii mapy s vyznačenými hranicami územia ohrozeného 50, resp.100-ročnou vodou, ktoré spracoval SVP š.p. Piešťany.

Obec je zaradená do geografickej oblasti s potenciálne významným povodňovým rizikom. Pre riešené územie sú k dispozícii mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika s kartografickou interpretáciou v mierke 1:10 000 a vyznačenými záplavovými čiarami - mapy zabezpečil správca vodohospodársky významných vodných tokov (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.) v súlade s

príslušnou legislatívou pre účely, vyplývajúce z ustanovení Zákona o ochrane pred povodňami, pre potreby obce, súvisiace s jej činnosťou pri plnení úloh vo verejnom záujme. Vodohospodársky významný vodný tok Turiec a Beliansky potok v obci Košťany nad Turcom sú súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika, v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia.

Opatrenia pred povodňami je potrebné vykonávať v súlade so zákonom č.7/2010 Z.Z. o ochrane pred povodňami:

§4 odst.(2) – preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami

odst.(3) - opatrenia v čase povodňovej situácie

odst.(4) - opatrenia po povodni

Vzhľadom na ochranu územia pred povodňami je potrebné:

- rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia, výstavbu (súvislú zástavbu, významné líniové stavby a objekty a pod.), umiestniť nad hladinu Q_{100} - ročnej vody (min.0,5 až 1,0 m nad úroveň Q_{100}), mimo zistené inundačné územie, resp. v prípade potreby na náklady investorov zabezpečiť protipovodňovú ochranu daného územia ešte pred začatím výstavby,
- rešpektovať ochranné pásma tokov pre opravy, údržbu a povodňovú aktivitu v zmysle platných právnych predpisov,
- pri návrhu technických riešení dodržiavať platné technické normy,
- rešpektovať aktuálne znenie zákona o ochrane pred povodňami (v súčasnosti zákon č.7/2010 Z.z.),
- vylúčiť situovanie rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovaných územiach, resp. riešiť protipovodňovú ochranu potenciálne zaplavovaných území,
- protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov, technické riešenie je potrebné konzultovať so správcom toku,
- vykonať opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov,
- zamedziť orbám až na hranicu vodných tokov. Tu je nutné stanoviť šírku pásu od vodného toku, ktorý by ostával buď ako TTP, alebo brehový porast vodného toku. Nezastavovať zátopové územia, ktoré slúžia ako kapacitné nádrže, zachytávajúce prívalové vlny. Dôležité je taktiež neorať PP po spádnici a stanoviť uhol sklonu, kde nie je možné hospodáriť na PP inak ako pasienkovým hospodárstvom,
- stavby osadzované v blízkosti vodných tokov osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov
- protipovodňovú ochranu záujmového územia si musí stavebník - investor zabezpečiť na vlastné náklady, spolu s príslušnou dokumentáciou. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov
- rešpektovať a vybudovať odvodňovaciu priekopu v lokalite Trávniky, v dl. cca 1 km medzi železnicou a cestou I/65, s vyústením do sedimentačnej nádrže v koryte potoka Býkor

Ďalej je potrebné zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky :

- pre prirodzené meandrovanie vodných tokov,
- pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z územia,
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri navrhovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, resp. kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky,
- odtokové pomery v povodiach riešiť s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,
- vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaného územia obce, stavby protipovodňovej ochrany zaradiť medzi verejnoprospešné stavby,
- návrh využitia územia nesmie vyvolať významné zásahy do režimu povrchových vôd a technických diel na nich.

B.12 NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPARENÍ

(*zdroj: KEP, spracovateľ: Mgr. T. Šolomeková a kol., 2016)

B.12.1 Ochrana prírody a krajiny

Základným dokumentom ochrany prírody je Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (schválená uznesením vlády č. 231, ktorú následne odsúhlasila Národná rada Slovenskej republiky v júni 1997). Program na jej plnenie je premietnutý do Akčného plánu pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku (uzn. vlády SR č. 515/1998 zo dňa 4.8.1998), ktorý je v konkrétnych úlohách zapracovaný do plánu hlavných úloh ŠOP SR. Strategické úlohy organizácie do roku 2015 obsahuje

Stratégia rozvoja Štátnej ochrany prírody SR s výhľadom do roku 2023 (schválená uzn. OPM č. 194/2005 z 15.12.2005), koncepčným materiálom ochrany prírody a krajiny je Koncepcia ochrany prírody a krajiny (schválená uzn. vlády SR č. 471 z 24.5. 2006).

Územná ochrana prírody

V katastrálnom území obce platí všeobecná ochrana prírody a krajiny a prvý stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

✓ **Národná prírodná rezervácia (NPR) Turiec, ev. č. štátneho zoznamu 458**

Vyhlásená v roku 1966 predpisom VZV KÚ v Žiline č. 3/2003 z 12.6.2003 - **4. stupeň** ochrany - platí naďalej, vyhláška KÚŽP v Žiline č. 1/2006 z 10.4.2006 - účinnosť od 1.5.2006, správcom územia je NP Veľká Fatra. Ochranné pásmo NPR vyhlásené podľa § 17 - ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z., platí v ňom **3. stupeň ochrany**.

K.ú.: Martin, Bystrica, Košťany nad Turcom, Příbovce, Benice, Rakovo, Valentová, Kláštor pod Znievom, Laskár, Socovce, (mimo okres Martin Blázovce, Abramová, Ivančina, Jazernica, Slovenské Pravno, Kaľamenová, Dvorec nad Turcom, Veľký Čepčín, Turčianske Teplice, Dubové, Dolná Štubňa, Sklené, Dolný Turček).

Výmera 89,2899 ha (543,3089 ha OP NPR, z toho v okrese 175,63).

Predmet ochrany: účelom vyhlásenia CHÚ a jeho OP je zachovať úsek toku podhorskej rieky s prirodzeným charakterom meandrujúceho koryta a brehových území. Tvorí kostru ramsarskej lokality Mokrade Turca.

Biologicky významné štruktúry, územia chránené podľa medzinárodných dohovorov:

✓ **Ramsarská lokalita Mokrade Turca**

Ramsarská lokalita Mokrade Turca bola zapísaná do Zoznamu mokradí medzinárodného významu (Ramsar List) dňa 17.2.1998 a je vedená pod poradovým číslom 932 (www.ramsar.org). Plošné vymedzenie je približne podľa hranice SKUEV 0382 Turiec a Blatnický potok. Predstavuje mozaiku mokraďových ekosystémov rôzneho typu v Turčianskej kotline. Rieka Turiec vytvára meandrujúce, takmer prírodné koryto s málo narušeným vodným režimom, so zachovalou vegetáciou a spolu s viacerými prítokmi podmieňuje existenciu cenných priľahlých mokradí. Lokalita je významná z hľadiska diverzity benthických organizmov, rýb, mokraďových spoločenstiev, biogeografického, hydrologického aj krajinárskeho. Pozostáva z viacerých chránených a na ochranu navrhovaných mokraďových území.

Kritériá a dôvody zaradenia medzi ramsarské lokality:

- reprezentatívny, zriedkavý a jedinečný príklad prírodného a prírodnému blízkeho typu mokradí v oblasti Západných Karpát,
- v území žije veľké množstvo vzácných, zraniteľných a/alebo ohrozených druhov rastlín, živočíchov a ich spoločenstiev. 3 - lokalita má mimoriadny význam pre udržiavanie biologickej rozmanitosti vnútorných Západných Karpát,
- v lokalite sa pravidelne vyskytujú významné počty hniezdiacich vodných vtákov, migrujúcich a zimujúcich vtákov, ale aj rýb, obojživelníkov a cicavcov,
- v rieke a prítokoch sa vyskytujú významné populácie pôvodných druhov rýb a ich vývojových štádií, je neresiskom a odchovňou mlade týchto rýb.

✓ **Ochranné lesy**

V riešenom území nie sú evidované žiadne ochranné lesy vyhlásené rozhodnutím orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa zákona o lesoch, v súčasnosti zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov.

✓ **Ochrana drevín**

V riešenom území nie sú evidované žiadne chránené stromy, chránené v zmysle § 49 zákona č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

NATURA 2000

NATURA 2000 má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie. NATURA 2000 má zabezpečiť priaznivý stav populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivý stav biotopov, čo však vôbec nevylučuje hospodárske aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú.

Právnym základom pre tvorbu Sústavy NATURA 2000 sú:

- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva, tzv. **chránené vtáčie územia (CHVÚ)**, do k.ú. Košťany nad Turcom nezasahuje

- smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín - tzv. **územia európskeho významu (ÚEV)**, do k.ú. Košťany nad Turcom zasahuje **Územie európskeho významu SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok**

✓ **Územie európskeho významu SKUEV 0382 Turiec a Blatnický potok**

K. ú.: Benice, Bystríčka, Kláštor pod Znievom, Košťany nad Turcom, Laskár, Ležiachov, Martin, Príbovce, Rakovo, Slovany, Socovce, Trebostovo, Trnovo, Turčiansky Ďur, Turčiansky Peter (mimo okres Martin Abramová, Blažovce, Dubové, Ivančiná, Jazernica, Kaľamenová, Moškovec, Sklené, Slovenské Pravno, Turček, Turčianske Teplice, Veľký Čepčín)

Výmera: 284,16 ha (z toho v okrese Martin 144,35 ha)

Správca územia: NP Veľká Fatra

Odôvodnenie návrhu ochrany: biotopy európskeho významu: 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky, 3260 Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*, 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpskeho stupňa, 7230 Slatiny s vysokým obsahom báz, **druhy európskeho významu:** korytko riečne (*Unio crassus*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), klinovka hadia (*Ophiogomphus cecilia*), šidielko (*Coenagrion omatum*), mlok hrebenatý (*Triturus cristatus*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), plž severný (*Cobitis taenia*), hlavátka podunajská (*Hucho hucho*), hlaváč bielooplutvý (*Cottus gobio*), kolok vretenovitý (*Zingel streber*), vydra riečna (*Lutra lutra*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*).

Podľa Výnosu č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu je v k.ú. Košťany nad Turcom vymedzený **4. stupeň územnej ochrany** pre SKUEV0382 Turiec a Blatničianka na nasledovných parcelách: 676, 677/1-časť, 677/2.

B.12.2 Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je v zmysle zákona č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá, zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.

K. ú. Košťany nad Turcom nemá spracovaný Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES). V k.ú. obce sa však nachádzajú krajinné prvky, ktoré zodpovedajú nižšie uvedeným definíciám zo zákona:

- **biocentrum** je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
- **biokoridor** je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
- **interakčné prvky** nemusia byť nutne priestorovo prepojené do systému s ostatnými prvkami ÚSES. Sprostredkovávajú pozitívne pôsobenie ekologicky stabilnejších krajinných prvkov na okolitú ekologicky labilnejšiu krajinu. Najčastejšie sa ako interakčné prvky uplatňujú mokrade, extenzívne sady, medze, menšie remízky, okraje lesa.

Prvky ÚSES tvoria ekologickú sieť pozitívne pôsobiacich prvkov v krajine tak, aby vzdialenosť medzi jednotlivými prvkami siete bola čo najmenšia. Súčasťou návrhu ÚSES je aj formulovanie návrhov manažmentových opatrení. Cieľom návrhu manažmentových opatrení je zachovanie, alebo zlepšenie kvality biotopov v rámci prvkov ÚSES pomocou aktívnych manažmentových opatrení ako napr.:

- kosenie, pasenie,
- odstránenie náletu drevín,
- odstraňovanie invázných druhov,
- revitalizácia úseku vodného toku,
- rámcový návrh druhového zloženia lúk a zásady zakladania porastov, rámcový návrh druhového zloženia drevín pre výsadby a zásad zakladania porastov pre novo navrhované prvky ÚSES typu lesov a nelesná drevitá vegetácia (NDV),
- návrh ekoduktov a podchodov pre organizmy, opatrenia na elimináciu vybraných bariérových prvkov.

Pre okres Martin bol v r. 2015 spracovaný Regionálny územný systém ekologickej stability, SAŽP, Banská Bystrica, ktorý v zmysle požadovanej metodiky analyzuje a hodnotí stav územného systému ekologickej stability a formuluje návrhy ochrany územia a návrhy ekostabilizačných opatrení.

Nadradené prvky ÚSES

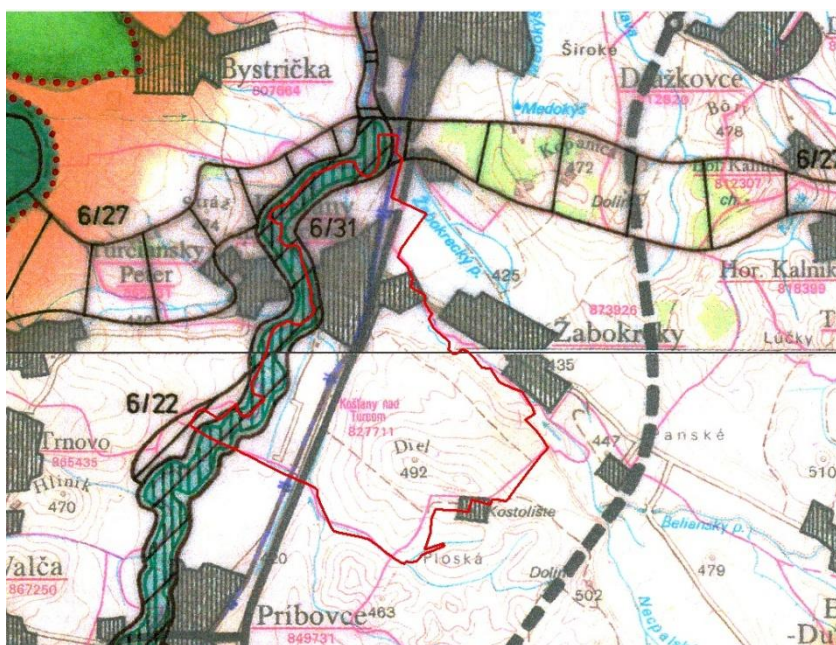
Podľa Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001 v článku č. 5. z oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajiny štruktúry sa píše :

- rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností. V osobitne chránených územiach, v prvkoch územného systému ekologickej stability, v NECONET (národná ekologická sieť) a v biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty zosúladiť využívanie územia s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

Do kostry ÚSES bol premietnutý záväzný dokument **ÚPN VÚC Žilinského kraja**, vrátane všetkých jeho platných zmien a doplnkov. Pre k. ú. Košťany nad Turcom uvádza nasledovné prvky ÚSES:

- Biocentrum nadregionálneho významu **Turiec**, ID 6/31, (v RÚSES okresu Martin (SAŽP Banská Bystrica 2014) označený ako NRBC 3 Turiec),
- Biocentrum regionálneho významu **Pod Brehmi**, ID 6/22, (v RÚSES okresu Martin (SAŽP Banská Bystrica 2014) dosahuje len kategóriu genofondová lokalita GL č. 127, pôv.č. 132),
- Biokoridor regionálneho významu **územie Trebostovo - Záborie** (terestrický), ID 6/27, (v RÚSES okresu Martin (SAŽP Banská Bystrica 2014) označený ako RBK 9 Trebostovo – Záborie)

Poznámka: ID - identifikácia označenia v grafickej prílohe - obr.č.1

obr. č.1: RÚSES v ÚPN VÚC Žilinského kraja zasahujúci do k. ú. Košťany nad Turcom

Uvádzame charakteristiky prvkov RÚSES zo schváleného dokumentu RÚSES okresu Martin (SAŽP 2014), ktoré sú identické s RÚSES v ÚPN VÚC Žilinského kraja v dvoch prípadoch. Rozdiel: v RÚSES okresu Martin dosahuje Biocentrum regionálneho významu Pod Brehmi, ID 6/22, len kategóriu genofondová lokalita GL č. 127, pôv.č. 132, preto jeho charakteristiku obsahuje časť Ostatné ekostabilizačné prvky.

NRBC 3 Turiec

Príslušnosť k.ú. : Martin, Bystrica, Košťany nad Turcom, Pribovce, Benice, Rakovo, Valentová, Kláštor pod Znievom, Laskár, Socovce, Turčiansky Ďur,

Charakteristika: Zachovalý úsek toku podhorskej rieky s prirodzeným charakterom meandrujúceho koryta s prilahlými občasne zaplavovanými lúkami a pasienkami, slepými ramenami s vyvinutou vodnou a litorálnou vegetáciou, mozaika vodných, slatinných i iných mokradňových porastov, rozsiahlejšie xerotermofilné trávno-bylinové i krovinné fytocenózy. Biotopy: Ls1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy 91E0*, Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy 91E0*, Ls1.4 Horské jelšové lužné lesy 91E0*, Ls2 Dubovo-hrabové lesy, Ls7.4 Slatinné jelšové lesy, Kr7 Trnkové a lieskové kroviny, Kr8 Vrbové kroviny stojatých vôd, Kr9 Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek, Br1 Štrkové lavice bez vegetácie, Br2 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov 3220, Br5 Rieky s bahňitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodium rubri* p. p. a *Bidention* p. p. 3270, Br6 Brehové porasty devätsilov 6430, Br7 Bylinné lemové spoločenstvá nížinných riek 6430, Br8 Bylinné brehové porasty tečúcich vôd, Vo2 Prirodzené eutrofné a

mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition 3150, Vo4 Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu Ranunculion fluitantis a Callitriche-Batrachion 3260, Vo5 Oligotrofné až mezotrofné vody s bentickou vegetáciou chár 3140, Vo6 Mezo - až eutrofné poloprirodzené a umelé vodné nádrže so stojatou vodou s plávajúcou alebo ponorenou vegetáciou, Vo8 Spoločenstvá bylín a šachorín eutrofných mokradí s kolísajúcou vodnou hladinou, Ra7 Sukcesne zmenené slatiny, Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky 6510, Lk4 Bezkolencové lúky 6410, Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúčach 6430, Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí, Lk7 Psiarkové aluviálne lúky, Lk9 Zaplavované travinné spoločenstvá, Lk10 Vegetácia vysokých ostríc, Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmites*), Tr1 Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnom substráte 6210, Tr7 Mezofilné lemy.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: NPR Turiec, OP NPR Turiec, NPR Klášterské lúky, SKUEV 0382 Turiec a Blatničianka, Ramsarská lokalita, GL123,124,125,126,127,128,129,130,170,171,172,173,174,175,169,183,184

Ohrozenia:

- narušenie vodného režimu,
- sukcesia,
- eutrofizácia,
- úpravy koryta,
- invázne druhy,
- znečisťovanie odpadmi,
- výstavba bariér a hatí, výstavba infraštruktúry,
- rekreačné aktivity (motokros).

RBk 10 Trebostovo - Záborie

Prislušnosť k.ú.: Trebostovo, Turčiansky Peter, Košťany nad Turcom, Bystrica, Dolný Kalník, Horný Kalník, Turčianske Jaseno, Záborie

Charakteristika: terestrický biokoridor prepájajúci celky Veľká Fatra a Lúčanská Fatra cez husto osídlenú Turčiansku kotlinu. Z ekotónu Lúčanskej Fatry vedie pozdĺž miestnych tokov so zachovalými jelšovými brehovými porastami, krovité a vysokobylinné porasty na priľahlých zamokrených plochách okolo sídiel Trebostovo, Turčiansky Peter a Košťany, **križuje nadregionálny biokoridor Turiec**, pokračuje cez poľnohospodársku krajinu Jasena a napája sa na ekotón Veľkej Fatry v oblasti Záboria. Predstavuje jeden z mála možných relatívne bezpečných prechodov väčších stavovcov cez Turčiansku kotlinu mimo zastavané územia.

Ohrozenia, konfliktné uzly:

- hustá sieť dopravnej a technickej infraštruktúry – cesty, železnica, elektrické vedenia,
- výstavba rýchlostnej cesty R3,
- výstavba a oplocovanie pozemkov v trase biokoridoru,
- zmena obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy,
- znečisťovanie, najmä v blízkosti sídiel,
- šírenie inváznych druhov

Ostatné ekostabilizačné prvky

Medzi ekostabilizačné prvky zaraďujeme predovšetkým genofondové lokality (GL). Podľa RÚSES okresu Martin (SAŽP 2014) sa uvádzajú z riešeného k.ú:

- GL č. 124 (pôv.č. 129): **Dolný tok Belianskeho potoka:** Zachované dobre vyvinuté vrbové brehovité porasty, hniezdisko *Turdus pilaris*, *Emberiza schoeniclus*, *Locustella naevia*, *Muscicapa striata*. Biotopy: Ls1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy 91E0*, Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy 91E0*, Br6 Brehové porasty deväťsilov 6430. Ohrozenie - narušenie vodného režimu, sukcesia, znečisťovanie odpadmi,
- GL č. 125 (pôv.č. 130): **Turčiansky Peter, Ráztoka: slatinisko** s fytocenózami zväzu *Phragmites* a *Caricion davallianae* s hniezdením *Locustella naevia*, *L. fluviatilis*, *Emberiza schoeniclus* a migračným výskytom *Gallinago gallinago*, *Tringa ochropus*, *Acrocephalus arundinaceus*. Biotopy: Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmites*), Ra7 Sukcesne zmenené slatiny, Ls1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy 91E0*, Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy 91E0*. Ohrozenie - narušenie vodného režimu, sukcesia,
- GL č. 127 (pôv.č. 132): **Pod Brehmi:** Mezo- až hygrolilné nívne zaplavované pasienky s väčšou mokradou s fytocenózami zväzu *Phragmites* (aj výskyt *Sesleria uliginosa*, *Polygonum bistorta*), menšími ostricovými mokradami, sukcesnými štádiami vrbín, skupinami drevinovej vegetácie, bočným ramenom Turca s dobre vyvinutými brehovými porastami a krovinnými na príľahlej strane terasy. vysoká krajinná diverzita, výskyt *Ardea cinerea*, *Ixobrychus minutus*, *Falco subbuteo*, *F. vespertinus*, *Accipiter nisus*, *Circus aeruginosus*, *Tringa ochropus*, *Actitis hypoleucos*, *Alcedo atthis*, *Remiz pendulinus*,

Locustella naevia, *L. fluviatilis*, *Sylvia nisoria*, *Emberiza schoeniclus*, refúgium poľovnej zveri (*Lepus europaeus*, *Capreolus capreolus*). Biotopy: Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach 6430, Lk10 Vegetácia vysokých ostríc, Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmites*), Kr7 Trnkové a lieskové kroviny, Kr8 Vrbové kroviny stojatých vôd, Kr9 Vrbové kroviny na zaplavovaných brehoch riek. Ohrozenie - narušenie vodného režimu, sukcesia,

- GL č. 137 (pôv.č. 133): **Žabokrecká terasa (Nad Zásadím – Hrušovie): Hrany a stráne terasy** so zvyškami dubohrabín (výskyt o. i. *Scilla bifolia*), s krovinovými formáciami radu *Prunetalia* a xerofilnými trávno-bylinovými fytoocenózami s *Festuca rupicola* a s výskytom teplomilovnej arachnofauny (Svatoň in verb.). Biotopy: Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky 6510, Tr1 Suchomilné trávno-bylinné a krovinové porasty na vápniťom substráte 6210, Kr7 Trnkové a lieskové kroviny, Lk4 Bezkolencové lúky 6410 – fragmenty, Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí – fragmenty, Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmites*) – fragmenty. Ohrozenie: sukcesia, ruderalizácia.

✓ **Navrhované prvky miestneho významu (MÚSES) :**

Najvýznamnejšou hierarchickou úrovňou ÚSES z hľadiska priameho vplyvu na krajinu je miestny ÚSES. V riešenom území v priestoroch a lokalitách s vysokou krajinoekologickou hodnotou sú navrhnuté uvedené prvky kostry miestneho územného systému ekologickej stability:

- 2 biocentrá miestneho významu
- 5 biokoridorov miestneho významu
- 8 interakčných prvkov plošného charakteru

✓ **Navrhované biocentrá miestneho významu**

Biocentrum miestneho významu MBc1 (návrh), rozloha: 9,33 ha

Svah na východnom okraji k.ú. takmer súvisle zarastený náletovými drevinami, prevažne kríkmi, ako sú napríklad slivka trnková (*Prunus spinosa*), baza čierna (*Sambucus nigra*), hloh (*Crataegus* sp.), ruža šípková (*Rosa canina*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*). Ide o ojedinelý súvislejší porast drevín v tejto časti územia, ktorý priamo nesusedí s cestnou komunikáciou alebo priemyselným objektom. Preto je v tejto otvorenej poľnohospodárskej krajine, s minimálnym výskytom drevín, ojedinelým útočiskom pre viaceré skupiny živočíchov.

Biocentrum miestneho významu MBc2 (návrh), rozloha: 2,17ha

Neobhospodarovaná podmáčaná plocha v S časti k. ú. na lokalite Belianka, priliehajúca k brehovému porastu Belianskeho potoka. Striedajú sa na nej časti s rôznym stupňom zamokrenia. Z väčšej časti je na V strane zarastená vrbami (najmä *Salix fragilis*), no nachádzajú sa to aj pomerne rozsiahle otvorené mokradňové plochy. Jej SV časť pokrýva súvislý porast trse obýčajnej (*Phragmites australis*) a J časť je porastená vysokobylinnou vlhkomilnou vegetáciou s výskytom napríklad škripiny lesnej (*Scirpus sylvaticus*), mäty dlholistej (*Mentha longifolia*), psinčeka poplázového (*Agrostis stolonifera*), ostríc (*Carex* sp.) či porastom devätsila hybridného (*Petasites hybridus*). Vzhľadom na to, že väčšina lokalít s vysokou hladinou podzemnej vody je porastená súvislým brehovým porastom, ide o v tomto území relatívne vzácnu „otvorenú“ mokradňú lokalitu umožňujúcu výskyt rastlinných a živočíšnych druhov viazaných na takéto typy biotopov.

✓ **Navrhované biokoridory**

Biokoridor miestneho významu MBk1 (návrh), terestricko-hydrický, dĺžka: 2,206 m

Tiahne sa pozdĺž južnej hranice k.ú. a je tvorený potôčkom, v spodnej časti silne regulovaným a prevažne neobhospodarovným pásom so šírkou 10 – 50 m so sporadickým porastom náletových drevín – prevažne krovitého vzrastu. Biokoridor tvorí významnú migračnú trasu pre viaceré druhy živočíchov, prepájajúcu otvorenú poľnohospodársku krajinu s nadregionálnym biocentrom tvoreným riekou Turiec a jej príľahlými brehovými porastmi. Výraznou bariérou v tomto biokoridore sú cesta I. triedy a železničná trať.

Biokoridor miestneho významu MBk2 (návrh), terestricko-hydrický, dĺžka: 1.414 m

Tiahne sa pozdĺž melioračného kanála pri letisku v južnej časti k.ú. Je tvorený melioračným kanálom a príľahlým porastom krov tvoreným prevažne slivkou trnkovou (*Prunus spinosa*), bazou čiernou (*Sambucus nigra*), jelšou lepkavou (*Alnus glutinosa*), hlohmi (*Crataegus* sp.). Vo vodnom telese kanála rastie veronika potočná (*Veronica beccabunga*), viacero vodných makrofytov, ktoré sú v Turčianskej kotline vzácne a naďalej ustupujú – berla vzpriamená (*Berula erecta*) - LC, žaburinka trojbrázdová (*Lemna trisulca*), červenavec Berchtoldov (*Potamogeton berchtoldii*) - LC, hviezdoš mnohotvarý (*Callitriche cophocarpa*). V posledných rokoch v dolnej časti tok zarastá steblovkou vodnou (*Glyceria maxima*) na úkor horeuvedených druhov. Na brehoch dominujú najmä vysoké byliny, ako túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*) a vrbovka chlpatá (*Epilobium hirsutum*). Biokoridor MBk2 prepája biokoridor MBk1 s južnou časťou zastavaného územia obce.

Biokoridor miestneho významu MBk3 (návrh), terestricko-hydrický, dĺžka: 2.711 m

Je situovaný pozdĺž poľnej cesty krížom cez stred k.ú., v spodnej časti je tvorený bezmenným potôčkom. Z časti zahŕňa už existujúce neobhospodarované plochy sporadicky porastené náletovými drevinami a jeho šírka sa pohybuje od 10m do 30m. Biokoridor tvorí významnú migračnú trasu pre viaceré druhy živočíchov, prepájajúcu otvorenú poľnohospodársku krajinu s nadregionálnym biocentrom tvoreným riekou Turiec a jej príľahlými brehovými porastmi. Výraznou bariérou v tomto biokoridore sú cesta I. triedy I/P a železničná trať.

Biokoridor miestneho významu MBk4 (návrh), terestricko-hydrický, dĺžka: 1.762 m

Tiahne sa pozdĺž melioračného kanála popri ceste I/65. Je tvorený melioračným kanálom a príľahlým porastom krov a neobhospodaroványm pásom v celkovej šírke 10 m. Biokoridor MBk4 prepája navrhovaný biokoridor MBk1 s navrhovaným biokoridorom MBk2.

Biokoridor miestneho významu MBk5 (návrh), terestricko - hydrický: 2935 m

Je tvorený Belianskym potokom v intraviláne so spevnenými brehmi a príľahlým brehovým porastom drevín alebo neobhospodaroványm pásom prevažne vysokobylinnej vegetácie spravidla do vzdialenosti min. 10 m od brehu toku (v zastavanom území obce do vzdialenosti 0 - 5 m od brehu). Z drevín sa tu vyskytujú prevažne vrb (Salix sp.). Vo svojej spodnej časti prechádza zastavaným územím obce, no i tu je spravidla k dispozícii dostatočne široký nezastavaný pás popri vodnom toku. Výraznou bariérou v tomto biokoridore sú cesta I. triedy I/65 a železničná trať. Biokoridor tvorí významnú migračnú trasu pre viaceré druhy živočíchov, prepájajúcu otvorenú poľnohospodársku krajinu s nadregionálnym biocentrom tvoreným riekou Turiec a jej príľahlými brehovými porastmi.

✓ **Navrhované interakčné prvky**

V riešenom území je navrhnutých 8 interakčných prvkov s celkovou výmerou 34 ha.

Interakčný prvok IP1 (návrh), rozloha: 1,53 ha

Zatravný pás popri poľnej ceste s líniovou výsadbou stromov a krov v šírke minimálne 3 m od okraja cesty po oboch jej stranách. IP1 na svojom dolnom konci zahŕňa aj širšiu malú neobhospodarovanú plochu s niekoľkými kríkmi. Väčšinou ide o novozaložený prvok rozširujúci doterajšie neobhospodarované okraje popri poľnej ceste, v niektorých úsekoch sa však v plnej šírke prekrýva s už existujúcimi neobhospodarovanými plochami miestami porastenými náletovými drevinami. Jeho hlavnou funkciou je ekostabilizačná funkcia v otvorenej poľnohospodárskej krajine bez dostatku neobhospodarovaných plôch a drevín. Na svojom západnom konci sa napája na navrhovaný biokoridor MBk4. Vzhľadom na novú výstavbu rodinných domov a usadlostí popri tejto poľnej ceste na jej východnom konci však nemôže dostatočne plniť funkciu biokoridoru.

Interakčný prvok IP2 (návrh), rozloha: 2,69 ha

Komplex neobhospodarováných častí k.ú., sporadicky porastených náletovými drevinami, a novonavrhovanej línie pozdĺž poľnej cesty v strednej časti k.ú. južne od miestneho cintorína. V jej severnej časti na západnom svahu náplavovej terasy s pravdepodobne bývalými terasovitými poličkami sa nachádza degradovaný pozostatok teplomilnej vegetácie zv. *Cirsio-Brachypodium pinnati*, ktorý v dôsledku neobhospodarovania (nekosenia, nepasenia) zarastá jednak konkurenčne silnejšími trávami (*Brachypodium pinnatum*, *Bromus erectus*, *Calamagrostis epigejos*), jednak drevinami. Územie možno biotopovo charakterizovať ako *degradovaný biotop európskeho významu Tr1 Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápniťom substráte*. Novonavrhované línie pozdĺž poľnej cesty by mala mať šírku minimálne 3 m od okraja cesty po oboch jej stranách. Jeho hlavnou funkciou je ekostabilizačná funkcia v otvorenej poľnohospodárskej krajine bez dostatku neobhospodarovaných plôch a drevín. Na svojom južnom konci sa napája na navrhovaný biokoridor MBk3.

Interakčný prvok IP3 (návrh), rozloha: 3,62 ha

Zatravný pás popri poľnej ceste s líniovou výsadbou stromov a krov v šírke minimálne 3 m od okraja cesty po oboch jej stranách. IP3 zahŕňa aj širšiu neobhospodarovanú a zaburinenú plochu (pravdepodobne bývalé poľné hnojisko) v časti nad miestnym cintorínom. Väčšinou ide o novozaložený prvok popri poľnej ceste, v niektorých častiach zahŕňa aj už existujúce neobhospodarované plochy ojedinele porastené náletovými drevinami. Jeho hlavnou funkciou je ekostabilizačná funkcia v otvorenej poľnohospodárskej krajine, bez dostatku neobhospodarovaných plôch a drevín. Na svojom juhovýchodnom konci sa napája na navrhovaný biokoridor MBk3.

Interakčný prvok IP4 (návrh), rozloha: 4,6 ha

Interakčný prvok zahŕňa stromovitú vegetáciu na mieste a v okolí miestneho cintorína, pás drevín popri ceste, vedúcej k priemyselným areálom východne od cintorína ako aj náletovými drevinami husto porastený svah nad touto cestou. Najmä v areáli cintorína a po jeho obvode ide aj o staršie jedince stromov,

predovšetkým lipy, borovice, jasene, brezy. Z pohľadu výskytu starších stromov v tomto území ide o relatívne ojedinelý a vzácny prvok, nachádzajúci sa vo väčšej vzdialenosti od brehových porastov rieky Turiec, poskytujúci útočisko mnohým druhom živočíchov viazaných práve na dospelé stromy. Na druhej strane jeho bezprostredné susedstvo s frekventovanou cestou, priemyselným areálom a intenzívne využívanou plochou cintorína neumožňuje zaradenie tohto prvku do kategórie biocentra.

Interakčný prvok IP5 (návrh), rozloha: 7,54 ha

Plocha oploteného intenzívneho pasienka na východnom okraji k.ú. Interakčný prvok je tu z jednej strany ohraničený navrhovaným biocentrom MBc1 a zo severu navrhovaným biokoridorom MBk5, ktorý ho zároveň oddeľuje od zastavaného územia obce Žabokreky. Nachádza sa pri zastavanom území obce medzi MBk4 a MBk5. V strede a na južnom okraji plochy sa nachádzajú 3 mokraďové lokality rozdupané dobytkom s intenzívnym nasýtením močovinou. Druhovo sa tu uplatňuje *Glyceria sp.*, *Agrosis stolonifera*, *Juncus inflexus*.

Interakčný prvok IP6 (návrh), rozloha: 8,74 ha

Trvalý trávny porast – pasienok, v južnej časti k.ú. jedná sa o väčšiu plochu pasienku, možno striedavo kosenú a pasenú, ktorá v otvorenej a intenzívne obhospodarovanej krajine s vysokou dominanciou ornej pôdy predstavuje cenný typ biotopu, dôležitý pre existenciu viacerých živočíšnych a rastlinných druhov. Interakčný prvok svojím severným okrajom susedí s navrhovaným biokoridorom MBk3.

Interakčný prvok IP7 (návrh), rozloha: 4,51 ha

Trvalý trávny porast v JZ časti k.ú. medzi brehovými porastmi rieky Turiec a ornou pôdou. Jedná sa o cenný typ nivných lúk, ktorý v otvorenej a intenzívne obhospodarovanej krajine s vysokou dominanciou ornej pôdy predstavuje cenný typ biotopu, dôležitý pre existenciu viacerých živočíšnych a rastlinných druhov. Interakčný prvok svojím západným okrajom susedí s nadregionálnym biocentrom tvoreným brehovými porastmi rieky Turiec, južným okrajom prilieha k navrhovanému biokoridoru MBk1 a východným k navrhovanému biokoridoru MBk2.

Interakčný prvok IP8 (návrh), rozloha: 0,37 ha

Extenzívne obhospodarovaná plocha, na ktorej sa striedajú časti s vysokobylinnou vegetáciou, prepásané časti so stromami na južnom okraji zastavaného územia obce, v susedstve s riekou Turiec a jej brehovými porastmi. Cenné sú tu najmä skupinky stromov s dominantnými starými jediacami jaseňa úzkolistého (*Fraxinus angustifolia*). Jedná sa viac menej o zvyšok nivej lúky z časti zarastajúci drevinami, z časti sporadicky prepásaný či kosený, ktorý tvorí prechod medzi intenzívne využívanými časťami územia a zvyškom prirodzených resp. poloprirodzených biotopov rieky Turiec a jej okolia.

B.12.3 Tvorba krajiny a ekostabilizačné opatrenia

Územné vymedzenie a ochrana biokoridorov, biocentier a interakčných prvkov zabezpečuje zachovanie a rozvoj druhovej rozmanitosti rastlín a živočíchov v ich prirodzenom prostredí. Tým sa vytvára priestorový základ ekologickej stabilných plôch a línii v území. Udržanie a zvýšenie ekologickej stability územia a prirodzenej produkčnej schopnosti krajiny je riešené návrhom ekostabilizačných opatrení.

Ekostabilizačné opatrenia na zabezpečenie územného systému ekologickej stability sa dotýkajú problémových okruhov :

- dôsledného dodržiavania podmienok ochrany v chránených územiach podľa stupňov ochrany stanovených zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,
- diferenciácie a optimalizácie využívania lesnej pôdy podľa kategorizácie lesov, vertikálnej a horizontálnej zonácie územia a plnenie mimoprodukčných funkcií lesov,
- optimalizácie využívania poľnohospodárskej pôdy podľa druhovej a funkčnej diferenciácie územia a produkčného potenciálu pôd,
- zabezpečenia legislatívnej ochrany krajinným prvkom (mimo chránené územia) začlenených do ekologickej siete, celkového ekologického využívania a hospodárenia v území.

B.12.4 Krajinnoeologický plán – vyhodnotenie a záver

Pri krajinnoeologickom hodnotení sa stanovuje vhodnosť využívania územia na základe ukazovateľov krajiny. Konfrontujú sa požiadavky jednotlivých činností na krajinnoeologické podmienky so skutočne existujúcimi hodnotami krajiny pomocou limitov.

Do evalvačného procesu vstupujú: krajinnoeologické podklady, navrhované činnosti a využívanie, environmentálne limity (abiotické limity, limity súčasnej krajinej štruktúry, limity vyplývajúce z ochrany prírody a významných krajinnárskych a ekologických štruktúr, limity vyplývajúce zo stresových javov).

B.12.4.1 Odporúčané aktivity v krajine a navrhované krajinnoeekologické opatrenia

a) Opatrenia na ochranu ekologickej stability a biodiverzity:

- účinne chrániť a rozumne využívať riečnu nivu Turca, ktorá zabezpečuje klimatické, biotopové, pôdochranné, protipovodňové, hygienické a iné funkcie nevyhnutné pre zdravý vývoj krajiny a prosperitu obce,
- udržiavať intravilán obce len na vyvýšenom náplavovom kuželi Belianky/Necpálky a nerozširovať ho do záplavového územia Turca,
- stabilizovať aktívne a potenciálne zosuvy,
- zvýšiť zastúpenie podielu NDV v poľnohospodárskej krajine, realizovať výsadbu alejí a remízok,
- vyčleniť väčšie množstvo plôch (strmšie svahy, pásy popri poľných cestách a pod.) na založenie nových ekostabilizačných prvkov – plošná alebo líniová výsadba drevín, neobhospodarované pásy medzi blokmi pôdy (remízky), zasakovacie pásy na strmších svahoch,
- asanovať všetky nepovolené skládky odpadu alebo neošetrené hnojiská a zamedziť vzniku nových skládok,
- podporiť rozvíjajúce sa aktivity ekologického hospodárenia v obci,
- systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín,
- zamedziť fragmentácii brehových porastov (vypaľovanie, presekávanie, zavážanie odpadmi), ktorá podporuje šírenie invázných druhov rastlín v území,
- neaplikovať pesticídy a insekticídy na plochách v bezprostrednom okolí mokradí a najmä navrhovaných biocentier,
- navrhovať a realizovať opatrenie týkajúce sa druhej ochrany živočíchov a rastlín, napr. pri projektovaní výstavby nových komunikácií, alebo rekonštrukcii už existujúcich do projektov zahrnúť opatrenia na znižovanie mortality živočíchov na cestách (pochody, nadchody, priepusty, oplotenia a pod.).

b) Opatrenia na ochranu prvkov RÚSES okresu Martin:

NRBc 3 Turiec

- zákaz ťažby štrku v riečišti,
- vylúčenie výrubov v brehových porastoch s výnimkou odstraňovania drevín zasahujúcich do vody,
- odstránenie resp. spriechodnenie existujúcich bariér,
- likvidácia porastov invázných druhov, pri výstavbe a údržbe ciest minimalizovať zásahy do ekosystémov vodných tokov,
- pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti toku

RBk 10 Trebostovo - Záborie

- cielene udržiavať pestrú krajinnú štruktúru,
- zmierniť bariérový efekt existujúcej aj navrhovanej dopravnej infraštruktúry realizáciou technických opatrení zabezpečujúce priechodnosť a funkčnosť biokoridorov (podchody, navádzacie zábrany, odstraňovanie bariér,
- v priestore biokoridoru obmedziť výstavbu a oplocovanie pozemkov,
- trvalo udržateľné obhospodarovanie, rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,
- výsadba nelesnej drevinovej vegetácie pozdĺž vodných tokov, alejí v okolí poľných ciest, remízok v poliach,
- odstraňovať invázne druhy.

c) Opatrenia na ochranu navrhovaných prvkov MÚSES:

MBc1:

- na celej ploche vylúčiť akýkoľvek zásah s výnimkou nižšie uvedených opatrení. Aj časť ornej pôdy zahrnutej do biocentra ponechať bez obhospodarovania,
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- v budúcnosti, ak dôjde k zapojeniu stromovej vrstvy na väčšej súvislej ploche a tieto dosiahnu hornú hranicu svojho fyziologického veku, je možné pristúpiť k citlivej obnove porastu avšak iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupín stromov. Akúkoľvek obnovu zamerať na podporu pôvodných drevín, najmä dubov (*Quercus* sp.), buka lesného (*Fagus sylvatica*), javorov (*Acer* sp.), líp (*Tilia* sp.) brestov (*Ulmus* sp.) a prípadne aj hrabu obyčajného (*Carpinus betulus*),
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné kvôli bezpečnosti a ochrane zdravia,
- ak sa v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potlačanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- vylúčiť aplikáciu pesticídov alebo priemyselných hnojív v bezprostrednej blízkosti biocentra,
- obmedziť akúkoľvek výstavbu v bezprostrednej blízkosti biocentra,

- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBc2:

- odstraňovanie náletových drevín (vrátane odstránenia ich biomasy z plochy) v prípade, že tieto dosiahnu väčších rozmerov alebo ich koruny začnú vytvárať súvislý zápoj,
- sporadické pokosenie plochy s následným odstránením biomasy (nie mulčovanie!) s frekvenciou min. raz za 3 roky – kosiť až v druhej polovici leta,
- vylúčenie pohybu ťažkých mechanizmov po ploche, v nevyhnutných prípadoch ich pohyb po ploche obmedziť na obdobie so zamrznutým povrchom pôdy (aspoň do hĺbky 5cm) alebo so silným povrchovým prúškom,
- vylúčiť také zásahy do plochy alebo jej okolia, ktoré by vážne narušili vodný režim biotopu,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBk1:

- najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovú výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) a ďalšie,
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- prípadnú obnovu dospelého a zapojeného porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- revitalizácia vodného toku,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite (s výnimkou revitalizácie vodného toku),
- v prípade rekonštrukcie cesty I. triedy I/65 a/alebo železničnej trate v mieste jej križovania s biokoridorom, uprednostniť také riešenie, ktoré v čo najväčšej miere zvýši priechodnosť biokoridoru a zníži bariérový efekt cestnej komunikácie a/alebo železničnej trate,
- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m od biokoridoru.

MBk2:

- ponechať neobhospodarovaný pás v šírke min. 5m po oboch stranách melioračného kanála,
- najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovú výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) a ďalšie,
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- prípadnú obnovu dospelého a zapojeného porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite (s výnimkou revitalizácie vodného toku),
- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými

alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,

- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 5m od biokoridoru.

MBk3:

- ponechať neobhospodarovaný pás (resp. pás so špeciálnym režimom menežmentu – vid' nižšie) v šírke cca 10 - 30 m (v úseku pozdĺž poľnej cesty min. 5 m po oboch jej stranách),
- neodstraňovať už naletené dreviny,
- v častiach bez už existujúcich drevín vysadiť líniu stromov po oboch stranách cesty, ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom v cieľovom rozostupe dospelých stromov 5 – 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.), v spodnej časti aj jelšu lepkavú (*Alnus glutinosa*). Primiešané by mali byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraeaster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10 %. Vysádzať možno aj domáce pôvodné druhy krov,
- vysadené stromy najmä v prvých 5 rokoch po výsadbe chrániť proti burine (vyžíňanie, zašľapávanie), počas dlhších suchých období zabezpečiť ich zalievanie,
- maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...),
- pás biokoridoru na doteraz obhospodarovanej pôde ponechať bez rozorávania či iného rozrušovania pôdy (s výnimkou výsadby drevín). V prvých 5 – 10 rokoch zabezpečiť kosenie 1 – 2 krát ročne – pri kosení ochraňovať vysadené alebo naletené dreviny. Neskôr nechať bez menežmentu (s výnimkou invázných druhov),
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- prípadnú obnovu porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola významnejšie prerušená kontinuita línie drevín, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m (v spodnej časti pri zastavanom území do 5 m) od biokoridoru..

MBK4:

- najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovú výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) a ďalšie,
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- prípadnú obnovu dospelého a zapojeného porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite (s výnimkou revitalizácie vodného toku),

- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potlačanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 5m od biokoridoru.

MBk5:

- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov,
- plochy bez porastu drevín obhospodarovateľ ako trvalé trávne porasty (extenzívne) alebo ponechať bez zásahu a podporiť na nich prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem inváznych a nepôvodných druhov,
- v prípade rekonštrukcie cesty I. triedy I/65 a/alebo železničnej trate v mieste jej križovania s biokoridorom, uprednostniť také riešenie, ktoré v čo najväčšej miere zvýši priechodnosť biokoridoru a zníži bariérový efekt cestnej komunikácie a/alebo železničnej trate,
- prípadnú obnovu porastu realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potlačanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m (v zastavanom území obce min. do 5 m) od biokoridoru.

IP1:

- v častiach bez súčasného výskytu drevín, najmä pôvodných stromovitých druhov, odporúčame líniovú výsadbu stromov po oboch stranách cesty. Ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom, v rozstupe 5 - 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané môžu byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyrausta*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10 %. Aspoň na niektorých miestach odporúčame doplniť aj pôvodné plodonosné krovité druhy,
- vysadené dreviny zabezpečiť proti poškodzovaniu zverou a minimálne v prvých 3 rokoch po výsadbe zabezpečiť i zalievanie počas dlhotrvajúcich období sucha vo vegetačnom období,
- ako doplnok (v extrémnom prípade alternatívu) Podporiť prirodzený nálet drevín okrem inváznych a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...),
- až do dostiahnutia hornej hranice fyziologického veku vysadených stromov vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov. Potom pristúpiť k postupnej obnove výsadby stromov nahrádzaním jednotlivých jedincov,
- v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- doteraz intenzívne obhospodarované časti zatrávniť výsevom zmesi pôvodných lúčnych druhov (príp. ponechať na samovoľné zarastenie). Minimálne v prvých 10 rokoch od zatrávnenia udržiavať kosením – raz ročne v druhej polovici leta s dôrazom na ochranu existujúcich vysadených aj naletených drevín,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP2:

- v severnej časti IP na západne orientovaných stráňach s teplomilnou vegetáciou zabrániť zarastaniu drevinami a vhodnými menežmentovými opatreniami (občasnou kosbou v neskorom lete

s odstránením biomasy v intervale aspoň raz za 2 roky a občasným prepásaním) zvyšovať biodiverzitu a tým zveľaďovať biotop,

- v južnej, intenzívne obhospodarovanej časti bez výskytu teplomilnej vegetácie bez súčasného výskytu drevín, najmä pôvodných stromovitých druhov, odporúčame líniovú výsadbu stromov po oboch stranách cesty. Ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom, v rozostupe 5 - 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané môžu byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyrausta*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus sylvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10 %. Redšiu výsadbu stromovitých drevín odporúčame aj v šiších častiach s už existujúcim sporadickým náletom krovitých drevín. Aspoň na niektorých miestach odporúčame doplniť aj pôvodné plodonosné krovité druhy,
- vysadené dreviny zabezpečiť proti poškodzovaniu zverou a minimálne v prvých 3 rokoch po výsadbe zabezpečiť i zalievanie počas dlhotrvajúcich období sucha vo vegetačnom období,
- ako doplnok (v extrémnom prípade alternatívu) Podporiť prirodzený nálet drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- až do dostiahnutia hornej hranice fyziologického veku vysadených stromov vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov. Potom pristúpiť k postupnej obnove výsadby stromov nahrádzaním jednotlivých jedincov,
- v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- doteraz intenzívne obhospodarované časti zatrávniť výsevom zmesi pôvodných lúčnych druhov (príp. ponechať na samovoľné zarastenie). Minimálne v prvých 10 rokoch od zatrávnenia ich udržiavať kosením – raz ročne v druhej polovici leta s dôrazom na ochranu existujúcich vysadených aj naletených drevín,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP3:

- v častiach bez súčasného výskytu drevín, najmä pôvodných stromovitých druhov, odporúčame líniovú výsadbu stromov po oboch stranách cesty. Ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom, v rozostupe 5 - 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané môžu byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyrausta*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus sylvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10%. Aspoň na niektorých miestach odporúčame doplniť aj pôvodné plodonosné krovité druhy,
- vysadené dreviny zabezpečiť proti poškodzovaniu zverou a minimálne v prvých 3 rokoch po výsadbe zabezpečiť i zalievanie počas dlhotrvajúcich období sucha vo vegetačnom období,
- ako doplnok (v extrémnom prípade alternatívu) podporiť prirodzený nálet drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- až do dostiahnutia hornej hranice fyziologického veku vysadených stromov vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov. Potom pristúpiť k postupnej obnove výsadby stromov nahrádzaním jednotlivých jedincov,
- v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- doteraz intenzívne obhospodarované časti zatrávniť výsevom zmesi pôvodných lúčnych druhov (príp. ponechať na samovoľné zarastenie). Minimálne v prvých 10 rokoch od zatrávnenia udržiavať kosením – raz ročne v druhej polovici leta s dôrazom na ochranu existujúcich vysadených aj naletených drevín,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP4:

- najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín

stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...). Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov,

- prípadnú obnovu dospelého a zapojeného porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- starostlivosť o stromy na ploche cintorína a po jeho obvode robiť s ohľadom na potrebu zachovania starých no ešte vitálnych a stabilných stromov, pri výsadbe nových stromov uprednostniť pôvodné domáce druhy stromovitého vzrastu,
- mimo areálu cintorína neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné kvôli bezpečnosti,
- ak sa na ploche prvku vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP5:

- zvoliť menej intenzívnu pastvu s nižším prísunom výkalov dobytky na plochu, alebo zmeniť na kosenú luku (pravidelne kosiť 1-2 krát ročne),
- mokradňové plochy ohradiť a zabrániť prístupu dobytku. Jeden - dva krát ročne nechať prepásť dobytkom, alebo pokosiť,
- udržiavať v stave extenzívne obhospodarovanej poloprirodzenej lúky, príp. pasienku. Možný prísев trávnych a bylinných druhov typických pre prirodzené lúky,
- pravidelné kosenie 2 krát ročne, príp. možnosť udržiavať aj pasiením (extenzívnym),
- vylúčiť hnojenie či aplikáciu pesticídov,
- v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- vylúčiť výstavbu na ploche IP,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP6, IP7 a IP8:

- udržiavať v stave extenzívne obhospodarovanej poloprirodzenej lúky, resp. pasienku. Možný prísев trávnych a bylinných druhov typických pre prirodzené lúky,
- pravidelné extenzívne pasienie, príp. striedanie s kosením, (kosenie max. 2 krát ročne, s následným odstránením pokosenej biomasy – nie mulčovanie),
- vylúčiť hnojenie priemyselnými hnojivami, intenzívne hnojenie organickými hnojivami či aplikáciu pesticídov,
- v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- vylúčiť výstavbu na ploche IP,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

d) Opatrenia na ochranu vodných tokov:

- chrániť štruktúru porastov v blízkosti tokov, ktoré zadržiavajú prudké dažde, spomaľujú odtok a vsakovanie vody a zamedzujú eróziu,
- odporúčať výsadbu brehových porastov (aspoň línií) na ochranu brehov vodných tokov a izoláciu pred znečistením aj v intravilánoch, kde je to možné,
- revitalizovať napriamené a regulované koryto vodných tokov vo voľnej krajine,
- zachovať prirodzené meandrovanie tokov a dostatočnú šírku ochranných zón pre pohyb koryta,
- z regionálneho hľadiska spriechodniť existujúce bariéry – dve hate („šľajsne“) na Turci pri teplárni a nad rybníkom Čajka ako zásadné opatrenie na zlepšenie spojitosti a na celkovú revitalizáciu medzinárodne významného riečneho ekosystému Turca (územia sústavy Natura 2000 a mokrade medzinárodného významu) (technické riešenie pripravil Ing. V. Krížik, uložené na Správe NP Veľká Fatra v Martine),
- zamedziť vypúšťaniu odpadových vôd z poľnohospodárskej výroby do vodných tokov,
- nezasahovať ťažkou mechanizáciou a bezprostredné okolie vodných plôch, pretože mokrade sú veľmi citlivé na vplyvy erózie a znečisťovanie, umiestňovať lesné cesty mimo vodných tokov vrátane brehových porastov,
- obmedziť až vylúčiť výrub porastov drevín v blízkosti tokov, ktoré spomaľujú odtok a vsakovanie vody a zamedzujú eróziu, udržiavať pestrú vekovú skladbu,
- tam, kde brehový porast chýba, výsadbou založiť nový,

- podporovanie vytvárania mokradí (zvýšenie inundačnej a retenčnej kapacity horných a stredných tokov),
 - obmedziť vytváranie nepriepustných plôch v urbanizovanom priestore, preferovať možnosti vsakovania a zachytávania dažďových vôd a ich využívanie na úžitkové účely.
- e) **Opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy:**
- podporovať ekologické poľnohospodárstvo,
 - znížiť výmeru jednotlivých blokov ornej pôdy a rozčleniť ich remízками a líniovou výsadbou drevín.
- f) **Opatrenia na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímanej krajiny:**
- zabezpečiť ochranu prírodných zdrojov,
 - vylúčiť výrubu v brehových porastoch Turca s výnimkou odstraňovania drevín zasahujúcich do toku,
 - pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti tokov,
 - zabrániť zmenšovaniu regionálneho otvoreného krajinného priestoru rozvojom obytných zón na vyvýšenom náplavovom kuželi Belianky/Necpálky a nerozvíjať výstavbu v záplavovom území Turca,
 - vytvárať v navrhovaných obytných, rekreačných a výrobných plochách uličnú alebo areálovú zeleň so živými plotmi, trávnikmi a drevinovou vegetáciou,
 - v sídelnej vegetácii zachovávať mozaiku rôznovekých drevín, s dôrazom na zachovanie starých stromov (najhodnotnejších pre biodiverzitu),
 - rozvíjať ekologické poľnohospodárstvo, podporiť extenzívne využívanie TTP,
 - opticky izolovať nevzhľadné poľnohospodárske a výrobnotechnické areály a iné rušivo pôsobiace technické prvky (napr. skládky stavebného odpadu a pod.) v krajine výsadbou stromov a krov po ich obvoде,
 - dôkladné dodržiavanie zákona o odpadoch, vrátane sankcií; pri vydávaní súhlasov na uskladnenie prebytočnej zeminy uprednostniť zdevastované územia a intravilány.
- g) **Opatrenia na skvalitnenie rekreačných služieb:**
- vytvoriť podmienky pre propagáciu tradičných a nedeštruktívnych foriem využívania krajiny: ovocné sady, sušenie ovocia, výroba muštov, pasenie dobytka, oviec, včelárstvo, prezentácia ľudových remesiel,
 - podporiť aktívne formy rekreácie (agroturizmus, ekoturizmus, birdwatching, gastroturizmus a pod.), a vytvoriť v obci podmienky pre aktívnu formu rekreácie (napríklad: vybudovanie náučného chodníka, turistickej a cyklistickej trasy),
 - podporiť alternatívne formy poľnohospodárstva a využívania pôdy (organické farmárstvo,
 - podporiť výrobu informačných materiálov o rekreačných aktivitách v obci (napríklad: výrobu dokumentačného filmu o obci, informačných letákov a iné)).
- h) **Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva:**
- zamedziť znečisťovaniu a znehodnocovaniu prírodných zdrojov, ktoré súvisia s ľudským zdravím,
 - pravidelne monitorovať kvalitu povrchových a podzemných vôd a na základe výsledkov realizovať opatrenia na elimináciu zdrojov znečistenia,
 - monitorovať vplyv nelegálnych skládok a navážok stavebného odpadu v miestach s vykonanou rekultiváciou mokradí na kvalitu pôdy, vody, ovzdušia a zdravie obyvateľstva,
 - zamedziť vzniku nelegálnych skládok komunálneho odpadu,
 - zmierňovať negatívne vplyvy cestnej dopravy v osídlenej časti obce výsadbou vetrolamov a stromoradií stanovištne pôvodnými drevinami,
 - vytvárať podmienky pre separovanie a zhodnocovanie komunálneho odpadu a kompostovanie,
 - minimalizovať negatívne vplyvy výrobných a poľnohospodárskych prevádzok na ŽP vysadením izolačnej zelene.
- i) **Opatrenia na ochranu kultúrno-historických zdrojov:**
- zabezpečiť základnú ochranu národnej kultúrnej pamiatky, aby nedošlo k degradácii jej pamiatkových hodnôt,
 - pri akejkoľvek stavebnej činnosti, prácach na národnej kultúrnej pamiatke postupovať v zmysle zákona č. 49/ 2002 Zb. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov,
 - využívať a prezentovať pamiatku v súlade s jej pamiatkovými hodnotami, zvýšiť povedomie obyvateľstva o kultúrnom dedičstve regiónu,
 - zvýšiť povedomie obyvateľstva o kultúrnom dedičstve regiónu,
 - obnoviť a doplniť prvky, znaky a symboly kultúrno-historickej hodnoty krajiny, vrátane prvkov regionálnej architektúry,
 - podporiť zdokumentovanie pamätihodností obce,
 - prehodnotiť využívanie moderných prvkov parkových výsadiieb a neprirodzene sfarbených exotických drevín, namiesto nich uprednostniť prirodzene a nerušivo pôsobiace druhy a prvky.
- Pre čo najširšie uplatnenie uvedených opatrení je potrebné rešpektovať legislatívu platnú pre jednotlivé zložky krajiny.

B.13 NÁVRH VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA**B.13.1 DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA****B.13.1.1 Širšie dopravné vzťahy**

Obec Košťany nad Turcom sa nachádza asi 3,0 km južne od okresného mesta Martin - na trase cesty I. triedy č. I/65 (v smere Martin – Turčianske Teplice - Žiar nad Hronom), ktorá prechádza stredom zastavaného územia v smere sever - juh. Trasa tejto komunikácie je zaradená do siete rýchlostných komunikácií ako súčasť trasy R3 (Šahy - Zvolen - Martin - Trstená alt. Zvolen - B. Bystrica - T. Teplice). Cestou I. triedy je obec pripojená na nadradenú cestnú sieť a hlavný dopravný koridor Bratislava - Žilina - Košice - Ukrajina a to diaľnicu D1, ktorá je súčasťou európskeho multimodálneho koridoru č. Va.

Od ďalších okresných miest je obec vzdialená : Turčianske Teplice - 20,0 km a Žilina - 33,0 km.

Cez obec prechádza železničná trať č. 118 Vrútky - Horná Štubňa (Zvolen) - Filákov, ktorá je jednokojajovou traťou III. kategórie, z hľadiska kvalitatívneho stupňa a je zaradená medzi železničnú doplnkovú sieť TINA. . Podľa ÚPN VÚC je táto trať zaradená do modernizácie a elektrifikácie tratí po r.2015. V obci sa nachádza železničná zastávka.

Najbližšie regionálne letisko sa nachádza v Tomčanoch pri Martine, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu je pri Žiline a v Poprade, letisko pre práce v poľnohospodárstve je priamo v obci Košťany nad Turcom.

Najbližšia čerpacia stanica sa nachádza priamo v obci, pri ceste I.triedy.

B.13.1.2 Cestná automobilová dopravaExistujúci stav

Cestnú sieť v k. ú. Košťany nad Turcom možno rozdeliť podľa charakteru na cestu I. triedy v správe Slovenskej správy ciest a cesty III. triedy vo vlastníctve ŽSK a sieť miestnych komunikácií vo vlastníctve obce.

Základný komunikačný systém obce tvoria cesty I/65 Martin - Turčianske Teplice, cesta III/2143 Košťany - Turčiansky Peter - Trebostovo a cesta III/2141 Košťany - Žabokreky - Belá - Dulice , ktoré sú vzájomne prepojené priesečnou križovatkou pri úrovňovom železničnom priecestí.

Základný komunikačný systém ďalej dopĺňa sieť miestnych komunikácií :

- miestne obslužné komunikácie napojené na cestu III/2143 - ulicu Partizánsku - zo severu, ulice: Družstevná, na ňu kolmo napojená ul. Lipová, Martinská, Budovateľov, Záhradná (prepojenie ul. Martinskej a Družstevnej), Partizánska, Párickova (prepojenie ulíc Martinská, Budovateľov a Partizánska),
- miestne obslužné komunikácie napojené na cestu III/2143- ulicu Partizánsku - z juhu, ulice: Tabánska, Školská a na ňu napojená Niva I. a Niva II.,
- miestne obslužné komunikácie napojené na cestu III/2141 - ulicu Mládeže - zo severu, ulice: Športová a Fatranská,
- miestne obslužné komunikácie v novej IBV Trávniky,

Niektoré komunikácie, hlavne v starej zástavbe, majú miestami nevyhovujúce šírkové parametre, sú na nich líniové a bodové závrady, chýbajú popri nich vo väčšej časti územia chodníky.

Obec má cca 6 km miestnych komunikácií.

Navrhovaný stav

Vzhľadom na problematické dopravné napojenie obce na systém nadradenej dopravnej infraštruktúry (na cestu I.triedy I/65) a s tým súvisiace dopravné problémy, navrhujeme:

- priesečné križovanie cesty III/2143 a III/2141 s cestou I/65 a so železničnou traťou, riešiť okružnou križovatkou, návrh: CREAT architects s.r.o., Martin, vzhľadom na nevyhovujúci stav úrovňového križovania železničnej trate č. 118 s cestou I/65 z hľadiska ustanovení platnej STN (v súčasnosti STN 736380 „Železničné priecestia a priechody“), kedy sa stanovuje hranica nebezpečného pásma so stanovenou vzdialenosťou pretínania železničnej trate od hranice križovatky (u novostavieb dl. 2,50 + 20 = 22,50 m),
- vybudovať mimoúrovňové dopravné napojenie obce na cestu I/65, cca 480 m od železničného priecestia južným smerom (smer Turčianske Teplice), v loklaite Trávniky. Napojenie obce sa tak navrhuje mimoúrovňovou križovatkou rúrkovitého tvaru s odbočovacími a prípoj. pruhmi v zmysle ustanovení STN 736102 . Toto napojenie bude mimoúrovňovo nad železníc, traťou č. 118 vytvárať bezkolízne dopravné sprístupnenie obce na nadradený komunikačný systém, Túto navrhovanú mimoúrovňovú križovátku navrhujeme prepojiť novou cestnou komunikáciou (ktorá bude viesť medzi obytnou zónou Niva a obytnou zónou Trávniky, cez nové premostenie rieky Turiec) v kategórii MO 8,00/40, s cestou III/2143 v katastri obce Turčiansky Peter - túto navrhovanú komunikáciu bude potrebné prepojiť so starou zástavbou novou komunikáciou v kategórii MO 7,00/30,
- existujúcu miestnu komunikáciu – Ulica Tabánska, ktorá slúži ako prepojovacia komunikácia medzi centrom obce a novou zástavbou v južnej časti obce – IBV Trávniky a bude slúžiť aj ako prístupová

komunikácia k navrhovanému športovisku, navrhujeme rozšíriť do kategórie MO 7,00/30 s jednostranným chodníkom,

- v časti obce NIVA – na ploche určenej na výrobu (V 06) a sklady a na území navrhovanej občianskej vybavenosti (OV 06) navrhujeme existujúcu prepojavaciu komunikáciu, ktorá prepojí ulice Tabánska a Školská – riešiť v kategórii MOU 6,00/30,
- vybudovať zabezpečené úrovňové železničné križovanie železničnej trate a účelovej komunikácie v južnej časti územia, zo severnej strany výrobného areálu spoločnosti Hennlich s.r.o. do nového obytného územia Trávniky,
- vybudovať obslužnú komunikáciu, súbežnú s cestou I/65, ktorá zabezpečí dopravnú obsluhu od predajne a autoservisu A.M.Plus po závod Turčan Delta, čím sa o vozidlá zásobovania odľahčí ulica Športová – v kategórii MO 7,00/30,
- doplniť prepojenie starej zástavby a novej BI 08 (Záhumnia) popri potoku – v kategórii MOU 6,00/30,
- prepojiť obec s k.ú. Martin – časť Odtoky – cestnou komunikáciou s obmedzením nákladnej dopravy a s prvkami upokojenia dopravy ako pokračovanie cesty popred záhradníctvo v kategórii MOU 6,00/30.

Dopravný systém obsluhy územia v lokalitách navrhovanej novej obytnej zástavby - BI 15 (Trávniky), BI 16, BI 18, BI 19 - je navrhovaný ako sieť navzájom prepojených a zokruhovaných komunikácií. Na nezokruhovaných koncovkách sú navrhnuté prístupy do voľnej krajiny.

Miestne komunikácie musia byť posudzované individuálne. Šírkové usporiadanie v niektorých prípadoch, vzhľadom na spôsob existujúcej starej zástavby, nebude možné upraviť na normové parametre.

V miestach, kde to terénne možnosti a stavebné podmienky dovoľujú po dohode s majiteľom pozemku a obcou, navrhujeme upraviť šírkové usporiadanie miestnych komunikácií.

Navrhujeme:

- *rešpektovať nadradené verejnoprospešné stavby z ÚPN VÚC Žilinského kraja bod 2. Dopravné stavby:*
 - ✓ 2.1 stavby cestnej dopravy :
 - 2.1.3 rýchlostná cesta R3 v kompletnej trase, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 a I/14,
- *chrániť územný koridor na realizáciu homogenizácie cesty I/65 nadregionálneho významu, súbežnú s rýchlostnou cestou R3 v trase a úseku : koniec prietahu cesty I/65 Martin - križovatka Príbovce s cestou II/519, v súlade s platnou nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou (kat. C 11,5/80)*
- *rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty I/65:*
 - ✓ *v zastavanom území v kategórii MZ 14/60, resp. MZ 13,5/60, vo funkčnej triede B1*
 - ✓ *mimo sídelného útvaru obce v kategórii C 11,5/80*
- *rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III/2143 a III/2141:*
 - ✓ *v zastavanom území v kategórii MZ 8,5 (8,0)/50 vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 61 10,*
 - ✓ *mimo sídelného útvaru obce v kategórii C 7,5 /70 v zmysle STN 73 61 10*
- *rešpektovať navrhované nové dopravné napojenia na cestu I/65 - okružná križovatka, nové mimoúrovňové križovanie,..*
- *rešpektovať navrhovanú obslužnú komunikáciu na hranici s k.ú. Žabokreky v lokalite Pod zábelia-Vlčia jama*
- *rešpektovať navrhovanú komunikačnú sieť funkčnej triedy C3, kategórii MO 7,0/30 a 8,0/40, resp. kategórie C3 MOU 6,00/30 s prvkami upokojenia; komunikácie podľa možností zokruhovať, na nezokruhovaných koncovkách ponechať prístupy do voľnej krajiny*
- *pri výstavbe nových obytných zón je potrebné miestne komunikácie zhotoviť v kategórii C3 MO 7,0/30 (so šírkou dopravného priestoru min. 9,0 m medzi oploteniami, t.j. 2x2,5 m jazdný pruh, 2x2,0 m zelené pásy, resp. 2,0 zelený pás+2,0 chodník)*
- *rešpektovať OP cesty I. triedy, mimo sídelného útvaru obce ohraničenom dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce, v zmysle platného zákona o pozemných komunikáciách (v súčasnosti zákon č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov) a vykonávacej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška č.35/1984 Zb.) - 50,0 m od osi komunikácie*
- *rešpektovať OP cesty III. triedy, mimo sídelného útvaru obce ohraničenom dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce, v zmysle platného zákona o pozemných komunikáciách (v súčasnosti zákon č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov) a vykonávacej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška č.35/1984 Zb.) - 20,0 m od osi komunikácie*
- *dopravné napojenie novo navrhovaných lokalít riešiť v súlade s STN 73 6110*
- *rešpektovať platný zákon o pozemných komunikáciách (v súčasnosti zákon č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov)*

B.13.1.3 Hromadná doprava

Obec je veľmi dobre sprístupnená prímestskou autobusovou dopravou, vďaka svojej prejazdnej polohe do iných obcí (T. Peter, Trebostovo, resp. Žabokreky, Belá-Dulice, Necpaly). Intenzita spojov hromadnej dopravy je dostatočná a vyhovujúca. Cesta z mesta Martin do obce trvá pár minút. Na území obce sa nachádza 6 (3x2 smery) zastávok hromadnej autobusovej dopravy. Všetky zastávky spĺňajú dochádzkové vzdialenosti tzv. izochróny časovej dostupnosti.

Na ceste I/65, pri železničnej zastávke, je situovaná obojstranná zastávka MHD pre smery Martin ako aj Turčianske Teplice, resp. Necpaly, Belá - Dulice. Tieto zastávky majú vybudované dostatočné dbočovacie a pripájacie pruhy, ako aj prístrešky, ktoré však nie sú v dobrom technickom stave.

Obojstranná zastávka, pre smer do obce Turčiansky Peter, Trebostovo a Valča, je situovaná pri obecnom úrade; nemá vybudované zastávkové pruhy. Túto situáciu je potrebné v návrhu ÚPN-O riešiť (*presun v smere na Turčiansky Peter, záber príľahlých parciel na vybudovanie zastávkových pruhov - ník, zálivov*).

Posedná obojstranná zastávka, pre smer Žabokreky, Belá-Dulice a Necpaly, je situovaná pri škole; nemá vybudované zastávkové pruhy.

Nová obytná zóna IBV Juh Trávniky nie je momentálne obslužená verejnou hromadnou dopravou.

Navrhujeme:

- *vzhľadom na urbanistickú koncepciu rozvoja obce, vybudovať 3 nové obojsmerné zastávky hromadnej dopravy so samostatnými zastávkovými pruhmi v lokalite Za hradskou (Secoland) ako aj Trávniky*
- *Za hradskou (Secoland) – na ceste I/65*
- *v lokalite Trávniky - 2 zastávky – jednu na navrhovanej ceste, ktorá prepojí navrhovanú mimoúrovňovú križovatku s k.ú. Turčiansky Peter a druhú pri plánovanom športovisku*
- *vymeniť, resp. zrekonštruovať zastávkové prístrešky*
- *tam, kde to priestorové pomery dovoľia, vybudovať na existujúcich zastávkach zastávkové níky*

B.13.1.4 Železničná doprava

Cez k. ú. obce Košťany nad Turcom, z východnej strany staršej zástavby, prechádza dvojkoľajová, neelektrifikovaná železničná trať č.118 Fiľakovo - Vrútky. Priamo v obci sa nachádza aj železničná zastávka, postavená v r.1940. V zmysle etapizácie výstavby a rozvoja železničnej siete (ÚPN - VÚC Žilinského kraja, rozvojové zámery ŽSR) je táto trať zaradená do modernizácie a elektrifikácie tratí po r. 2015. *Vlaková zastávka (stanica) si vyžaduje čiastočnú rekonštrukciu na dosiahnutie bežného štandardu cestovania .*

Navrhujeme:

- *zachovať existujúce objekty a zariadenia ŽSR, zachovať dostupnosť a prepojenie na infraštruktúru obce*
- *rešpektovať výhľadové záujmy ŽSR*
- *všetky novobudované križenia komunikácií s traťou riešiť ako mimoúrovňové, okrem nového zabezpečeného úrovňového križovania železničnej trate v južnej časti územia , zo severnej strany výrobného areálu spoločnosti Hennlich s.r.o. - Rozhodnutie MDVaRR SR, č.j. 03488/2015/C350-SŽdd/10489 zo dňa 15.02.2016*
- *navrhované objekty slúžiace na bývanie situovať, z ekologického hľadiska, v takej vzdialenosti od železničnej trate, aby boli umiestnené za hranicou najvyššej prípustnej hodnoty hladiny hluku, spôsobenej prevádzkou železničnej dopravy, platné pre príslušné objekty, stavby a územia, v zmysle príslušnej legislatívy. V prípade ich umiestnenia v menšej vzdialenosti je potrebné zabezpečiť opatrenia na elimináciu nepriaznivých účinkov železničnej prevádzky z hľadiska hluku a vibrácií...v zmysle zákona č.355/2007 Z. z. a vyjadrenia RÚVZ*
- *stavby v obvode dráhy a v OP dráhy podliehajú dodržiavaniu ustanovení zákona č.513/2009 o dráhach a zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov*

B.13.1.5 Civilné letectvo

V južnej časti k. ú. obce sa nachádza plocha letiska. Letisko nie je v dnes v pravidelnom využívaní, hoci jeho vzletová a pristávacia dráha (VPD) je spevnená asfaltovou vozovkou. Letisko má jednu dráhu šírky 15 m a dĺžky 600 m v orientácii 23° - 203°. Dráha je na oboch koncoch vybavená plochami na otáčanie rozmerov cca 50x50 m umiestnenými jednostranne na západnej hrane VPD. Na severnú plochu na otáčanie je pripojená komunikácia šírky cca 3,5 m, ktorá spája letisko s obcou Košťany.

Časť k. ú. obce Košťany nad Turcom sa nachádza:

- a) v ochranných pásmach a prekážkových rovinách letiska pre letecké práce v poľnohospodárstve Košťany, určených rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-92/82 zo dňa 13.12.1982 a v zmysle predpisu L 14 Z - letiská pre letecké práce v poľnohospodárstve, lesnom a vodnom hospodárstve
- b) v ochranných pásmach Letiska Martin, určených rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn.313/79/99 zo dňa 11.05.1999

Z ochranných pásiem Letiska Košťany vyplývajú pre k. ú. Košťany nad Turcom nasledovné obmedzenia:

Výškové obmedzenie stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov a pod. je stanovené :

- ✓ ochranným pásmom vodorovnej roviny s výškovým obmedzením 445,00 m n. m. Bpv,
- ✓ ochranným pásmom vzletovej roviny (sklon 2% - 1:50) s výškovým obmedzením 412,87 - 432,87 m n. m. Bpv,
- ✓ ochranným pásmom približovacej roviny (sklon 5% - 1:20) s výškovým obmedzením 414,67 - 417,10 m n. m. Bpv,
- ✓ ochranným pásmom prechodových plôch (sklon 14,3% - 1:7) s výškovým obmedzením 412,87 - 439,67 m n. m. Bpv,
- ✓ vzhľadom na to, že sa jednotlivé ochranné pásma prelínajú, je záväzná výška stanovená ochranným pásmom s nižšou hodnotou,
- ✓ pri určenej podlažnosti v jednotlivých lokalitách je potrebné preveriť kolíziu s výškami, určenými ochrannými pásmami letiska. Nadmorské výšky, určené ochrannými pásmami budú nadradeným regulatívom podlažnosti.

Ďalšie obmedzenia sú stanovené:

- ✓ priestorom s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN (vedenie je potrebné riešiť podzemným káblom).

Prekážkové roviny je potrebné, na zachovanie prevádzkovej spôsobilosti Letiska pre letecké práce v poľnohospodárstve Košťany, rešpektovať.

Terén v časti k. ú. (vyznačené vo výkrese č.2) už presahuje výšky stanovené ochranným pásmom vodorovnej roviny Letiska Košťany, tzn. tvorí leteckú prekážku - v tomto území je zakázané umiestňovať akékoľvek stavby.

Z ochranných pásiem Letiska Martin vyplýva pre k. ú. Košťany nad Turcom nasledovné výškové obmedzenie stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov apod., ktoré je stanovené :

- ✓ ochranným pásmom kužeľovej plochy (sklon 4% - 1:25) s výškovým obmedzením 503,5 - 515,0 m n.m.Bpv.

Nad túto výšku je zakázané umiestňovať akékoľvek stavby a zariadenia bez predchádzajúceho súhlasu Dopravného úradu.

V zmysle ustanovení leteckého zákona (§ 30 č.143/1998 Z. z. o civilnom letectve v platnom znení) je potrebné:

- *rešpektovať OP letiska Martin a Košťany nad Turcom a z nich vyplývajúce obmedzenia*
- požiadať Dopravný úrad SR o súhlas pri stavbách a zariadeniach :
 - *ktoré by svojou výškou, prevádzkou alebo použitím stavebných mechanizmov mohli narušiť OP letiska Košťany a Martin*
 - *stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30, ods.1, písm. a),*
 - *stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac, umiestnené na prírodných a umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30, ods.1, písmeno b),*
 - *zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačnice (§ 30, ods.1, písm. c),*
 - *zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30, ods.1, písmeno d).*

B.13.1.6 Statická doprava

Parkovanie a odstavovanie vozidiel prebieha väčšinou v rámci obslužných komunikácií tam, kde to šírkové parametre dovoľujú. Odstavovanie vozidiel v IBV je zabezpečené väčšinou na vlastných pozemkoch, resp. v staršej zástavbe na miestnych komunikáciách. V obci sa nachádzajú parkoviská vo výrobných areáloch, pri škole, pri niektorých objektoch OV (penzión, kaštieľ, pizzeria, predajňa potravín, zdravotné stredisko, ap.)

Navrhujeme:

- plochy pre odstavovanie a parkovanie vozidiel pre rodinné domy, komerčnú občiansku vybavenosť, zmiešané územia, výrobné územia, riešiť v rámci vlastných pozemkov v zodpovedajúcej kapacite
- parkovacie plochy vybudovať:
 - ✓ *pri cintoríne*
 - ✓ *v rámci navrhovaného areálu športu (SP 04)*
 - ✓ *pri objektoch navrhovanej občianskej vybavenosti*

B.13.1.7 Cyklistická doprava

V obci neexistujú značené cyklistické chodníky, cyklisti využívajú ako cyklotrasu cestu č.III/2143 a III/2141. Cez obec prechádzajú značené cyklistické trasy (*zdroj: www.tbsjus.sk):

- ✓ modrá č.2415 Martin - Turčianske Teplice, celková dl.44,5 km
- ✓ zelená č.5427 Košťany nad Turcom - Socovce, celková dl. 10,5 km
- ✓ žltá č.8413 Košťany nad Turcom - Belá-Dulice, celková dl.6,7 km

Vzhľadom na pekné blízke prírodné prostredie v okolí obce, ktoré je využívané pomerne dosť na rekreačnú cyklistiku navrhujeme:

- vytvoriť sieť bezpečných cyklistických chodníkov
- označiť samostatný pruh pre cyklistov
- doplniť oddychové miesta a infraštruktúru pre cyklistov popri cyklotrasách
- doplniť novú cyklistickú trasu popri železnici: Martin (Odtoky) -Košťany nad Turcom - Pribovce (sčasti vedenú po navrhovanom protihlukovom vale)

B.13.1.8 Pešia doprava

V obci sa nachádzajú samostatné pešie trasy, ale v niektorých lokalitách je problém s bezpečným peším pohybom chodcov. Chodníky v obci sú vybudované:

- popri ceste III/2143 od stanice po COOP Jednota
- popri ceste III/2141 od zastávky hromadnej dopravy na I/65 po školu - jednostranný, od škola po k.ú. Žabokreky obojstranný

Chodníky hlavne chýbajú od cintorína do obce, ako aj v staršej aj novšej zástavbe.

V obci je problematiku a nebezpečný aj prechod chodcov, resp. cyklistov cez cestu I/65.

Navrhujeme:

- jednostranný – od autobusovej zastávky popri závode Trim Leader a ceste I/65 ku cintorínu
- jednostranný - popri ceste I/65 a železnici od železničnej a autobusovej zastávky do obytného územia Secoland
- jednostranný peší chodník v niektorých častiach obce, tam kde to šírkové parametre dovoľia - napr. do novej lokality IBV Trávniky
- min. jednostranné chodníky v navrhovaných rozvojových lokalitách
- jednostranný chodník od predajne COOP Jednota a autobusovej zastávky po k.ú. Turčiansky Peter (resp. po most cez rieku Turiec) – ako pokračovanie existujúceho (- od železničnej stanice)
- jednostranné chodníky od navrhovaných zastávok v časti Trávniky do centra obce
- peší, príp. cyklistický priechod cez železniciu a cestu I/65 riešiť:
 - a) mimoúrovňovo - nadchod, resp. podchod na min. 2 miestach:
 - ✓ v strede obce pri železničnej zastávke
 - ✓ v severnej časti územia (pri obytnej zóne Secoland)
 - b) úrovňovo:
 - ✓ v južnej časti územia zo severnej strany výrobnéj zóny spoločnosti Hennlich s.r.o.
- vybudovať multifunkčné rekreačné trasy:
 - ✓ zdravia - popri Belianskom potoku
 - ✓ trasu a náučný chodník popri rieke Turiec
 - ✓ Magna Via - historická poštová cesta

B.13.1.9 Negatívny vplyv dopravy na životné prostredie, hluková záťaž z dopravy, eliminácia negatívnych účinkov

Zaťaženie obce hlukom a vibráciami je pomerne výrazné. Zdrojom dopravného hluku v obci sú najmä železnica a cesty I/65, III/2141 a III/2143.

Na účely posudzovania hlukovej záťaže prostredia z dopravy je stanovená Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 237/2009 Z.z. V zmysle jej ustanovení je osídlenie obce pozdĺž ciest I/65, III/2141 a III/2143 a MK zaradené do II. kategórie územia pre ktorú platia najvyššie prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí 50 dB cez deň a večer a 45 dB v nočnom období. V obci neexistuje areál zaradený do kategórie územia I. kategória územia s najprísnejším limitom (územia s osobitnou ochranou pred hlukom – liečebné a kúpeľné areály).

B.13.1.9.1 Súčasný stavCesta I/65 - súčasný stav, sčítanie r.2015

Existujúca cesta I/65 je trasovaná zastavaným územím obce a rozdeľuje obec na 2 časti. Ako vyplýva zo zverejnených podkladov SSC Bratislava z celoštátneho sčítania dopravy v r.2015 v predmetných úsekoch sčítania bolo nasčítaných:

- Martin – Košťany, sčítací úsek č.91250 = 18.874 všetkých vozidiel/24 hod.,

- Košťany - Příbovce, sčítací úsek č.91260 =14.233 všetkých vozidiel/24 hod.

Uvedená komunikácia je zaťažená na hranici únosnosti, čo sa prejavuje hlavne v dopravných špičkách. Riešením tejto nepriaznivej situácie je jednak vybudovanie rýchlostnej cesty R3 Martin - Turčianske Teplice, ktorá by odľahčila územie o tranzitnú dopravu, ako aj stanovenie opatrení v návrhu ÚPN-O Košťany nad Turcom, ktoré budú eliminovať nepriaznivé vplyvy z nadmernej hlukovej záťaže z dopravy pre obytné územie.

Cesta III/2141 - súčasný stav, sčítanie r.2015

Existujúca cesta vedie z obce Košťany nad Turcom do obcí Žabokreky, Belá-Dulice a Necpaly. Ako vyplýva zo zverejnených podkladov SSC Bratislava z celoštátneho sčítania dopravy v r.2015 v predmetnom úseku sčítania bolo nasčítaných:

- Košťany - Žabokreky, sčítací úsek č.95290 = 2.060 všetkých vozidiel/24 hod.,

Cesta III/2143

Existujúca cesta vedie z obce Košťany nad Turcom do obcí Turčiansky Peter, Trebostovo, Trnovo a Valča. Na tejto ceste sa nevykonávajú celoštátne sčítania dopravy, a pre cesty III. triedy zatiaľ nie sú spracované ani strategické hlukové mapy.

Železnica

Zdrojom hluku je tak isto aj hluk zo železničnej trate. Železničná dvojkoľajová, neelektrifikovaná trať č.118 Fiľakovo - Vrútky prechádza cez zastavané územie obce a rozdeľuje obec na 2 časti.

navrhujeme:

- pri modernizácii železničnej trate je potrebné, aby investor (ŽSR) spracoval hlukový štúdiu a na jej základe zabezpečil protihlukovú stenu v časti, kde sú existujúce rodinné domy

B.13.1.9.2 Navrhovaný stav

Pre posúdenie hlukovej záťaže z dopravy (cesta I/65, železnica, letisko) boli spracované nasledujúce dokumenty:

1) Posúdenie hlukovej záťaže pre nové obytné územie Trávniky (r.2009):

Pre posúdenie hlukovej záťaže nového obytného územia Trávniky bol v rámci urbanistickej štúdie "Košťany nad Turcom - Juh" (Creat s.r.o., Martin, 2009) vypracovaný odborný posudok "Posúdenie hlukovej záťaže pre územie urbanistickej štúdie "Košťany nad Turcom - Juh" (Ing. Milan Kamenický, 01/2010) z ktorého vyberáme:

A) Zdroje hluku:

Pri predpoklade zachovania stávajúceho riešenia železničnej trate a cesty I/65 bude toto územie okrem hluku z týchto zdrojov zasiahnuté aj hlukom spôsobovaným prevádzkou po novo navrhnutých cestných komunikáciách a prevádzkou na Letisku Košťany.

A.1) Letecká doprava

Hodnotené územie bude hlukom z leteckej dopravy zasiahnuté pri vzletoch, pristávaníach a pri pojazdoch letúnov po pohybových plochách letiska. Nepriaznivé môže byť obťažovanie hlukom z leteckej prevádzky najmä pri severnom vetre, keď vzlety a priblíženia sa budú musieť vykonávať práve týmto smerom.

A.2) Cestná doprava

Výrazným zdrojom hluku z cestnej dopravy bude najmä prevádzka po ceste I. triedy I/65. Po tejto ceste v súčasnosti prechádza denne cca 12.500 vozidiel (údaj SSC). Predpoklad pre roky 2012 až 2013 je 13.750 prejazdov za deň.

A.3) Železničná doprava

Železničná trať sa nachádza v tesnej blízkosti sledovaného územia. Trať nie je elektrifikovaná, koľajisko je tvorené koľajnicami na betónových podvaloch v štrkovom lôžku. Trať je dvojkoľajová. Po trati prechádza denne cca 62 vlakových súprav, z toho asi 15 nákladných vlakov.

A.4) Letisko Košťany

V súčasnosti má letisko jednu spevnenú vzletovú a pristávaciu dráhu (VPS) s dĺžkou 600 metrov. V urbanistickej štúdii sa predpokladá s jej úpravou a predĺžením na 800 metrov smerom na sever. Počíta sa aj s dobudovaním infraštruktúry (hangáre, veža, letisková budova so zázemím).

B) Eliminácia negatívnych účinkov dopravy-návrh opatrení

Sledované územie bude po zrealizovaní zaťažené hlukom z cestnej, železničnej a leteckej dopravy. Najvýraznejšími zdrojmi hluku sú cestná a železničná doprava. Z uvedeného dôvodu je pozdĺž železničnej trate v blízkosti zóny navrhnuť na bývanie doporučená protihluková clona v dĺžke 617 metrov s výškou 5,5 až 6 metrov. Takto navrhnutá clona eliminuje aj hluk generovaný prevádzkou po ceste triedy I/65, ktorá je najvýraznejším hlukom z cestnej dopravy.

Pre eliminovanie hluku z cestnej dopravy je navrhnutá aj clona dĺžky 217 metrov na novovybudovanom nadjazde cez cestu I/65 a železničnú trať. Realizovaním uvedených protihlukových clon by sa malo zabezpečiť, že hluk z cestnej a železničnej dopravy v území výstavby nebude prekračovať prípustné hodnoty pre určujúce veličiny stanovené vo vyhláske MZ SR č.549/2007 Z. z.

2) Akustická projektová štúdia "Prevádzkový areál Hennlich Košťany nad Turcom - cyklotrasa" (r.2017):

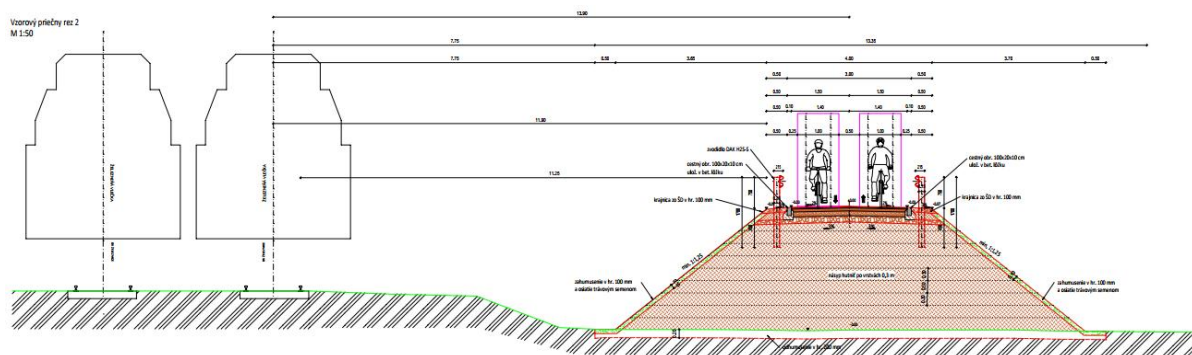
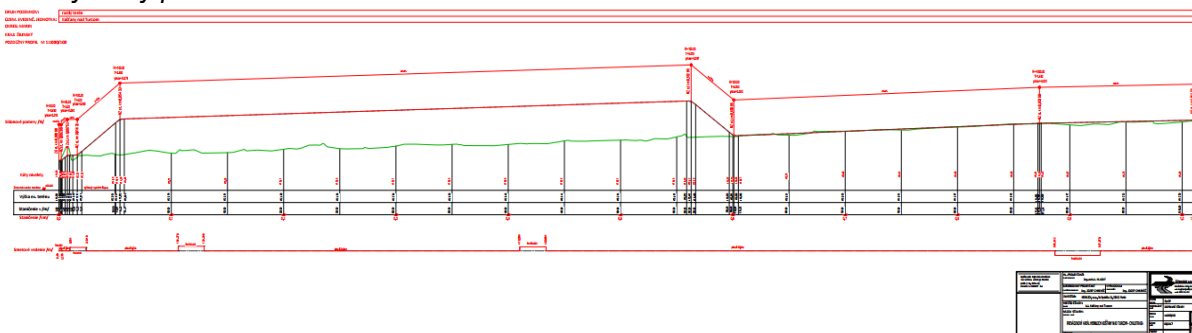
Pre posúdenie hlukovej záťaže nového obytného územia Trávniky bola v rámci riešenia prevádzkového areálu spoločnosti Hennlich vypracovaná akustická projektová štúdia (spracovateľ: AUREKA s.r.o., Bratislava, 11/2017), ktorá sa zaoberá riešením cyklotrasy na zemnom vale ako protihlukovej bariéry, oddeľujúcej blízke líniové zdroje hluku vo vzťahu k IBV, z ktorej vyberáme:

Popis navrhovaného projektu:

Projekt rieši návrh cyklotrasy v rámci katastra Košťany nad Turcom. Cyklotrasa bude dopravne napojená na existujúcu miestnu komunikáciu v obci. Bude pokračovať paralelne s trasou železnice (Vrútky – Zvolen) a následne bude ukončená v mieste plánované železničného priecestia a z tohoto bodu bude napojená na existujúcu cyklotrasu susediacej obce Príbovce. Cyklotrasa bude prepájať mesto Martin, obec Košťany nad Turcom a súčasne aj jej novobudované časti – individuálnu bytovú výstavbu, budúci priemyselný park, zónu občianskej vybavenosti a služieb, ktorá sa v obci buduje.

Stavebno-technické riešenie:

Navrhovaná cyklotrasa začína napojením na súčasnú poľnú cestu, ktorá bude v rámci rozvoja plnohodnotnou asfaltovou komunikáciou. Navrhovaná komunikácia bude smerovať do plánovaného areálu Hennlich a navrhovaná cyklotrasa sa na túto komunikáciu napája. Celková dĺžka cyklotrasy je 1012,7 m. Šírka cyklotrasy v rámci celej stavby je 2 x 2,5 m (2x jazdný pruh) + 2 x 0,5 m (2 x nesp. krajnica). Výška koruny násypu mimo nábehových častí, je 3000 mm nad terénom + zvodidlá.

obr. Návrh riešenia**obr. Výškový profil**

13.1.10 Ochrana vodohospodárskych záujmov vzhľadom na dopravnú infraštruktúru

Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenie riadnej údržby vodných tokov je potrebné nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie, resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu navrhovať:

- ✓ ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť v súbehu s vodným tokom a následným (jedným spoločným) križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku
- ✓ ako dopravné a technické riešenie, ktoré bude prednostne využívať už vybudované mostné objekty
- ✓ križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s príslušnými STN
- ✓ za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh umiestnenia je potrebné ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej dokumentácie odsúhlasiť so správcom vodného toku

B.13.2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO**B.13.2.1 Vodohospodárska problematika katastrálneho územia**Zdroje vody a ich ochrana

V katastri obce Košťany nad Turcom sa nenachádza žiadny zdroj pitnej vody.

Zásobovanie pitnou vodou – súčasný stav

Obec má vybudovanú vodovodnú sieť v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti a.s. Martin, napojenú na skupinový vodovod Martin. Prvý vodovod bol pre obec vybudovaný v r.1966. Prírodné potrubie DN 400 mm z Blatnickej doliny je zaústené do vodojemu "Jahodníky" nad obcou Žabokreky objemu 2x1500 m³ (I. tlakové pásmo s maximálnou hladinou 473,77 m n. m., minimálna hladina je 468,27 m n.m.). Jedna vetva zásobuje Martin a druhá obce Žabokreky, Košťany nad Turcom, Turčiansky Peter, Príbovce, Rakovo. Voda je do obce privádzaná gravitačným prírodným potrubím DN 200 mm z obce Žabokreky

Na verejný vodovod je v súčasnej dobe pripojených 100 % domácností v obci.

Dĺžka existujúcej vodovodnej siete v obci Košťany nad Turcom je 5,43 km, na ktorú je napojených 423 vodovodných prípojek s celkovou dĺžkou 3,15 km.

V r.2016 bola ročná spotreba vody v obci (vyfakturovaná) 689.000 m³ - z toho pre obyvateľov 41.638 m³, pre ostatných 14.409 m³. Špecifická potreba vody v obci bola v r.2016 86,68 l/os/deň, z toho pre obyvateľov 56,69 l/os/deň.

Zásobovanie pitnou vodou – navrhovaný stav

Návrh koncepcie zásobovania pitnou vodou vychádza z „Programu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca“, kap. 8.1.1 technická správa – časť vodovody, rešpektuje existujúci systém zásobovania pitnou vodou z verejného vodovodu v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s.

Predložená potreba pitnej vody pre návrhový rok 2038 je vyčíslená podľa vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. z 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a kanalizácií. Na verejný vodovod bude napojený bytový fond, zariadenia občianskej vybavenosti, výroba, športová vybavenosť...

Pre výpočet potrieb pitnej vody sa vychádzalo z rozdelenia špecifickej potreby vody:

Tab. č. 22 - Celková potreba pitnej vody:

Košťany nad Turcom		Počet		Špecif. potreba vody l/os *	Denná potreba vody l/deň	
		2017	2038		2017	2038
					l/deň	l/deň
1.Bytový fond – Q _{p1}						
	obyvatelia	1.330	1.900	135-145	188.550	275.500
2. Občianska vybavenosť– Q _{p2}						
Základná škola	žiaci	189	200	25	4.725	5.000
	zamestnanci	24	25	60	1.440	1.500
Materská škola	deti	33	80	60	3.360	4.800
	zamestnanci	7	18	60	420	1.080
Centrum voľného času	deti	30	50	60	1.800	3.000
	zamestnanci	2	4	60	120	240
ambulancie	zamestnanci	3	3	60	180	180

Košťany nad Turcom		Počet		Špecif. potreba vody l/os *	Denná potreba vody l/deň	
		2017	2038		2017 l/deň	2038 l/deň
	počet ošetrení	60	60	40	2.400	2.400
kultúrny dom	miesta	280	280	5	1.400	1.400
lekárň	zamestnanci	2	2	100	200	200
obecný úrad	zamestnanci	5	3	60	300	180
pošta	zamestnanci	4	5	60	240	300
ČS pohonných hmôt	zamestnanci	8	8	60	*3.240 m ³ /rok 8.877 l/deň	8877
	umývačka áut			700/umytie		
letisko	zamestnanci	-	20	-		1200
	umývačka lietadiel			5.000 l/deň		5000
Železnice SR	zamestnanci	3	3	60	180	180
dom smútku	miesta	50	50	5	250	250
spoločenský dom	miesta	-	50	60		3000
Športový areál	Hygienické, technické zázemie Miesta ?	-	20	4.500 l/deň		4500
3. Obchodné prevádzky, maloobchod– Q_{p3}						
	COOP Jednota	10	10	60	600	600
	Večierka	1	1	60	60	60
	obchody	-	10	60		600
4. Stravovacie a ubytovacie služby– Q_{p4}						
Turčiansky dvor	zamestnanci	10	10	300	3.000	3.000
	reštaurácia - stoličky	130	130	25	3.375	3.375
	ubytovaní - lôžka	84	84	135	11.340	11.340
Pizzéria Villaggio	zamestnanci	5	5	300	1.500	1.500
	reštaurácia - stoličky	50	50	25	1.250	1.250
Hostinec Košťany	zamestnanci	6	6	300	1.800	1.800
	hostia - stoličky	100	100	25	2.500	2.500
Villa Arkadia (kaštieľ)	zamestnanci	5	5	300	1.500	1.500
	reštaurácia - stoličky	-	50	-		750
	ubytovaní	10	20	135	1.350	2.700
Pohostinstvo v objekte Coop	zamestnanci	-	4	300		1.200
	hostia - stoličky	-	40	25	Ešte nie je v prevádzke	1.000
5. Priemysel– Q_{p5}						
TRIM LEADER a.s.	zamestnanci	763	800	60	*6.300 m ³ /rok 45780 l/deň	48.000
SECO AUTOTRANS		10	10	120	* 300 m ³ /rok 822 l/deň	1.200
KRUPA s.r.o.	zamestnanci	3	3	60	* 60 m ³ /rok 164l/deň	180
TURČAN DELTA s.r.o.	zamestnanci	29	30	60	* 350 m ³ /rok 959 l/deň	1.800
HANSA-FLEX Hydraulik s.r.o.	zamestnanci	32	35	60	* 317 m ³ /rok 868 l/deň	2.100
AVET - C spol. s r.o.	zamestnanci	Nemáme údaje	10	60	600	600
CENTRÁL-PLUS s.r.o.	zamestnanci	5	5	60	* 36 m ³ /rok – pitná, 300	300

Košťany nad Turcom		Počet		Špecif. potreba vody l/os *	Denná potreba vody l/deň	
		2017	2038		2017 l/deň	2038 l/deň
					l/deň	
	prevádzka			120	*70 m ³ /rok – úžitková, 280 l/deň	280
A.M.PLUS s.r.o.	zamestnanci	Nemáme údaje	10	60	600	600
TERACOM s.r.o.	zamestnanci	57	57	60	* 1000 m ³ /rok-pitná 2.740 l/deň	3.420
	prevádzka			120	* 5000 m ³ /rok - úžitková 13.700 l/deň	13700
Doprastav a.s.	zamestnanci	5	10	60	* 1500 m ³ /rok-pitná 300 l/deň	600
AGRASERVIS s.r.o.	zamestnanci	1	1	60	* 65 m ³ /rok-pitná, 260 l/deň	260
DUO-obaly s.r.o	zamestnanci	6	6	60	360	360
ŠROGUKO s.r.o.	zamestnanci	2	2	60	120	120
Hennlich s.r.o.	zamestnanci	-	102	60	Ešte nie je v prevádzke	6120
Ďalšie výrobné prevádzky	zamestnanci	-	150	60		9000
6. Výrobné a nevýrobné prevádzky– Q_{p6}						
	živnostníci	35	50	120	4.200	6.000
7. Poľnohospodárstvo– Q_{p7}						
Záhradníctvo Čambor	zamestnanci	Vlastná studňa				
	prevádzka					
Ranč Paradise	zamestnanci	5	10	120	300	1.200
	hostia	18	22	135	2.430	2.970
	zvieratá - kone	10	20	80	800	1.600
Farma danielov	zamestnanci	-	5	60	Ešte nie je v prevádzke	300
	hostia	-	12	5		60
	zvieratá	-	20	8		160
SPOLU					317.749	452.892

* údaje získané z dotazníkového prieskumu, 09-10/2017

Posúdenie akumulácie (r.2038)

Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 684 zo 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií, platí:

Priemerná denná potreba vody Q_p:

$$Q_p = Q_{p1} + Q_{p2} + Q_{p3} + Q_{p4} + Q_{p5} + Q_{p6} + Q_{p7} = 452.892 \text{ l/deň} = 452,892 \text{ m}^3/\text{deň}$$

Maximálna denná potreba vody Q_m:

$$Q_m = (Q_{p1} + Q_{p2}) \times k_d + Q_{p3} + Q_{p4} + Q_{p5} + Q_{p6} + Q_{p7} = 351.962 \times 1,6 + 100.930 \text{ l/deň} = 664.069,2 \text{ l/deň} = 7,69 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba Q_h:

$$Q_h = Q_m \times k_h = 7,69 \times 1,8 = 13,842 \text{ l/s}$$

Ročná potreba vody Q_r :

$$Q_r = Q_p \times 365 = 452,892 \times 365 = 165.305,58 \text{ m}^3/\text{deň}$$

Minimálna potreba objemu akumulácie (60% z Q_m) :

$$V = 664.069,2 \times 0,6 = 398.441,52 \text{ l} = \text{cca } 400 \text{ m}^3$$

kde: kdkoeficient dennej nerovnomernosti

khkoeficient hodinovej nerovnomernosti

Existujúca kapacita vodojemu postačuje aj na predpokladaný nárast spotreby pitnej vody.

Navrhujeme rozšírenie vodovodnej siete profilom DN 100 HDPE s maximálnou snahou zokruhovať rozvody. Na vodovodoch budú navrhnuté podzemné hydranty DN80, ktoré budú plniť funkciu vzdušníka a kalníka.

Potreba požiarnej vody bude zabezpečená z rozšírenej vodovodnej siete. Uzáverové a hydrantové poklopy navrhujeme vybaviť teleskopickými zemnými súpravami.

B.13.2.2 Vodné toky a plochy

Územie obce Košťany nad Turcom patrí z hydrologického hľadiska do povodia vodohospodársky významného vodného toku Váh.

Pri navrhovaní rozvoja obce je potrebné rešpektovať platné zákony - v súčasnosti: zákon o vodách č.364/2004 Z. z. a príslušné platné normy - v súčasnosti STN 73 6822 Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi, STN 75 2102 Úpravy riek a potokov a pod. Okrem toho rozvojové aktivity musia byť v súlade so Zákonom č.7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami a je potrebné dodržať ochranné pásma vodných tokov - min. 6 m od brehovej čiar vodných tokov obojstranne.

a) Vodné toky

V prílohe č. 1 k vyhláške č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov, sa v k. ú. nachádzajú 2 vodohospodársky významné toky. Uvádzame ich s číslom hydrologického poradia:

- 4-21-05-020 Turiec
- 4-21-05-086 Beliansky potok

Okrem toho obcou pretekajú toky: Čierny potok, Býkor, Koštiansky potok a Žabokrecký potok.

b) Podzemná voda

Podzemná voda v aluviálnej nive Turca sa nachádza v hĺbke 3 – 4 m a kolíše v závislosti od hydrologických stavov v tokoch Turca. Generálny smer prúdenia podzemných vôd Turca je sever – juh. Územie je infiltračnou oblasťou martinskej minerálnej vody Fatra. Pravostranné prítoky sú málo významné z hľadiska akumulácie podzemnej vody.

V riešenom území vyvierajú 3 typy nasledovných objektov:

- 5 hydrogeologických vrtov,
- 4 umelé hydrogeologicky významné objekty: výtok z podzemnej drenáže (trubky, horizontálne vrty) s výdatnosťou $0,05 \text{ l.s}^{-1}$, $1,36 \text{ l.s}^{-1}$, $0,15 \text{ l.s}^{-1}$, $0,1 \text{ l.s}^{-1}$,
- niekoľko prameňov s výdatnosťou od $0,03 - 0,05 \text{ l.s}^{-1}$,
- 1 významná kopaná alebo spúšťaná studňa slúžiaca na odber vody.

Nariadenie vlády SR č. 174/2017 Z.z. ustanovuje citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 34 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách. Podľa tohto nariadenia sú:

- a) za citlivé oblasti citlivé oblasti podľa § 33 vodného zákona sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd na území SR, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiadúcemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd - **citlivou oblasťou je celé územie okresu Martin,**
- b) za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané pozemky v obciach, ktorých zoznam je uvedený v prílohe č. 1 tohto nariadenia. **K.ú. Košťany nad Turcom je zraniteľnou oblasťou.**

B.13.2.3 Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd**Zneškodňovanie odpadových vôd - súčasný stav**

Obec Košťany nad Turcom má vybudovanú kanalizačnú sieť napojenú na skupinovú kanalizáciu Martin-Vrútky s čistením na ČOV Vrútky, v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti a.s., Martin. Splaškové odpadové vody z obce sú prečerpávané do kanalizačného systému Martin - Vrútky. V súčasnosti sa postupne realizuje vodná stavba Turčiansky Peter - Košťany nad Turcom - odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou. Stavba ešte nie je skolaudovaná.

Dĺžka existujúcej gravitačnej stokovej siete v obci je 10,78 km, 344 prípojok. Odkanalizovaných je v súčasnej dobe 90 % domácnosti v obci. Na území obce sa nachádzajú 2 čerpacie stanice odpadových vôd, s kapacitou 42 Ps.

Zneškodňovanie odpadových vôd - navrhovaný stav

Obec Košťany nad Turcom má vybudovanú kanalizačnú sieť napojenú na skupinovú kanalizáciu Martin-Vrútky s čistením na ČOV Vrútky, v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti a.s., Martin.

Splaškové odpadové vody z obce sú prečerpávané do kanalizačného systému Martin - Vrútky. V súčasnosti sa postupne realizuje vodná stavba Turčiansky Peter - Košťany nad Turcom - odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou. Stavba ešte nie je skolaudovaná. Dĺžka existujúcej gravitačnej stokovej siete v obci je 10,78 km, 344 prípojok. Odkanalizovaných je v súčasnej dobe 90 % domácnosti v obci. Na území obce sa nachádzajú 2 čerpacie stanice odpadových vôd, s kapacitou 42 Ps.

Odtokové množstvá splaškových odpadových vôd v roku 2038:

Priemerný denný prietok splaškových odpadových vôd Q_{24} :

- je totožný s priemernou dennou potrebou vody (v zmysle STN 756101)

$$Q_{24} = 452,892 \text{ m}^3/\text{deň} = \mathbf{5,24 \text{ l/s}}$$

Maximálne denné množstvo splaškových vôd:

$$Q_{h\max} = Q_{s,\text{priem}} \times k_d = 5,24 \times 3,0 = \mathbf{15,72 \text{ l/s}}$$

Minimálny prietok splaškových vôd $Q_{\min}$:

$$Q_{h\max} = k_{h\min} \times Q_{24} = 0,6 \times 5,24 = \mathbf{3,14 \text{ l/s}}$$

Ročné množstvo splaškových vôd:

$$Q_{\text{rok}} = Q_{v,\text{priem}} \times 365 = 452,892 \times 365 = \mathbf{165.305,58 \text{ m}^3/\text{deň}}$$

Odvádzanie dažďových vôd

V obci nie je vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. Dažďové vody stekajú do dažďových rigolov popri ceste, ktoré sú zaústené do potokov pretekajúcich obcou. Tento stav je nevyhovujúci a nezodpovedá environmentálnym stratégiám.

Je potrebné, aby dažďové vody boli v maximálnej možnej miere zadržané tak, aby voda neodchádzala z daného územia a to infiltráciou do podlažia, prípadne záchytnými drénmi; podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej vody.

Dažďové vody zo striech objektov budú prednostne likvidované priamo na príľahlých pozemkoch vsakovaním do podlažia.

Veľkosť zrážkového odtoku bude stanovená na základe predpokladu ustáleného stavu dažďového odtoku na návrhový dažďový prietok podľa rovnice :

$$Q_d = q_{15} \times S \times \Psi \quad [\text{l.s}^{-1}]$$

$$q_{15} - \text{výdatnosť 15-min. náhradného dažďa} \quad [\text{l.s}^{-1}.\text{ha}^{-1}]$$

(pre Martin uvažujeme hodnotu $152 \text{ l.s}^{-1}.\text{ha}^{-1}$)

S - veľkosť odvodňovanej plochy [ha]

Ψ - súčiniteľ odtoku, ktorého hodnoty závisia od spôsobu zastavania, druhu a sklonu povrchu

Hydromeliorácie

V k. ú. sa nenachádzajú funkčné hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p. V k.ú. je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka, vyznačené v grafickej časti.

Ochranné pásma

- rešpektovať pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí v zmysle zákona č.442/2002 Z. z.- OP je 1,5 m od vonkajšieho pôdorysu potrubia na obidve strany do DN 500 mm
- pri súbehu viacerých vedení technickej infraštruktúry rešpektovať ustanovenia STN 73 60 05 – Priestorová úprava vedení technickej infraštruktúry
- v zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. (vodný zákon) a vykonávacej normy STN 75 2102 (Úprava riek a potokov) sa požaduje zachovať ochranné pásmo vodohospodársky významných vodných tokov Turiec a Beliansky potok min. 10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze obojstranne a pri ostatných vodných tokoch 5 m od brehovej čiary obojstranne.

- v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacim vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí. Vyžaduje sa prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity

B.13.3 ENERGETIKA

B.13.3.1 Zásobovanie elektrickou energiou

Pre spracovanie návrhu elektrifikácie boli ako podklad použité P+R obce Košťany nad Turcom (11/2017) ako aj konzultácie s príslušným odborom SSD a.s. Žilina.

Obec je v súčasnosti plynofikovaná, čo má vplyv aj na predpokladanú potrebu elektrickej energie v návrhovom období (r.2038).

A) Súčasný stav

Predmetom tejto časti je zdokumentovanie a zhodnotenie zásobovania elektrickou energiou k.ú. Košťany nad Turcom. Elektrifikácia obce bola urobená v roku 1936. Trasy rozvodov sekundárneho napätia sú situované v krajniciach miestnych komunikácií, zelených pásoch, resp. v predzáhradkách. Rodinné domy sú napojené prevažne závesnými káblami AYKYZ novšie objekty podzemnými prípojkami.

Vzhľadom na vzrastajúci dopyt po elektrickej energii môžeme konštatovať, že dnešné rozvody nie sú postačujúce a bude potrebné ich posilniť a rozšíriť. Problémom sú aj zastaralé trafostanice.

Napätové sústavy

VVN : 110 kV, 50Hz – IT vo výhlade podľa ÚPN VÚC Žilinského kraja

VN : 22kV, 50Hz – IT

NN : 230/400V, 3+PEN, 50Hz, TN-C

Úroveň VVN 110 kV

Severovýchodným okrajom obce je v ÚPN VÚC ŽK navrhovaná vo výhlade trasa VVN 2x110 kV č.271 Bystričany - Sučany, s OP 15 m od krajného vodiča na každú stranu.

Primárne vedenie VN 22kV

V súčasnosti je obec Košťany nad Turcom zásobovaná VN linkami č. 208, 248, prevažne cez vzdušné prípojky do distribučných trafostaníc 22/0,4kV. Vzdušné vedenie VN 22 kV, je umiestnené prevažne na betónových stĺpoch.

Nevyhovujúce je križovanie štátnej cesty č.1/65 na južnom okraji obce (lokality Kalenia). *Túto VN vzdušnú trasu navrhujeme preložiť do zeme. Jej zrušenie je podmienené vybudovaním trasy popri železnici od lokality výroby (V 01), popri navrhovaných plochách letiska (LE 02) a obytnej zástavbe (BI 15).*

Na území katastra obce Košťany nad Turcom sa nachádza 14 trafostaníc. Napájacie body sú prevažne vyústené odbočnou konzolou z hlavných trás VN 22 kV liniek č. 208,248 na prípojkovú časť, opatrenú úsekovým vypínačom pre individuálne odpájanie každej trafostanice. Distribučný sekundárny rozvod vzdušného prevedenia je prevažne na betónových stĺpoch. Použité sú prevažne holé vodiče AIFe.

Navrhujeme vzdušné vedenia nahradiť podzemnými káblovými.

Sekundárne vedenie NN 230/400V

Existujúce NN vedenie je riešené prevažne ako verejná vzdušná sieť na betónových stĺpoch. Použité sú prevažne holé vodiče AIFe. Prípojky NN z tohto rozvodu sú riešené individuálne ako vzdušné, alebo káblové zemné.

Navrhujeme vzdušné vedenia nahradiť podzemnými káblovými.

Trafostanice v k.ú.

V k. ú. obce sa nachádza 14 transformačných staníc, ktoré sú väčšinou zastaralé, prevažne umiestnené na betónových stĺpoch.

Tab. č. 23 - **Existujúce trafostanice v k. ú. obce Košťany nad Turcom**

číslo	názov:	Odhadovaný výkon /kVA:	typ:	vlastník
T1	TS Košťany - PD dvor	250	4-stĺpová	SSE
T2	TS Košťany - Transpetrol	400	2-stĺpová	SSE
T3	TS TURČAN - DELTA	250	1,5-stĺpová	cudzí
T4	TS HANSA - FLEX	160	1-stĺpová	cudzí

číslo	názov:	Odhadovaný výkon /kVA:	typ:	vlastník
T5	TS Košťany - obchod	400	na oceľovom stožiar	SSE
T6	TS IBV DRAHA	630	kiosková	SSE
T7	TS Trimleader	2x630	murovaná	cudzí
T8	TS ZŠ	400	4-stĺpová	SSE
T9	TS Košťany - juh	250	1-stĺpová	SSE
T10	TS Teracom	160	kiosková	cudzí
T11	TS košťany - Obalovacka	1000	kiosková	cudzí
T12	TS Košťany - IBV Juh	250	kiosková	SSE
T13	Košťany - zahrad. flora	100	na oceľovom stožiar	SSE
T14	TS SM	250	2-stĺpová	SSE

Spolu pre obec je v 14 trafostaniciach inštalovaný výkon cca 4.500 kVA.

Energetická bilancia obce - súčasný stav

Obec Košťany nad Turcom je plynofikovaná a vykurovanie ako aj príprava teplej úžitkovej vody je v prevažnej miere riešené zemným plynom. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť sa jedná o dvojcestné zásobovanie energiou.

Predpokladaný max. súdobý výkon cca 3 581kVA

B) Navrhovaný stav

Obec Košťany nad Turcom má v súčasnosti vybudovaný plynový rozvod. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť navrhujeme dvojcestné zásobovanie energiou.

Tab. č. 24 - Základné východiskové údaje o riešenom území

vstupné údaje	Etapizácia		
	stav r.2017	návrh r.2038	výhľad po r.2038
Trvalo obývané byty/b.j. – ks	393		
Výstavba nových bytov - ks	-	340	35
celkom bytov v r.2038	-	743	778
elektrické vykurovanie bytov - /ks	29*	50	50
vykurovanie bytov plynom - /ks	221*	693	728

*údaje zo SODB 2011

Tab. č. 25 - Prepočet elektrického príkonu podľa druhu odberu v kW

Druh odberu		kW		
		stav r.2017	návrh r.2038	výhľad po r.2038
A	Bytový fond b.j.	393	743	778
	- elektricky vyk. b.j.	40 b.j.	40 b.j.	50 b.j.
	- návrh elektric. vyk. b.j.		10 b.j.	
	- zostatok	353	693	728
	Spolu :	1 106 kW	1 886 kW	1 956 kW
B	Občianska vybavenosť			
	- základná škola	80	80	
	- materská škola	50	60	
	- centrum voľného času	50	60	
	- ambulancie	20	20	
	- kultúrny dom	40	40	
	- lekáreň	15	15	
	- obecny úrad	15	15	
	- pošta	20	20	
	- ČS pohonných hmôt	30	30	
	- letisko	0	20	
	- Železnice SR	20	20	
	- dom smútku	30	30	
	- spoločenský dom	0	30	

Druh odberu	kW		
	stav r.2017	návrh r.2038	výhľad po r.2038
- športový areál	0	10	
- obchodné prevádzky	25	30	
- stravovacie a ubytovacie služby	150	180	
- Spolu :	545	660	
Výroba			
C - priemysel	1850	2300	
- poľnohospodárstvo	80	120	
Súčasný výkon celkom A+B+C+D	3.581	4.966	

Transformačné stanice 22/0,4 kV

Vzhľadom na návrh rozšírenia obytných plôch, výroby, občianskej vybavenosti a rekreácie, navrhujeme posilnenie distribučnej siete o novonavrhované trafostanice (viď tab. č. 26) tak, aby jednotlivé výbežky od zdroja neprekračovali 350 m.

Navrhujeme všetky vzdušné prípojky ku trafostaniciam nahradiť podzemnými káblovými prípojkami ako aj príslušné trafostanice za kioskové do 630kVA.

Tab. č. 26 - *Navrhované transformačné stanice 22/0,4 kVA*

číslo	Odhadovaný výkon /kVA:	typ:
NT15	do 630kVA	kiosková
NT16	do 630kVA	kiosková
NT17	do 630kVA	kiosková
NT18	do 630kVA	kiosková
NT19	do 630kVA	kiosková
NT20	do 630kVA	kiosková
NT21	do 630kVA	kiosková
NT22	do 630kVA	kiosková
NT23	do 630kVA	kiosková

Uvedené transformačné stanice ako aj ich napojenie zemnými káblami VN sa budú budovať postupne podľa požiadaviek na pribúdajúce odbery elektrickej energie. VN trasy navrhujeme prednostne umiestniť popri komunikáciách.

Distribučné sekundárne rozvody

Novonavrhované sekundárne rozvody pre bytovú sféru, občiansku vybavenosť, výrobu a služby budú budované ako jednoduchá podzemná sieť.

Existujúce sekundárne vzdušné rozvody v obci ako aj vzdušné rozvody verejného osvetlenia navrhujeme postupne nahradiť káblovými trasami v zemi.

Demontáž (prekládka) vzdušných vedení VN:

Všetky vzdušné vedenia VN v existujúcom obytom území, tak isto aj v navrhovaných plochách výstavby navrhujeme preložiť do zeme a umiestniť tak, aby neobmedzovali naplánovaný rozvoj obytného územia. V súlade s platnými zákonmi pri zmene je potrebné riešiť zmenu na podzemné káblové vedenia, uložené popri cestách, v súlade s ÚPN-O obce Košťany nad Turcom.

Verejné osvetlenie

Rozvod verejného osvetlenia je namontovaný prevažne na stĺpoch vzdušnej sekundárnej siete a na oceľových stožiaroch, ktoré slúžia aj pre miestny rozhlas (vodiče, konzoly a osvetľovacie telesá). Obec ma podperné body vo výpožičke od SSD a.s. Vodiče sú prevažne AlFe. Verejné osvetlenie je po rekonštrukcii (r.2014), kde je celkove 111 svetelných bodov (LED) typu SEMAI s výkonom 27, 36 a 45 W. V roku 2015 a 2016 boli doplnené ďalšie svetelné body v počte 26 ks. Pripravuje sa prevzatie ďalších svetelných bodov v počte 17 ks. Verejné osvetlenie sa bude postupne dobudovávať podľa potreby plánovanej výstavby.

Meranie, ovládanie a istenie rozvodu verejného osvetlenia je zo samostatných rozvádzačov.

Stav verejného osvetlenia je vyhovujúci. Je potrebná výmena rozvádzačov.

Ochranné pásma

V zmysle § 43 zákona č.251/2012 Z. z. v znení neskorších prepisov treba rešpektovať ochranné pásma od krajných vodičov na každú stranu, resp. od elektrických staníc, resp. od káblových podzemných vedení:

- 110 kV vedenie..... 15 m
- 22 kV holé vzdušné vedenie..... 10 m
- 22 kV vzdušné vedenie so zakl. Izoláciou 4 m
- 22 kV závesné káblové vedenie..... 1 m
- kábel v zemi do 110kV..... 1 m

Trafo stanica:

- vonkajšie vyhotovenie – 10m od oplotenia, alebo hranice objektu
- s vnútorným vyhotovením - oplotením, alebo hranicou objektu elektrickej stanice

B.13.3.2 Zásobovanie zemným plynom

Energetická koncepcia Slovenskej republiky, ktorej súčasťou je zásobovanie zemným plynom, navrhuje efektívne využitie existujúcich rozvodov pre všetky formy spotreby zemného plynu. Rozvojový program počíta so zvyšovaním podielu zemného plynu na energetickej bilancii pri zachovaní relácie ceny zemného plynu oproti ostatným primárnym zdrojom. Využitie plynu je vhodné aj z dôvodu minimálneho dopadu na životné prostredie.

Zásobovanie zemným plynom – súčasný stav

Plynom je obec zásobovaná z VTL odbočného potrubia plynovodu Martin-Prievidza cez regulačnú stanicu RS 1200 VTL/NTL na severnom okraji z. ú. obce, ktorá je zokruhovaná s RS 5000 Žabokreky, cez NTL distribučnú sieť s max. prevádzkovým tlakom do 2,1 kPa

V k.ú. obce sa v súčasnosti nachádza distribučná sieť prevádzkovaná SPP-D:

- VTL plynovod: DN 150 PN 2,5 MPa
- VTL prípojka pre RS Košťany nad Turcom DN 100 PN 2,5 MPa
- VTL prípojka pre RS Žabokreky DN 150 PN 2,5 MPa
- NTL plynovody z materiálu PE a oceľ
- v k. ú. Košťany nad Turcom sa nachádza aj distribučná sieť od obce Žabokreky s max. prevádzkovým tlakom do 100 kPa, materiál PE

V k. ú. sa nachádzajú plynárenské zariadenia a rozvody plynu v dvoch tlakových úrovniach:

- 1) Diaľkový vysokotlakový Turčiansky plynovod DN 300 4,0/2,5 MPa na trase Strečno - Martin - Prievidza, prechádzajúci severným okrajom obce bezprostredne za zastavaným územím. Turčiansky plynovod je napájaný zo systému WTL Severné Slovensko v priestore Strečna. Ochranné pásmo VTL plynovodu je 8,0 m na každú stranu. Bezpečnostné pásmo plynovodu je 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 Mpa a s menovitou svetlosťou do 350 mm a 50 m pri regulačných staniach.
- 2) Nízkotlakový distribučný systém s pretlakom 2,1 kPa a doregulovaním tlaku na odberných miestach.

Plynifikácia obce je na rôznej úrovni. Vyplýva to jednak z dopytu obyvateľov a jednak z charakteru osídlenia. Nedostatkom sa javia chýbajúce rozvody v nových oblastiach zastavaného územia IBV a oblastiach, určených na zástavbu IBV. Približná dĺžka distribučnej siete v obci je 5,944 km s jednou regulačnou stanicou.

Podľa SDOB 2011 bolo v obci evidovaných 221 bytov napojených na plyn, t.j. cca 63,3 % z trvale obývaných bytov. ZPN sa používa okrem domácností aj v objektoch občianskej vybavenosti. Navrhované rozšírenie rozvojových plôch IBV si vyžiada aj rozšírenie plynovodného potrubia.

Využitie ZPN by malo byť komplexné, t.j. pre vykurovanie, TUV, varenie a pečenie

Zásobovanie zemným plynom – navrhovaný stav

ÚPN-O navrhuje zásobovanie obce aj zemným plynom. Lokality riešené v prielukách zastavaného územia, budú zásobované plynom z navrhovaného NTL plynovodu DN 110 PE, napojeného na existujúcu sieť.

V navrhovanej lokalite Trávniky, v južnej časti územia, je plynifikácia možná len cez samostatnú vetvu VTL/STL plynovodu, dl. cca 1.500 m (s nutnosťou rekonštruovať existujúcu RS alebo prípadne vybudovať novú), napojenú na existujúci VTL plynovod DN 150 s prevádzkovým tlakom do 2,5Mpa , v severnej časti katastra obce.

Využitie zemného plynu sa navrhuje komplexne (vykurovanie, príprava teplej úžitkovej vody, varenie). Navrhujeme budúce komplexné potreby tepelnej energie riešiť jednak palivom zemný plyn, jednak s využitím nových trendov v systéme zásobovania územia teplom, hlavne systém tepelných čerpadiel, slnečných kolektorov, elektrického ohrevu objektov, prípadne využiť ako palivo biomasu, resp. obnoviteľné a fosílné energie. Navrhované riešenie bude mať priaznivý dopad na čistotu ovzdušia, najmä počas vykurovacej sezóny.

Novo navrhované plynové rozvody navrhujeme umiestniť vo verejných plochách, chodníkoch a zelených páschoch.

Navrhovaná konfigurácia trás dáva predpoklad na bezproblémovú prevádzku.

Nápočet potreby zemného plynu podľa TP 702 07:

a) Rodinné domy(varenie, vykurovanie, príprava TÚV)

Predpokladáme 30% rodinných domov plynofikovaných :

t.j. plánované RD 366x 30% =	110 rodinných domov na plyn
spolu:	110
	$110 \times 1,5 = 165 \text{ m}^3/\text{hod}$
	$110 \times 3500 = \mathbf{385.000 \text{ m}^3/\text{rok}}$

Pre kategóriu MO (maloodber - firmy a organizácie s ročným odberom do 60.000 m^3) sa nápočet odberu plynu vypočítal na základe prepočtu max. hodinového odberu plynu a ročného odberu v závislosti od uvedeného účelu využitia zemného plynu.

Poznámka:

Pri navrhovanom dvojcestnom zásobovaní energiami (ZPN+ elektrická energia) pre IBV, občiansku vybavenosť a výrobu pre budúcich odberateľov, budú rozhodujúce ekonomické faktory vzhľadom na aktuálnu a budúcu cenovú reláciu dodávateľov energií.

V rámci riešenia ÚPN-O navrhujeme doplniť sieť plynovodov na celom území obce s maximálnou možnosťou zokruhovať rozvody. Predložený návrh počíta so 30% plynifikáciou vzhľadom na novodobé alternatívne a obnoviteľné zdroje energií.

Ochranné a bezpečnostné pásma

V území je potrebné dodržať ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov v znení platného zákona o energetike.

B.13.3.3 Zásobovanie tepelnou energiou

Riešené územie patrí do oblasti s vonkajšou výpočtovou teplotou -18°C v krajine s intenzívnymi vetrami. Dĺžka vykurovacieho obdobia trvá 235 dní s priemernou vonkajšou teplotou vzduchu $+2,8^\circ\text{C}$. Priemerná ročná teplota vzduchu je $+7,2^\circ\text{C}$, priemerná teplota v najchladnejšom mesiaci je $-3,9^\circ\text{C}$.

Zásobovanie tepelnou energiou – súčasný stav

Zásobovanie obce Košťany nad Turcom je zabezpečované decentralizovaným spôsobom prevažne zemným plynom, v menšej miere elektrickou energiou, resp. tuhým palivom. V území sa nenachádza väčší zdroj tepla, ktorý by prevzal funkciu centrálného tepelného zdroja. Teplo sa pripravuje lokálne v domových kotolniciach elektrickými a plynovými kotlami alebo elektrickými priamovýhrevnými telesami, v menšej miere spaľovaním uhlia a dreva. Objekty občianskej vybavenosti sú napojené na zemný plyn.

Uvedený trend bude zrejme pokračovať, s prípadným využitím solárnej energie ako doplnkovým zdrojom, resp. s využitím alternatívnych zdrojov energie – spaľovanie biomasy, tepelné čerpadlá, ap.

Tab. 27- Vykurovanie obývaných bytov (SDOB 2011)

médium	b.j.	%
Plyn	221	68,2
Elektrina	29	9,0
Pevné palivo	72	22,2
iné	2	0,6
Spolu	324	100

Zásobovanie tepelnou energiou – navrhovaný stav

Zásobovanie teplom má tiež značný vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia ovzdušia. Rozvoj zásobovania teplom musí vychádzať z energetickej koncepcie SR, UPN VUC Žilinského kraja, z koncepcie územného rozvoja obce a tiež z hodnotenia prínosu pre životné prostredie. Rozvoj zásobovania teplom je potrebné uskutočňovať v zmysle platnej legislatívy (§ 31 zákona č.657/2004 o tepelnej energetike,

v znení zákona č.99/2007 Z.z., a zákona č.184/2011 Z.z.) a v súlade s dlhodobou koncepciou Energetickej politiky SR.

Je potrebné vytvárať priaznivé podmienky a podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov v systémovej energetike s vylúčením negatívneho dopadu na charakter krajiny. Navrhujeme budúce potreby tepelnej energie na vykurovanie, prípravu teplej vody a varenie riešiť jednak palivom zemný plyn, jednak s využitím nových trendov v systéme zásobovania územia teplom, hlavne systém tepelných čerpadiel, slnečných kolektorov, elektrického ohrevu objektov, prípadne využiť ako palivo biomasu, resp. obnoviteľné a fosílné energie. Navrhované riešenie bude mať priaznivý dopad na čistotu ovzdušia, najmä počas vykurovacej sezóny.

B.13.3.4 Napojenie územia na telekomunikačné a informačné siete

Poštová prevádzka

Poštové služby (podacie a dodacie) sú zabezpečované cez poštovú prevádzku, ktorá je umiestnená v objekte obecného úradu. Pošta v Košťanoch nad Turcom prislúcha podľa organizačného poriadku k obvodu Hlavnej pošty Martin. Priestory pošty sa nachádzajú vo vyhovujúcom objekte. Pošta zamestnáva 4 zamestnancov.

Tento stav je vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.

Telekomunikačné siete

Z hľadiska telekomunikačného členenia, patrí obec pod Primárne centrum sieťovej infraštruktúry Martin (CSI-MA) a následne do Sekundárneho centra (RCSI-ŽA) Žilina. Miestna telefónna ústredňa a ústredňa pre diaľkové káble je umiestnená v priestoroch pošty. Telefónny rozvod po dedine je prevažne vzdušným vedením. Telefónni účastníci sú pripojení cez káblové skrine a závesné vedenia.

Územie je pokryté signálom všetkých mobilných operátorov Orange, T-Mobile, O2 a Telekom, v k. ú. sa nenachádzajú žiadne vysielacie. Pokrytie signálom mobilných operátorov je v dedine dobré.

Vzdušné vedenie v obci je potrebné nahradiť podzemným vedením.

Informačné siete

V obci sa nenachádza káblová televízia. Obyvatelia majú vlastné satelitné prijímače.

V katastrálnom území sa nachádza sieť na internet spoločnosti Gaya, v starej časti obce je riešená ako mikrovlnná, v novej výstavbe cez podzemné optické káble.

V navrhovaných lokalitách je potrebné rozšírenie cez podzemné káble.

Miestny rozhlas

Miestny informačný systém je zameraný na dôležité obecné informácie, správy a oznámenia. Jeho nositeľom je aj miestny rozhlas. Ústredňa je situovaná na obecnom úrade. Z nej sú vyvedené vzdušné vývody, smerujúce do obce. Rozvod tvoria podperné body (stĺpy) elektrického vedenia vo vlastníctve Slovenskej energetiky - Distribúcie, a. s., ktoré má obec na tento účel vo výpožičke, s konzolami a izolovanými vodičmi a smerovými reproduktormi. Signál pokrýva celé súčasné zastavané územie. Rozvody sú vyhovujúce, súčasný stav vyhovuje – o zmene na bezdrôtový systém sa neuvažuje.

Je potrebné jeho rozšírenie do všetkých novonavrhovaných lokalít.

Tranzitné siete

Obcou prechádza trasa DOS Žilina - Žiar nad Hronom, úsek RSDK Valča - Martin a v ústrední pre diaľkové káble končí odbočné vedenie Bystrica - Košťany. Diaľkové káble sú sústredené do spoločného objektu Slovenskej pošty a Slovenských telekomunikácií v centrálnej časti obce.

Ochranné pásma

V zmysle zákona č.610/2003 Z. z. pre ochranu trás optických a metalických káblov v území treba rešpektovať a dodržať ochranné pásmo 1,5 m od trasy ich pokládky.

B.13.3.5 Požiadavky civilnej ochrany

- spôsob a rozsah ukrytia obyvateľstva riešiť v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva (v súčasnosti zák. č.42/1994 Z.z., úplné novelizované znenie zák.č.47/2012 Z.z.) a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. (novelizovaná vyhl.č.399/2012 Z.z.) o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,
- spôsob a rozsah ukrytia zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti právnických a fyzických osôb riešiť v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva (v súčasnosti zák. č.42/1994 Z.z., úplné novelizované znenie zák.č.47/2012 Z.z.) a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. (novelizovaná vyhl.č.399/2012 Z.z.) o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,

- technický prostriedok pre varovanie obyvateľstva a vyznudenie osôb (siréna, typ DS 977) podľa vyhlášky MV SR č.388/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov, je umiestnený na veži budovy požiarnej zbrojnice, jeho dosah je min. 1.500 m
- v záujme zabezpečenia ochrany pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.

B.14 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Stále intenzívnejšie negatívne prejavy a dôsledky zmeny klímy vyvolali aj na Slovensku potrebu identifikovať a navrhnuť preventívne adaptačné opatrenia, ktorými by sa v budúcnosti mali minimalizovať nepriaznivé dôsledky zmeny klímy v jednotlivých oblastiach prírodného a sociálneho prostredia. V tejto súvislosti MŽP SR vypracovalo „Stratégiu adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“ (prijaté uznesením vlády SR č.148/2014). V r.2017 vypracovalo MŽP jej aktualizáciu, prijatú uznesením vlády SR č.478/2018). Aplikáciou príslušných navrhnutých adaptačných opatrení má aj územný plán obce vytvoriť základné územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie.

Z navrhovaných opatrení sú pre riešenie územie aktuálne nasledovné adaptačné opatrenia pre sídelné prostredie :

Opatrenia proti častejším a intenzívnejším vlnám horúčav

- zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v sídle,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní,
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre,
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v sídlach,
- zabezpečiť prispôbenie výberu drevín pre výsadbu v sídlach meniacim sa klimatickým podmienkam,
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do kontaktných hraníc sídla a do priľahlej krajiny.

Opatrenia proti častejšiemu výskytu silných vetrov a víchric

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa alebo spoločenstiev drevín v extraviláne,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie,
- zabezpečiť dostatočný odstup stromovej vegetácie od elektrických vedení.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

Opatrenia proti častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok

- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľadupne k životnému prostrediu,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky, s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne obce a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v intraviláne,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v sídle,
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí,
- usmerniť odtokové pomery pomocou drobných hydrotechnických opatrení,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

Opatrenia voči zvýšenému počtu tropických dní a častejšiemu výskytu vln horúčav

- koncipovať urbanistickú štruktúru sídla tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov, cyklistov v meste,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, využívaním svetlých farieb a odrazových povrchov na budovách,
- vytvárať trvalé resp. dočasné prvky tienenia na verejných priestranstvách a budovách,
- zabezpečiť ochladzovanie interiérov budov,
- zabezpečiť, aby dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra boli prispôbené klimatickým podmienkam,

- zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- zabezpečiť revitalizáciu, ochranu a starostlivosť o zeleň v sídlach,
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do príľahlej krajiny; podporiť zriadenie sídelných lesoparkov,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability drevín; prispôbiť výber drevín pre výsadbu klimatickým podmienkam, pri voľbe druhov uprednostňovať pôvodné a nealergénne druhy pred inváznymi,
- podporovať vertikálne zazelenenie a zvýšiť podiel zelených striech a fasád,
- zachovať a zvyšovať podiel vegetácie v okolí dopravných komunikácií,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu a budovanie vodných plôch,
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v zastavanom území aj mimo zastavaného územia obce.

Opatrenia voči extrémnym poveternostným situáciám (búrky, víchrice, tornáda)

- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napr. ochranou a výsadbou vetrolamov a živých plotov,
- zabezpečiť a podporovať výsadbu spoločnstiev drevín a aplikáciu prenosných zábran v územiach mimo z. ú. sídiel pre zníženie intenzity víchric a silných vetrov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha

- zabezpečiť udržateľné hospodárenie s vodou v sídlach,
- podporovať a zabezpečiť zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov,
- zabezpečiť a podporovať zvýšené využívanie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov,
- minimalizovať podiel nepriepustných povrchov a nevytvárať nové nepriepustné plochy na antropogénne ovplyvnených pôdach v urbanizovanom území sídla,
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržovanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách sídiel,
- zabezpečiť racionalizáciu využívania vody v budovách a využívanie odpadovej "sivej" vody,
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach,
- v menších obciach podporovať výstavbu domových čistiarní odpadových vôd a koreňových čistiarní,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu, revitalizáciu a budovanie vodných plôch a mokradí.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu extrémnych úhrnov zrážok

- zabezpečiť protipovodňovú ochranu sídiel,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľadom na životné prostredie,
- zabezpečiť používanie a plánovanie priepustných povrchov, ktoré zabezpečia prirodzený odtok vody a jej vsakovanie do pôdy,
- zabezpečiť zadržiavanie strešnej vody, napr. strešnými alebo dažďovými záhradami,
- zabezpečiť budovanie dažďových záhrad, vsakovacích a retenčných zariadení, mikromokradí, depresných mokradí,
- diverzifikácia odvádzania dažďovej vody (do prírodných alebo umelých povrchových recipientov, do kanalizácie iba v nevyhnutnom prípade),
- zabezpečiť dostatočnú kapacitu prietoku kanalizačnej sústavy,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

B.14.1 Ochrana ovzdušia

Riešené územie sa nachádza v blízkosti priemyselnej aglomerácie Martin – Vrútky, cca 3,0 km južne od mesta Martin. Územie miest Martin a Vrútky bolo v roku 2010 zaradené do oblasti č. 9 riadenia kvality ovzdušia (znečisťujúca látka PM₁₀). Lokálne znečistenie ovzdušia sa vo Vrútkach nemonitoruje. V blízkosti sa nachádzajú monitorovacie stanice lokálneho znečistenia ovzdušia v Žiline, Ružomberku a v Martine.

Na území okresu Martin sa nachádza 14 zdrojov znečisťovania, zaradených do kategórie veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia a cca 290 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia (najčastejšie plynové kotolne) a technologické zdroje, zaradené do kategórie stredných zdrojov na základe prevádzkovej činnosti v zmysle zákona 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia (*SAŽP Banská Bystrica 2014). Kvalita ovzdušia v obci nie je ovplyvnená prevádzkovateľmi, vyžadujúcimi integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania - IPKZ (*<http://ipkz.enviroportal.sk>).

Na nezanedbateľnom príspevku emisií sa podieľa aj doprava, a to najmä cesta I/65 Martin - Kremnica - Žiar nad Hronom – Žarnovica. Zdrojom znečistenia ovzdušia sú aj lokálne kúreniská (hlavne počas zimnej vykurovacej sezóny a zhoršených rozptylových podmienok).

V riešenom k. ú. i v širšom okolí sú činné prevádzky priemyselnej výroby emitujúce do ovzdušia znečisťujúce látky.

A) Malé zdroje znečisťovania ovzdušia:

Povoľovanie malých zdrojov znečistenia ovzdušia spadá do kompetencie obce. Obec spoplatňuje 7 malých zdrojov znečistenia ovzdušia:

- TOPS, s.r.o.,
- SECO s.r.o.,
- A.M.PLUS, s.r.o.,
- HAKOM s.r.o.,
- AGRASERVIS, s.r.o.,
- KRUPA s.r.o.,
- CENTRAL PLUS s.r.o.,

B) Stredné zdroje znečisťovania ovzdušia:

Príslušný orgán na úseku štátnej správy ochrany ovzdušia - stanovisko OÚ Martin, odb. starostlivosti o ŽP, č.j. OU-MT-OSZP-2019/011595-Ha zo dňa 17.07.2019 - eviduje troch prevádzkovateľov stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia, ktorí prevádzkujú nasledovné stredné zdroje znečisťovania ovzdušia v Košťanoch nad Turcom:

- DOPRASTAV, a.s., závod Žilina, Jesenského 18, Žilina – prevádzkuje obalovaciu súpravu TELTOMAT V,
- OMV Slovensko, s.r.o., Einsteinova 25, Bratislava – prevádzkuje čerpaciu stanicu pohonných hmôt v Košťanoch nad Turcom,
- TRIM LEADER, a.s., Košťany nad Turcom 331 – prevádzkuje plynovú kotolňu.

Tab. č. 28 - prehľad o množstve vypustených znečisťujúcich látok do ovzdušia v roku 2018

		Emisie				
		TZL (t)	SO ₂ (t)	NO _x (t)	CO (t)	TOC (t)
DOPRASTAV, a.s., závod Žilina	Obalovacia súprava TELTOMAT V	0,091039	0,003257	0,766944	1,994823	0,304866
TRIM LEADER, a.s.	kotolňa	0,008656	0,001039	0,168789	0,068165	0,011361

Popisy vybraných znečisťujúcich látok:

1.3.00 - tuhé znečisťujúce látky (TZL) vyjadrené ako suma všetkých častíc podľa § 5 ods. 3 vyhlášky č.410/2012 Z.z.

3.4.01 - oxid siričitý (SO₂) - vrátane prirodzeného podielu oxidu sírového SO₃ vyjadreného ako oxid siričitý (SO₂)

3.4.03 - oxidy dusíka (NO_x) - oxid dusnatý a oxid dusičitý vyjadrené ako oxid dusičitý (NO₂)

3.5.01 - oxid uhoľnatý (CO)

4.4.02 - organické látky vyjadrené ako celkový organický uhlík (TOC)

(*zdroj: stanovisko č.j. OU-MT-OSZP-2019/011595-Ha zo dňa 17.07.2019)

Tab. č. 29 - prehľad o množstve spotrebovaného paliva v roku 2018

Palivá prevádzkovateľov
Rozpísané na zdroje

Prevádzkovateľ	'31333320'	DOPRASTAV, a.s., závod Žilina	
Zdroj	'0140011'	'0011'	OBALOVACIA SÚPRAVA TELTOMAT V
Tepelný príkon		9,44	
Palivo_id	Názov		Množstvo Merná jednotka
	30100 zemný plyn naftový domáci a dovoz		357,085 tis m ³
Prevádzkovateľ	'36389820'	TRIM LEADER, a.s.	
Zdroj	'0851134'	'1134'	Kotolňa
Tepelný príkon		1,538	
Palivo_id	Názov		Množstvo Merná jednotka
	30100 zemný plyn naftový domáci a dovoz		113,893 tis m ³

(*zdroj: stanovisko č.j. OU-MT-OSZP-2019/011595-Ha zo dňa 17.07.2019)

V stanovisku sa ďalej uvádza :

"Podotýkame, že spoločnosť OMV Slovensko, s.r.o. nesúhlasí s poskytovaním všetkých údajov z programového vybavenia NEIS pre verejnosť v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov."

Na zlepšenie kvality ovzdušia navrhujeme:

- *podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov*
- *rešpektovať všetky legislatívne predpisy v oblasti ochrany ovzdušia*
- *komunikácie na území obce riešiť so spevneným, bezprašným povrchom*
- *zabezpečiť kropenie ciest a vysušených depónií vyťaženého materiálu z hľadiska ochrany ovzdušia a vplyvu na zdravie obyvateľstva najmä v období zvlášť nepriaznivých podmienok (suchých a teplých dní). Zdravotné riziká sú pri emisiách tuhých znečisťujúcich látok do voľného ovzdušia v danej lokalite pri dodržaní technologických postupov krátkodobo prípustné.*
- *v navrhovaných a existujúcich prevádzkach výroby neumiestňovať výrobné prevádzky produkujúce zápach a exhaláty*
- *v riešenom území, vo väzbe na obytné územie, nebudovať poľné hnojiská ani iné prevádzky a zariadenia, ktoré by zápachom obťažovali uvedené územie*
- *pri umiestňovaní výrobných prevádzok, vrátane nových prevádzok v existujúcich areáloch, dôsledne rešpektovať a realizovať legislatívu v oblasti pred účinkami zápachu pred prípadnými negatívnymi vplyvmi, ktorými sa zabezpečí ochrana okolitej obytnej zóny*

B.14.2 Ochrana povrchových a podzemných vôd

Voda je nenahraditeľnou zložkou životného prostredia všetkých rastlinných a živočíšnych ekosystémov a mnohých technologických procesov. Škody na životnom prostredí spôsobuje nielen jej nerovnomerný výskyt v priestore a čase, ale aj jej kvalita. Výskyt vody ovplyvňujú prírodné podmienky. Jej kvalitu ovplyvňuje predovšetkým ľudská činnosť v území s negatívnym alebo pozitívnym dopadom.

Preto je správanie sa človeka pri nakladaní s vodami legislatívne usmerňované. Hlavným právnym predpisom je zákon č. 364/2004 Z. z. v znení novelizácie 384/2009 Z. z. O vodách – vodný zákon, v znení neskorších predpisov.

Ochrana množstva vôd, kvantitatívna ochrana, je založená na zvyšovaní akumulačnej schopnosti krajiny a na kontrole dodržiavania vypočítaných hodnôt pre odoberané množstvá vôd. Za tým účelom sa stanovujú limity využívania zásob podzemných vôd (ekologické limity), ako aj záväzné minimálne prietoky.

B.14.2.1 Legislatívna ochrana vôd

Ochrana vodného bohatstva vyplýva zo zákona č. 364/2004 Z. z. O vodách – vodný zákon v znení neskorších predpisov a delí sa podľa stupňa a spôsobu ochrany na :

- ✓ **všeobecnú ochranu**, platnú pre celé územie SR. Predstavuje povinnosť vyžiadania povolenia vodohospodárskeho orgánu pri nakladaní s vodami podľa § 8 vodného zákona. *V katastrálnom území obce sa jedná o povolené odbery,*
- ✓ **širšiu, regionálnu ochranu** – realizovanej formou chránených vodohospodárskych oblastí. Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. *V k. ú. Košťany nad Turcom sa nenachádza.*
- ✓ **sprísnenú, špeciálnu ochranu** – pre využívané vodné zdroje na pitné účely, vyplýva z § 30, § 31 zákona č. 384/2009 Z. z. a realizuje sa formou stanovenia pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre všetky využívané zdroje pitnej vody a § 65 odst. 13 Národnej rady SR č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 241/1988 Z. z. a realizuje sa formou vyhlásenia ochranných pásiem (OP). *V katastrálnom území obce sa zdroje pitnej vody nenachádzajú.*

B.14.2.2 Zdroje znečistenia vôd

S ochranou a kvalitou vôd úzko súvisia zdroje znečistenia vôd. Zdrojom znečistenia vôd v území sú bodové a plošné znečistenia. Rozhodujúcimi zdrojmi bodového znečistenia sú vypúšťané odpadové vody, komunálne, ale aj priemyselné. Zdroje plošného znečistenia sú ťažšie identifikovateľné než bodové, ale ich účinky sú rovnako dlhodobé a ťažko odstrániteľné. Najväčšími zdrojmi plošného znečistenia sú: poľnohospodárstvo, rozptýlené skládky, kontaminované závlahové, ale i zrážkové vody.

Znečistenie povrchových vôd

Podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 174/2017 Z.z. sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.:

- § 1 Za citlivé oblasti sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú. *Patrí sem celé územie okresu Martin.*
- § 2 (1) Za zraniteľné oblasti sa ustanovujú pozemky poľnohospodársky využívané v katastrálnych územiach obcí, ktorých zoznam je uvedený v prílohe č. 1. *Košťany nad Turcom sú zaradené do predmetného zoznamu.*

Riešené územie je súčasťou významnej Vodohospodárskej oblasti Turčianska kotlina a mezozoikum Veľkej Fatry. Vo vrtoch v kvartérnych sedimentoch Turca a jeho prítokoch sú najčastejšou príčinou nevhodnosti použitia vôd na pitné účely zvýšené hodnoty koncentrácií Fe (4–krát), Mn (2–krát) a amónnych iónov (1–krát). Zvýšené obsahy iónov Mn a Fe poukazujú na zlé kyslíkové pomery (*SAŽP Banská Bystrica, 2014).

Dusičnany NO_3^- v povrchových vodách dosahujú v severnej polovici intravilánu Košťan n. T. vyššie hodnoty koncentrácie ($18,7 \text{ mg.l}^{-1}$) v porovnaní s južnou polovicou intravilánu a zbytkom k.ú. ($11,6 \text{ mg.l}^{-1}$).

Koncentrácie fosforečnanov (PO_4^{3-}) v povrchových vodách dosahujú v rámci intravilánu hodnoty ($0,03 \text{ mg.l}^{-1}$) a smerom k obci Žabokreky klesajú na $0,01 \text{ mg.l}^{-1}$. Turiec ich má na úrovni $0,05 - 0,09 \text{ mg.l}^{-1}$ (*<http://apl.geology.sk/atlasпов/>).

Znečistenie podzemných vôd

Podľa atlasu podzemných vôd stupeň znečistenia rastie smerom zo severu na juh k. ú. Podzemné vody dosahujú triedu kvality A, zväčša v plnom rozsahu vyhovujú všetkým ukazovateľom podľa Vyhlášky MZ SR č. 151/2004 pre pitnú vodu. Celý intravilán dosahuje znečistenie v koncentrácii $1,01-1,5 \text{ mg.l}^{-1}$. Najnižšie hodnoty sú $0,01 - 0,05 \text{ mg.l}^{-1}$ pre oblasť Turca pri južnom cípe intravilánu (*zdroj: <http://apl.geology.sk/atlasпов/>).

Okrem dodržiavania legislatívne stanovenej ochrany vôd sa treba zamerať na elimináciu znečistenia vôd postupným odstraňovaním zdrojov plošného a bodového znečistenia.

- vybudovať splaškovú kanalizáciu v nových rozvojových lokalitách
- voliť vhodné formy obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov – orba po vrstevnici a pod.
- likvidovať všetky skládky komunálneho a stavebného odpadu v k.ú.
- realizovať protihavarijné systémy na zabránenie úniku škodlivých látok, monitorovať kvalitu vôd v lokalitách prevádzok s látkami škodiacimi vodám
- obmedziť plošné znečistenie t.j. vykonať opatrenia na znižovanie vodnej erózie na poľnohospodárskej pôde, obmedzovať hnojenia priemyselnými hnojivami a používanie pesticídov
- sanovať plochy postihnuté preháňaním hospodárskych zvierat

B.14.3 Ochrana územia pred povodňami

Vodohospodársky významný tok Turiec a Beliansky potok sú súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika, v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia, ktoré budú postupne realizované v závislosti od zabezpečenia finančných prostriedkov (*stanovisko SVP š.p. č.j. CS SVP OZ PN 7067/2017/2 CZ 27 832/2017/220 zo dňa 25.09.2017*).

V r.2019 (04/2019) bola spracovaná PD pre stavebné povolenie „IBV – KOŠTANY NAD TURCOM JUH – II. etapa“ (HYDROTRAJEKT s.r.o., Banská Bystrica), ktorá rieši odvedenie povrchových vôd pomocou odvodňovacej priekopy z p.č. 662/4 a z medzipriestoru medzi telesom ŽSR a novou cyklotrasou do toku Čierneho potoka a zachytenie splavenín v sedimentačnej nádrži.

Vzhľadom na možné prívalové dažde a povodne v rámci zastavaného územia obce je potrebné rešpektovať pri rozvoji územia :

- Povodňový plán záchranných prác obce, 2012
- zákon č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
- rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov v území ohrozovanom povodňami,
- vlastnú výstavbu umiestniť nad hladinu Q_{100} - ročnej veľkej vody (min.0,5 -1,0 m nad úroveň terénu), mimo zistené inundačné územie (súvislá zástavba, významné líniové stavby a objekty, ap.)
- pre objekty situované v blízkosti ostatných vodných tokov, kde nebol doposiaľ určený rozsah zaplavovaného územia, je potrebné vypracovať a doložiť hydrotechnické posúdenie - hydrotechnický výpočet na prietok Q_{100} - ročnej veľkej vody a následne vlastnú výstavbu umiestniť nad hladinu Q_{100} , mimo zistené inundačné územie a v prípade potreby na náklady investora zabezpečiť protipovodňovú ochranu daného územia ešte pred zahájením výstavby
- vybudovať odvodňovaciu priekopu v lokalite Trávniky, v dl. cca 1 km medzi železnicou a cestou I/65, s vyústením do sedimentačnej nádrže v koryte potoka Býkor

V ďalšom je potrebné zabezpečiť ochranu inundačného územia, zamedziť v ňom výstavbu a iné nevhodné činnosti a vytvárať podmienky pre:

- pre prirodzené meandrovanie tokov

- pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia
- v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaneho odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd, ap.)
- podporovať inovačné technológie a postupy zabezpečujúce vsakovanie dažďovej vody do územia
- obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov
- odvádzanie ačistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle platného zákona o vodách č.364/2004 Z. z. a NV SR č.269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd
- komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody
- vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí
- v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich
- stavby na území s trvalo zvýšenou hladinou podzemných vôd osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov

B.14.4 Ochrana pôdy

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie, a tiež zasoľovanie pôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť platnou legislatívou.

Podľa zákona č. 57/2013 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, je potrebné chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území.

Kontaminácia pôdy

Potenciálne nebezpečenstvo kontaminácie pôdy predstavujú skládky odpadu. Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sa v riešenom území evidujú 4 odvezené skládky odpadu. Ďalšími zdrojmi znečistenia pôdných zdrojov sú:

- odpadové vody z areálov výrobných priemyselných podnikov,
- chemizácia (hnojenie priemyselnými hnojivami),
- úniky z kanalizácií a septikov.

Podľa hodnotenia plošnej kontaminácie pôd sú v riešenom katastri nekontaminované pôdy.

Erózia pôdy

Pôdna erózia sa v našich pôdno-klimatických podmienkach najčastejšie vyskytuje ako vodná a veterná erózia pôdy. Potenciálne extrémnou vodnou eróziou je ohrozená viac než polovica poľnohospodárskej pôdy okresu. V mape Negatívne prvky a javy v RÚSES okrese Martin (SAŽP Banská Bystrica 2014) sú v riešenom území vodnou eróziou veľmi silne ohrozené plochy v rajóne nestabilných území na JV k.ú. Týkajú sa ich opatrenia zvýšenia podielu NDV v území a stabilizácia zosuvov.

Do kategórie so žiadnou alebo nízkou potenciálnou vodnou eróziou patria predovšetkým fluvizeme a čiernice, ale aj všetky ostatné pôdy na rovinách.

B.14.5 Hluk

Zaťaženie obce hlukom a vibráciami je pomerne výrazné. Zdrojom dopravného hluku v obci sú najmä železnica, ktorá prechádza cez zastavané územie obce a cesty I/65, III/2141 a III/2143.

Riešenie protihlukových opatrení je navrhnuté v kapitole B.13.1.9 Negatívny vplyv dopravy na životné prostredie, hluková záťaž z dopravy, eliminácia negatívnych účinkov

B.14.6 Elektrosmog

Elektrosmog je každé elektromagnetické žiarenie, ktoré je umelo človekom vyrobené a teda nie prírodného charakteru. Zvyčajne je elektrosmog rozdelený do dvoch typov:

- nízkofrekvenčný elektrosmog do 1MHz (trakčné vedenie železníc, vysokonapäťové vedenie, transformátory, úsporné žiarovky, spotrebná elektronika ...),
- vysokofrekvenčný elektrosmog 1 MHz a viac (mobilné telefóny, základňové stanice BTS, rozhlasové a televízne vysieláče, Wi-Fi, Bluetooth, satelity, radary ...).

Každé elektromagnetické žiarenie sa skladá z elektrických a magnetických zložiek.

Elektromagnetické pole pochádza z káblov, nie zo stožiarov elektrického vedenia. Najvyššia úroveň polí je na strane prostredných vodičov v kábloch. Ako ďaleko sú polia šírené, závisí na napätí linky (elektrické pole) a prúdu, ktorý káblom preteká (magnetické pole). Čím vyššie je napätie alebo prúd, tým ďalej sa polia šíria. Jediný spôsob, ako získať spoľahlivú predstavu o veľkosti polí z vysokonapäťových rozvodov je meranie.

Úrovně magnetického poľa pravdepodobne klesajú na úrovni asi 120 metrov od 400 kV a 220 kV linky, 100 metrov od vedenia 110 kV, 50 metrov od 22 kV, 25 m od vedenia 11 kV. Veľké elektrické pole okolo napájacích káblov priťahuje všetky druhy vzdušných znečisťujúcich častíc, vrátane tých škodlivých. Elektrické pole sa výrazne znižuje takmer všetkými stavebnými materiálmi, s výnimkou klasického skla. Stromy a kríky tiež znižujú elektrické polia.

V návrhu územného plánu sa rešpektujú ochranné pásma elektrických vedení, ktoré zabezpečujú aj ochranu pred žiarením. V prípade návrhu a realizácie výstavby v ochrannom pásme elektrického vedenia je nutné realizovať jeho prekládku.

B.14.7 Nakladanie s odpadmi

Obec Košťany nad Turcom má spracovaný "Program odpadového hospodárstva obce Košťany nad Turcom na r.2016-2020", ktorým sa riadi. Cieľom odpadového hospodárstva Obce Košťany nad Turcom je zabezpečiť správne nakladanie s odpadmi v záujme zaistenia ochrany životného prostredia, ochrany verejného poriadku, bezpečnosti a zdravia občanov.

Zhromažďovanie a preprava objemného odpadu sa uskutočňuje dvakrát ročne. Pre tento účel obec zabezpečuje u zmluvného partnera umiestnenie veľkokapacitných kontajnerov na miestach a v intervaloch vývozu určených obcou. Minimálne dvakrát za rok v jarnom a jesennom období spoločne so zberom elektroodpadov je uskutočňovaný zber odpadov z domácností s obsahom škodlivých látok do špeciálnych plastových nádob určených na zber a prepravu oprávnenou organizáciou v zmysle zmluvy. Obec zabezpečuje informovanosť občanov o zbere objemného odpadu v dostatočnom časovom predstihu osobitným oznamom (v obecnom spravodaji, na webovej stránke obce). Papier a lepenka – triedia sa do modrých nádob a do určených plastových modrých vriec na triedený zber komunálnych odpadov. Na území obce je zabezpečený mobilný výkup papiera a lepenky dvakrát ročne v jarnom a jesennom období dovezením balíkov na určené zberové miesto. Plasty, kovy, kompozity – triedia sa spoločne do žltých nádob a do určených žltých vriec na triedený zber KO. Odpady zo skla –triedia sa spoločne do zelených nádob a do určených jutových vriec na triedený zber KO. Zber batérií a akumulátorov je vykonávaný dvakrát ročne v jarnom a jesennom období vyložením pred brány rodinných domov, bytových domov a budov určených na podnikanie. Na území obce je zabezpečený mobilný výkup jedlých olejov a tukov. Na účel zabezpečenia triedeného zberu biologicky rozložiteľných odpadov zo záhrad obec zabezpečuje kompostovací zásobník. Odpad zo zelene môže držiteľ odpadu odovzdať na zbernom mieste určenom obcou. Zber textilu, odevov a obuvi prebieha celoročne do označených špeciálnych kontajnerov. Obec neprevádzkuje zberný dvor na území obce.

Obec nemá vybudované zberné zariadenie na separovaný odpad (zhromažďovanie, predbežné triedenie, dočasné uloženie odpadu na účely prepravy do zariadenia na spracovanie odpadov) - zberný dvor. *Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.*

V obci je zavedený zber separovaného odpadu. Zber plastov, papiera, skla a šatstva – sa uskutočňuje na 7 zberných miestach, umiestnených v rôznych častiach obce, kontajnerovým systémom zberu. Všetok odpad je odvážaný prostredníctvom zberovej spoločnosti Brantner Fatra s.r.o., Martin. Šatstvo je odvážané fyzickou osobou, oprávnenou nakladať s odpadom.

Zneškodňovanie odpadov zo žump zabezpečuje Brantner Fatra s.r.o. Martin odvozom do ČOV Vrútky.

Zo záväznej časti POH, ktorá je v súlade s POH Žilinského kraja na r. 2016 - 2020, vyplývajú následné priority:

- predchádzanie vzniku odpadov,
- príprava na opätovné použitie,
- recyklácia,
- iné zhodnocovanie, napríklad energetické zhodnocovanie,
- zneškodňovanie

Ciele a cieľové smerovanie v nakladaní s komunálnym odpadom:

- zníženie množstva vzniku komunálnych odpadov, osobitne na zníženie zmesového komunálneho odpadu
- zvýšenie podielu triedeného zberu komunálnych odpadov na 60 % v roku 2020

- znižovanie množstva biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov ukladaných na skládky odpadov
- zvýšenie zhodnotenia komunálneho odpadu

POH podrobne špecifikuje opatrenia na dosiahnutie stanovených cieľov a opatrenia na zabezpečenie informovanosti obyvateľov o triedenom zbere a o význame značiek na obaloch.

V katastrálnom území eviduje Štátny geologický ústav Dionýza Štúra 4 odvezené skládky odpadov. V ÚPN-O je potrebné:

- *zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu území po nepovolených skládkach odpadov, pred prípadnou výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum*

B.15 VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

V katastrálnom území obce sa nachádza ložisko nevyhradeného nerastu LNN (4371) Košťany - Bikor, tehliarske suroviny. Ložisko je podľa platného znenia banského zákona súčasťou pozemku.

- *v území je potrebné dodržať ustanovenia §18 a §19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania*

V katastri sa nenachádza prieskumné územie.

Nenachádzajú sa tu lokality chránené banskými predpismi.

B.16 VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V katastrálnom území obce si zvýšenú ochranu vyžadujú plochy súvisiace s návrhom ochrany území stanovených v RÚSES, zapracovaných v KEP a s následným prevzatím do návrhu ÚPN – O Košťany nad Turcom. Jedná sa o územia, ktoré sú súčasťou samostatnej kapitoly :

- ✓ územia európskeho významu
- ✓ biocentrum nadregionálneho významu
- ✓ biokoridory regionálneho významu
- ✓ genofondové lokality

Tieto ekologicky hodnotné územia je potrebné chrániť pred poškodením, nevhodnými zásahmi, zničením – napr. odvodnením, zasypaním, ap.

V k. ú. sú podľa údajov Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) Bratislava evidované 4 odvezené skládky odpadov, ktoré sú vyznačené v ÚPN-O.

V predmetnom území sú v súčasnosti evidované 3 územia svahových deformácií - potenciálne, vyznačené v ÚPN-O.

Katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika.

V riešenom území je potrebné rešpektovať chránené územia podľa osobitných predpisov:

- a) rešpektovať ložisko nevyhradeného nerastu LNN (4371) Košťany - Bikor - tehliarske suroviny, ložisko nevyhradeného nerastu je podľa platného znenia banského zákona súčasťou pozemku,
- b) dodržať ustanovenia §18 a §19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania (hranica LNN - ložiska nevyhradeného nerastu - je vyznačená v grafickej časti - výkres č.2_KUN M 1:10000)
- c) rešpektovať vymedzené plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu - riziká stavebného využitia územia :
 - 1) evidované svahové deformácie - potenciálne (viď výkres č.2_Komplexný urbanistický návrh.... v M 1:10000) vyžadujúce zvýšenú ochranu v súlade s Vyhláškou MŽP č.55/2001 Z. z., § 12 odst. 4, písm. o) - vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom; v územiach s aktívnym zosuvom ÚPN-O nenavrhuje žiadne funkčné využitie,
 - 2) katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Celé súčasné a navrhované zastavané územie spadá do územia s nízkym radónovým rizikom. Stredné radónové riziko pôsobí v juhovýchodnej časti k. ú. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia,
 - 3) 4 evidované odvezené skládky odpadov, podľa údajov ŠGÚDŠ Bratislava.(viď výkres č.2 Komplexný urbanistický návrh.... v M 1:10000) - pred akoukoľvek výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum

B.17 VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE**B.17.1 Predmet stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde v ÚPN-O KOŠŤANY NAD TURCOM**

V k. ú. obce Košťany nad Turcom sú zábery PP riešené v zastavanom území obce a v priamom dotyku s ním. Rozvoj obce nie je možný bez toho, aby sa zaberali aj osobitne chránené pôdy, vzhľadom na fakt, že v takmer celom zastavanom území a na plochách v priamej nadväznosti na zastavané územie sa vyskytujú hlavne tieto pôdy. Navrhované rozvojové plochy priamo nadväzujú na doterajšiu zástavbu.

B.17.1.1 Použité podklady

- Zákon č.220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení jeho novelizácie č.57/2013 Z.z.
- Nariadenie vlády SR č.58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva SR č.508/2004 Z.z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva SR č.59/2013 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 508/2004 Z.z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- urbanistické riešenie ÚPN-O Košťany nad Turcom,
- mapové podklady s vyznačenými hranicami a 7 miestnym kódom BPEJ

B.17.1.2 Pôdne pomery a kvalita pôdy

Pôdy, dotknuté navrhovaným záberom, sú na rovine. Z hľadiska hodnotenia typologicko-produkčných kategórií prevládajú v riešenom území produkčné trvalé trávne porasty a menej produkčné trvalé trávne porasty. V záberoch pre nepoľnohospodárske využívanie sú zastúpené orné pôdy, trvalé trávne porasty a záhrady.

Podľa zák. č. 57/2013 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, je potrebné chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území. Podľa Nariadenia vlády SR č.58/2013 Z.z. v katastrálnom území Košťany nad Turcom sú to poľnohospodárske pôdy nasledovných BPEJ: **071005, 0712003, 0720013, 0720043, 0764003, 0764203, 0769212, 0856002.**

Chránená pôda sa nachádza hlavne na plochách medzi cestou I/65 a riekou Turiec.

Pôdne pomery

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetickú i agronomickej kategorizácie pôd. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou (zdroj: www.vupop.sk).

V riešenom území sa nachádzajú prevažne nasledovné pôdne typy na poľnohospodárskej pôde - fluvizeme, rendziny a kambizeme.

Charakteristika pôd na základe bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek

BPEJ	Charakteristika BPEJ
0701001	fluvizeme typické karbonátové, ľahké v celom profile, vysychavé, na rovine, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu,
0702045	fluvizeme typické karbonátové, na miernom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0711005	fluvizeme glejové, ľahké v celom profile, vysychavé, na rovine, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu,
0712003	fluvizeme glejové, ťažké, na rovine, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0714062	fluvizeme, stredne ťažké až ľahké, na rovine, stredne hlboké a stredne skeletovité,
0714065	fluvizeme (typ), stredne ťažké až ľahké, na rovine, stredne hlboké a stredne skeletovité,
0720013	černice typické, na rovine, slabo skeletovité, pôdy hlboké (viac ako 60 cm),
0720043	černice typické, na strednom svahu, bez skeletu, hlboké (60 cm a viac)
0727003	černice glejové, na rovine, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0733062	kultizeme rigolované, stredne ťažké až ľahké, na rovine, stredne hlboké a stredne skeletovité,
0756002	luzizeme pseudoglejové až pseudogleje luzizemné, ľahké v celom profile, vysychavé, na rovine, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu,

BPEJ	Chrarakteristika BPEJ
0763202	kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, na miernom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0763212	kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, na miernom svahu, bez skeletu, stredne hlboké (30 - 60 cm)
0769212	kambizeme pseudoglejové na flyši, na miernom svahu, bez skeletu, stredne hlboké (30 - 60 cm)
0787442	rendziny typické a rendziny kambizemné, na strednom svahu, stredne skeletovité, stredne hlboké (30 - 60 cm)
0790262	rendziny typické, na miernom svahu, stredne až silno skeletovité plytké pôdy
0790462	rendziny typické, na strednom svahu stredne až silno skeletovité plytké pôdy
0792682	rendziny typické, na príkrom svahu, stredne až silno skeletovité plytké až hlboké pôdy
0856002	luzizeme pseudoglejové až pseudogleje luzizemné, na rovine, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu,
0863202	kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, na miernom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0869202	kambizeme pseudoglejové na flyši, na miernom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0869212	kambizeme pseudoglejové na flyši, stredne ťažké, na miernom svahu bez skeletu, stredne hlboké pôdy
0869302	kambizeme pseudoglejové na flyši, na miernom svahu severnej expozícií, bez skeletu hlboké pôdy
0870413	kambizeme pseudoglejové na flyši, na strednom svahu, hlboké pôdy bez skeletu
0887242	rendziny typické a rendziny kambizemné, na miernom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy stredne hlboké, stredne skeletovité
0887342	rendziny typické a rendziny kambizemné, na miernom svahu severnej expozícií, pôdy plytké slabo skeletovité,
0887442	rendziny typické a rendziny kambizemné, na strednom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, stredne hlboké stredne skeletovité pôdy
0890262	rendziny typické, na miernom svahu, stredne až silno skeletovité plytké pôdy
0890462	rendziny typické, na strednom svahu stredne až silno skeletovité plytké pôdy
0890562	rendziny typické, plytké, stredne ťažké až ťahké, na strednom svahu, severnej expozícií, stredne až silne skeletovité, plytké pôdy

*Zdroj: KEP obce Košťany nad Turcom, Mgr. T. Šolomeková PhD., 2017

Bonita pôdy

Poľnohospodárske pôdy v Turčianskej kotline sú v rámci Slovenska hodnotené ako stredne produkčné pôdy. Z hľadiska kvality pôd, vyjadrenej BPEJ, sú tu pôdy zaradené do skupiny 4 - 8.

Pôda a jej ochrana

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej erózie, a tiež zasoľovanie pôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť platnou legislatívou.

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v k. ú. obce

Druh pozemkov	Výmera v ha	Podiel v %
orná pôda	306,78	47,67
záhrady	15,25	2,37
lúky a pasienky-TTP	215,57	33,49
sady	-	-
Poľnohospod. pôda spolu	537,60	83,53
lesná pôda	-	-
vodné plochy	18,63	2,89
zastavané plochy	64,37	10,00
ostatné plochy	22,98	3,57
Celkom	643,59	100,0

*zdroj : www.katasterportal.sk, 2017

Z uvedeného percentuálneho členenia je možné vyčítať charakteristické ukazovatele :

- poľnohospodárske využitie krajiny (% poľnohospodárskej pôdy z celkovej výmery).....	83,53 %
- stupeň zornenia (% ornej pôdy z celkovej výmery poľnohosp. pôdy).....	47,67 %
- stupeň zatrávnenia (% TTP z celkovej výmery poľnoh. pôdy).....	33,49 %
- lesné pozemky sa podieľajú na celkovej výmere katastrálneho územia.....	0 %

Hydromelioračné zariadenia

V k. ú. sa nenachádzajú žiadne hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p.

V k.ú. Košťany nad Turcom je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka.

B.17.1.3 Zdôvodnenie urbanistického riešenia z hľadiska uplatnenia zásad ochrany poľnohospodárskej pôdy

Pri spracovaní návrhu urbanistickej koncepcie, funkčnej a priestorovej optimalizácie územia boli stanovené zásady, zohľadňujúce:

- historický vývoj obce, pri rešpektovaní jej prirodzenej vývojovej kontinuity, funkčné a kompozičné predpoklady,
- limity využitia plôch katastrálneho územia v súlade s prírodnými danosťami a potrebou vytvoriť podmienky pre trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny, dosiahnutie a udržanie ekologickej stability, zachovania diverzity a rozmanitosti prírodného prostredia,
- technické limity územia a s nimi súvisiace obmedzenia,
- vytvorenie predpokladov, zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine,
- vytvorenie ponuky využiteľných voľných plôch, napomáhajúcej rozvoju všetkých funkcií, vrátane hospodárskej základne obce.

V súlade s celkovou koncepciou rozvoja obce, boli rozvojové plochy situované v rámci zastavaného územia obce využitím voľných, nezastavaných prieluk a v priamej nadväznosti na zastavané územie. Obec nemá iné možnosti rozvoja, hlavne z dôvodu technických limitov (železnica, vedenie VVN, vedenie VTL, ap).

Poľnohospodárska pôda v zastavanom území ako aj v priamom dotyku so z. ú. je zaradená medzi chránenú najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu. Návrh rozvoja obce na chránenej poľnohospodárskej pôde vyplýva zo skutočnosti obmedzených rozvojových možností, resp. že nechránená pôda sa nachádza v polohách, bez možnosti napojenia na súčasné zastavané územie, bez možnosti vybudovania dopravného napojenia a technickej infraštruktúry. V obci je záujem o výstavbu rodinných domov a objektov vybavenosti, služieb a výroby, ale stavebné pozemky sú k dispozícii v obmedzenom množstve.

V zmysle platného zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (v súčasnosti §13 a §14 zákona č.220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, v znení jeho novelizácie č.57/2013 Z.z.), sa musí dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy a riadiť sa zásadami jej ochrany pri každom obstarávaní a spracovaní územnoplánovacej dokumentácie.

Pri urbanistickej koncepcii návrhu rozvoja územia boli uvedené zásady rešpektované nasledovne :

- zábery poľnohospodárskej pôdy pre rozvoj obce v návrhovom období boli navrhnuté v odôvodnenom a nevyhnutnom rozsahu,
- pre výstavbu je navrhnuté využiť prednostne prieluky v zastavanom území a extenzívne využívané poľnohospodárske pôdy, hlavne pre funkciu výroby a služieb,
- nie je narušená ucelenosť honov a nie je sťažené obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami,
- v návrhu sú riešené prístupy a poľné cesty na poľnohospodársku pôdu mimo zastavaného územia obce.

B.17.1.4 Územné vymedzenie záberov poľnohospodárskej pôdy

Záber poľnohospodárskej pôdy je vypracovaný v zmysle požiadaviek, dotýkajúcich sa ochrany PP, ustanovených v zákone o ochrane a využívaní PP - zákon č. 220/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Predmetom vyhodnotenia záberov poľnohospodárskej pôdy sú lokality, vyplývajúce z urbanistického návrhu, ktoré sú v grafickej časti vyznačené vo výkrese č.6. **Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde a lesných pozemkoch.**

Výkres č.6 je v územnom rozsahu v M = 1: 5000. Plochy sú označené poradovými číslami záberov č.1 – č.44 s vyznačením skupiny kvality poľnohospodárskej pôdy, aktuálneho 7 miestneho kódu BPEJ.

V tabuľke **A – Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde** sú vyhodnotené lokality, ktoré si vyžadujú záber poľnohospodárskej pôdy podľa

návrhu ÚPN-O Košťany nad Turcom, lokality ktoré navrhujú zmenu funkčného využitia územia a lokality na ktoré bol udelený súhlas v predošlom ÚPN-O a zmenách a doplnkoch.

V tabuľke **B – Odsúhlasené zábery vrátené do poľnohospodárskej pôdy** sú vyhodnotené lokality, ktoré podľa riešenia ÚPN-O Košťany nad Turcom, vracajú lokality späť do poľnohospodárskej pôdy.

Pri výpočte záberov v lokalitách určených pre výstavbu, sa výmera záberov znižuje v zmysle regulatívov záväznej časti na jednotlivé funkčné plochy. Pre výstavbu IBV sa výmera záberu poľnohospodárskej pôdy znižuje o 50%.

PREHL'AD STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE

Žiadateľ: Obec Košťany nad Turcom

Spracovateľ: p. Marta Kučerová

Dátum: október 2019

Kraj: Žilinský

Okres: Martin

Obec: Košťany nad Turcom

Kat. územie : KOŠŤANY NAD TURCOM

tab. A : VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE , k. ú. KOŠŤANY NAD TURCOM

Číslo lokality	Index špecifikácie	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromeliorač. zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realizácie	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990	Iná informácia:
				Spolu v ha	Z toho						
					Kód / skupina BPEJ	Výmera v ha					
1	ZU 01	Výroba s občianskou vybavenosťou	1,586	1,586	07330627	1,586	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Nový záber
2	BI 01 ZI 01	IBV s izolačnou zeleňou	2,074	1,037	07330627 07200435	0,667 0,370	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Nový záber
3	BI 02	IBV	0,624	0,312	07200435	0,312	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Nový záber
4	ZV 01	Verejná zeleň	0,731	0,147	07200435	0,147	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.20, 0,584 ha *1) + nový záber
5	ZV 01	Verejná zeleň	0,089	0,089	07200435 07330627	0,063 0,026	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Nový záber
6	BI 03 ZI 01	IBV s izolačnou zeleňou	1,685	0,000	07330627 07200435	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.4, 2,371ha *1) 0,686ha, už zastavané územie
7	SP 01	šport	0,719	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.5, *1)
8	BI 05	IBV	0,436	0,000	07200435	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.26, 1,214ha *2) 0,778ha, už zastavané územie
9	BI 06	IBV	0,605	0,000	07200435	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.28, *2)
10	BI 06	IBV	0,479	0,000	07200435	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.11, *1)
11	BI 07	IBV	1,088	0,000	07200435	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	áno	Odsúhlasený záber č.10, *1)

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Číslo lokality	Index špecifikácie	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromeliorač. zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realizácie	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990	Iná informácia:
				Spolu v ha	Z toho						
					Kód / skupina BPEJ	Výmera v ha					
12	OV 02	Občianska vybavenosť	0,125	0,125	07200435	0,125	Fyzické osoby	nie	I.	áno	Nový záber
13	BI 14	IBV	0,495	0,000	07200435	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	áno	Odsúhlasený záber č.14, *1)
14	BI 14	IBV	0,220	0,000	07200435	0,000	Fyzické osoby			áno	Odsúhlasený záber č.13, *1)
15	SP 02	šport	0,577	0,577	07200435	0,577	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.12, pôvodne odsúhlasený na verejnú zeleň , výmera 0,577 ha *1) zmena funkcie na šport
16	OV 08	Občianska vybavenosť	0,140	0,140	07200435	0,140	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.18, *1) pôvodne odsúhlasený pre komunikáciu, zmena funkcie na vybavenosť
17	ZV 06	Verejná zeleň	0,144	0,144	07200435	0,144	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.18, *1) pôvodne odsúhlasený pre komunikáciu, zmena funkcie na verejnú zeleň
18	-	komunikácia	0,938	0,000	07200435	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.18, *1) lokality č.16, 17, 18 zodpovedajú výmere záberu č.18, 1,222 ha*1)
18a	-	komunikácia	1,054	0,000	07904628 07632125	0,000 0,000	Fyzické osoby	-	-	-	Odsúhlasený záber č.19, *1)
19	BI 15	IBV	0,164	0,082	07200435	0,082	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasené zábery č.40, *3) pôvodne odsúhlasené na občiansku vybavenosť, Zmena funkcie na IBV
19a	BI 15	IBV	0,140	0,070	07200435	0,070	Fyzické osoby	nie	-	nie	lokality č.19, 20, 21 zodpovedajú výmere lokality č.40, o výmere 0,662ha*3)
19b	BI 15	IBV	0,100	0,050	07200435	0,050	Fyzické osoby	nie	-	nie	z toho 0,258 je už zastavané (ostatné) územie
19c	BI 15	IBV	3,064	0,000	07200435	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.34, *3)

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Číslo lokality	Index špecifikácie	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromeliarač. zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realizácie	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990	Iná informácia:
				Spolu v ha	Z toho						
					Kód / skupina BPEJ	Výmera v ha					
19d	BI 15	IBV	3,600	0,000	0720043 5 0727003 6	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.42,o výmere zaberanej plochy 3,748 *3) z toho 0,148ha, je už zastavané (ostatné) územie
19e	BI 15	IBV	0,125	0,0625	0720043 5	0,0625	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasené zábery č.41, *3) pôvodne odsúhlasené na občiansku vybavenosť , Zmena funkcie na IBV lokality č.30, 31, 32, 33 zodpovedajú výmere lokality č.41, 0,753ha*3) z toho 0,175ha je už zastavané (ostatné) územie
19f	BI 15	IBV	0,146	0,073	0720043 5 0727003 6	0,073	Fyzické osoby	nie	-	nie	
19g	BI 15	IBV	0,130	0,065	0727003 6	0,065	Fyzické osoby	nie	-	nie	
19h	BI 15	IBV	0,177	0,0885	0727003 6	0,0885	Fyzické osoby	nie	-	nie	
20	BH 03	HBV	0,529	0,000	0720043 5	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.35, *3)
21	ZV 07	Verejná zeleň	0,742	0,000	0720043 5	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.36, *3)
22	OV 09	vybavenosť	0,123	0,000	0720043 5	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.39, *3)
23	SP 03	šport	1,013	0,000	0720043 5	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.37, *3)
24	ZV 08	Verejná zeleň	0,124	0,000	0720043 5	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.38, *3)
25	LE 01	letisko	1,020	0,000	0720043 5	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.43, o výmere zaberanej plochy 7,785 *3) z toho 6,664ha, je podľa ÚPN-O zastavaná (ostatná) plocha prislúchajúca k letisku
25a	LE 01	letisko	0,101	0,000	0727003 6	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	
26	LE 02	letisko	3,854	0,000	0720043 5 0727003 6	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.44, *3)

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Číslo lokality	Index špecifikácie	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromelioračné zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realizácie	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990	Iná informácia:
				Spolu v ha	Z toho						
					Kód / skupina BPEJ	Výmera v ha					
27	-	Komunikácia a cyklotrasa	1,302	1,302	07200435 07270036	0,040 1,262	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.50 a 51, pôvodne odsúhlasený na izolačnú zeleň a techn. infraštruktúru , výmera spolu 1,953 ha *3) z toho 0,651ha je už zastavané (ostatné) územie zmena funkcie na komunikáciu a cyklotrasu
27a	-	komunikácia	0,116	0,000		0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.30, *3)
28	ZU 05	Zmiešané územie výroba s vybavenosťou	4,841	4,841	07270036	4,841	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.47, pôvodne odsúhlasený na občiansku vybavenosť o výmere 3,401ha, *3) a odsúhlasený záber č. 49 pôvodne odsúhlasený na izolačnú zeleň o výmere 1,440ha, *3) , spolu 4,841ha -zmena funkcie na výrobu s vybavenosťou
29	BI 16	IBV	7,355	3,677	07330627	3,677	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.17, pôvodne odsúhlasený na športovú vybavenosť, *1) - zmena funkcie na IBV Časť odsúh. záberu o výmere 3,071ha sa vracia do PP- označ.37a - tab. B
30	SP 04	šport	1,870	0,000	07904628 07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.17, *1) Lokality č.37,38 a 37a, vrátený do PP,3,071ha, zodpovedajú výmere lokality č.17, *1) 12,296ha
31	SP 05	šport	0,169	0,169	07330627	0,169	Fyzické osoby	nie	-	áno	Nový záber
32	BI 18	IBV	2,683	1,341	07330627	1,341	Fyzické osoby	nie	-	nie	Nový záber
33	BI 17	IBV	0,126	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.2, *1)
34	BI 17	IBV	0,061	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.2, *1)
35	BI 17	IBV	0,215	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.2, *1)

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Číslo lokality	Index špecifikácie	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromeliorač. zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realizácie	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990	Iná informácia:
				Spolu v ha	Z toho						
					Kód / skupina BPEJ	Výmera v ha					
36	BI 17	IBV	0,087	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	I.	nie	Odsúhlasený záber č.2, *1)
37	BI 19	IBV	0,175	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.2, *1)
38	BI 19	IBV	0,377	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.2, *1)
39	BI 19	IBV	0,417	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.2, *1)
40	BI 19	IBV	0,507	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.2, *1) lokality č.41 - 49, a 48a, vrátený do PP 0,507ha zodpovedajú výmere lokality č.2, *1) o výmere celkovej plochy 7,427ha z toho 4,669ha je už zastavané (ostatné) územie
41	BI 19	IBV	0,286	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	
41a	BI 19	IBV	0,260	0,130	07330627	0,130	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.3, *1) pôvodne odsúhlasený na výrobné a skladové plochy – zmena funkcie na IBV
42	OV 12	vybavenosť	0,318	0,318	07330627	0,318	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.3, *1) pôvodne odsúhlasený na výrobné a skladové plochy – zmena funkcie na IBV
43	ZU 02	Zmiešané územie výroba s vybavenosťou	1,396	1,396	07330627	1,396	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.3, *1) pôvodne odsúhlasené na výrobné a skladové plochy – zmena funkcie na výrobu s vybavenosťou
44	V 04	výroba	0,294	0,000	07330627	0,000	Fyzické osoby	nie	-	nie	Odsúhlasený záber č.1, *1)
Spolu			51,816	11,872		11,872					

*1) lokalita bola predmetom odsúhlasenia záberov predošlého schváleného Územného plánu obce Košťany nad Turcom z r.2005

*2) lokalita bola predmetom odsúhlasenia záberov predošlých schválených Zmien a doplnkov č.2 Územného plánu obce Košťany nad Turcom z.r.2007

*3) lokalita bola predmetom odsúhlasenia záberov predošlých schválených Zmien a doplnkov č.3 Územného plánu obce Košťany nad Turcom z.r.2010

Ak sa navrhuje zmena pôvodného funkčného využitia odsúhlaseného záberu poľnohospodárskej pôdy (PP), návrh je v predmetnej UPN O ako nový záber PP.

Celkový predpokladaný záber poľnohospodárskej pôdy je v k. ú. Košťany nad Turcom **11,872 ha**

Poznámka :

V stĺpci "kód/BPEJ" sú hrubo vyznačené BPEJ, zaradené medzi najkvalitnejšie v kat. území (príloha č.2 Nariadenia vlády SR č.58/2013 Z.z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP).

tab. B:

Odsúhlasené zábery s iným funkčným využitím, vrátené do poľnohospodárskej pôdy

Číslo vracaneho záberu v predmetnom ÚPN-O	Číslo pôvodného záberu		Funkčné využitie	Odsúhlasený záber (ha)	Vrátený záber (ha)	Iná informácia
12a	21		Verejná zeleň	0,430	0,430	*1)
34a	45		priemysel	7,132	7,132	*3)
38a	16		cintorín	0,383	0,383	*1)
37a	17		Športová vybavenosť	12,298	3,071	*1)
48a	2		IBV	7,332	0,507	*1)
49b	3		Výroba a sklady	3,295	0,518	*1)
Spolu				30,87	12,041	

*1) lokalita bola predmetom odsúhlasenia záberov predošlého schváleného Územného plánu obce Košťany nad Turcom z r.2005

*3) lokalita bola predmetom odsúhlasenia záberov predošlých schválených Zmien a doplnkov č.3 Územného plánu obce Košťany nad Turcom z.r.2010

Celkový záber, ktorý bude vrátený do PP v k. ú. Košťany nad Turcom je **12,041 ha**.

Vysvetlivky :

Funkčné využitie: **BI** - obytné územie-plochy rodinných domov, **BH** - obytné územie-plochy bytových domov, **LE** – plochy letiska, **OV** - občianska vybavenosť, **SP** – športové plochy, **V** - plochy výroby, **ZI** – zeleň izolačná, **ZU** - zmiešané územie, **ZV** - zeleň verejná

B.17.2 Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na lesných pozemkoch v ÚPN-O KOŠŤANY NAD TURCOM

V k. ú. obce Košťany nad Turcom sa lesná pôda nenachádza.

B.18 HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNOTECHNICKÝCH DÔSLEDKOV

Súčasná ekologická kvalita krajiny v k. ú. obce Košťany nad Turcom je pomerne dobrá. Z hľadiska dopravnej dostupnosti, blízkosti okresného mesta a dostatku pracovných možností, môžeme k. ú. zaradiť do oblasti priaznivej na bývanie. Z hľadiska výskytu negatívnych prvkov v životnom prostredí ide o územie bez alebo smin. výskytom pôsobenia negatívnych javov. Celkovo možno územie obce zaradiť do oblasti s vysokým potenciálom na funkciu bývania.

Environmentálny aspekt

Navrhované riešenia a ich dôsledky nebudú mať, z hľadiska environmentálneho, negatívny vplyv na riešené územie. Pri tvorbe koncepcie boli vyhodnotené a zohľadnené všetky možné vplyvy, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu životného prostredia. Návrh ÚPN rešpektuje kostru územného systému ekologickej stability, vrátane navrhovaných nových prvkov miestneho územného systému a premieta ju do záväznej časti dokumentácie, rešpektuje všetky chránené územia regionálneho aj miestneho významu. Do záväznej časti boli zapracované aj výstupy z Krajinnoekologického plánu a rôzne opatrenia na zmiernenie stresových javov v krajine.

Realizáciou navrhnutého dopravného napojenia a rešpektovaním navrhnutých regulatívov pre výrobné plochy sa zníži nepriaznivý vplyv výroby na bývanie (zníži, resp. sa vylúči tranzit nákladnej dopravy cez obytné plochy, zamedzí sa rozvoju nevhodných druhov výroby).

Ekonomický aspekt

Navrhované komplexné riešenie bude mať pre obec z dlhodobého hľadiska v konečnom dôsledku pozitívny ekonomický prínos. Územie priamo nadväzujúce na z. ú. obce, navrhujeme efektívne dostavať, čo bude mať vplyv na ekonomiku a efektívnosť dopravnej a technickej infraštruktúry, čo sa prejaví v nákladoch na investície a prevádzku územia. Navrhované plochy zmiešaných území (výroba + občianska vybavenosť a služby) umožnia umiestniť nové prevádzky a tým zabezpečiť obci ďalší ekonomický rast a zároveň ponúknuť ďalšie nové pracovné príležitosti priamo v obci.

Sociálny aspekt

Navrhovaným posilnením urbanizačnej osi v centre obce o územie s polyfunkčným využitím sa posilnia sociálne a kultúrne väzby medzi obyvateľmi. Vytvorením nových verejných priestorov, vybudovaním a úpravou nových oddychových plôch v zeleni bude do istej miery ovplyvnená aj úroveň sociálneho prostredia s priamym dopadom na obyvateľov aj na budúcich návštevníkov obce.

Územno-technický aspekt

Navrhované riešenia z hľadiska územno-technických dôsledkov, ktoré vychádzajú z koncepčných rozvojových zámerov, ovplyvnia riešenia v danej lokalite a to hlavne vzhľadom na dopravnú a technickú infraštruktúru a optimálne umiestnenie objektov, hlavne rodinných domov, výrobných prevádzok, resp. objektov občianskej vybavenosti, ale v neposlednom rade aj posilnenia urbanizačných zámerov v centrálnej polohe obce. Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia koncipované a zaregulované v územnom pláne sa prejaví aj zväčšením rozsahu zastavaných plôch a dobudovaním dopravnej a technickej infraštruktúry.

Záver

Navrhovaná koncepcia rozvoja obce, prezentovaná v územnom pláne, vychádza z požiadaviek formulovaných v schválenom Zadaní pre ÚPN obce Košťany nad Turcom. Navrhované funkčné a priestorové využívanie územia bolo pri procese návrhu posúdené zo všetkých rozhodujúcich hľadísk, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu výsledného riešenia vo vzťahu jednak ku krajine a kultúrohistorickému dedičstvu, či životnému prostrediu ako aj k budúcim „užívateľom“. V neposlednom rade prihliada na komplexnosť a vzájomný súlad navrhovaného riešenia.

Vytvorenie ponuky využiteľných plôch napomôže rozvoju všetkých funkcií -bývania s občianskou vybavenosťou (priaznivé dôsledky na vývoj počtu obyvateľov obce, vekovú štruktúru, spokojnosť obyvateľov), výroby (priaznivý vplyv na zamestnanosť a rozpočet obce), rekreácie, športu a verejnej zelene (priaznivý vplyv na atraktivitu obce pre obyvateľov a návštevníkov, vytvorenie podmienok pre zdravý životný štýl obyvateľov).

Navrhovaná koncepcia riešenia nebude mať za následok zhoršenie životných podmienok obyvateľov a po jej realizácii bude mať také dôsledky, ktoré vo všetkých posudzovaných aspektoch pozitívne ovplyvnia obytné prostredie.

Celkovo možno navrhované riešenie hodnotiť ako vhodné a primerané.

C. NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI RIEŠENIA

C.1 Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využitia územia pre funkčné a priestorovo homogénne jednotky

- a) rešpektovať základné funkčné členenie územia v súlade s výkresom č.2-Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a VPS, výkres ochrany prírody a tvorby krajiny v M 1:10 000, č.3-Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - zastavané územie (súčasné a navrhované), s vyznačenou záväznou časťou riešenia a VPS v M 1:5 000,
- b) za hlavnú kompozičnú os sídelnej štruktúry je treba považovať existujúcu urbanistickú štruktúru okolo cesty III/2141 a III/2143,
- c) za vedľajšiu kompozičnú priečnu os sídla je možné považovať urbanistickú štruktúru okolo starej martinskej cesty v smere na sever od centra (k bývalému areálu Štátnych majetkov),
- d) za hlavný ťažiskový priestor obce je treba považovať - priestor od železnice po objekt občianskej vybavenosti (predajňa CoopJednota) v západnej časti - jeho význam je posilnený návrhom plôch zmiešaného územia občianskej vybavenosti a bývania, v ktorých sú v návrhu vytvorené podmienky pre vznik centra obce so sústredením zariadení občianskej vybavenosti a verejných priestorov,
- e) za podružné ťažiskové priestory považovať:
 - 1) plochy školských a športových zariadení vo východnej časti územia južne od cesty do Žabokriek,
 - 2) plochy navrhovanej vybavenosti v lokalite "Trávniky",
- f) rešpektovať stanovené funkcie pre jednotlivé bloky zástavby – hlavná funkcia je prvoradá a určujúca, doplnkové funkcie sú prípustné v rozsahu, ktorý neobmedzuje hlavnú funkciu ,
- g) v rámci formovania, resp. dopĺňania urbanistickej štruktúry v starej zástavbe je potrebné vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru,
- h) v architektonickom riešení nepoužívať cudzie regionálne prvky,
- i) podiel zastavaných a spevnených plôch pri obytnom území nesmie prekročiť % podiel výmery pozemkov, určený v záväzných regulatívoch pre jednotlivé funkčné plochy (bod C.2.1 tejto záväznej časti riešenia),
- j) zamedziť rozptýlenej obytnej zástavbe, vo voľnej krajine nevytvárať izolované urbanistické celky,
- k) na vyvýšených, pohľadovo exponovaných polohách je potrebné zabezpečiť nenarušenie súčasnej sídelnej štruktúry nevhodnou schématickou zástavbou,
- l) rozvoj obce zamerať na rozvoj obytnej a výrobnéj funkcie, doplnenej plochami rekreácie pre obyvateľov a návštevníkov obce,
- m) rozvoj plôch verejnej zelene smerovať do navrhovaných ťažiskových polôh obce - do polôh okolo budov existujúcej občianskej vybavenosti, ako aj pozdĺž vodných tokov, v rámci cintorína, v navrhovaných, resp. existujúcich areáloch výroby (izolačná zeleň - z dôvodu zlepšenia životného prostredia), plôch športovej vybavenosti - pri navrhovaní novej výsadby verejnej zelene používať domáce (autochtónne) a stanovištné príslušné druhy drevín,
- n) na plochách, pre ktoré je potrebné obstaráť a schváliť podrobnejšiu ÚPD, resp. ÚPP (ÚPN-Z, UŠ), výstavbu povoľovať až po ich schválení,
- o) pri osadzovaní stavieb (odstupy od hraníc pozemkov) rešpektovať ustanovenia platného stavebného zákona a platnej vyhlášky o všeobecných technických podmienkach na výstavbu ,
- p) pri stavebnej činnosti rešpektovať platnú vyhlášku, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie,
- q) pri zástavbe v blízkosti letiska rešpektovať obmedzenia, vyplývajúce z leteckej prevádzky (negatívne účinky hluku, výškové obmedzenia navrhovaných objektov a pod.),
- r) akékoľvek investičné zámery vo vzletových rovinách, pristávacích rovinách a ochranných pásmach letiska Košťany nad Turcom a Martin, vopred prerokovať s Dopravným úradom Slovenskej republiky,
- s) v celom katastrálnom území rešpektovať požiadavky a obmedzenia vyplývajúce z platného zákona o ochrane prírody a krajiny,
- t) rešpektovať platný zákon a súvisiace právne úpravy v oblasti ochrany a podpory a rozvoja verejného zdravia a zdravotníctva,
- u) výstavbu objektov, ktoré podliehajú posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, v zmysle platného zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, povoľovať až po dodržaní podmienok, vyplývajúcich z posúdenia,
- v) pre celé vymedzené katastrálne územie platia všeobecne prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky (regulatívy) uvedené v čl. C.2 a pre čiastkovo vymedzené funkčné a priestorovo

homogénne jednotky platia stanovené podrobnejšie prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky jednotlivých plôch uvedené v čl. C.2.1.

C.2 Prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky na využitie jednotlivých plôch a intenzitu ich využitia

Všeobecné regulatívy platné pre celé katastrálne územie obce :

- a) novonavrhovanú obytnú výstavbu umiestňovať na plochách navrhovaných v ÚPN-O, s uprednostnením umiestnenia v súčasnom zastavanom území obce,
- b) v rámci z. ú. rešpektovať charakter a mierku pôvodnej zástavby,
- c) navrhovaná obytná výstavba – vo forme IBV - bude nadväzovať na existujúcu, s dôrazom na skompaktne urbanistickej štruktúry; v rámci obytného územia je prípustná dostavba prieluk pri rešpektovaní pôvodnej zástavby,
- d) v rámci jednotlivých parciel RD sa pripúšťa výstavba doplnkových stavieb (hospodárske, technické, obslužné, rekreačné, ap.) účely, ktoré je neprípustné umiestniť na uličnú čiaru,
- e) pri umiestňovaní jednotlivých stavieb (hlavne obytných) rešpektovať všeobecne platné požiadavky na ochranu pred hlukom, vibráciami, prašnosťou, emisiami, pachovými zložkami, fugitívnymi emisiami....tak, aby ich umiestňovanie bolo vždy v súlade s platnými požiadavkami na životné prostredie, kvalitu a pohodu bývania v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia a verejného zdravotníctva,
- f) spôsob zástavby musí umožniť dobré prevetranie, preslnenie a presvetlenie, vhodné dopravné riešenie a pripojenie na sieť a zariadenia technického vybavenia územia, v obytnom území je neprípustné umiestňovať výrobné zariadenia a výrobné prevádzky, služby v obytnom území umiestňovať zásadne len tie, ktoré majú charakter osobných služieb, ktoré svojimi vplyvmi v žiadnom prípade neohrozia zdravé bývanie a pohodu bývania,
- g) v obytnom území nie je prípustné zriadiť žiadne závadné výrobné a iné prevádzky, služby a funkcie, ktoré budú mať negatívny vplyv na kvalitu bývania a zaťažovali by využívanie územia, najmä aktivitami produkujúcimi nadmerný hluk, zápach, prašnosť a ktoré by si vyžadovali pravidelnú alebo aj občasnú dopravnú obsluhu územia vozidlami s hmotnosťou nad 12,0 t (kategória N2) alebo funkcie spôsobujúce estetické závady v území,
- h) celé súčasné zastavané územie a navrhované rozvojové plochy spadajú do nízkeho radónového rizika, stredné radónové riziko pôsobí len v juhovýchodnej časti k.ú. - vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia so stredným radónovým rizikom je potrebné posúdiť podľa platného zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a platných vyhlášok,
- i) v celom území je potrebné rešpektovať mapu povodňového ohrozenia a rizika (spracované SVP š.p. Banská Štiavnica), v súlade s výkresom č.2 a schémou záväzných častí,
- j) pri výstavbe v území rešpektovať povodňové riziko a stavby vrátane komunikácií umiestňovať nad hladinu 100-ročnej vody, stavby nepodpivničovať,
- k) pri vydávaní územných a stavebných povolení je stavebník povinný preukázať, že stavby budú výškovo umiestnené nad záplavovou čiarou Q_{100} ; ako podklad k tomuto preukázaniu môže slúžiť údaj z map povodňového rizika a ohrozenia alebo preukázanie, že územie nebude zaplavené na základe podrobného hydraulického výpočtu priebehu hladín.

C.2.1 Prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky na podrobnejšie funkčné využitie jednotlivých funkčných plôch v katastrálnom území obce

Prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky na využitie jednotlivých plôch a mieru ich využitia sú uvedené v tabuľkách na nasledujúcich stranách. Vymedzenie jednotlivých plôch je vyznačené v schéme záväzných častí riešenia a v grafickej časti územného plánu (vo **výkrese č.2 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie**, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, výkres ochrany prírody a tvorby krajiny a vo **výkrese č.3 Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - zastavané územie (súčasné a navrhované)**, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami).

ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE JEDNOTLIVÉ FUNKČNÉ PLOCHY

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
BI 01	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov Za hradskou	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – výstavba je podmienená vybudovaním protihlukovej ochrany od železnice a cesty I/65, napr. protihluková stena, protihlukový val, ap. – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu , zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene – v rámci územia rešpektovať existujúcu komunikáciu ako prístupovú do PV 01 – rešpektovať OP železnice – rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásmo plynovodu, nezasahovať do neho žiadnou výstavbou
BI 02	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov Kapustnice pod Vyšným	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu , zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene – v rámci územia rešpektovať existujúcu komunikáciu ako prístupovú do PV 01 – rešpektovať navrhované miestne biocentrum MBc 2, nezasahovať do neho žiadnou činnosťou – rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásmo plynovodu, nezasahovať do neho žiadnou výstavbou
BI 03	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov Za hradskou	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – výstavba je podmienená vybudovaním protihlukovej ochrany od železnice a cesty I/65, napr. protihluková stena, protihlukový val, ap. – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max .zastavanosť pozemku –50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – novostavby RD v území, kde sú aj existujúce stavby RD, osadiť na stavebnú čiaru existujúcich RD – pri území, kde sú len novostavby, RD umiestniť na jednotnú stavebnú čiaru, min. 6,0 m od hrany komunikácie – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – na rozhraní plochy BI 03 a ZV 02 riešiť pešie prepojenie do SP 01

Územný plán obce KOŠTANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		– rešpektovať OP železnice – rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m – rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásmo plynovodu, nezasahovať do neho žiadnou výstavbou – rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBK 5 – rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
BI 04	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku – max. výška objektov - 2 NP – pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% – rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m – rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBK 5 – rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
BI 05	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov Na Lazoch	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max. zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – novostavby RD v území, kde sú aj existujúce stavby RD, osadiť na stavebnú čiaru existujúcich RD – pri území, kde sú len novostavby, RD umiestniť na jednotnú stavebnú čiaru, min. 6,0 m od hrany komunikácie – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene – do doby prekládky VN rešpektovať OP 22 kV vedenia – v predmetnom území sa nachádza archeologická lokalita - pri akejkoľvek výstavbe rešpektovať ustanovenia platného zákona o ochrane pamiatkového fondu
BI 06	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov Na Lazoch	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max. zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu, zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene – v území ponechať dopravný prístup do poľnohospodárskej krajiny

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
BI 07	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov Na Lazoch	- do doby prekládky VN rešpektovať OP 22 kV vedenia - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplňková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - umiestnenie akýchkoľvek stavieb, je podmienené spracovaním UPN-Z, resp. UŠ, vzhľadom na zložité vlastnícke vzťahy a vzhľadom na riešenie prístupov do vnútra územia - odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku - max. zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby 2 NP - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu, zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m - spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene - do doby prekládky VN rešpektovať OP 22 kV vedenia - v predmetnom území sa nachádza archeologická lokalita - pri akejkoľvek výstavbe rešpektovať ustanovenia platného zákona o ochrane pamiatkového fondu
BI 08	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov Záhumnia	- hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplňková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku - max. výška objektov - 2 NP - pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% - v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie - v území riešiť pešie prepojenie na SP 01 cez Beliansky potok (pešia lávka) - v predmetnom území sa nachádza archeologická lokalita - pri akejkoľvek výstavbe rešpektovať ustanovenia platného zákona o ochrane pamiatkového fondu - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom - rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m - rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBK 5 - rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
BI 09	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou	- hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplňková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku - max. výška objektov - 2 NP - pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% - v predmetnom území sa nachádza archeologická lokalita - pri akejkoľvek výstavbe rešpektovať ustanovenia platného zákona o ochrane pamiatkového fondu - v území rešpektovať existujúcu trafostanicu

Územný plán obce KOŠTANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
BI 10	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku – max. výška objektov - 2 NP – pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% – v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie – v území ponechať dopravný prístup do poľnohospodárskej krajiny – rešpektovať NRBk rieku Turiec - ako chránené územie – rešpektovať OP rieky Turiec = 10,0m – zachovať prístupy do poľnohospodárskej krajiny
BI 11	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku – max. výška objektov - 2 NP – pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% – v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie – rešpektovať OP železnice
BI 12	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max. zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – novostavby RD osadiť na stavebnú čiaru existujúcich RD – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene – rešpektovať NRBk rieku Turiec - ako chránené územie – rešpektovať OP rieky Turiec = 10,0m – na ploche je evidovaná odvezená skládka odpadov – rešpektovať zvýšenú požiadavku na stavebno-technické riešenie objektov, eliminujúce nežiaduci hluk a vibrácie spôsobené z leteckej prevádzky
BI 13	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
	Niva	– odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – novostavby RD osadiť na uličnú čiaru existujúcich RD – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene – v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie – v území rešpektovať existujúcu trafostanicu – rešpektovať zvýšenú požiadavku na stavebno-technické riešenie objektov, eliminujúce nežiaduci hluk a vibrácie spôsobené z leteckej prevádzky
BI 14	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou Niva	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – výstavba je podmienená vybudovaním protihlukovej ochrany od železnice a cesty I/65 – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku – max. výška objektov - 2 NP – pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% – v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie – rešpektovať OP železnice – rešpektovať OP cesty I/65
BI 15	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov Trávniky	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – ďalšia výstavba je podmienená vybudovaním protihlukovej ochrany od železnice a cesty I/65 – stavby umiestňovať nad záplavovú čiaru Q₁₀₀ – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – novostavby RD v území, kde sú aj existujúce stavby RD, osadiť na stavebnú čiaru existujúcich RD – pri území, kde sú len novostavby, RD umiestniť na jednotnú stavebnú čiaru, min. 6,0 m od hrany komunikácie – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene – v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie – v území vymedziť a rešpektovať navrhovanú zastávku hromadnej dopravy – rešpektovať OP železnice – rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom – v území rešpektovať existujúcu trafostanicu

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		- rešpektovať navrhované zastávky hromadnej dopravy - rešpektovať zvýšenú požiadavku na stavebno-technické riešenie objektov, eliminujúce nežiaduci hluk a vibrácie spôsobené z leteckej prevádzky
BI 16	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov - Zábelia	- hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplňková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - umiestnenie akýchkoľvek stavieb, je podmienené spracovaním UPN-Z, resp. UŠ, vzhľadom na zložité vlastnícke vzťahy a vzhľadom na riešenie prístupov do vnútra územia - prístupy do územia riešiť zo severnej strany popri OV 10 - v území riešiť plochu pre detské ihrisko - odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku - max. zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby 2 NP - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu, zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m - spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene - v predmetnom území sa nachádza archeologická lokalita - pri akejkoľvek výstavbe rešpektovať ustanovenia platného zákona o ochrane pamiatkového fondu - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom - rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m - rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 - rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
BI 17	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov	- hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplňková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku - max. výška objektov - 2 NP - pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% - v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie - v predmetnom území sa nachádza archeologická lokalita - pri akejkoľvek výstavbe rešpektovať ustanovenia platného zákona o ochrane pamiatkového fondu - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom - rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m - rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 - rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
BI 18	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov	- hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplňková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - umiestnenie akýchkoľvek stavieb, je podmienené spracovaním UPN-Z, resp. UŠ, vzhľadom na zložité vlastnícke vzťahy a vzhľadom na riešenie prístupov do vnútra územia - prístupy do územia riešiť z východnej strany na hranici s k. ú Žabokreky - v území riešiť plochu pre detské ihrisko

Územný plán obce KOŠTANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		– odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku – max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu , zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie – max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m – spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene – v území ponechať prístup do poľnohospodárskej krajiny
BI 19	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov Secoland	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD – doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby – ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku – max. výška objektov - 2 NP – pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu – max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% – dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie – v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie – rešpektovať pešie prepojenie cez BI 19, popri V 05 ku navrhovaným zastávkam HD – rešpektovať nadzemné vedenie VN s OP = 10 m na obe strany – rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m – rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 – rešpektovať krajinnoekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
BH 01	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných bytových domov	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v bytových domoch – rešpektovať plochu existujúceho bytového domu – navrhovaný bytový dom umiestniť v území na stavebnú čiaru existujúceho BD – max. výška stavby = 3 NP – parkovanie a odstavenie vozidiel zabezpečiť v rámci vlastného pozemku – plochu doplniť vhodnou zeleňou – rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m – rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 – rešpektovať krajinnoekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
BH 02	Obytné územie - plochy existujúceho bytového domu pri kaštieli	– hlavná funkcia – obytná, bývanie v bytových domoch – rešpektovať plochu existujúceho bytového domu – max. výška stavby = 3 NP – parkovanie a odstavenie vozidiel zabezpečiť v rámci vlastného pozemku – plochu doplniť vhodnou zeleňou – rešpektovať OP letiska Koštany nad Turcom
BH 03	Obytné územie - plochy navrhovaných bytových domov Trávniky	– hlavná funkcia - obytná, bývanie v nízkopodlažných bytových domoch – prípustná doplnková funkcia - menšie zariadenia občianskej vybavenosti vrátane služieb, bez produkcie hluku, škodlivín a nárokov na ťažkú nákladnú dopravu – umiestnenie akýchkoľvek stavieb, je podmienené spracovaním UPN-Z, resp. UŠ, vzhľadom na zložité vlastnícke vzťahy a vzhľadom na riešenie prístupov do vnútra územia, spolu s príslahlými plochami ZV 06 a OV 08, v podrobnom riešení určiť priestorové regulatívy, vyčleniť plochy pre zeleň, detské ihriská, ap. – max. výška - 4 nadzemné podlažia vrátane podkrovia

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		- max. zastavanosť – 70% - neprípustné sú hlučné a nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu - odstavné a parkovacie plochy riešiť v rámci vlastného pozemku prednostne v suteréne navrhovaných objektov - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom - rešpektovať zvýšenú požiadavku na stavebno-technické riešenie objektov, eliminujúce nežiaduci hluk a vibrácie spôsobené z leteckej prevádzky
BH 04	Obytné územie - plochy existujúceho bytového domu pri ZŠ	- rešpektovať plochu existujúceho bytového domu - parkovanie a odstavenie vozidiel zabezpečiť v rámci vlastného pozemku - plochu doplniť vhodnou zeleňou - max. výška stavby = 3 NP - na pozemku je prípustná je prístavba, resp. novostavba (telocvičňa, ap.) - max. zastavanosť - 70%
DP 01	Plochy dopravy a dopravných zariadení - cesta I. triedy I/65	- hlavná funkcia - verejnoprospešná plocha nadradenej dopravnej trasy - iné funkcie sú neprípustné - rešpektovať vymedzenú plochu cesty I. triedy - rešpektovať šírkové usporiadanie v súlade so stanovenou funkčnou triedou a kategóriou - mimo sídelného útvaru obce rešpektovať OP - 50 m od osi vozovky, obojstranne
DP 02	Plochy dopravy a dopravných zariadení - cesty III. triedy III/2141 a III/2143	- hlavná funkcia - verejnoprospešná plocha nadradenej dopravnej trasy - iné funkcie sú neprípustné - rešpektovať vymedzenú plochu ciest III. triedy - rešpektovať šírkové usporiadanie v súlade so stanovenou funkčnou triedou a kategóriou - mimo sídelného útvaru obce rešpektovať OP - 20 m od osi vozovky, obojstranne
DP 03	Plochy dopravy a dopravných zariadení - navrhovaná okružná križovatka	- rešpektovať vymedzenú funkciu - verejnoprospešná plocha nadradenej dopravnej trasy - rešpektovať plochu navrhovanej okružnej križovatky - cesty I. triedy I/65 a ciest III. triedy III/2141 a III/2143
DP 04	Plochy dopravy a dopravných zariadení - navrhované mimoúrovňové dopravné napojenie obce na cestu I/65	- rešpektovať vymedzenú funkciu - verejnoprospešná plocha nadradenej dopravnej trasy - chrániť dopravný koridor - rešpektovať šírkové usporiadanie v súlade so stanovenými funkčnými triedami a kategóriami - dopravný koridor oddeliť od obytného územia protihlukovou clonou
DP 05	Plochy dopravy a dopravných zariadení - navrhované	- hlavná funkcia – dopravné napojenie navrhovaných lokalít IBV - rešpektovať vymedzenú verejnoprospešnú funkciu - rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m - rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 - rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
DP 06	Plochy dopravy a dopravných zariadení - existujúca železnica železničná zastávka	- hlavná funkcia – dopravné zariadenie verejnoprospešné - iné funkcie sú neprípustné - max. výška stavby - 2 NP - prípustná je rekonštrukcia, stavebné úpravy, prístavba al. nadstavba objektu - v rámci vlastného pozemku, alebo v jeho blízkosti zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
DP 07	Plochy dopravy a dopravných zariadení - existujúce ČSPH	- hlavná funkcia – hlavná funkcia – dopravné zariadenie verejnoprospešné a služby pre motoristov - iné funkcie sú neprípustné - max. zastavanosť pozemku 70%-80% - max. výška stavby - 2 NP

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		- v rámci vlastného pozemku zabezpečiť parkovacie a odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite - územie doplniť vzrastlou zeleňou - v území vymedziť a rešpektovať navrhovanú zastávku hromadnej dopravy
DP 08	Plochy dopravy -existujúce	- rešpektovať vymedzenú funkciu existujúca komunikácia popri železnici v BI 15 - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
GL	Genofondová lokalita	- rešpektovať vymedzenú plochu genofondových lokalít GL 124, GL 125, GL 127 a GL 137 - nie je prípustný zásah akokoľvek stavebnou alebo inou činnosťou - rešpektovať krajinnoekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
IP1, IP2, IP3, IP4, IP5, IP6, IP7, IP8	Miestne interakčné prvky - navrhované	- rešpektovať plošné vymedzenie navrhovaných interakčných prvkov miestneho významu ako prvkov miestneho systému ekologickej stability územia - do územia nezasahovať žiadnou stavebnou činnosťou - rešpektovať krajinnoekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
LE 01	Plochy letiska - existujúce a navrhované - prístavacia, vzletová dráha a rolovacie dráhy	- hlavná funkcia dopravná – plocha prístavacej a vzletovej dráhy (VPD) - rešpektovať vymedzenú funkciu, kód letiska 1A - ostatné funkcie sú neprípustné - rešpektovať šírkové usporiadanie v súlade so stanovenými podmienkami Leteckého úradu SR a navrhnutého rozšírenia a predĺženia dráhy VPD zo 600 m na 800 m a jej rozšírenia z 15 m na 18 m - rešpektovať šírkové usporiadanie rolovacích dráh - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
LE 02	Plochy letiska - navrhované - zázemie letiska, odbavovacie plochy	- hlavná funkcia dopravná a obslužná vybavenosť letiska – plocha zázemia, hangáre, odstavné plochy, prevádzka a odbavovania letiska - rešpektovať vymedzenú funkciu, kód letiska 1A - rešpektovať šírkové usporiadanie rolovacích dráh a odbavovacích plôch vo väzbe na funkčnú plochu LE 01 - maximálna výška stavieb - 12m nad úroveň upraveného terénu, pri rešpektovaní navrhovaných ochranných pásem letiska, jeho prekážkových a prechodových rovin a plôch - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
MBc1, MBc2	Miestne biocentrá - navrhované	- rešpektovať plošné vymedzenia navrhovaných biocentrier miestneho významu ako prvkov miestneho systému ekologickej stability územia - do územia nezasahovať žiadnou nevhodnou činnosťou - rešpektovať krajinnoekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
MBk1, MBk2, MBk3, MBk4, MBk5	Miestne biokoridory - navrhované	- rešpektovať navrhované miestne hydrické, terestrické a terestricko - hydrické biokoridory miestneho významu ako prvky územného systému ekologickej stability územia - do území nezasahovať žiadnou nevhodnou činnosťou, ktorá by mohla spôsobiť poškodenie existujúcich prvkov (brehové porasty, líniová zeleň okolo poľných ciest, ap.) - rešpektovať krajinnoekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
NRBc	Nadregionálne biocentrum - rieka Turiec	- rešpektovať existujúce biocentrum nadregionálneho významu - do území nezasahovať žiadnou nevhodnou činnosťou, ktorá by mohla spôsobiť poškodenie existujúcich prvkov (brehové porasty, líniová zeleň okolo poľných ciest, ap.) - rešpektovať krajinnoekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
OV 01	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce Penzión Turčiansky dvor	- hlavná funkcia – občianska vybavenosť - prípustné je ubytovanie a služby súvisiace s hlavnou funkciou - iné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu - max. zastavanosť pozemku 80% - max. výška stavby - 2 NP - neprípustná je nadstavba objektu - v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
OV 02	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce a navrhované	- rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom - hlavná funkcia – občianska vybavenosť verejnoprospešná, napr. spoločenský dom, denný stacionár, ap. - iné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu - max. zastavanosť pozemku 70% - prípustná je novostavba umiestnená vo vnútri územia - max. výška stavby - 2 NP - prípustná je nadstavba existujúceho objektu - v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite - v rámci územia riešiť oddychové plochy v zeleni - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
OV 03	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce OcÚ, dom kultúry, pošta	- hlavná funkcia – občianska vybavenosť verejnoprospešná - iné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu - max. zastavanosť pozemku 70% - max. výška stavby - 2 NP - neprípustná je nadstavba objektu - v rámci vlastného pozemku, alebo v jeho blízkosti zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
OV 04	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce kaštieľ	- hlavná funkcia – občianska vybavenosť - Kúria, č. súpisné 214, č. ÚZPF 566/1 ako NKP aj s OP, s areálom - rešpektovať vymedzenú funkciu - rešpektovať podmienky ochrany národnej kult. pamiatky - areál dotvoriť vhodnou zelenou infraštruktúrou - parkovanie riešiť v rámci vlastného pozemku - areál dotvoriť prvkami drobnej architektúry - lavičky, altánok, ap... - pri akomkoľvek zámere (obnova stavby, zelene, ap.) je potrebné osloviť Krajský pamiatkový úrad - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom - archeologická lokalita
OV 05	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce zdravotné stredisko, hasičská zbrojnica	- hlavná funkcia – občianska vybavenosť verejnoprospešná - iné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu - max. zastavanosť pozemku 70% - max. výška stavby - 2 NP - v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite - areál dotvoriť vhodnými rastlinnými spoločenstvami a prvkami drobnej architektúry - lavičky, altánok, ap. - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
OV 06	Plochy občianskej vybavenosti - navrhované Niva	- základná funkcia – občianska vybavenosť a služby (výrobného a nevýrobného charakteru) - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné je umiestňovať objekty pre verejné stravovanie a ubytovanie - max. zastavanosť územia –70 %, vrátane spevnených plôch - min. podiel zelene – 30% územia - max. výška stavieb - 3 NP, resp. výška hrebeňa strechy alebo atiky + 12,0 m nad rastlý terén - parkovanie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku pozemku, príp. v rámci objektov vybavenosti - v území rešpektovať existujúcu komunikáciu

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
OV 07	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce Materská škola, Centrum voľného času	– rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom – hlavná funkcia – občianska vybavenosť verejnoprospešná – iné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu – max. zastavanosť pozemku 70% – max. výška stavby - 2 NP – v území je prípustné vybudovať ďalšie športoviská, resp. ihriská – v rámci vlastného pozemku zabezpečiť parkovacie plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite – areál dotvoriť vhodnou zeleňou a prvkami drobnej architektúry - lavičky, altánok, ap... – rešpektovať OP železnice – riešiť protihlukovú ochranu od železničnej trate – rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
OV 08	Plochy občianskej vybavenosti - navrhované Trávniky	– hlavná funkcia - občianska vybavenosť – iné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu – max. výška stavieb - 3 NP vrátane podkrovia – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku pozemku, príp. v rámci objektov vybavenosti, resp. bývania – v rámci územia ponechať priestor pre navrhovanú zastávku HD – rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
OV 09	Plochy občianskej vybavenosti - navrhované Trávniky	– hlavná funkcia - občianska vybavenosť – iné funkcie sú neprípustné – neprípustné hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu – umiestnenie akýchkoľvek stavieb, je podmienené spracovaním UPN-Z, resp. UŠ, vzhľadom na riešenie prístupov do vnútra územia, spolu s príslušnými plochami BH 03 a ZV 07, v podrobnom riešení určiť priestorové regulatívy, vyčleniť plochy pre zeleň, ap. – max. výška - 4 nadzemné podlažia vrátane podkrovia – uplatniť vysoké nároky na architektonické riešenie, zároveň rešpektovať a územie riešiť vo väzbe na blízkosť verejných plôch vo funkčnej ploche ZV 06 – parkovanie a odstavenie vozidiel riešiť v zodpovedajúcej kapacite na vlastných pozemkoch jednotlivých stavieb – neprípustné oplocovanie pozemku – rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
OV 10	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce Areál základnej školy	– základná funkcia - občianska vybavenosť (základná škola) verejnoprospešná – ostatné funkcie sú neprípustné – rešpektovať základnú funkciu – max. zastavanosť územia – 70% – v území je prípustné vybudovať ďalšie športoviská, resp. ihriská – areál dotvoriť vhodnou vysokou aj nízkou, stromovou aj kríkovou vegetáciou – v rámci vlastného pozemku zabezpečiť parkovacie plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite – rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
OV 11	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce	– hlavná funkcia – občianska vybavenosť a služby – iné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu – max. zastavanosť pozemku 70% – prípustná je nadstavba objektu - max. výška stavby - 2 NP – v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		- rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom - v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie
OV 12	Plochy občianskej vybavenosti - navrhované	- hlavná funkcia – občianska vybavenosť, výrobné služby a prevádzky, administratíva - ostatné funkcie sú neprípustné - max. zastavanosť územia - 70%, vrátane spevnených plôch - min. plochy zelene - 30% - parkovanie a odstavovanie vozidiel riešiť v zodpovedajúcej kapacite na vlastných pozemkoch jednotlivých stavieb - parkovaciú plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest - v území umiestniť izolačnú zeleň v dotyku s BI 19 - zásobovanie objektov prednostne riešiť vo vzdialenejšej polohe od BI 19 (zo S, J al. Z strany územia) - rešpektovať existujúcu trafostanicu
OV 13	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce	- hlavná funkcia – občianska vybavenosť a služby - iné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu - max. zastavanosť pozemku 70% - max. výška stavby - 2 NP - v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné a parkovacie plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite - v území rešpektovať existujúce obslužné komunikácie
PK 01	Poľnohospodárska krajina	- rešpektovať prvky tvoriace prirodzenú krajinnú štruktúru - rešpektovať obmedzenia, vyplývajúce z ochrany prírody a krajiny (genofondové plochy, prvky územného systému ekologickej stability - NRBk, Ramsarská lokalita) - rešpektovať všetky siete technickej infraštruktúry a ich ochranné pásma, resp. bezpečnostné (trafostanice, ČOV, regulačná stanica plynu, siete VVN, VN, VTL, OP vodných tokov, ap.) - rešpektovať OP dopravnej infraštruktúry - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom a Letiska Martin - neprípustná je akákoľvek výstavba, okrem zariadení technickej infraštruktúry - udržiavať prípadne obnoviť ekostabilizačné prvky tvorené nelesnou drevinovou vegetáciou, porasty popri poľných cestách a okolo vodných tokov, na hraniciach medzi honmi - udržať mozaikovitý charakter využívania krajiny: striedanie plôšok maloblokovej pôdy, stromovej, krovinnej a bylinnej vegetácie, trávnych porastov, sádov - zvyšovať diverzitu agrárnych ekosystémov rozčlenením veľkoblokovej ornej pôdy na mozaiku maloblokových polí, medzí, vetrolamov, stromoradií, drevinnej vegetácie, trvalých trávnych porastov - systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín - zamedziť ďalšej fragmentácii brehových porastov (vypaľovanie, vypaľovanie, presekávanie, zavážanie odpadmi), ktorá podporuje šírenie inváznych druhov rastlín v území - rešpektovať trasy existujúcich poľných ciest, existujúcich a navrhovaných cyklistických, peších a multifunkčných rekreačných trás - rešpektovať vodné toky aj s brehovými porastmi - krajinu obhospodarováť tak, aby sa v území zadržalo čo najviac vody - prípustné je umiestniť náučné chodníky, prípustné je umiestniť popri nich miesta na piknik
PK 02	Poľnohospodárska krajina	- rešpektovať prvky tvoriace prirodzenú krajinnú štruktúru - rešpektovať obmedzenia, vyplývajúce z ochrany prírody a krajiny (prvky územného systému ekologickej stability) - rešpektovať všetky siete technickej infraštruktúry a ich ochranné pásma (siete VVN, VN, OP cintorína, OP vodných tokov, ap.) - rešpektovať OP dopravnej infraštruktúry - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom a Letiska Martin, - rešpektovať terénnu leteckú prekážku - nie je prípustná žiadna výstavba - neprípustná je akákoľvek výstavba, okrem zariadení technickej infraštruktúry - rešpektovať zosuvné územia, nezasahovať do nich žiadnou stavebnou činnosťou

Územný plán obce KOŠTANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		– udržiavať prípadne obnoviť ekostabilizačné prvky tvorené nelesnou drevinovou vegetáciou, porasty popri poľných cestách a okolo vodných tokov, na hraniciach medzi honmi – účinne podporovať extenzívne lúčno-pasienkárské využívanie podhorských častí (najmä kosenie a prepásanie), odstraňovať nálety drevín, ponechávať významné solitéry v krajine – na trávnych porastoch s indikovanými potenciálnymi zosuvmi zachovať, prípadne vysadiť po vrstevnici viacúčelové vegetačné pásy, ktoré majú ekostabilizačnú funkciu – udržať mozaikovitý charakter využívania krajiny: striedanie plôšok maloblokovej pôdy, stromovej, krovinej a bylinnej vegetácie, trávnych porastov, sádov – zvyšovať diverzitu agrárnych ekosystémov rozčlenením veľkoblokovej ornej pôdy na mozaiku maloblokových polí, medzí, vetrolamov, stromoradií, drevinnej vegetácie, trvalých trávnych porastov a mokradí – systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín – zamedziť ďalšej fragmentácii brehových porastov (vypíľovanie, vypaľovanie, presekávanie, zavážanie odpadmi), ktorá podporuje šírenie inváznych druhov rastlín v území – rešpektovať trasy existujúcich poľných ciest, existujúcich a navrhovaných cyklistických, peších a multifunkčných rekreačných trás – rešpektovať vodné toky aj s brehovými porastmi – krajinu obhospodarovať tak, aby sa v území zadržalo čo najviac vody – rešpektovať existujúce hydromeliorácie
PO 01	Protipovodňové opatrenie	– rešpektovať navrhovanú odvodňovaciu priekopu s vyústením do potoka Býkor
PV 01	Poľnohospodárska prvovýroba - existujúca záhradníctvo	– základná funkcia - poľnohospodárska prvovýroba rastlinného charakteru, skleníkové hospodárstvo, predaj rastlín – prípustné je bývanie majiteľa prevádzky – max. zastavanosť – 30% – max. výška – 2 NP – v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite – rešpektovať NRBk rieku Turiec - ako chránené územie – rešpektovať OP rieky Turiec = 10,0m – rešpektovať OP letiska Martin – rešpektovať VVN 110kV vo výhlade aj s OP – rešpektovať OP železnice a cesty I. triedy
PV 02	Poľnohospodárska prvovýroba - existujúce rodinné farmy	– hlavná funkcia – rodinné farmy - bývanie + poľnohospodárske samozásobiteľstvo – rešpektovať vymedzenú funkciu – prípustná je výstavba hospodárskych stavieb súvisiacich s hlavnou funkciou vrátane bývania – max. zastavanosť pozemku – 20%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – max. výška stavby 2 NP – pri výstavbe rešpektovať terénne danosti – zakázané sú rozsiahle terénne úpravy – stavby situovať tak, aby nenarúšali exponované pohľady v krajine – v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite – prípustný je chov hospodárskych zvierat (kone, ovce, kozy, hovädzí dobytok, prasce, daniele, srny, ap.) - max. 10 VDJ* na 1 farmu; prípustný je chov hydiny - max. 100 ks na 1 farmu – vylúčený je chov kožušinových zvierat okrem králikov - max. 100 ks na 1 farmu – neprípustný je veľkochov hospodárskych zvierat – zamedziť degradácii pôdy hospodárskymi zvieratami – územie zrevitalizovať a doplniť vhodnou drevinnou vegetáciou – územie je v priamom dotyku s chráneným ložiskovým územím - pri výstavbe a prevádzke rešpektovať ustanovenia platného banského zákona – územie sa nachádza v území potenciálnej svahovej deformácie - vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných

Územný plán obce KOŠTANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom
RBc	Regionálne biocentrum - Pod Brehmi	- rešpektovať existujúce biocentrum ako prvok územného systému ekologickej stability - nezasahovať do neho žiadnou činnosťou - rešpektovať krajinnoeologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
RBk	Regionálny biokoridor Trebostovo-Záborie	- rešpektovať existujúci biokoridor regionálneho významu RBk 10 Trebostovo - Záborie - nezasahovať do neho žiadnou činnosťou - rešpektovať krajinnoeologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
SP 01	Športové plochy s vybavenosťou a zeleňou - navrhované	- rešpektovať vymedzenú športovú verejnoprospešnú funkciu - ostatné funkcie sú neprípustné - v území je neprípustné výstavba akýchkoľvek stavieb okrem športovísk - max. zastavanosť územia - 20% - min. podiel plôch zelene - 80% - pešie napojenie areálu riešiť z BI 08 a BI 03 - v ploche pozdĺž železničnej trate vysadiť hustý pás zmiešanej zelene stanovištné pôvodných druhov drevín - rešpektovať OP Železnice - rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m - rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 - rešpektovať krajinnoeologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
SP 02	Športové plochy s vybavenosťou a zeleňou - navrhované Trávniky	- rešpektovať vymedzenú športovú verejnoprospešnú funkciu - ostatné funkcie sú neprípustné - v území je prípustné umiestniť objekt súvisiaci s hlavnou funkciou; v rámci objektu riešiť hygienické zázemie pre športový areál - v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite, parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miesta - rešpektovať plochu pre navrhovanú zastávku hromadnej dopravy - max. výška stavieb - 6,0 m nad úroveň upraveného terénu pri rešpektovaní OP letiska, jeho prekážkových a prechodových rovín a plôch - rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m - rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 - rešpektovať krajinnoeologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
SP 03	Športové plochy s vybavenosťou a zeleňou - navrhované Trávniky	- rešpektovať vymedzenú športovú verejnoprospešnú funkciu - doplňková funkcia - občianska vybavenosť súvisiaca s hlavnou funkciou - ostatné funkcie sú neprípustné - v území je prípustné umiestniť objekt súvisiaci s hlavnou funkciou; v rámci objektu riešiť hygienické zázemie pre športový areál - v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite, parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miesta - rešpektovať plochu pre navrhovanú zastávku hromadnej dopravy - max. výška stavieb - 6,0 m nad úroveň upraveného terénu pri rešpektovaní OP letiska, jeho prekážkových a prechodových rovín a plôch - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom - rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m - rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 - rešpektovať krajinnoeologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
SP 04	Športové plochy s vybavenosťou a zeleňou - existujúce a navrhované Pri ZŠ	- rešpektovať vymedzenú športovú verejnoprospešnú funkciu - ostatné funkcie sú neprípustné - rešpektovať plochu futbalového ihriska - v území je prípustné umiestniť ďalšie plochy pre šport - tenis, basketbal, ap.

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		- rešpektovať existujúce technické zázemie pre areál - prípustná je prístavba a nadstavba - max. 2 NP - v rámci vlastného pozemku zabezpečiť parkovacie plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite, parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miesta - v území, do doby prekládky, rešpektovať nadzemné VN 22 kV vedenie
SP 05	Športové plochy s vybavenosťou a zeleňou - navrhované	- rešpektovať vymedzenú športovú verejnoprospešnú funkciu - ostatné funkcie sú neprípustné - v území je prípustná výstavba športovej haly - max. zastavanosť územia - 70% - min. podiel plôch zelene - 30% - v ploche okolo školského areálu a bytového domu vysadiť hustý pás zmiešanej zelene stanovištné pôvodných druhov drevín - parkovacie plochy zabezpečiť v blízkych plochách SP 04
TI-N	Technická infraštruktúra - nadradená	rešpektovať vymedzený koridor nadradenej trasy TI VVN 110 kV a jej OP vo výhlade
V 01	Plochy výroby - existujúce Trávniky	- hlavná funkcia - výroba, administratíva, sklady - prípustná funkcia - služby súvisiace s hlavnou funkciou; ostatné funkcie sú neprípustné - rešpektovať vymedzenú funkciu - max. zastavanosť - 70% územia - min. podiel zelene - 30% - v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite, parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miesta - areál doplniť vhodnou vysokou a nízkou, stromovitou aj krovitou vegetáciou - rešpektovať OP železnice - rešpektovať OP cesty I. triedy I/65 - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
V 02	Plochy výroby - existujúce	- základná funkcia výroba, sklady, administratíva - ostatné funkcie sú neprípustné - max. výška stavby - 2NP, max. 12 m - v rámci územia vymedziť priestor pre dostatočný počet odstavných a parkovacích miest v súlade s STN - parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest - areál doplniť vhodnou vysokou a nízkou, stromovitou aj krovitou vegetáciou
V 03	Plochy výroby - existujúce a navrhované	- základná funkcia výroba, sklady, administratíva - ostatné funkcie sú neprípustné - max. zastavanosť - 70% územia - min. podiel zelene - 30% - pri dostavbe areálu rešpektovať výškovú hladinu existujúcej výrobnéj haly - rešpektovať existujúce odstavné a parkovacie plochy - parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest - areál doplniť vhodnou vysokou a nízkou, stromovitou aj krovitou vegetáciou - rešpektovať existujúcu trafostanicu
V 04	Plochy výroby - existujúce a navrhované	- základná funkcia výroba, sklady, administratíva - ostatné funkcie sú neprípustné - max. zastavanosť - 70% územia - min. podiel zelene - 30% - pri dostavbe areálu rešpektovať výškovú hladinu existujúcej zástavby

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		- parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest - areál doplniť vhodnou vysokou a nízkou, stromovitou aj krovitou vegetáciou - rešpektovať existujúcu trafostanicu - v území sa nachádza nepovolená skládka odpadov - pred akoukoľvek výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum
V 05	Plochy výroby a skladov - existujúce a navrhované	- základná funkcia výroba, sklady, administratíva - prípustná funkcia - občianska vybavenosť (výrobné a nevýrobné služby) - ostatné funkcie sú neprípustné - max. zastavanosť - 70% územia - min. podiel zelene - 30% - pri dostavbe areálu rešpektovať výškovú hladinu existujúcej zástavby - rešpektovať existujúce odstavné a parkovacie plochy - parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest - areál doplniť vhodnou vysokou a nízkou, stromovitou aj krovitou vegetáciou - areál oddeliť od navrhovaného obytného územia BI 19 pásom izolačnej zelene
V 06	Plochy výroby a skladov - existujúce - bývalý areál ŠM-Niva	- základná funkcia výroba, administratíva, príručné sklady, - ostatné funkcie sú neprípustné - prípustné sú len výrobné prevádzky, ktoré nemajú nepriaznivý vplyv na bývanie - neprípustné sú výrobné prevádzky s nadmernou produkciou hluku, prachu, pachu, emisií, škodlivín ap., ktoré by mohli negatívne pôsobiť na zdravie obyvateľov, zhoršenie podmienok bývania a životného prostredia v obci a bez nárokov na kapacitne náročné dopravy - max. zastavanosť - 70% územia - min. podiel zelene - 30% - max. výška stavieb - 3 NP, resp. výška hrebeňa strechy alebo atiky + 12,0 m nad rastlým terénom - v rámci územia vymedziť priestor pre dostatočný počet odstavných a parkovacích miest v súlade s STN, doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest - areál doplniť vhodnou vysokou a nízkou, stromovitou aj krovitou vegetáciou - v území rešpektovať existujúcu miestnu komunikáciu, ako dočasné dopravné napojenie areálu, do doby vybudovania dopravného napojenia z južnej strany areálu na DP 04 (novonavrhovaného mimoúrovňového križovanie cesty I/65) - výrobné územie oddeliť od obytného územia protihlukovou clonou vertikálneho charakteru, porastenú popínavou zeleňou o min. v = 4,0 m nad úrovňou terénu - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
VT	Vodné toky vrátane sprievodnej zelene	- rešpektovať všetky vodné toky v území ako hydricko - terestrické biokoridory miestneho významu - nezasahovať do nich žiadnou stavebnou, resp. inou nevhodnou činnosťou - v extraviláne zachovať prírodný charakter vodných tokov a sprievodnú zeleň - rešpektovať OP vodných tokov v území - 10,0 m pri rieke Turiec a 5,0 m ostatných vodných tokov - od brehovej čiary
ZC 01	Zeleň cintorína + cintorín, dom smútku	- rešpektovať vymedzenú verejnoprospešnú funkciu cintorína a domu smútku - ostatné funkcie sú neprípustné - areál doplniť vhodnou zeleňou a lavičkami
ZI 01	Zeleň izolačná - navrhovaná	- rešpektovať plochu navrhovanej izolačnej zelene medzi železnicou a obýtnym územím BI 01 a BI 03 - na ploche vysadiť hustú zmiešanú drevitú vegetáciu, listnatú a ihličnatú, vysokú aj nízku - pri výsadbe zelene používať pôvodné druhy vegetácie
ZO 01	Záhradková osada - existujúca	- základná funkcia - poľnohospodárska prvovýroba rastlinného charakteru - rešpektovať vymedzenú funkciu - ostatné funkcie sú neprípustné - prípustná výstavba max. 1 stavby na záhradkárskej parcele (dielci) - pri výstavbe nových chatiek a rekonštrukcii existujúcich chatiek, uvažovať s maximálnou výškou stavieb 6,0 m a max. zastavanou plochou max. 40 m²/chatku

Územný plán obce KOŠTANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		– neprípustné využívanie chatiek na trvalé bývanie – prípustná výstavba drobnej architektúry - pergoly, záhradného domčeka, posiedky, krbovíska a pod. – rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m – rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBK 5 – rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
ZU 01	Zmiešané územie s občianskou vybavenosťou a výrobou -navrhované	– hlavná funkcia - výrobné služby a prevádzky, administratíva – prípustná funkcia - občianska vybavenosť; ostatné funkcie sú neprípustné – max. zastavanosť územia - 70%, vrátane spevnených plôch – min. plochy zelene - 30% – rešpektovať OP cesty I/65; územie v OP je možné využiť na výstavbu objektov až po zrušení OP, resp. po udelení výnimky z OP – v rámci územia je potrebné navrhnuť dostatočný počet odstavných a parkovacích miest v súlade s STN – parkovaciú plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miesta – územie dopravne napojiť na cestu I/65 jedným vjazdom – rešpektovať VVN 110 kV a jeho OP vo výhlade
ZU 02	Zmiešané územie s občianskou vybavenosťou a výrobou - navrhované	– hlavná funkcia - výrobné služby a prevádzky, administratíva – prípustná funkcia - občianska vybavenosť; ostatné funkcie sú neprípustné – max. zastavanosť územia - 70%, vrátane spevnených plôch – min. plochy zelene - 30% – rešpektovať OP cesty I/65; územie v OP je možné využiť na výstavbu objektov až po zrušení OP, resp. po udelení výnimky z OP – v rámci územia je potrebné navrhnuť dostatočný počet odstavných a parkovacích miest v súlade s STN – parkovaciú plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest – v území umiestniť izolačnú zeleň v dotyku s BI 17 – zásobovanie objektov prednostne riešiť vo vzdialenejšej polohe od BI 17 (zo S, J a l. Z strany územia) – rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m – rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBK 5 – rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
ZU 03	Zmiešané územie s občianskou vybavenosťou a bývaním - centrum obce - navrhované	– rešpektovať postupnú transformáciu územia na ťažiskový priestor obce – základná funkcia - občianska vybavenosť (obchod, služby, nevýrobné a výrobné služby, drobná remeselná výroba) v samostatných objektoch, resp. v objektoch s možnosťou bývania - ako centrotvorný prvok – neprípustné sú výrobné prevádzky – v území prednostne zachovať existujúce objekty OV (lekáreň, predajňa potravín) – pri prestavbách a novostavbách zosúladiť vzhľad objektov tak, aby vytvárali centrotvornú architektúru pri rešpektovaní mierky územia – odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku, príp. v rámci objektov vybavenosti a bývania – max. zastavanosť pozemku – 60%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb – min. podiel zelených plôch na pozemku - 40% – max. výška stavby - 2 NP pri individuálnych formách bývania, 3 NP vrátane podkrovia pri hromadných formách – v území rešpektovať existujúce a navrhované pešie prepojenia
ZU 04	Zmiešané územie s občianskou vybavenosťou a výrobou - navrhované Niva	– základná funkcia výroba , sklady, administratíva – prípustná funkcia - občianska vybavenosť; ostatné funkcie sú neprípustné – neprípustné sú výrobné prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu – max. zastavanosť - 70% územia – min. podiel zelene - 30% – max. výška stavieb - 2 NP, resp. výška hrebeňa strechy alebo atiky + 8,0 m nad rastlým terénom – v rámci územia vymedziť priestor pre dostatočný počet odstavných a parkovacích miest v súlade s STN, doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		- areál doplniť vhodnou vysokou a nízkou, stromovitou aj krovitou vegetáciou - výrobné územie oddeliť od obytného územia protihlukovou clonou vertikálneho charakteru, porastenú popínavou zeleňou o min. v =4,0 m nad úrovňou terénu - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
ZU 05	Zmiešané územie s občianskou vybavenosťou a výrobou - medzi cestou a železnicou v južnej časti - navrhované	- základná funkcia výroba , sklady, administratíva - prípustná funkcia - občianska vybavenosť; ostatné funkcie sú neprípustné - prípustné je umiestniť výrobné prevádzky na kapacitne náročnú dopravu - max. zastavanosť - 70% územia - min. podiel zelene - 30% - v rámci územia vymedziť priestor pre dostatočný počet odstavných a parkovacích miest v súlade s STN, doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 4 park. miest - areál doplniť vhodnou vysokou a nízkou, stromovitou aj krovitou vegetáciou - areál dopravne napojiť 1 vjazdom na cestu I/65 spolu s existujúcim územím V 01 - v území ponechať dostatočný dopravný priestor o min. š=10,0 m na umiestnenie komunikácie do lokality Trávniky, úrovňovým križovaním železničnej trate - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
ZV 01	Zeleň verejná - navrhovaná	- rešpektovať vymedzenú plochu verejnej zelene - ostané funkcie sú neprípustné - prípustné je umiestniť chodníček, prvky drobnej architektúry-lavička, ap.
ZV 02	Zeleň verejná - existujúca Pri Belianskom potoku	- rešpektovať vymedzenú plochu verejnej zelene - ostané funkcie sú neprípustné - prípustné je umiestniť prvky drobnej architektúry - lavičky, altánok, infotabuľa ap. - rešpektovať navrhovaný miestny biokoridor MBk 5 - rešpektovať OP Belianskeho potoka = 10,0 m - rešpektovať krajinnoeekologické opatrenia uvedené v kap. C.9.2
ZV 03	Zeleň verejná - existujúca	- rešpektovať vymedzenú plochu verejnej zelene - ostané funkcie sú neprípustné - územie doplniť vzrastlou zeleňou - prípustné je umiestniť prvky drobnej architektúry - lavičky, altánok, infotabuľa ap. - rešpektovať existujúcu trafostanicu
ZV 04	Zeleň verejná - existujúca Tanečné kolo	- rešpektovať vymedzenú plochu verejnej zelene - ostané funkcie sú neprípustné - prípustné je umiestniť prvky drobnej architektúry - lavičky, altánok, infotabuľa ap.
ZV 05	Zeleň verejná - navrhovaná	- rešpektovať vymedzenú plochu verejnej zelene - ostané funkcie sú neprípustné - prípustné je umiestniť prvky drobnej architektúry - lavičky, altánok, infotabuľa ap. - rešpektovať ČSOV
ZV 06	Zeleň verejná - navrhovaná Trávniky	- rešpektovať vymedzenú plochu verejnej zelene - ostané funkcie sú neprípustné - prípustné je umiestniť prvky drobnej architektúry - lavičky, altánok, infotabuľa, detské ihrisko, ap. - pri výsadbe zelene používať stanovištne pôvodné druhy vegetácie - rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
ZV 07	Zeleň verejná - navrhovaná Trávniky	- rešpektovať plochu navrhovanej parkovej verejnej zelene s verejnoprospešnou funkciou - prípustná je funkcia – námestie, oddychové plochy, ihriská pre deti a mládež oddych, každodenná rekreácia - ostané funkcie sú neprípustné - územie je potrebné riešiť podrobnejšie ÚPN-Z, resp. UŠ, spolu s BH 03 a OV 08, v podrobnom riešení určiť priestorové regulatívy, vyčleniť plochy pre námestie, zeleň, ap.

Územný plán obce KOŠŤANY NAD TURCOM - *Návrh na prerokovanie*

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		– prípustné je umiestniť prvky drobnej architektúry - lavičky, altánok, fontána, ap. a dočasné objekty predaja, stánky, ap. – max. zastavanosť - 20% z celkovej výmery územia – min. plochy zelene - 80 % z celkovej výmery územia – neprípustné oplocovanie pozemku – pri výsadbe uprednostniť v území stanovištne pôvodné druhy drevín a rastlín – rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom
ZV 08	Zeleň verejná s príslušnou technickou vybavenosťou - navrhovaná Trávniky	– rešpektovať vymedzenú plochu verejnej zelene – ostatné funkcie sú neprípustné – prípustné je umiestniť chodník pre peších – prípustné je umiestniť prvky drobnej architektúry - lavičky, altánok, infotabuľa ap. – rešpektovať navrhovanú zastávku hromadnej dopravy – rešpektovať OP letiska Košťany nad Turcom – pri výsadbe uprednostniť v území stanovištne pôvodné druhy drevín a rastlín

Poznámka:

Do výmery zelene môže byť v prípade bytových budov a budov pre občianske vybavenie, resp. výrobné prevádzky, zarátaná aj plocha vegetačnej strechy alebo vegetačnej fasády, a to nasledovne:

- 1) započítateľná plocha vegetačnej strechy = 2/3 jej skutočnej plochy,
- 2) započítateľná plocha ucelenej zelenej vegetačnej fasády = 1/2 jej skutočnej plochy.

C.3 Zásady a regulatívy pre umiestnenie bývania a rekreácie**1) Bývanie**

- a) obytné územie zahŕňa existujúce a navrhované plochy bývania, vrátane občianskej vybavenosti, zelene, komunikácií a technickej infraštruktúry zabezpečujúcej jeho obsluhu,
- b) existujúce plochy bývania využívať na základnú funkciu obytnú a doplnkovú funkciu občianskej vybavenosti a oddychu, v rozsahu neobmedzujúcom hlavnú funkciu, služby je možné umiestniť len také, ktoré svojimi vplyvmi neohrozia zdravé bývanie a pohodu bývania,
- c) novonavrhovanú obytnú výstavbu umiestňovať na plochách navrhovaných v ÚPN, s uprednostnením umiestnenia v zastavanom území obce, ktoré je určené hranicou k 01.01.1990,
- d) v rámci obytného územia sa pripúšťa umiestňovanie neprevládajúcej doplnkovej občianskej vybavenosti, nevýrobných služieb, rekreačných a športových plôch a objektov, pri dodržaní podmienok príslušnej legislatívy, vrátane noriem a predpisov, či hygienického obmedzovania okolitej výstavby,
- e) pri umiestňovaní jednotlivých stavieb (hlavne obytných) rešpektovať všeobecne platné požiadavky na ochranu pred hlukom, vibráciami, prašnosťou, emisiami, pachovými zložkami, fugitívnymi emisiami....tak, aby ich umiestňovanie bolo vždy v súlade s platnými požiadavkami na životné prostredie, kvalitu a pohodu bývania v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia a verejného zdravotníctva,
- f) navrhovaná obytná výstavba – prevažne vo forme IBV - bude nadväzovať na existujúcu, s dôrazom na skompaktovanie urbanistickej štruktúry; v rámci obytného územia je prípustná dostavba prieluk pri rešpektovaní pôvodnej zástavby,
- g) v rámci obytného územia sa pripúšťa chov drobných hospodárskych zvierat pri dodržaní hygienických podmienok a všeobecne platných noriem,
- h) v obytnom území nie je prípustný veľkochov hospodárskych zvierat a je vylúčený chov kožušinových zvierat,
- i) v rámci jednotlivých parciel RD je možné realizovať drobné stavby na hospodárske účely, ktoré je neprípustné umiestniť na stavbenú čiaru,
- j) spôsob zástavby musí umožniť dobré prevetranie, preslnenie a presvetlenie, vhodné dopravné riešenie a pripojenie na siete a zariadenia technického vybavenia územia, v obytnom území je neprípustné umiestňovať výrobné zariadenia a výrobné prevádzky, služby v obytnom území umiestňovať zásadne len tie, ktoré majú charakter osobných služieb, ktoré svojimi vplyvmi v žiadnom prípade neohrozia zdravé bývanie a pohodu bývania,
- k) v území zabezpečiť podmienky na upevňovanie zdravia zriaďovaním zelene, výstavbou zariadení na pohybovú aktivitu, rekreáciu a oddych,
- l) v obytnom území nie je prípustné zriadiť žiadne výrobné a iné prevádzky, služby a funkcie, ktoré budú mať negatívny vplyv na kvalitu bývania, najmä aktivitami produkujúcimi nadmerný hluk, zápach, vibrácie, prašnosť a ktoré by si vyžadovali pravidelnú alebo aj občasnú dopravnú obsluhu ťažkou dopravou alebo funkcie spôsobujúce estetické závady v území,
- m) v blízkosti železničnej trate a letiska rešpektovať obmedzenia, vyplývajúce z ich prevádzky (negatívne účinky hluku, otrasov, ...)
- n) rešpektovať navrhované protihlukové opatrenie medzi traťou a obytným územím BI 15 a BI 01
- o) v existujúcich obytných plochách:
 - 1) sa pripúšťa výstavba izolovaných RD – max.2 nadzemné podlažia s možnosťou podpivničenia, alebo bez podpivničenia,
 - 2) prestrešenie prispôbiť okolitej zástavbe (sklon, výška strechy, orientácia štítov),
 - 3) maximálna zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb, hospodárskych a obslužných častí a prislúchajúcich spevnených plôch - 50%,
 - 4) novonavrhované RD umiestniť na stavebnú čiaru susediacich objektov,
- l) v navrhovaných obytných plochách:
 - 1) sa pripúšťa výstavba RD (izolované, radové, átriové) - max. 2 nadzemné podlažia s možnosťou podpivničenia, alebo bez podpivničenia,
 - 2) prestrešenie je prípustné šikmou, pultovou, plochou strechou, ale je ho potrebné riešiť jednotne pre jednotlivé stavebne ucelené územia (tvar strechy, sklon, výška strechy, orientácia štítov),
 - 3) v max. možnej miere zjednotiť v jednotlivých stavebne ucelených územiach materiálové riešenie domov a oplotení od ulice,
 - 4) maximálna zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb, hospodárskych a obslužných častí a prislúchajúcich spevnených plôch - 50%,
 - 5) min. veľkosť pozemku na 1 RD – 450 - 800 m²,
 - 6) dodržať stavebnú čiaru – min. vzdialenosť prednej hrany stavby RD od okraja komunikácie, podľa lokality od 6 do 12 m,
 - 7) oplotenie RD v križovatke pozemných komunikácií riešiť materiálovo a výškovo tak, aby bol zabezpečený rozhľad v križovatke (min. rozhľadový trojuholník),
 - 8) nepoužívať cudzie regionálne prvky pri architektúre stavieb.

2) Rekreačia a šport:

- a) vybudovať športové plochy v lokalite Za hradskou - plochy pre loptové hry, detské ihrisko, ap. bez výstavby budov a parkovísk,
- b) vybudovať športový areál v lokalite Trávniky, s hygienickým a technickým zázemím, s parkovacími plochami,
- c) dobudovať športový areál v lokalite pri škole, s príp. umiestnením športovej haly,
- d) v k. ú. obce dobudovať sieť cyklistických, bežeckých, peších príp. multifunkčných trás, prepojených do susedných k. ú. ,
- e) v časti poľnohospodárskej krajiny, na ploche lúk a pasienkov a pozdĺž miestnych tokov vytvoriť nenáročné vychádzkové trasy, s možnosťou umiestnenia oddychových miest, využiť existujúce poľné cesty, nenarušiť existujúce chránené lokality a biotopy; nové turistické a vychádzkové trasy, prípadne náučné chodníky viesť po účelových komunikáciách,
- f) vytvárať a upravovať lyžiarske bežecké trate vo voľnej krajine, ktoré sú totožné s navrhovanými multifunkčnými vychádzkovými trasami pre letnú sezónu, popr. s cyklistickými trasami,
- g) v navrhovaných obytných územiach rezervovať plochy pre vybudovanie ihrísk so športovou vybavenosťou pre deti a mládež rôznych vekových kategórií.

C.4 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia občianskeho vybavenia

- a) zachovať súčasné plochy zariadení občianskej vybavenosti a naďalej ich v čo najväčšej možnej miere využívať na pôvodnú funkciu,
- b) v rámci ťažiskových priestorov obce, v rámci funkčne zmiešaného územia, postupne umiestňovať centrotvornú vybavenosť, rešpektovať mierku okolitého prostredia a výškovú zonáciu,
- c) prípustné je umiestnenie zariadení OV a služieb aj v rámci obytnej štruktúry ako zmenu využitia existujúcich objektov na bývanie, resp. novostavby,
- d) sociálne zariadenia (denný stacionár, dom sociálnych služieb, ap.) je možné umiestniť v rámci plôch, určených pre občiansku vybavenosť a bývanie,
- e) charakter objektov OV zamerať na potreby obyvateľov obce, ako aj na rozvoj cestovného ruchu,
- f) pri umiestnení vybavenosti v obytnom a funkčne zmiešanom území rešpektovať výškové zónovanie a mierku okolitého prostredia,
- g) odstavné plochy pre motorové vozidlá riešiť v zodpovedajúcej kapacite na vlastných pozemkoch zariadení občianskej vybavenosti,
- h) pri umiestnení objektov občianskej vybavenosti akceptovať podmienku nenarušenia pohody a kvality bývania v dotykovom obytnom území, napr. zásobovaním či samotnou prevádzkou,
- i) v prípade umiestnenia aj funkcie drobnej občianskej vybavenosti v stavbách s bývaním (bytových domoch a rodinných domoch) akceptovať podmienku umiestnenia len prevádzok služieb nevýrobného charakteru a takých funkcií, ktoré nebudú mať negatívny vplyv na pohodu a kvalitu bývania a ktoré nebudú zdrojom akýchkoľvek škodlivých faktorov pracovného a životného prostredia.

Z návrhu vyplýva potreba dobudovania občianskej vybavenosti a preto navrhujeme:

- j) objekt MŠ rozšíriť (rekonštrukcia, novostavba) na predpokladaný nárast obyvateľstva v návrhovom období,
- k) dobudovať sociálnu vybavenosť - spoločenský dom, denný stacionár, ap. v objekte vo vlastníctve obce,
- l) v navrhovaných obytných územiach rezervovať plochy pre vybudovanie ihrísk so športovou vybavenosťou pre deti a mládež rôznych vekových kategórií,
- m) vybudovať občiansku vybavenosť v lokalite Trávniky a v blízkosti lokality Secoland,
- n) doplniť služby súvisiace s rozvojom cestovného ruchu na úrovni miestnej ako aj regionálnej.

C.5 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia výroby

- a) v rámci územia obce umiestniť výrobu len na to vymedzených plochách výkresom č.2 a č.3
- b) na plochách existujúceho, resp. navrhovaného výrobného územia, ktoré je v priamom dotyku s obytným územím, umiestňovať malé, resp. stredne veľké výrobné prevádzky, ktoré nebudú mať negatívny vplyv na obytné prostredie, na verejné zdravie, bez vykonávania činností s produkciou hluku, prachu, pachu, chemických látok a zmesí, ktoré by mohli negatívne pôsobiť na zdravie obyvateľov, zhoršiť podmienky bývania a životného prostredia v obci, bez kapacitne náročnej nákladnej dopravy,
- c) vo výrobnom území, ktoré je v priamom dotyku s obytným územím, nepripustiť veľkovýrobu, vzhľadom na ochranu obytného územia, aby nedochádzalo k zhoršovaniu podmienok bývania, životného prostredia a poškodzovaniu zdravia obyvateľov obce,
- d) navrhované a existujúce výrobné územia odčleniť od obytného územia vhodnou izolačnou zeleňou, resp. protihlukovou vertikálnou clonou s vegetačným porastom,
- e) v prípadoch, kedy môže dôjsť k negatívnemu ovplyvneniu a ovplyvňovaniu verejného zdravia, bude možné rozhodnúť o umiestnení konkrétnych stavieb, prevádzok a jednotlivých činností v území až po

vykonaní hodnotenia vplyvov na verejné zdravie a následne po kladnom posúdení príslušným orgánom verejného zdravotníctva podľa platnej legislatívy.

C.6 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia verejného dopravného a technického vybavenia územia

C.6.1 Doprava

- a) dodržať navrhovanú kostru dopravného riešenia v súlade s ÚPN-O Košťany nad Turcom, výkres č.4 Verejné dopravné vybavenie územia,
- b) rešpektovať platný zákon o pozemných komunikáciách,
- c) chrániť územia pre navrhované automobilové, pešie, cyklistické komunikácie a dopravné zariadenia,
- d) pri riešení všetkých navrhovaných komunikácií, vrátane účelových je potrebné v území rešpektovať navrhované funkčné triedy a kategórie, miestne komunikácie navrhovať v súlade s príslušnými platnými STN a technickými predpismi,
- e) mimo sídelného útvaru obce, ktorý je ohraničený dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce, dodržať cestné ochranné pásma ciest I. a III. triedy v zmysle platného zákona o pozemných komunikáciách,
- f) stavby neumiestňovať v OP ciest I. a III. triedy a v pásme prípustnej hladiny hluku; v prípade prekročenia povolenej hladiny hluku je výstavba možná len za podmienky realizácie opatrení na elimináciu nepriaznivých účinkov z dopravy (protihlukové opatrenia) na náklady investora stavby,
- g) pri výstavbe inžinierskych sietí, tieto viesť mimo cestný pozemok; v prípade, že toto nie je možné je potrebné preukázať nutnosť ich uloženia v telese cesty. Vo výnimočných prípadoch, ak bude nutné umiestniť siete do spevnenej časti komunikácie, je potrebné zrealizovať konečnú povrchovú úpravu na celom dotknutom úseku, min. však v šírke jedného jazdného pruhu komunikácie, kde sa uskutoční zásah do krytu,
- h) v prípade zásahu do telesa cesty I. a III. triedy, resp. do cestného pomocného pozemku, predložiť ďalší stupeň PD (pre územné rozhodnutie, stavebné povolenie) na vyjadrenie správcovi cesty I. a III. triedy,
- i) pri výstavbe nových objektov (nová IBV, prípadná OV, výroba ...), ktoré sa budú nachádzať v blízkosti cesty I. a III. triedy, treba v areáli vyhradiť dostatočný počet parkovacích miest pre motorové vozidlá v zmysle platnej STN, aby nedochádzalo k odstavovaniu vozidiel na ceste a tým sťažovaniu letnej a zimnej údržby komunikácie,
- j) na zníženie nepriaznivých vplyvov dopravy na bývanie realizovať technické opatrenia - protihlukový val, príp. vysadiť izolačnú vegetáciu,
- k) pri riešení vjazdov k objektom nesmie byť narušený odvodňovací systém cesty,
- l) dopravné napojenie novonavrhovaných objektov a komunikácií je potrebné riešiť samostatne v súlade s platnými STN,
- m) zachovať prístupy do poľnohospodárskej krajiny.

C.6.1.1 Cestná automobilová doprava:

- a) rešpektovať nadradené verejnoprospešné stavby z ÚPN VÚC Žilinského kraja bod 2. Dopravné stavby:
 - 2.1 stavby cestnej dopravy :
 - 2.1.3 rýchlostná cesta R3 v kompletnej trase, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 a I/14,
- b) chrániť územný koridor na realizáciu homogenizácie cesty I/65 nadregionálneho významu, súbežnú s rýchlostnou cestou R3 v trase a úseku : koniec prieťahu cesty I/65 Martin - križovatka Pribovce s cestou
- c) v zastavanom území obce, ohraničenom dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce, rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest I. a III. triedy v zmysle platných STN,
- d) mimo sídelného útvaru obce rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest I. a III. triedy s jej OP, v zmysle platných STN,
- e) rešpektovať navrhované nové dopravné napojenia na cestu I/65 - okružná križovatka, nové mimoúrovňové križovanie, napojenie výrobného areálu Henlich,...
- f) pri riešení všetkých navrhovaných komunikácií, vrátane účelových je potrebné v území rešpektovať navrhované funkčné triedy a kategórie, miestne komunikácie navrhovať v súlade s príslušnou platnou STN,
- g) pri riešení všetkých navrhovaných komunikácií, vrátane účelových je potrebné v území rešpektovať navrhované funkčné triedy a kategórie, miestne komunikácie navrhovať v súlade s príslušnou platnou STN.

C.6.1.2 Hromadná doprava:

- a) rešpektovať polohu súčasných zastávok hromadnej dopravy,
- b) vybudovať 3 nové obojsmerné zastávky hromadnej dopravy so samostatnými zastávkovými pruhmi v lokalitách:

- 1) Za hradskou (Secoland) – pri ceste I/65,
- 2) v lokalite Trávniky- 2 zastávky – jedna na navrhovanej ceste, ktorá prepojí navrhovanú mimoúrovňovú križovatku s k.ú. Turčiansky Peter a druhú pri plánovanom športovisku,
- c) tam, kde to priestorové pomery dovoľia, vybudovať na existujúcich zastávkach zastávkové niky.

C.6.1.3 Železničná doprava:

- a) zachovať existujúce objekty a zariadenia ŽSR, zachovať dostupnosť a prepojenie na infraštruktúru obce,
- b) všetky novobudované kríženia komunikácií s traťou riešiť ako mimoúrovňové, okrem nového zabezpečeného úrovňového križovania železničnej trate v južnej časti územia, zo severnej strany výrobného areálu spoločnosti Hennlich s.r.o. - Rozhodnutie MDVaRR SR, č.j. 03488/2015/C350-SŽdd/10489 zo dňa 15.02.2016,
- c) navrhované objekty slúžiace na bývanie situovať, z ekologického hľadiska, v takej vzdialenosti od železničnej trate, aby boli umiestnené za hranicou najvyššej prípustnej hodnoty hladiny hluku, spôsobenej prevádzkou železničnej dopravy, platné pre príslušné objekty, stavby a územia, v zmysle príslušnej legislatívy. V prípade ich umiestnenia v menšej vzdialenosti je potrebné zabezpečiť opatrenia na elimináciu nepriaznivých účinkov železničnej prevádzky z hľadiska hluku a vibrácií...v zmysle platného zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyjadrenia RÚVZ,
- d) stavby v obvode dráhy a v OP dráhy podliehajú dodržiavaniu ustanovení platného zákona o dráhach a platného zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku.

C.6.1.4 Civilné letectvo:

- a) rešpektovať OP letiska Martin, určených rozhodnutím Leteckého úradu SR zn. 313/79/99 zo dňa 11.05.1999, z ktorých vyplýva výškové obmedzenie stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov a pod., ktoré je stanovené ochranným pásmom kužeľovej plochy (sklon 4% - 1:25) s výškovým obmedzením 503,5 - 515,0 m n. m. Bpv.; nad tieto výšky je zakázané umiestňovať akékoľvek stavby a zariadenia bez predchádzajúceho súhlasu Dopravného úradu,
- b) rešpektovať ochranné pásma a prekážkové roviny letiska pre letecké práce v poľnohospodárstve Košťany nad Turcom, určených rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-92/82 zo dňa 13.12.1982 a v zmysle predpisu L 14 Z - letiská pre letecké práce v poľnohospodárstve, lesnom a vodnom hospodárstve, z ktorých vyplýva výškové obmedzenie stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov a pod. a je stanovené:
 - 1) ochranným pásmom vodorovnej roviny s výškovým obmedzením 445,00 m n. m. Bpv,
 - 2) ochranným pásmom vzletovej roviny (sklon 2% - 1:50) s výškovým obmedzením 412,87 - 432,87 m n. m. Bpv,
 - 3) ochranným pásmom približovacej roviny (sklon 5% - 1:20) s výškovým obmedzením 414,67 - 417,10 m n. m. Bpv,
 - 4) ochranným pásmom prechodových plôch (sklon 14,3% - 1:7) s výškovým obmedzením 412,87 - 439,67 m n. m. Bpv,
 - 5) vzhľadom na to, že sa jednotlivé ochranné pásma prelínajú, je záväzná výška stanovená ochranným pásmom s nižšou hodnotou,
 - 6) pri určenej podlažnosti v jednotlivých lokalitách je potrebné preveriť kolíziu s výškami, určenými ochrannými pásmami letiska; nadmorské výšky, určené ochrannými pásmami budú nadradeným regulatívom podlažnosti,
 - 7) ďalšie obmedzenia sú stanovené - priestorom s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN (vedenie je potrebné riešiť podzemným káblom).
- c) v zmysle ustanovení platného zákona o civilnom letectve je potrebné požiadať Dopravný úrad SR o súhlas pri stavbách a zariadeniach:
 - 1) ktoré by svojou výškou, prevádzkou alebo použitím stavebných mechanizmov mohli narušiť OP letiska Košťany a Martin
 - 2) stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom,
 - 3) stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac, umiestnené na prírodných a umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu,
 - 4) zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice,
 - 5) zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje.

C.6.1.5 Statická doprava :

- a) plochy pre statickú dopravu navrhovať pri objektoch občianskej vybavenosti, pri plochách športovísk a vo výrobných plochách v rámci vlastných pozemkov objektov; počet parkovacích miest navrhovať v súlade s platnou STN, v rámci plôch zabezpečiť parkovacie plochy aj pre bicykle,
- b) odstavenie a garážovanie vozidla zabezpečiť na vlastných pozemkoch RD, pozemkoch OV, zmiešaných územiach a výroby,
- c) v rámci celého k. ú. obce pri budovaní nových parkovacích plôch a odstavných stání budovať ich v súlade so súčasnými ekologickými trendami a stratégiami, vzhľadom na zmenu klímy,
- d) pri navrhovaní parkovacích plôch vody z povrchového odtoku pred odvedením do recipientu zbaviť ropných látok, ako aj plávajúcich a unášaných väčších častíc.

C.6.1.6 Pešia a cyklistická doprava:

- a) rešpektovať uznesenie vlády SR č.223/2013 o Národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR,
- b) rešpektovať Cyklostratégiu ŽSK – „Budovanie cyklotrás na území Žilinského samosprávneho kraja“, 02/2014,
- c) rešpektovať navrhovanú vzájomne prepojenú sieť cyklistickej a pešej dopravy, ktorá zabezpečí možnosť plynulého a bezpečného pohybu chodcov a cyklistov,
- d) dobudovať cyklistické trasy do susediacich k. ú.,
- e) projektovú dokumentáciu cyklistickej infraštruktúry riešiť podľa platných Technických podmienok,
- f) v obytných súboroch, pri objektoch občianskeho vybavenia, dopravných zariadeniach a športových zariadeniach zriaďovať zariadenia na odstavovanie a parkovanie bicyklov, v súlade s platnou STN,
- g) na parkoviskách pri verejných inštitúciách, zariadeniach výroby, zdravotníctva, kultúry, športu a služieb vytvárať parkovacie miesta s ochranou pre bicykle, v súlade s platnou STN,
- h) vytvoriť sieť služieb pre cyklistov (oddychové miesta, infraštruktúra,...),
- i) vytvoriť systém starostlivosti o cyklistické trasy (informačné tabule, oddychové miesta,...),
- j) rešpektovať značené cyklistické trasy:
 - 1) modrá č.2415 Martin - Turčianske Teplice, celková dl.44,5 km,
 - 2) zelená č.5427 Košťany nad Turcom - Socovce, celková dl. 10,5 km,
 - 3) žltá č.8413 Košťany nad Turcom - Belá-Dulice, celková dl.6,7 km,
- k) Vybudovať nové cyklistické trasy:
 - 1) Martin (Odtoky) - Košťany nad Turcom - Príbovce popri železničnej trati, sčasti po miestnych komunikáciách,
- l) nové cyklistické trasy, ak je to možné, umiestňovať mimo telies ciest III. triedy,
- m) bezpečnosť pohybu chodcov riešiť budovaním chodníkov, min. jednostranných,
- n) peší, príp. cyklistický prechod cez cestu I/65, príp. železniciu riešiť
 - 1) mimoúrovňovo - nadchod na min. 2 miestach:
 - a) v strede obce pri železničnej zastávke,
 - b) v severnej časti územia pri obytnej zóne Secoland,
 - 2) úrovňovo:
 - a) v južnej časti územia zo severnej časti výrobnéj zóny spoločnosti Hennlich s.r.o.,
- o) v novonavrhovaných obytných zónach väčšieho rozsahu zriadiť minimálne jednostranné pešie chodníky o min. šírke 1,5 m,
- p) vybudovať:
 - 1) jednostranný chodník - od autobusovej zastávky popri závode Trim Leader a ceste I/65 ku cintorínu,
 - 2) jednostranný chodník - popri ceste I/65 od železničnej a autobusovej zastávky do obytného územia Secoland,
 - 3) jednostranný chodník od predajne COOP Jednota a autobusovej zastávky po k.ú. Turčiansky Peter (resp. po most cez rieku Turiec) – ako pokračovanie existujúceho (od železničnej stanice),
 - 4) jednostranné chodníky od navrhovaných zastávok v časti Trávniky do centra obce,
- q) vybudovať, resp. vyznačiť multifunkčné rekreačné trasy:
 - 1) zdravia - popri Belianskom potoku
 - 2) trasu a náučný chodník popri rieke Turiec
 - 3) Magna Via - historická poštová cesta

C.7 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia verejného technického vybavenia územia:

- a) dodržať koncepciu navrhovaného riešenia v súlade s výkresom č.5-Verejné technické vybavenie ,
- b) rešpektovať trasy jestvujúcich sietí technickej infraštruktúry vyššieho významu (VTL),
- c) územne chrániť koridory a plochy existujúcich a navrhovaných trás a zariadení inžinierskych sietí vrátane ich OP (trasy komunikácií, vodovodov, kanalizácie, elektrických a telekomunikačných vedení,

- plynovodov, plochy trafostaníc, čerpacích staníc odpadových vôd, prečerpávacích staníc pitnej vody a pod.),
- d) stavby a činnosti vykonávané v ochrannom pásme vonkajších elektrických vedení, resp. v jeho blízkosti sú podmienené súhlasným stanoviskom správcu sietí, v zmysle platného zákona o energetike v znení neskorších predpisov,
 - e) v zastavanom území obce v maximálnej miere prevádzkať kabelizáciu jestvujúcich vzdušných VN a NN vedení uložením do zeme,
 - f) pri zariadeniach a sieťach technickej infraštruktúry uplatňovať minimálne ochranné pásma vyplývajúce z príslušných právnych predpisov,
 - g) trasy sietí technickej infraštruktúry prioritne viesť v plochách zelene, tak, aby bola v plochách zelene uprednostnená funkcia zelene,
 - h) pri výstavbe inžinierskych sietí, ich trasu viesť podľa možností mimo cestný pozemok s dodržaním OP,
 - i) všetky križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s platnou STN,
 - j) pri súbehu viacerých vedení technickej infraštruktúry rešpektovať ustanovenia platných STN.

C.7.1 Vodné hospodárstvo

A) Zásobovanie pitnou vodou

- a) rešpektovať koncepciu zásobovania pitnou vodou v súlade s dokumentom „Program rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca“,
- b) riešené lokality budú zásobované pitnou vodou z verejného vodovodu ,
- c) výstavbu v ucelených nových lokalitách bytovej výstavby alebo v priemyselných zónach povoliť až po vybudovaní inžinierskych sietí z dôvodu zabezpečenia všestrannej ochrany vôd a vytvorenia podmienok pre trvalo udržateľné využívanie vodných zdrojov,
- d) rešpektovať platné znenie zákona o vodách a príslušné platné normy,
- e) pri navrhovaní nových rozvodných vodovodných potrubí je potrebné ich situovať do verejných priestranstiev, resp. miestnych komunikácií, príp. zelených pásov,
- f) vodovodné potrubia navrhovať s možnosťou ich zokruhovania,
- g) neumiestňovať stavby na pobrežné pozemky vodných tokov, rešpektovať vyjadrenie správcu vodného toku,
- h) akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti tokov a ich ochranného pásma odsúhlasiť so správcou toku,
- i) rešpektovať pásma ochrany tlakových a čerpacích staníc (oplotenie),
- j) dodržať OP vodných stavieb v území,
- k) rešpektovať OP vodohospodársky významných tokov: Turiec a Blatnický potok - obojstranne 10,0 m od brehovej čiary, resp. vzdušnej päty hrádze,
- l) rešpektovať OP vodných tokov min. 5,0 m obojstranne od brehovej čiary.

B) Odkanalizovanie územia

- a) zabezpečiť odkanalizovanie nových navrhovaných rozvojových plôch v súlade s ÚPN-O Košťany nad Turcom – výkres č.5 - Verejné technické vybavenie územia,
- b) likvidáciu odpadových vôd riešiť dobudovaním verejnej kanalizácie na existujúcich plochách, vybudovaním novej na navrhovaných plochách, s cieľom napojenia všetkých objektov na verejnú kanalizáciu, splaškové odpadové vody z územia budú odvedené verejnou kanalizáciou na ČOV vo Vrútkach,
- c) odvádzanie a čistenie odpadových vôd zo všetkých rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle platného zákona o vodách a NV SR, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd,
- d) rešpektovať pásma ochrany kanalizačných potrubí v zmysle platného zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách - OP je 1,5 m od vonkajšieho pôdorysu potrubia na obidve strany do DN 500 mm,
- e) pri súbehu viacerých vedení technickej infraštruktúry rešpektovať ustanovenia platnej STN,
- f) rešpektovať ustanovenia zákona o vodách, najmä :
 - 1) zákaz vypúšťania prečistených splaškových odpadových vôd do podzemných vôd bez hydrogeologického posudku, ktorý bude zameraný na:
 - a) preskúmanie a zhodnotenie hydrogeologických pomerov príslušnej oblasti,
 - b) zhodnotenie samočistiacich schopností pôdy a horninového prostredia danej lokality v konkrétnej oblasti,
 - c) preskúmanie a zhodnotenie možných rizík znečistenia a zhoršenia kvality podzemných vôd,
 - 2) vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do podzemných vôd pri osamotených obydlíach, ktoré nemožno pripojiť na verejnú kanalizáciu sa zisťovanie (uvedené v predchádzajúcom bode 1)) nevyžaduje, ak sa nachádzajú mimo OP vodárenských zdrojov,

- g) dažďové vody zo striech a spevnených plôch v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia) - prednostne využívať vsakovanie, akumuláciu do zberných nádrží s následným využitím dažďovej vody, resp. kontrolovaným vypúšťaním do recipientu po odznení prívalovej zrážky, v prípade potreby s prečistením na čistiacich zariadeniach
- h) vody z povrchového odtoku v riešených lokalitách prednostne odvádzať do vsaku, v prípade potreby prečistené na čistiacich zariadeniach

C.7.2 Zásobovanie elektrickou energiou

- a) rešpektovať trasu nového vedenia VVN 2x110 kV a jeho OP - vo výhľade,
- b) v OP vedení VVN neumiestňovať stavby, rekreačné a oddychové plochy,
- c) rešpektovať navrhované prekládky častí 22 kV vedení,
- d) rešpektovať plochy existujúcich a navrhovaných trafostaníc, navrhované trafostanice riešiť ako kioskové, výkonovo do 630 kVA,
- e) umiestnenie navrhovaných trafostaníc riešiť tak, aby NN vývody z jednotlivých trafostaníc nepresahovali dĺžku 350 m
- f) rešpektovať navrhovanú sekundárnu sieť pre sústredenú výstavbu IBV 1 kV zemnými káblami,
- g) VN prípojky na trafostanice riešiť v z.ú. ako zemné káblové,
- h) vedenia NN riešiť v z.ú. ako zemné káblové so zokruhovaním, dodržať OP od zemného káblového vedenia v zmysle platného zákona o energetike,
- i) elektromerové rozvádzače plánovanej zástavby riešiť na verejne prístupnom mieste, napr. v oplotení
- j) rešpektovať OP existujúcich a navrhovaných VVN a VN vedení v zmysle platného zákona o energetike; v ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané:
 - ✓ zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky,
 - ✓ vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m ,
 - ✓ vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti do 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou,
 - ✓ uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
 - ✓ vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
 - ✓ vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy,
 - ✓ vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia,

C.7. 3 Zásobovanie plynom

- a) rešpektovať existujúci a navrhovaný systém zariadení a rozvodov zemného plynu v zmysle návrhu a v súlade s ÚPN – O Košťany nad Turcom - výkres č.5 – Verejné technické vybavenie územia,
- b) plynofikáciu navrhovaných území riešiť koncepčne v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- c) dodržať ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov v zmysle platného zákona o energetike,
- d) zriaďovať stavby v ochrannom a bezpečnostnom pásme plynárenských zariadení a vykonávať činnosti v ochrannom pásme plynárenských zariadení možno len po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa siete a za podmienok ním určených v súlade s platným zákonom o energetike.

C.7.4 Zásobovanie teplom

- a) ponechať decentralizovaný spôsob vykurovania z domových a objektových kotolní s intenzívnejším využitím ekologických palív,
- b) budúce potreby tepelnej energie riešiť prednostne palivom zemný plyn v kombinácii so solárnou energiou a s využitím tepelných čerpadiel (elektrická energia), prípadne využiť ako palivo biomasu alebo iné alternatívne zdroje energií.

C.7.5 Telekomunikačné a informačné služby

- a) rešpektovať trasy prípojných a distribučných trás telekomunikačných rozvodov, vrátane ochranného pásma, nachádzajúcich sa v k. ú. obce,
- b) nahradiť vzdušný telefonický rozvod káblovou telekomunikačnou sieťou, pre nové telekomunikačné rozvody použiť optické káblové trasy,
- c) rešpektovať trasy diaľkových káblov,
- d) rešpektovať miestny rozhlas a riešiť jeho rozšírenie do všetkých novonavrhovaných lokalít.

C.7.6 Verejné osvetlenie

- a) rešpektovať nové trasy verejného osvetlenia a miestneho rozhlasu do navrhovaných plôch,

C.7.7 Požiadavky civilnej ochrany

- a) stavebnotechnické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany, spôsob a rozsah ukrytia obyvateľstva, zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti, riešiť a zabezpečovať v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva a platnej vyhlášky o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,
- b) nehnuteľnosti neumiestňovať do:
 - 1) územia vymedzeného hranicu 50 - ročnej resp. 100 ročnej vody z miestnych vodných tokov: v prípade výstavby v území ohrozenom 100 r. vodou, pri vydávaní územných a stavebných povolení je stavebník povinný preukázať, že stavby budú výškovo umiestnené nad záplavovou čiarou Q_{100} . Ako podklad k tomuto preukázaniu môže slúžiť údaj z máp povodňového rizika a ohrozenia (spracované SVP š.p. Banská Štiavnica) alebo preukázať, že územie nebude zaplavené na základe podrobného hydraulického výpočtu priebehu hladín,
 - 2) v území so stabilizovaným alebo potenciálne zosuvným územím, je výstavba podmienená inžiniersko-geologickým prieskumom,
- c) technický prostriedok pre varovanie obyvateľstva a vyrozumienie osôb (siréna) podľa platnej vyhlášky o podrobnostiach na zabezpečovanie technických prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany, je umiestnený na budove obecného úradu, jeho dosah je min. 1.500 m.

C.7.8 Požiadavky požiarnej ochrany

- a) v prípade potreby, riešiť požiarnu ochranu objektov v obci - odberom vody z Belianskeho potoka, príp. rieky Turiec v zmysle platnej vyhlášky o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov.

C.7.9 Ochrana pred povodňami

- a) v záujme zabezpečenia ochrany pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade s platným zákonom o ochrane pred povodňami,
- b) rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov v území ohrozovanom povodňami,
- c) vlastnú výstavbu umiestniť nad hladinu Q_{100} - ročnej veľkej vody (min. 0,5 - 1,0 m nad úroveň Q_{100}),
- d) pre objekty situované v blízkosti ostatných vodných tokov, kde nebol doposiaľ určený rozsah zaplavovaného územia, je potrebné vypracovať a doložiť hydrotechnické posúdenie - hydrotechnický výpočet na prietok Q_{100} - ročnej veľkej vody a následne vlastnú výstavbu umiestniť nad hladinu Q_{100} , mimo zistené inundačné územie a v prípade potreby na náklady investora zabezpečiť protipovodňovú ochranu daného územia ešte pred zahájením výstavby,
- e) vybudovať odvodňovaciu priekopu v lokalite Trávniky, v dl. cca 1 km medzi železnicou a cestou I/65, s vyústením do sedimentačnej nádrže v koryte potoka Býkor,
- f) V ďalšom je potrebné zabezpečiť ochranu inundačného územia, zamedziť v ňom výstavbu a iné nevhodné činnosti a vytvárať podmienky pre:
 - 1) pre prirodzené meandrovanie tokov,
 - 2) pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia,
 - 3) v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd, ap.),
 - 4) podporovať inovačné technológie a postupy zabezpečujúce vsakovanie dažďovej vody do územia,
 - 5) obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov,
 - 6) odvádzanie a čistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle platného zákona o vodách, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd,
 - 7) komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody
 - 8) vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánu obce,
 - 9) v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich,
 - 10) stavby na území s trvalo zvýšenou hladinou podzemných vôd osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.

C.8 Zásady a záväzné regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability vrátane plôch zelene

C.8.1 Zásady zachovania kultúrohistorických hodnôt

- a) rešpektovať národné kultúrne pamiatky evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR (ďalej len ÚZPF SR):
 - 1) Kúria, č. súpisné 214, situovaná na parc. č. KNC 111/6, k. ú. Košťany nad Turcom, č. ÚZPF 566/1,
 - 2) Hrob s náhrobníkom padlých v SNP, situovaná na parc. č. KNC 640/1 k. ú. Košťany nad Turcom (miestny cintorín), č. ÚZPF 645/1,
- b) pri objektoch, ktoré sú zapísané v ÚZPF SR, je nutné dodržať požiadavky základnej ochrany kultúrnej pamiatky v zmysle platného zákona o ochrane pamiatkového fondu,
- c) pred začatím obnovy kultúrnej pamiatky, je vlastník kultúrnej pamiatky povinný predložiť Krajskému pamiatkovému úradu žiadosť o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy,
- d) v bezprostrednom okolí nehnuteľnej NKP (10 m od obvodového plášťa stavby) nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky,
- e) rešpektovať evidované archeologické náleziská,
- f) archeologické náleziská, evidované ako NKP, podliehajú osobitnej ochrane podľa platného zákona o ochrane pamiatkového fondu a preto nie je ich územie možné využívať na akékoľvek stavebné zámery,
- g) pri územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie, ap.) je nevyhnutné, aby bol oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia; v opodstatnených prípadoch - predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu Krajský pamiatkový úrad Žilina stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu,
- h) pri zemných prácach v rámci stavebnej činnosti môže dôjsť k narušeniu doteraz neznámej archeologickej lokality a zisteniu ďalších archeologických nálezov; z toho dôvodu je povinnosťou investora prípadný archeologický nález ohlásiť podľa platného zákona o ochrane pamiatkového fondu a platného zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku Krajskému pamiatkovému úradu,
- i) v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických, počas doby stavby, musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď ohlásiť nález KPÚ; do doby obhliadky KPÚ je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchran nálezov, najmä ho zabezpečiť proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s KPÚ; archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí len oprávnená osoba metódami archeologického výskumu,
- j) rešpektovať a zachovať pamätihodnosti, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale majú pre obec miestnu historickú hodnotu a dokumentujú historický vývoj obce. Na ich ochranu navrhujeme vytvoriť Evidenciu pamätihodností obce. Do Evidencie pamätihodností obce navrhujeme zaradiť:
 - 1) rodný dom p. Jána Páričku (v súčasnosti Pizzeria Villaggio) ,
 - 2) rodný dom p. PhDr. Andreja Polonca - nachádza sa v lokalite medzi COOP Jednota a tanečným kolom,
 - 3) starú hasičskú zbrojnicu - Kolo pod lipami,
 - 4) bývalý hostinec s kolkárňou - pri lekárni.

C.8.2 Zásady ochrany prírody a tvorby krajiny

- a) pri hospodárskej a rekreačnej činnosti rešpektovať platný zákon o ochrane prírody a krajiny,
- b) rešpektovať prvky ÚSES (ÚPN VÚC Žilinského kraja v znení ZaD) a prvky aktuálneho RÚSES okresu Martin:
 - 1) Biocentrum nadregionálneho významu NRbC 3 **Turiec**,
 - 2) Biokoridor regionálneho významu územie RBk 10 **Trebostovo - Záborie** (terestrický),
- c) rešpektovať navrhované prvky miestneho významu (MÚSES) v súlade s výkresom č.2 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, výkres ochrany prírody a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability:
 - A) Navrhované biocentrá miestneho významu:
 - 1) Biocentrum miestneho významu **MBc1**,
 - 2) Biocentrum miestneho významu **MBc2**,
 - B) Navrhované biokoridory:
 - 1) Biokoridor miestneho významu **MBk1** (terestricko-hydrický),

- 2) Biokoridor miestneho významu **MBk2** (terestricko-hydrický),
- 3) Biokoridor miestneho významu **MBk3** (terestricko-hydrický),
- 4) Biokoridor miestneho významu **MBk3** (terestricko-hydrický),
- 5) Biokoridor miestneho významu **MBk1** (terestricko-hydrický),

C) Navrhované interakčné prvky:

- 1) Interakčný prvok **IP1**: zatravnený pás popri poľnej ceste s líniovou výsadbou stromov a krov v šírke minimálne 3 m od okraja cesty po oboch jej stranách, na svojom západnom konci sa napája na navrhovaný biokoridor MBk4,
 - 2) Interakčný prvok **IP2**: komplex neobhospodarovateľných častí k.ú., sporadicky porastených náletovými drevinami, a novonavrhovanej línie pozdĺž poľnej cesty v strednej časti k.ú. južne od miestneho cintorína, na svojom južnom konci sa napája na navrhovaný biokoridor MBk3,
 - 3) Interakčný prvok **IP3**: zatravnený pás popri poľnej ceste s líniovou výsadbou stromov a krov v šírke minimálne 3 m od okraja cesty po oboch jej stranách, na svojom juhovýchodnom konci sa napája na navrhovaný biokoridor MBk3,
 - 4) Interakčný prvok **IP4**: interakčný prvok zahŕňa stromovitou vegetáciu na mieste a v okolí miestneho cintorína, pás drevín popri ceste, vedúcej k priemyselným areálom východne od cintorína ako aj náletovými drevinami husto porastený svah nad touto cestou,
 - 5) Interakčný prvok **IP5**: plocha oploteného intenzívneho pasienka na východnom okraji k.ú., interakčný prvok je tu z jednej strany ohraničený navrhovaným biocentrom MBc1 a zo severu navrhovaným biokoridorom MBk5,
 - 6) Interakčný prvok **IP6**: trvalý trávny porast – pasienok, v južnej časti k.ú., svojím severným okrajom susedí s navrhovaným biokoridorom MBk3,
 - 7) Interakčný prvok **IP7**: trvalý trávny porast v JZ časti k.ú. medzi brehovými porastmi rieky Turiec a ornou pôdou, južným okrajom prilieha k navrhovanému biokoridoru MBk1 a východným k navrhovanému biokoridoru MBk2,
 - 8) Interakčný prvok **IP8**: extenzívne obhospodarovaná plocha, na ktorej sa striedajú časti s vysokobylinnou vegetáciou, prepásané časti so stromami na južnom okraji zastavaného územia obce, v susedstve s riekou Turiec a jej brehovými porastmi,
- d) rešpektovať existujúce genofondové lokality (GL):
- 1) GL č.124 - Dolný tok Belianskeho potoka,
 - 2) GL č.125 - Turčiansky Peter, Ráztoka: slatinisko,
 - 3) GL č.127 - Pod Brehmi,
 - 4) GL č.137 - Žabokrecká terasa (Nad Zásadím – Hrušovie),
- e) zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami a vylúčiť všetky aktivity ohrozujúce prirodzený vývoj,
- f) dotvoriť hydrické biokoridory vymedzením vsakovacích zatravnených pásov pozdĺž porastov, zabezpečením kontinuálnych viacetážových porastov pozdĺž tokov, obmedzením stavebnej činnosti v priestore biokoridorov,
- g) dotvoriť zeleň v poľnohospodárskej krajine, výrobných areáloch,
- h) rekultivovať plochy, ktoré sú devastované drobnými skládkami odpadov.

C.9 Zásady a záväzné regulatívy starostlivosti o životné prostredie a krajinno-ekologické opatrenia

C.9.1 Starostlivosť o životné prostredie

- a) rešpektovať opatrenia vyplývajúce z národného dokumentu „Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“, a jej aktualizácie:

1) Opatrenia proti častejším a intenzívnejším vlnám horúčav

- zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v sídle,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní,
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre,
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v sídlach,
- zabezpečiť prispôsobenie výberu drevín pre výsadbu v sídlach meniacim sa klimatickým podmienkam,
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do kontaktných hraníc sídla a do príľahlej krajiny,

2) Opatrenia proti častejšiemu výskytu silných vetrov a víchric

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa alebo spoločenských drevín v extraviláne,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie,
- zabezpečiť dostatočný odstup stromovej vegetácie od elektrických vedení,

3) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov,

4) Opatrenia proti častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok

- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľadom na životné prostredie,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky, s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne obce a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v intraviláne,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v sídle,
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí,
- usmerniť odtokové pomery pomocou drobných hydrotechnických opatrení,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

5) Opatrenia voči zvýšenému počtu tropických dní a častejšiemu výskytu vln horúčav

- koncipovať urbanistickú štruktúru sídla tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov, cyklistov v meste,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, využívaním svetlých farieb a odrazových povrchov na budovách,
- vytvárať trvalé resp. dočasné prvky tienenia na verejných priestranstvách a budovách,
- zabezpečiť ochladzovanie interiérov budov,
- zabezpečiť, aby dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra boli prispôsobené klimatickým podmienkam,
- zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- zabezpečiť revitalizáciu, ochranu a starostlivosť o zeleň v sídlach,
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do príľahlej krajiny; podporiť zriadenie sídelných lesoparkov,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability drevín; prispôbiť výber drevín pre výsadbu klimatickým podmienkam, pri voľbe druhov uprednostňovať pôvodné a nealergénne druhy pred inváznymi,
- podporovať vertikálne zazelenenie a zvýšiť podiel zelených striech a fasád,
- zachovať a zvyšovať podiel vegetácie v okolí dopravných komunikácií,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu a budovanie vodných plôch,
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v zastavanom území aj mimo zastavaného územia obce.

6) Opatrenia voči extrémnym poveternostným situáciám (búrky, víchrice, tornáda)

- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napr. ochranou a výsadbou vetrolamov a živých plotov,
- zabezpečiť a podporovať výsadbu spoločenstiev drevín a aplikáciu prenosných zábran v územiach mimo z. ú. sídiel pre zníženie intenzity víchric a silných vetrov.

7) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha

- zabezpečiť udržateľné hospodárenie s vodou v sídlach,
- podporovať a zabezpečiť zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov,
- zabezpečiť a podporovať zvýšené využívanie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov,
- minimalizovať podiel nepriepustných povrchov a nevytvárať nové nepriepustné plochy na antropogénne ovplyvnených pôdach v urbanizovanom území sídla,
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách sídiel,
- zabezpečiť racionalizáciu využívania vody v budovách a využívanie odpadovej "sivej" vody,
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach,
- v menších obciach podporovať výstavbu domových čistiarní odpadových vôd a koreňových čistiarní,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu, revitalizáciu a budovanie vodných plôch a mokradí.

8) Opatrenia voči častejšiemu výskytu extrémnych úhrnov zrážok

- zabezpečiť protipovodňovú ochranu sídiel,

- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu,
- zabezpečiť používanie a plánovanie priepustných povrchov, ktoré zabezpečia prirodzený odtok vody a jej vsakovanie do pôdy,
- zabezpečiť zadržiavanie strešnej vody, napr. strešnými alebo dažďovými záhradami,
- zabezpečiť budovanie dažďových záhrad, vsakovacích a retenčných zariadení, mikromokradí, depresných mokradí,
- diverzifikácia odvádzania dažďovej vody (do prírodných alebo umelých povrchových recipientov, do kanalizácie iba v nevyhnutnom prípade),
- zabezpečiť dostatočnú kapacitu prietoku kanalizačnej sústavy,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy,
- b) na zlepšenie kvality ovzdušia je potrebné:
 - 1) podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov,
 - 2) rešpektovať všetky legislatívne predpisy v oblasti ochrany ovzdušia,
 - 3) komunikácie na území obce riešiť so spevneným, bezprašným povrchom,
 - 4) zabezpečiť kropenie ciest a vysušených depónií vyťaženého materiálu z hľadiska ochrany ovzdušia a vplyvu na zdravie obyvateľstva najmä v období zvlášť nepriaznivých podmienok (suchých a teplých dní). Zdravotné riziká sú pri emisiách tuhých znečisťujúcich látok do voľného ovzdušia v danej lokalite pri dodržaní technologických postupov krátkodobu prípustné,
 - 5) v navrhovaných a existujúcich prevádzkach výroby neumiestňovať výrobné prevádzky produkujúce zápach a exhaláty,
 - 6) v riešenom území, vo väzbe na obytné územie, nebudovať poľné hnojiská ani iné prevádzky a zariadenia, ktoré by zápachom obťažovali uvedené územie,
 - 7) pri umiestňovaní výrobných prevádzok, vrátane nových prevádzok v existujúcich areáloch, dôsledne rešpektovať a realizovať legislatívu v oblasti pred účinkami zápachu pred prípadnými negatívnymi vplyvmi, ktorými sa zabezpečí ochrana okolitej obytnej zóny,
- c) pre zabezpečenie ochrany povrchových a podzemných vôd je potrebné :
 - 1) rešpektovať ochranu vôd vyplývajúcu z platného zákona o vodách,
 - 2) vybudovať splaškovú kanalizáciu v nových rozvojových územiach,
 - 3) voliť vhodné formy obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov – orba po vrstevnici a pod.,
 - 4) likvidovať všetky skládky komunálneho a stavebného odpadu v k.ú.,
 - 5) realizovať protihavarijné systémy na zabránenie úniku škodlivých látok, monitorovať kvalitu vôd v lokalitách prevádzok s látkami škodiacimi vodám,
 - 6) obmedziť plošné znečistenie t.j. vykonať opatrenia na zmenšovanie vodnej erózie na poľnohospodárskej pôde, obmedzovať hnojenia priemyselnými hnojivami a používanie pesticídov
 - 7) sanovať plochy postihnuté preháňaním hospodárskych zvierat,
 - 8) požadovať, aby drobní chovatelia mali zriadené nepresakujúce hnojiská,
- d) zabezpečiť ochranu obytného územia pred záplavami na vodných tokoch v obci - rešpektovať protipovodňové opatrenia navrhnuté v rámci spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika,
- e) zabezpečiť pravidelnú údržbu a čistenie korýt vodných tokov v obci,
- f) na území pobrežných pozemkov vodných tokov nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipuláciou s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí,
- g) nakladanie s odpadmi :
 - 1) rešpektovať platné zákony a vyhlášky o odpadoch
 - 2) pri nakladaní s odpadom rešpektovať aktuálne platný Program odpadového hospodárstva Program odpadového hospodárstva Žilinského kraja, obce Košťany nad Turcom a všeobecne záväzného nariadenia obce o odpadoch,
 - 3) dôsledne realizovať separovaný zber odpadov v obci s cieľom využiť druhotné suroviny a znížiť množstvo odpadu vyvázaného na skládky,
 - 4) v území je potrebné zabezpečiť, po nepovolených skládkach odpadov, sanáciu a rekultiváciu, pred výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum,
- h) rešpektovať navrhované plochy verejnej a izolačnej zelene.

C.9.2 Odporúčané aktivity v krajine a navrhované krajinnoeekologické opatrenia

Rešpektovať výstupy z krajinnoeekologického plánu uvedené v nasledujúcich bodoch, pre čo najširšie uplatnenie uvedených opatrení je potrebné rešpektovať legislatívu platnú pre jednotlivé zložky krajiny:

a) Opatrenia na ochranu ekologickej stability a biodiverzity:

- 1) účinne chrániť a rozumne využívať riečnu nivu Turca, ktorá zabezpečuje klimatické, biotopové, pôdoochranné, protipovodňové, hygienické a iné funkcie nevyhnutné pre zdravý vývoj krajiny a prosperitu obce,
- 2) stabilizovať aktívne a potenciálne zosuvy (opatrenie D1 - kód opatrenia je zhodný s označením v grafickej časti na mape č. 4 – Návrhová mapa RÚSES (SAŽP Banská Bystrica, 2015))
- 3) zvýšiť zastúpenie podielu NDV v poľnohospodárskej krajine, realizovať výsadbu alejí a remízok (opatrenie D2 - kód opatrenia je zhodný s označením v grafickej časti na mape č. 4 – Návrhová mapa RÚSES (SAŽP Banská Bystrica, 2015)),
- 4) vyčleniť väčšie množstvo plôch (strmšie svahy, pásy popri poľných cestách a pod.) na založenie nových ekostabilizačných prvkov – plošná alebo líniová výsadba drevín, neobhospodarované pásy medzi blokmi pôdy (remízky), zasakovacie pásy na strmších svahoch.
- 5) asanovať všetky nepovolené skládky odpadu alebo neošetrené hnojiská a zamedziť vzniku nových skládok,
- 6) podporiť rozvíjajúce sa aktivity ekologického hospodárenia v obci,
- 7) systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín,
- 8) zamedziť fragmentácii brehových porastov (vypaľovanie, presekávanie, zavážanie odpadmi), ktorá podporuje šírenie invázných druhov rastlín v území,
- 9) neaplikovať pesticídy a insekticídy na plochách v bezprostrednom okolí mokradí a najmä navrhovaných biocentier,
- 10) navrhovať a realizovať opatrenie týkajúce sa druhovej ochrany živočíchov a rastlín, napr. pri projektovaní výstavby nových komunikácií, alebo rekonštrukcii už existujúcich do projektov zahrnúť opatrenia na znižovanie mortality živočíchov na cestách (pochody, nadchody, priepusty, oplotenia a pod.).

b) Opatrenia na ochranu prvkov RÚSES okresu Martin:

NRBc 3 Turiec

- 1) zákaz ťažby štrku v riečišti,
- 2) vylúčenie výrubov v brehových porastoch s výnimkou odstraňovania drevín zasahujúcich do vody,
- 3) odstránenie resp. spriechodnenie existujúcich bariér,
- 4) likvidácia porastov invázných druhov, pri výstavbe a údržbe ciest minimalizovať zásahy do ekosystémov vodných tokov,
- 5) pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti toku

RBk 9 Trebostovo - Záborie

- 1) cielene udržiavať pestrú krajinnú štruktúru,
- 2) zmierniť bariérový efekt existujúcej aj navrhovanej dopravnej infraštruktúry realizáciou technických opatrení zabezpečujúce priechodnosť a funkčnosť biokoridorov (podchody, navádzacie zábrany, odstraňovanie bariér,
- 3) v priestore biokoridoru obmedziť výstavbu a oplocovanie pozemkov,
- 4) trvalo udržateľné obhospodarovanie, rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,
- 5) výsadba nelesnej drevinovej vegetácie pozdĺž vodných tokov, alejí v okolí poľných ciest, remízok v poliach,
- 6) odstraňovať invázne druhy.

c) Opatrenia na ochranu navrhovaných prvkov MÚSES:

1) MBc1:

- a) na celej ploche vylúčiť akýkoľvek zásah s výnimkou nižšie uvedených opatrení. Aj časť ornej pôdy zahrnutej do biocentra ponechať bez obhospodarovania,
- b) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- c) v budúcnosti, ak dôjde k zapojeniu stromovej vrstvy na väčšej súvislej ploche a tieto dosiahnu hornú hranicu svojho fyziologického veku, je možné pristúpiť k citlivej obnove porastu avšak iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupín stromov. Akúkoľvek obnovu zamerať na podporu pôvodných drevín, najmä dubov (*Quercus* sp.), buka lesného (*Fagus sylvatica*), javorov (*Acer* sp.), líp (*Tilia* sp.) brestov (*Ulmus* sp.) a prípadne aj hrabu obyčajného (*Carpinus betulus*),
- d) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné kvôli bezpečnosti a ochrane zdravia,
- e) ak sa v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- f) vylúčiť aplikáciu pesticídov alebo priemyselných hnojív v bezprostrednej blízkosti biocentra,
- g) obmedziť akúkoľvek výstavbu v bezprostrednej blízkosti biocentra,

h) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

2) MBc2:

- a) odstraňovanie náletových drevín (vrátane odstránenia ich biomasy z plochy) v prípade, že tieto dosiahnu väčších rozmerov alebo ich koruny začnú vytvárať súvislý zápoj,
- b) sporadické pokosenie plochy s následným odstránením biomasy (nie mulčovanie!) s frekvenciou min. raz za 3 roky – kosiť až v druhej polovici leta,
- c) vylúčenie pohybu ťažkých mechanizmov po ploche, v nevyhnutných prípadoch ich pohyb po ploche obmedziť na obdobie so zamrznutým povrchom pôdy (aspoň do hĺbky 5cm) alebo so silným povrchovým prúškom,
- d) vylúčiť také zásahy do plochy alebo jej okolia, ktoré by vážne narušili vodný režim biotopu,
- e) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

3) MBk1:

- a) drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovú výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) a ďalšie,
- b) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- c) prípadnú obnovu dospelého a zapojeného porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- d) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- e) revitalizácia vodného toku,
- f) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite (s výnimkou revitalizácie vodného toku),
- g) v prípade rekonštrukcie cesty I. triedy I/65 a/alebo železničnej trate v mieste jej križovania s biokoridorom, uprednostniť také riešenie, ktoré v čo najväčšej miere zvýši priechodnosť biokoridoru a zníži bariérový efekt cestnej komunikácie a/alebo železničnej trate,
- h) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- i) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- j) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m od biokoridoru..

4) MBk2:

- a) ponechať neobhospodarovaný pás v šírke min. 5m po oboch stranách melioračného kanála,
- b) najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovú výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) a ďalšie,
- c) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- d) prípadnú obnovu dospelého a zapojeného porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- e) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- f) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite (s výnimkou revitalizácie vodného toku),
- g) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,

- h) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- i) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 5m od biokoridoru.

5) MBk3:

- a) ponechať neobhospodarovaný pás (resp. pás so špeciálnym režimom menežmentu – vid' nižšie) v šírke cca 10 - 30 m (v úseku pozdĺž poľnej cesty min. 5 m po oboch jej stranách),
- b) neodstraňovať už naletené dreviny,
- c) v častiach bez už existujúcich drevín vysadiť líniu stromov po oboch stranách cesty, ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom v cieľovom rozostupe dospelých stromov 5 – 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.), v spodnej časti aj jelšu lepkavú (*Alnus glutinosa*). Primiešané by mali byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraeaster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10 %. Vysádzať možno aj domáce pôvodné druhy krov,
- d) vysadené stromy najmä v prvých 5 rokoch po výsadbe chrániť proti burine (vyžíňanie, zašľapávanie), počas dlhších suchých období zabezpečiť ich zalievanie,
- e) maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...),
- f) pás biokoridoru na doteraz obhospodarovanej pôde ponechať bez rozorávania či iného rozrušovania pôdy (s výnimkou výsadby drevín). V prvých 5 – 10 rokoch zabezpečiť kosenie 1 – 2 krát ročne – pri kosení ochraňovať vysadené alebo naletené dreviny. Neskôr nechať bez menežmentu (s výnimkou invázných druhov),
- g) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- h) prípadnú obnovu porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola významnejšie prerušená kontinuita línie drevín, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- i) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- j) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- k) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- l) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- m) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m (v spodnej časti pri zastavanom území do 5 m) od biokoridoru.

6) MBK4:

- a) najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovú výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) a ďalšie,
- b) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- c) prípadnú obnovu dospelého a zapojeného porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- d) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- e) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite (s výnimkou revitalizácie vodného toku),
- f) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými

- alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- g) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
 - h) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 5m od biokoridoru.

7) MBk5:

- a) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov,
- b) plochy bez porastu drevín obhospodarovat' ako trvalé trávne porasty (extenzívne) alebo ponechať bez zásahu a podporiť na nich prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem inváznych a nepôvodných druhov,
- c) v prípade rekonštrukcie cesty I. triedy I/65 a/alebo železničnej trate v mieste jej križovania s biokoridorom, uprednostniť také riešenie, ktoré v čo najväčšej miere zvýši priechodnosť biokoridoru a zníži bariérový efekt cestnej komunikácie a/alebo železničnej trate,
- d) prípadnú obnovu porastu realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- e) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- f) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- g) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- h) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- i) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10 m (v zastavanom území obce min. do 5 m) od biokoridoru

8) IP1:

- a) v častiach bez súčasného výskytu drevín, najmä pôvodných stromovitých druhov, odporúčame líniovú výsadbu stromov po oboch stranách cesty. Ideálne vysádzať poloodrasty až odrasty s neporušeným koreňovým balom, v rozstupe 5 - 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané môžu byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyrausta*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10 %. Aspoň na niektorých miestach odporúčame doplniť aj pôvodné plodonosné krovité druhy,
- b) vysadené dreviny zabezpečiť proti poškodzovaniu zverou a minimálne v prvých 3 rokoch po výsadbe zabezpečiť i zalievanie počas dlhotrvajúcich období sucha vo vegetačnom období,
- c) ako doplnok (v extrémnom prípade alternatívu) Podporiť prirodzený nálet drevín okrem inváznych a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžíňanie, ušľapávanie...),
- d) až do dosiahnutia hornej hranice fyziologického veku vysadených stromov vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov. Potom pristúpiť k postupnej obnove výsadby stromov nahrádzaním jednotlivých jedincov,
- e) v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- f) doteraz intenzívne obhospodarované časti zatrávniť výsevom zmesi pôvodných lúčnych druhov (príp. ponechať na samovoľné zarastenie). Minimálne v prvých 10 rokoch od zatrávnenia udržiavať kosením – raz ročne v druhej polovici leta s dôrazom na ochranu existujúcich vysadených aj naletených drevín,
- g) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky..

9) IP2:

- a) v severnej časti IP na západne orientovaných stráňach s teplomilnou vegetáciou zabrániť zarastaniu drevinami a vhodnými menežmentovými opatreniami (občasnou kosbou v neskorom lete s odstránením biomasy v intervale aspoň raz za 2 roky a občasným prepásaním) zvyšovať biodiverzitu a tým zveľaďovať biotop,

- b) v južnej, intenzívne obhospodarovanej časti bez výskytu teplomilnej vegetácie bez súčasného výskytu drevín, najmä pôvodných stromovitých druhov, odporúčame líniovú výsadbu stromov po oboch stranách cesty. Ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom, v rozstupe 5 - 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štitly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané môžu byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Ceresius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraeaster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10 %. Redšiu výsadbu stromovitých drevín odporúčame aj v šičších častiach s už existujúcim sporadickým náletom krovitých drevín. Aspoň na niektorých miestach odporúčame doplniť aj pôvodné plodonosné krovité druhy,
- c) vysadené dreviny zabezpečiť proti poškodzovaniu zverou a minimálne v prvých 3 rokoch po výsadbe zabezpečiť i zalievanie počas dlhotrvajúcich období sucha vo vegetačnom období,
- d) ako doplnok (v extrémnom prípade alternatívu) Podporiť prirodzený nálet drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- e) až do dosiahnutia hornej hranice fyziologického veku vysadených stromov vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov. Potom pristúpiť k postupnej obnove výsadby stromov nahrádzaním jednotlivých jedincov,
- f) v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- g) doteraz intenzívne obhospodarované časti zatrávniť výsevom zmesi pôvodných lúčnych druhov (príp. ponechať na samovoľné zarastenie). Minimálne v prvých 10 rokoch od zatrávnenia ich udržiavať kosením – raz ročne v druhej polovici leta s dôrazom na ochranu existujúcich vysadených aj naletených drevín,
- h) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

10) IP3:

- a) v častiach bez súčasného výskytu drevín, najmä pôvodných stromovitých druhov, odporúčame líniovú výsadbu stromov po oboch stranách cesty. Ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom, v rozstupe 5 - 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štitly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané môžu byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Ceresius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraeaster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10%. Aspoň na niektorých miestach odporúčame doplniť aj pôvodné plodonosné krovité druhy,
- b) vysadené dreviny zabezpečiť proti poškodzovaniu zverou a minimálne v prvých 3 rokoch po výsadbe zabezpečiť i zalievanie počas dlhotrvajúcich období sucha vo vegetačnom období,
- c) ako doplnok (v extrémnom prípade alternatívu) podporiť prirodzený nálet drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- d) až do dosiahnutia hornej hranice fyziologického veku vysadených stromov vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov. Potom pristúpiť k postupnej obnove výsadby stromov nahrádzaním jednotlivých jedincov,
- e) v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- f) doteraz intenzívne obhospodarované časti zatrávniť výsevom zmesi pôvodných lúčnych druhov (príp. ponechať na samovoľné zarastenie). Minimálne v prvých 10 rokoch od zatrávnenia udržiavať kosením – raz ročne v druhej polovici leta s dôrazom na ochranu existujúcich vysadených aj naletených drevín,
- g) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

11) IP4:

- a) najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...). Vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín,

vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov,

- b) prípadnú obnovu dospelého a zapojeného porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- c) starostlivosť o stromy na ploche cintorína a po jeho obvode robiť s ohľadom na potrebu zachovania starých no ešte vitálnych a stabilných stromov, pri výsadbe nových stromov uprednostniť pôvodné domáce druhy stromovitého vzrastu,
- d) mimo areálu cintorína neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné kvôli bezpečnosti,
- e) ak sa na ploche prvku vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- f) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

12) IP5:

- a) zvoliť menej intenzívnu pastvu s nižším prísunom výkalov dobytka na plochu, alebo zmeniť na kosenú lúku (pravidelne kosiť 1-2 krát ročne),
- b) mokradňové plochy ohradiť a zabrániť prístupu dobytka. Jeden - dva krát ročne nechať prepásť dobytkom, alebo pokosiť,
- c) udržiavať v stave extenzívne obhospodarovanej poloprirodzenej lúky, príp. pasienku. Možný prísев trávnych a bylinných druhov typických pre prirodzené lúky,
- d) pravidelné kosenie 2 krát ročne, príp. možnosť udržiavať aj pasiením (extenzívnym),
- e) vylúčiť hnojenie či aplikáciu pesticídov,
- f) v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- g) vylúčiť výstavbu na ploche IP,
- h) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

13) IP6, IP7, IP8:

- a) udržiavať v stave extenzívne obhospodarovanej poloprirodzenej lúky, resp. pasienku. Možný prísев trávnych a bylinných druhov typických pre prirodzené lúky,
- b) pravidelné extenzívne pasienie, príp. striedanie s kosením, (kosenie max. 2 krát ročne, s následným odstránením pokosenej biomasy – nie mulčovanie),
- c) vylúčiť hnojenie priemyselnými hnojivami, intenzívne hnojenie organickými hnojivami či aplikáciu pesticídov,
- d) v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- e) vylúčiť výstavbu na ploche IP,
- f) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

c) Opatrenia na ochranu vodných tokov:

- 1) chrániť štruktúru porastov v blízkosti tokov, ktoré zadržiavajú prudké dažde, spomaľujú odtok a vsakovanie vody a zamedzujú eróziu,
- 2) odporúčať výsadbu brehových porastov (aspoň línií) na ochranu brehov vodných tokov a izoláciu pred znečistením aj v intravilánoch, kde je to možné,
- 3) revitalizovať napriamené a regulované koryto vodných tokov vo voľnej krajine,
- 4) zachovať prirodzené meandrovanie tokov a dostatočnú šírku ochranných zón pre pohyb koryta,
- 5) z regionálneho hľadiska spriechodniť existujúce bariéry – dve hate („šľajsne“) na Turci pri teplárni a nad rybníkom Čajka ako zásadné opatrenie na zlepšenie spojitosti a na celkovú revitalizáciu medzinárodne významného riečného ekosystému Turca (územia sústavy Natura 2000 a mokrade medzinárodného významu) (technické riešenie pripravil Ing. V. Krížik, uložené na Správe NP Veľká Fatra v Martine),
- 6) zamedziť vypúšťaniu odpadových vôd z poľnohospodárskej výroby do vodných tokov,
- 7) nezasahovať ťažkou mechanizáciou a bezprostredné okolie vodných plôch, pretože mokrade sú veľmi citlivé na vplyvy erózie a znečisťovanie, umiestňovať lesné cesty mimo vodných tokov vrátane brehových porastov,
- 8) obmedziť až vylúčiť výrub porastov drevín v blízkosti tokov, ktoré spomaľujú odtok a vsakovanie vody a zamedzujú eróziu, udržiavať pestrú vekovú skladbu,
- 9) tam, kde brehový porast chýba, výsadbou založiť nový,
- 10) podporovanie vytvárania mokradí (zvýšenie inundačnej a retenčnej kapacity horných a stredných tokov),

- 11) obmedziť vytváranie nepriepustných plôch v urbanizovanom priestore, preferovať možnosti vsakovania a zachytávania dažďových vôd a ich využívanie na úžitkové účely.
- d) Opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy:**
- 1) podporovať ekologické poľnohospodárstvo,
 - 2) znížiť výmeru jednotlivých blokov ornej pôdy a rozčleniť ich remízkami a líniovou výsadbou drevín.
- e) Opatrenia na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímanej krajiny:**
- 1) zabezpečiť ochranu prírodných zdrojov
 - 2) vylúčiť výrubu v brehových porastoch Turca s výnimkou odstraňovania drevín zasahujúcich do toku
 - 3) pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti tokov
 - 4) zabrániť zmenšovaniu regionálneho otvoreného krajinného priestoru rozvojom obytných zón na vyvýšenom náplavovom kuželi Belianky/Necpálky a nerozvíjať výstavbu v záplavovom území Turca,
 - 5) vytvárať v navrhovaných obytných, rekreačných a výrobných plochách uličnú alebo areálovú zeleň so živými plotmi, trávnikmi a drevinovou vegetáciou,
 - 6) v sídelnej vegetácii zachovávať mozaiku rôznovekých drevín, s dôrazom na zachovanie starých stromov (najhodnotnejších pre biodiverzitu),
 - 7) rozvíjať ekologické poľnohospodárstvo, podporiť extenzívne využívanie trvalých trávnych porastov,
 - 8) opticky izolovať nevzhľadné poľnohospodárske a výrobo-technické areály a iné rušivo pôsobiace technické prvky (napr. skládky stavebného odpadu a pod.) v krajine výsadbou stromov a krov po ich obvode,
 - 9) dôkladné dodržiavanie zákona o odpadoch, vrátane sankcií; pri vydávaní súhlasov na uskladnenie prebytočnej zeminy uprednostniť zdevastované územia a intravilány.
- f) Opatrenia na skvalitnenie rekreačných služieb:**
- 1) vytvoriť podmienky pre propagáciu tradičných a nedeštruktívnych foriem využívania krajiny: ovocné sady, sušenie ovocia, výroba muštov, pasenie dobytky, oviec, včelárstvo, prezentácia ľudových remesiel,
 - 2) podporiť aktívne formy rekreácie (agroturizmus, ekoturizmus, birdwatching, gastroturizmus a pod.), a vytvoriť v obci podmienky pre aktívnu formu rekreácie (napríklad: vybudovanie náučného chodníka, turistickej a cyklistickej trasy),
 - 3) podporiť alternatívne formy poľnohospodárstva a využívania pôdy (organické farmárstvo,
 - 4) podporiť výrobu informačných materiálov o rekreačných aktivitách v obci (napríklad: výrobu dokumentačného filmu o obci, informačných letákov a iné).
- g) Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva:**
- 1) zamedziť znečisťovaniu a znehodnocovaniu prírodných zdrojov, ktoré súvisia s ľudským zdravím,
 - 2) pravidelne monitorovať kvalitu povrchových a podzemných vôd a na základe výsledkov realizovať opatrenia na elimináciu zdrojov znečistenia,
 - 3) monitorovať vplyv priemyselných prevádzok na kvalitu ovzdušia v obci a na základe výsledkov realizovať opatrenia na elimináciu zdrojov znečistenia,
 - 4) monitorovať vplyv nelegálnych skládok a navážok stavebného odpadu v miestach s vykonanou rekultiváciou mokradí na kvalitu pôdy, vody, ovzdušia a zdravie obyvateľstva,
 - 5) zamedziť vzniku nelegálnych skládok komunálneho odpadu,
 - 6) zmierňovať negatívne vplyvy cestnej dopravy v osídlenej časti obce výsadbou vetrolamov a stromoradií stanovištné pôvodnými drevinami,
 - 7) vytvárať podmienky pre separovanie a zhodnocovanie komunálneho odpadu a kompostovanie,
 - 8) minimalizovať negatívne vplyvy výrobných a poľnohospodárskych prevádzok na životné prostredie vysadením izolačnej zelene.
- h) Opatrenia na ochranu kultúrno-historických zdrojov:**
- 1) zabezpečiť základnú ochranu národnej kultúrnej pamiatky, aby nedošlo k degradácii jej pamiatkových hodnôt,
 - 2) pri akejkoľvek stavebnej činnosti, prácach na národnej kultúrnej pamiatke postupovať v zmysle zákona č. 49/ 2002 Zb. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov,
 - 3) využívať a prezentovať pamiatku v súlade s jej pamiatkovými hodnotami, zvýšiť povedomie obyvateľstva o kultúrnom dedičstve regiónu.
 - 4) zvýšiť povedomie obyvateľstva o kultúrnom dedičstve regiónu,
 - 5) obnoviť a doplniť prvky, znaky a symboly kultúrno-historickej hodnoty krajiny, vrátane prvkov regionálnej architektúry,
 - 6) podporiť zdokumentovanie pamätihodností obce,
 - 7) prehodnotiť využívanie moderných prvkov parkových výsadiieb a neprirodzene sfarbených exotických drevín, namiesto nich uprednostniť prirodzene a nerušivo pôsobiace druhy a prvky.
- i) Opatrenia vodohospodárskych záujmov vzhľadom na dopravnú infraštruktúru**
- 1) za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako aj zabezpečenia riadnej údržby vodných tokov správca vodných

tokov požaduje v prípade návrhu nových dopravných a technických riešení miestne komunikácie, resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodný tok navrhovať:

- ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť v súbehu s vodným tokom a následným (jedným spoločným) križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku,
- ako dopravné a technické riešenie, ktoré bude prednostne využívať už vybudované mostné objekty,
- križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s príslušnými platnými STN,
- za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh umiestnenia je potrebné ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej dokumentácie odsúhlasiť so správcom vodného toku.

C.10 Vymedzenie zastavaného územia obce:

Za zastavané územie považovať plochy z. ú. obce vymedzené k 1.1.1990, rozšírené o súčasne zastavané územie a o navrhované plochy v súlade s riešením v grafickej časti vo výkrese č. 2 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a VPS v mierke 1:10 000, resp. vo výkrese č.3 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - zastavané územie obce (súčasný a navrhovaný) s vyznačenou záväznou časťou riešenia a VPS v mierke 1:2 000.

C.11 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov :

V katastrálnom území je potrebné rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma a chránené územia, ktorých vymedzenie vyplýva zo všeobecne platných predpisov a schválených dokumentov:

C.11.1 Ochranné pásma líniového a plošného charakteru

Z hľadiska hygienického a technického v riešenom území je potrebné rešpektovať tieto ochranné a bezpečnostné pásma:

Ochranné a bezpečnostné pásma sú vymedzené v súlade s platnými zákonmi, vyhláškami a nariadeniami

Názov ochranného, resp. bezpečnostného pásma	
ochranné pásma letiska Košťany	Výkres č.1,2,3
ochranné pásma letiska Martin	Výkres č.1,2,3
ochranné pásmo - VVN 2x110 kV - výhľad (od krajného vodiča)	15 m
VN-vzdušné vedenie – 22 kV (od krajného vodiča)	10 m
VN-kábelové vedenie (podzemné)	1 m
transformačná stanica 22/0,4 kV (od konštrukcie)	10 m
vodovody, kanalizácia do DN 500 (OP na každú stranu)	1,5 m
vodovody, kanalizácia nad DN 500 (OP na každú stranu)	2,5 m
OP VTL plynovodov v obci	8 m od osi potrubia na obe strany
OP STL a NTL plynovodov v obci	1 m od potrubia na obe strany
OP STL a NTL plynovody vo voľnom teréne	4 m od osi potrubia na obe strany
bezpečnostné pásmo - VTL plynovodov v obci	20 m od osi potrubia na obe strany
bezpečnostné pásmo - STL a NTL plynovodov v obci	určí prevádzkovateľ
bezpečnostné pásmo - STL a NTL plynovody vo voľnom teréne	10 m od osi potrubia na obe strany
podzemné telekomunik. vedenia (na každú stranu)	1,5 m
železnica – od krajnej kofaje	60 m
cesta I. triedy – mimo sídelného útvaru obce	50 m od osi
cesta III. triedy – mimo sídelného útvaru obce	20 m od osi
ochranné pásmo cintorína (pohrebiska)	určí obec vo VZN v súlade s platnou legislatívou
riečka Turiec, Beliansky potok – od brehovej čiary	10 m
vodné toky – od brehovej čiary	5 m

Ochranné pásma vodných tokov

- rešpektovať ochranné pásmo pozdĺž vodohospodársky významných vodných tokov Turiec a Beliansky potok v šírke 10 m od brehovej čiary, resp. vzdušnej päty hrádze, ochranné pásmo min. 5 m od brehovej čiary ostatných vodných tokov obojstranne,
- v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami, škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí,

- taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity,
- pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky súlade s platným zákonom o vodách; pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohodpodársky významných vodných tokoch sú pozemky min. 10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze a pri drobných vodných tokoch min. 5 m od brehovej čiary (pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma).

Ochranné pásmo cintorína:

- obec si vo VZN môže určiť šírku ochranného pásma, pravidlá povoľovania a umiestňovania budov a stavieb so zreteľom na pietny charakter pohrebiska a ustanoviť činnosti, ktoré budú v ochrannom pásme počas pohrebu zakázané (*novela zákona č.131/2010 o pohrebníctve, 2019*)

C.11.2 Chránené územia

Chránené územia sú vymedzené v súlade s platnými zákonmi, vyhláškami a nariadeniami :

Názov chráneného územia	
SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok	Výkres č.1,2,3

C.11.3 Plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu

- a) rešpektovať ložisko nevyhradeného nerastu LNN (4371) Košťany - Bikor - tehliarske suroviny, ložisko nevyhradeného nerastu je podľa platného znenia banského zákona súčasťou pozemku,
- b) dodržať ustanovenia §18 a §19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania (hranica LNN - ložiska nevyhradeného nerastu - je vyznačená v grafickej časti - výkres č.3_KUN M 1:10000),
- c) rešpektovať vymedzené plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu - riziká stavebného využitia územia :
 - 1) evidované svahové deformácie - potenciálne (viď výkres č.2_Komplexný urbanistický návrh.... v M 1:10000) vyžadujúce zvýšenú ochranu v súlade s platnou vyhláškou - vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom,
 - 2) katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Celé súčasné a navrhované zastavané územie spadá do územia s nízkym radónovým rizikom. Stredné radónové riziko pôsobí v juhovýchodnej časti k. ú. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa platného zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a platnej vyhlášky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia,
 - 3) 4 evidované odvezené skládky odpadov, podľa údajov ŠGÚDŠ Bratislava.(viď výkres č.2 Komplexný urbanistický návrh.... v M 1:10000) - pred akoukoľvek výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum.

C.12 Plochy pre verejnoprospešné stavby, pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov, pre asanáciu a pre chránené časti krajiny

- a) Plochy pre verejnoprospešné stavby:
Rešpektovať plochy, vymedzené pre verejnoprospešné stavby, v zmysle navrhovaného riešenia ÚPN-O Košťany nad Turcom - výkres č.2 Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami v M 1:10 000 a výkres č.3 Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - zastavané územie obce (súčasné a navrhované) v M 1 : 5 000, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami.
- b) Plochy pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov:
Navrhovaná koncepcia riešenia si vyžaduje projekt a teda vykonanie delenia a sceľovania pozemkov na návrhových plochách v lokalitách:
 - 1) obytná zóna – BI 07
 - 2) obytná zóna – BI 16
 - 3) obytná zóna – BI 18
- c) Plochy pre asanáciu:
Navrhovaná koncepcia riešenia si nevyžaduje vykonanie plošnej asanácie.

d) Chránené časti krajiny:

Plochy pre chránené časti krajiny sú uvedené v bode C.8.2 tejto záväznej časti.

C.13 Určenie, pre ktoré časti obce je potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny

Podrobnejšie riešenie územia na úrovni územného plánu zóny nie je potrebné obstarat' a schváliť pre žiadnu časť katastrálneho územia Košťany nad turcom.

Vo vymedzených lokalitách je potrebné spracovať urbanistickú štúdiu (ktorá je iba územnoplánovacím podkladom - §4 stavebného zákona - nemá záväznú časť), ktorej súčasťou bude riešenie dopravy, sietí technickej infraštruktúry a stanovenie priestorových odporúčaní.

Lokality pre vypracovanie urbanistickej štúdie :

- 1) obytná zóna – BI 07
- 2) obytná zóna – BI 16
- 3) obytná zóna – BI 18
- 4) obytná zóna - BH 03, spolu s OV 07 a ZV 05

Podrobné riešenie ostatných verejných priestranstiev a verejnej zelene je potrebné taktiež upresniť urbanistickými štúdiami.

C.14 Zoznam verejnoprospešných stavieb

Za verejnoprospešné stavby (VPS) sa podľa platných právnych predpisov považujú:.

VPS graficky vyjadriteľné :

- a) spoločenský dom
- b) obecný úrad a dom kultúry
- c) zdravotné stredisko
- d) hasičská zbrojnica
- e) materská škola
- f) cintorín a dom smútku
- g) základná škola s areálom
- h) plochy verejnej zelene s príslušným technickým vybavením
- i) detské ihrisko
- j) multifunkčné rekreačné trasy
- k) plochy verejných parkovísk
- l) plochy a objekty železnice
- m) plochy verejných športovísk
- n) protipovodňové opatrenie

Ostatné VPS :

- plochy všetkých líniových vedení a objektov technickej infraštruktúry (elektrické vedenia, trafostanice, plynovody, vodovody, kanalizácia, čerpacie stanice odpadových vôd, automatické tlakové stanice, telekomunikačné vedenia a stožiare, diaľkové káble, a pod.) vrátane ich ochranných pásiem
- verejné automobilové, cyklistické a pešie komunikácie, vrátane mostných objektov
- plochy zastávok hromadnej dopravy, vrátane zastávkových pruhov
- plochy a stavby protipovodňovej ochrany

C.15 Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb

Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb je grafickou prílohou tejto textovej časti.

D. DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

Pri spracovaní ÚPN-O Košťany nad Turcom boli k dispozícii nasledovné podklady, z ktorých boli čerpané a následne zapracované relevantné doplňujúce údaje do riešenia:

- Zadanie Územného plánu obce Košťany nad Turcom, schválené uznesením OZ č. 4/2018. zo dňa 26.02.2018
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Martin, SAŽP B. Bystrica, 06 /2015
- Krajinnno-ekologický plán obce Košťany nad Turcom, Mgr. T. Šolomeková PhD. a kolektív, 11/2017
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, Uznesenie vlády SR č.148/2014, 26.03.2014 a je aktualizácia z r.2017
- Cyklostratégia „Budovanie cyklotrás na území ŽSK“, Ing. arch. Kubina, 02/2014
- Stratégia rozvoja CR ŽSK pre roky 2007- 2013
- stanoviská dotknutých orgánov a organizácií, doručené po oznámení o začatí obstarávania ÚPN - O Košťany nad Turcom
- stanoviská dotknutých orgánov a organizácií, doručené k Zadaniu ÚPN - O Košťany nad Turcom

E. DOKLADOVÁ ČASŤ

Dokladová časť je samostatnou prílohou územnoplánovacej dokumentácie "Územný plán obce Košťany nad Turcom".